УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ
СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

Душан Р. Стефановић

ОНОМАСТИКА АЛЕКСИНАЧКОГ ПОМОРАВЉА

Докторска дисертација

Косовска Митровица, 2024.

UNIVERSITY OF PRIŠTINA
TEMPORARY SETTLED
IN KOSOVSKA MITROVICA
FACULTY OF PHILOSOPHY

Dušan R. Stefanović

ONOMASTICS OF THE ALEKSINAC POMORAVLJE AREA

Doctoral Dissertation

Kosovska Mitrovica, 2024

ПРИШТИНСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
С ВРЕМЕННОЙ ШТАБ-КВАРТИРОЙ
В КОСОВСКОЙ МИТРОВИЦЕ
ФАКУЛЬТЕТ ФИЛОСОФИИ

Душан Р. Стефанович

ОНОМАСТИКА АЛЕКСИНАЦКОГО ПОМОРАВЬЯ

Докторская диссертация

Косовска-Митровица, 2024 г.

Ментор:

Проф. др Голуб Јашовић, редовни професор, научна област Филолошке науке, ужа научна област Савремени српски језик, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, Република Србија.

Чланови комисије:

1. _____

2. _____

3. _____

Датум одбране:

_____

Мојој Марти, хвала за сваки искрени тренутак пружања подршке и на томе што је веровала у мене чак и онда када ја нисам. Она је подносила терет истраживања и писања колико и ја, а Савино рођење било је ветар у леђа какав желим свима.

Посебну захвалност дугујем проф. др Голубу Јашовићу, ментору и пријатељу. Пратио је мој рад још од основних академских студија, усмеравао ме, имао стрпљења, пружао драгоцене савете и мотивисао ме у тренуцима када је то било најпотребније.

Такође, велику захвалност дугујем проф. др Станиславу Станковићу, који је дугим разговорима и својим саветима помогао да ова докторска дисертација добије свој коначни облик. Уз то, хвала и Светлани Слијепчевић Бјеливук, вишем научном сараднику Института за српски језик САНУ, која се прихватила посла лектуре и која је стручним и корисним саветима помогла при отклањању многих недоумица.

Неизмерну захвалност дугујем мами, сестри, свим информаторима, професорима са студија, пријатељима и колегама са Филозофског факултета.

ОНОМАСТИКА АЛЕКСИНАЧКОГ ПОМОРАВЉА

РЕЗИМЕ

Предмет истраживања ове докторске дисертације јесте прикупљање, бележење и анализа ономастичких јединица забележених у деветнаест села Алексиначког Поморавља, те је тако изнета и анализирана грађа из Банковца, Бовна, Горњег Сухотна, Горњег Љубеша, Гредетина, Грејача, Доње Пешчанице, Доњег Сухотна, Доњег Адровца, Јасења, Каменице, Катуна, Краљева, Крушја, Лозница, Лужана, Малог Дреновца, Трњана и Честе. Ономастичка грађа прикупљана је према устаљеним ономастичким принципима, општеприхваћеним у науци о језику. С обзиром на то да ономастички подаци са овог терена досад нису представљани научној јавности, искази изнети у докторској дисертацији могу бити од велике важности како за лингвистику тако и за мештане испитиваних села, будући да је врло важан културолошки моменат изнет кроз приказ говора информатора у речнику приложеном уз рад.

Докторска дисертација *Ономастика Алексиначког Поморавља* конципирана је тако да се састоји из неколико делова, од којих централно место заузимају три: *Ономастичка грађа*, *Творбено-семантичка анализа ономастичких јединица* и *Речник ономастичких јединица*. Први део представља презентовање ономастичке грађе из свих деветнаест села, с тим да су о сваком селу навођени ванлингвистички фактори који могу служити лакшој убикацији села на мапи. Други, уједно и централни, део подразумева анализу и класификацију ономастичких јединица забележених на терену. Посебно су издвојени и анализирани микротопоними, презимена, мушка и женска лична имена, мушки и женски лични надимци, мушки и женски хипокористици и фамилијарни надимци. Ономастичке категорије анализиране су са семантичког и структурног аспекта, те је тако одрађена творбено-семантичка анализа микротопонима, указано је на порекло и семантику презимена уз посебан осврт на приказ њихове структуре, мушка и женска лична имена класификована су према врсти мотивне лексеме у њима уз структурну анализу прикупљене грађе, дат је преглед мушких и женских личних надимака према мотиву настанка уз формирање семантичких поља, издвојени су најчешћи творбени

модели према којима су творени мушки и женски хипокористици и представљени су фамилијарни надимци прикупљени на терену, којих има најмање од свих ономастичких категорија. Трећи део чини речник ономастичких јединица, уређен по устаљеним лексикографским поступцима, а обухвата око 4.000 ономастичких јединица.

На ономастику Алексиначког Поморавља утицали су различити друштвено-економски фактори изазвани, пре свега, сталним миграцијама становништва, те ће тако објављена грађа у овој докторској дисертацији служити подробнијем сагледавању српског ономастикона XX века.

Кључне речи: ономастика, микротопонимија, антропонимија, лексичко-семантичка анализа, Алексиначко Поморавље.

Научна област: Филолошке науке

Ужа научна област: Савремени српски језик

УДК: 811.163.41'373.2(497.11 Aleksinačko Pomoravlje)

ONOMASTICS OF THE ALEKSINAC POMORAVLJE AREA

SUMMARY

The research subject of this doctoral dissertation is the collection, recording, and analysis of onomastic units documented in nineteen villages in the region of Aleksinac Pomoravlje. The data was collected and analyzed from the following villages: Bankovac, Bovan, Gornje Suhotno, Gornji Ljubeš, Gredetin, Grejač, Donja Peščanica, Donje Suhotno, Donji Adrovac, Jasenje, Kamenica, Katun, Kraljevo, Krušje, Loznac, Lužane, Mali Drenovac, Trnjane, and Česta. The onomastic material was gathered according to established onomastic principles widely accepted in the linguistic science. Given that onomastic data from this region has not previously been presented to the scientific community, the research results presented in this dissertation may be of great importance for both linguistics and the residents of the examined villages. This significance is underscored by the cultural context provided through the representation of informants' speech in the dictionary section.

The doctoral dissertation *Onomastics of the Aleksinac Pomoravlje Area* is structured into several sections, with three central parts: Onomastic Material, Morpho-semantic Analysis of Onomastic Units, and Dictionary of Onomastic Units. The first part presents the onomastic material from all nineteen villages, including extralinguistic factors that facilitate the geographical identification of the villages on a map. The second and central part presents the analysis and classification of the onomastic units recorded in the field. Special attention is given to the analysis of micro-toponyms, surnames, male and female personal names, male and female nicknames, diminutives, and family nicknames. These onomastic categories are analyzed both from a semantic and structural perspective, leading to a detailed morpho-semantic analysis of the micro-toponyms. The origins and semantics of the surnames are examined, with a particular focus on their structure. Male and female personal names are classified according to the type of motivating lexeme, with a structural analysis of the collected data. An overview of male and female nicknames based on their motivating factors is provided, along with the formation of semantic fields. The most common derivational models for male and female

diminutives are identified. Finally, family nicknames, which are the least represented onomastic category, are documented.

The third part comprises a dictionary of onomastic units organized according to established lexicographic procedures and includes approximately 4,000 onomastic units. Various socio-economic factors, primarily driven by continuous population migrations, have influenced the onomastics of the Aleksinac Pomoravlje area. Thus, the published material in this dissertation will contribute to a more comprehensive understanding of the Serbian onomasticon of the 20th century.

Keywords: onomastics, micro-toponymy, anthroponymy, lexical-semantic analysis, Aleksinac Pomoravlje area.

Scientific Field: Philological Sciences

Specific Scientific Area: Contemporary Serbian Language

UDC: 811.163.41'373.2(497.11 Aleksinačko Pomoravlje)

ОНОМАСТИКА АЛЕКСИНАЦКОГО ПОМОРАВЬЯ

РЕЗЮМЕ

Предметом исследования данной докторской диссертации являются сбор, запись и анализ ономастических единиц, зафиксированных в девятнадцати деревнях и сел Алексинацкого Поморавья, в соответсвии с чем анализирован и представлен материал из следующих населенных пунктов: Банковац, Бован, Горне-Сухотно, Горни-Любеш, Гредетин, Греяч, Доня-Пешчаница, Доне-Сухотно, Дони-Адровац, Ясене, Каменица, Катун, Кралево, Крушье, Лознац, Лужане, Мали-Дреновац, Трняне и Честа.

Ономастический материал собирался по устоявшимся ономастическим принципам, общепринятым в науке о языке. Учитывая, что ономастические данные из этой области до сих пор не представлены научной общественности, результаты, изложенные в докторской диссертации, могут иметь большое значение как для лингвистов, так и для жителей исследованных населенных пунктов, поскольку через изложение речи информантов в словарной части работы представлен очень важный культурологический момент.

Докторская диссертация «Ономастика Алексинацкого Поморавья» была задумана таким образом, что состоит из нескольких частей, центральное место из которых занимают три: «Ономастические материалы», «Словообразовательно-семантический анализ ономастических единиц» и «Словарь ономастических единиц». Первая часть представляет собой изложение ономастического материала по всем девятнадцати населенным пунктам, с тем, что для каждой деревни упоминаются и экстралингвистические факторы, которые могут служить для облегчения определения местоположения населенного пункта на карте. Вторая, одновременно центральная часть, подразумевает анализ и классификацию ономастических единиц, зафиксированных в полевой работе. В частности, были выделены и проанализированы микротопонимы, фамилии, мужские и женские личные имена, мужские и женские личные прозвища, мужские и женские гипокористики и семейные прозвища. Ономастические категории были проанализированы со семантического и структурного аспектов, в результате чего

проведен словообразовательно-семантический анализ микротопонимов; указано на происхождение и семантику фамилий с особым акцентом на изложение их структуры; мужские и женские личные имена классифицированы по типу мотивирующей лексемы в них вместе со структурным анализом собранного материала; приведен обзор мужских и женских личных прозвищ по мотиву их происхождения с формированием семантических полей; выделены наиболее распространенные словообразовательные модели, согласно которым образованы мужские и женские гипокористики и представлены семейные прозвища – эта группа слов составляет наименьшую по численности ономастическую категорию. Третья часть состоит из словаря ономастических единиц, составленного по устоявшимся лексикографическим процедурам, и включает около 4000 ономастических единиц.

На ономастику Алексинацкого Поморавья оказали влияние различные социально-экономические факторы, вызванные, прежде всего, постоянными миграциями населения – поэтому материал, опубликованный в данной докторской диссертации, послужит более подробному обзору сербского ономастикона 20-ого века.

Ключевые слова: ономастика, микротопонимия, антропонимия, лексико-семантический анализ, Алексинацкое Поморавье.

Научная область: филологические науки

Научная специальность: современный сербский язык

УДК: 811.163.41'373.2(497.11 Aleksinačko Pomoravlje)

Садржај

1. Увод……...1

1.1. Предмет истраживања……...1

1.2. Задаци истраживања…….2

1.3. Хипотезе истраживања…….3

1.4. Методологија и начин истраживања……4

2. Територијалне и социодемографске карактеристике становништва Алексиначког Поморавља.....5

2.1. Географски положај Алексиначког Поморавља…….5

2.2. Становништво Алексиначког Поморавља……..6

2.3. Историја Алексинца и Алексиначког Поморавља…….8

3. Говор Алексиначког Поморавља……9

3.1. О говору проучаваних села…….12

4. Ономастичка истраживања у србистици……..15

4.1. Досадашња ономастичка истраживања на простору Алексиначког Поморавља.....17

4.2. Прикупљање ономастичке грађе у селима Алексиначког Поморавља...19

5. Ономастичка грађа.....23

5.1. Банковац.....24

5.2. Бован.....26

5.3. Горње Сухотно.....29

5.4. Горњи Љубеш.....32

5.5. Гредетин.....34

5.6. Грејач.....38

5.7. Доња Пешчаница.....41

5.8. Доње Сухотно.....43

5.9. Доњи Адровац.....45
5.10. Јасење.....49
5.11. Каменица.....51
5.12. Катун.....53
5.13. Краљево.....56
5.14. Крушје.....59
5.15. Лознац.....61
5.16. Лужане.....64
5.17. Мали Дреновац.....67
5.18. Трњане.....69
5.19. Честа.....74
6. Творбено-семантичка анализа ономастичких јединица.....77
6.1. Микротопонимија.....77
6.1.1. Лексичко-семантичка анализа микротопонима.....78
6.1.1.1. Географски називи условљени физичкогеографским својствима тла.....79
6.1.1.1.1. Називи мотивисани природним обликом, положајем и изгледом тла.....79
6.1.1.1.1.1. Nomina topographica.....80
6.1.1.1.1.2. Nomina metaphorica.....81
6.1.1.1.1.3. Лексичке варијанте са топонимом као општим називом за географски објекат.....82
6.1.1.1.2. Називи мотивисани површинским својствима тла.....82
6.1.1.1.2.1. Димензионалност.....82
6.1.1.1.2.2. Конфигурација тла.....83

6.1.1.1.2.3. Одсуство растиња.....83

6.1.1.1.3. Називи мотивисани саставом и особинама тла.....84

6.1.1.1.3.1. Микротопоними мотивисани саставом тла.....84

6.1.1.1.3.2. Микротопоними мотивисани бојом земљишта.....84

6.1.1.1.4. Називи мотивисани фитонимима.....85

6.1.1.1.5. Називи мотивисани зоонимима.....86

6.1.1.1.6. Називи мотивисани односом према другим топонимима.....87

6.1.1.1.6.1. Релациони микротопоними просторног односа – предлошко-падежне синтагме.....87

6.1.1.1.6.2. Релациони микротопоними просторног односа од опозитних придева и апелатива.....88

6.1.1.1.6.3. Релациони микротопоними темпоралне семантике.....88

6.1.1.1.7. Називи мотивисани именом локалитета на ком се налазе.....89

6.1.1.1.8. Називи мотивисани својствима посредством других чула.....89

6.1.1.2. Хидронимија.....89

6.1.1.2.1. Хидрографски термини у хидронимији.....90

6.1.1.2.2. Хидронимски називи који изражавају различита својства вода.....92

6.1.1.2.2.1. Хидронимски називи мотивисани димензијама.....92

6.1.1.2.2.2. Хидронимски називи мотивисани обликом и изгледом.....92

6.1.1.2.2.3. Хидронимски називи мотивисани квалитетом воде.....93

6.1.1.2.2.4. Хидронимски називи мотивисани бојом.....93

6.1.1.2.2.5. Хидронимски називи мотивисани својствима посредством других чула.....93

6.1.1.2.3. Хидронимски називи настали човековим радом.....94

6.1.1.2.3.1. Хидронимски називи мотивисани друштвеним односима.....94

6.1.1.2.4. Хидронимски називи антропонимског порекла.....94

6.1.1.2.5. Хидронимски називи мотивисани оријентацијом према ојконимима.....95

6.1.1.2.6. Хидронимски називи мотивисани оруђем....95

6.1.1.2.7. Хидронимски називи мотивисани хрематонимима.....95

6.1.1.2.8. Хидронимски називи мотивисани сточарском терминологијом.....95

6.1.1.3. Човек – живот и рад.....96

6.1.1.3.1. Микротопоними мотивисани друштвеним животом.....96

6.1.1.3.1.1. Микротопоними мотивисани старим објектима и остацима људских насеља.....97

6.1.1.3.1.2. Микротопоними мотивисани облицима земљишне својине.....98

6.1.1.3.1.3. Микротопоними мотивисани потребом човека за утврђивање граница земљишта.....98

6.1.1.3.1.4. Микротопоними мотивисани организацијом друштвеног живота.....99

6.1.1.3.2. Микротопоними мотивисани пољопривредним културама и начином коришћења тла.....99

6.1.1.3.2.1. Микротопоними настали од пољопривредних термина.....99

6.1.1.3.2.2. Микротопоними мотивисани објектима пољопривредне намене.....99

6.1.1.3.2.3. Микротопоними мотивисани стварањем нових обрадивих површина и унапређењем квалитета тла.....100

6.1.1.3.3. Микротопоними мотивисани ратарством, сточарством и сличним пословима.....100

6.1.1.3.3.1. Микротопоними мотивисани ратарском културом.....100

6.1.1.3.3.2. Микротопоними мотивисани виноградарством.....101

6.1.1.3.3.3. Микротопоними мотивисани сточарством.....101

6.1.1.3.4. Микротопоними који означавају путеве.....102

6.1.1.3.5. Микротопоними мотивисани духовним животом.....102

6.1.1.3.6. Микротопоними мотивисани оруђем.....102

6.1.1.4. Микротопоними антропонимског порекла.....103

6.1.1.4.1. Микротопоними мотивисани мушким личним именом или мушким хипокористиком.....104

6.1.1.4.2. Микротопоними мотивисани женским личним именом или женским хипокористиком.....104

6.1.1.4.3. Микротопоними мотивисани личним или породичним надимком.....105

6.1.1.4.4. Микротопоними мотивисани презименом.105

6.1.1.4.5. Микротопоними мотивисани пореклом или каквим етником или етнонимом.....106

6.1.1.4.6. Микротопоними мотивисани звањем, занимањем и друштвеним односима.....106

6.1.1.4.7. Микротопоними мотивисани сродственом терминологијом.....106

6.1.1.5. Географски називи настали од ојконима.....106

6.1.1.6. Микротопоними војног карактера.....107

6.1.1.7. Микротопоними настали од бројних основа.....107

6.1.1.8. Микротопоними настали од метеоролошких појава.107

6.1.1.9. Микротопоними нејасне мотивације.....108

6.1.2. Структурна анализа микротопонима.....108

6.1.2.1. Неизведени једночлани називи.....109

6.1.2.2. Изведенице (суфиксација).....109

6.1.2.3. Префиксална творба.....111

6.1.2.4. Микротопонимске сложенице са пунозначним деловима.....111

6.1.2.5. Микротопоними настали од присвојних придева.....111

6.1.2.6. Вишечлани микротопоними.....112

6.1.2.6.1. Двочлани микротопоними.....112

6.1.2.6.1.1. Предлошко-падежне синтагме.....114

6.1.2.6.2. Трочлани микротопоними.....115

6.1.2.6.3. Четворочлани микротопононими.....116

6.2. Презимена.....116

6.2.1. Порекло и семантика презимена.....117

6.2.1.1. Презимена са деантропонимском основом.....117

6.2.1.1.1. Презимена са личним именом, личним надимком или хипокоростиком у основи.....119

6.2.1.1.2. Презимена настала од теофорних имена.....121

6.2.1.1.3. Презимена настала од профилактичких имена.....121

6.2.1.1.4. Презимена морфолошки идентична са личним именима.....121

6.2.1.2. Презимена са деапелативном основом.....122

6.2.1.2.1. Презимена настала од назива звања или титуле.....122

6.2.1.2.2. Презимена настала од назива занимања.....122

6.2.1.2.3. Презимена настала од зоонима.....123

6.2.1.2.4. Презимена настала од људских особина.....123

6.2.1.2.5. Презимена настала од сродствене терминологије.....123

6.2.1.3. Презимена са детопонимском основом.....124

6.2.2. Структура презимена.....124

6.3. Лична имена.....126

6.3.1. Мушка лична имена.....127

6.3.1.1. Семантика мушких личних имена.....127

6.3.1.1.1. Мушка лична имена са зоонимом у основи.128

6.3.1.1.2. Мушка лична имена по природним појавама.....129

6.3.1.1.3. Мушка лична имена са именом места у основи.....130

6.3.1.1.4. Мушка лична имена у вези са ватром.....130

6.3.1.1.5. Мушка лична имена са сродственом терминологијом у основи.....130

6.3.1.1.6. Мушка лична имена са теонимом у основи.130

6.3.1.1.7. Мушка лична имена са бројем у основи.....131

6.3.1.1.8. Мушка лична имена са описним придевом у основи.....131

6.3.1.1.9. Мушка лична имена са глаголом у основи..133

6.3.1.2. Структура мушких личних имена.....133

6.3.1.2.1. Сложена мушка лична имена.....134

6.3.1.2.2. Суфиксална творба мушких личних имена.137

6.3.1.2.3. Префиксално-суфиксална творба мушких личних имена.....139

6.3.1.2.4. Конверзија у систему мушких личних имена.....139

6.3.1.2.5. Деривација у систему мушких личних имена.....139

6.3.1.2.6. Неизведена мушка лична имена.....140

6.3.1.2.7. Мушка лична имена хипокористичког карактера.....140

6.3.1.3. Мушка лична имена страног порекла.....141

6.3.2. Женска лична имена.....142
6.3.2.1. Семантика женских личних имена.....142
6.3.2.1.1. Женска лична имена са фитонимом у основи.....143
6.3.2.1.2. Женска лична имена са зоонимом у основи.....143
6.3.2.1.3. Женска лична имена по природним појавама.....144
6.3.2.1.4. Женска лична имена са именом места у основи.....144
6.3.2.1.5. Женска лична имена са теонимом у основи.....144
6.3.2.1.6. Женска лична имена са описним придевом у основи.....144
6.3.2.1.7. Женска лична имена са глаголом у основи.....145
6.3.2.2. Структура женских личних имена.....146
6.3.2.2.1. Сложена женска лична имена.....146
6.3.2.2.2. Изведена женска лична имена.....148
6.3.2.2.3. Женска лична имена хипокористичког карактера 149
6.3.2.3. Женска лична имена страног порекла.....150
6.4. Лични надимци.....151
6.4.1. Лични надимци мотивисани занимањем појединаца.....155
6.4.2. Лични надимци мотивисани понашањем појединаца или каквом специфичном ситуацијом.....156
6.4.3. Зооними у личним надимцима.....156

6.4.4. Лични надимци мотивисани физичким изгледом појединаца.....157

6.4.5. Лични надимци мотивисани пореклом или каквим етником или етнонимом.....158

6.4.6. Лични надимци мотивисани именима, презименима или надимцима познатих личности.....159

6.4.7. Лични надимци мотивисани говорном маном појединаца.....159

6.4.8. Наслеђени лични надимци.....160

6.4.9. Лични надимци мотивисани именима фиктивних ликова из цртаних филмова.....160

6.4.10. Лични надимци мотивисани апелативима за именовање сродства.....161

6.4.11. Лични надимци мотивисани титулама и различитим звањима.....161

6.4.12. Лични надимци карактерном особином.....161

6.4.13. Лични надимци мотивисани кулинарском лексиком.....162

6.4.14. Лични надимци мотивисани презименима.....162

6.4.15. Фитоними у личним надимцима.....162

6.4.16. Лични надимци мотивисани друштвеним односима.....163

6.4.17. Лични надимци мотивисани фиктивним ликовима.....163

6.4.18. Лични надимци нејасне мотивације.....163

6.5. Хипокористици.....164

6.5.1. Мушки хипокористици.....165

6.5.2. Женски хипокористици.....167

6.6. Фамилијарни надимци.....169

7. Закључак.....171

8. Речник ономастичких јединица.....181

8.1. Речник микротопонима.....182

8.2. Речник презимена.....204

8.3. Речник личних имена.....226

8.4. Речник личних надимака.....248

8.5. Речник хипокористика.....267

8.6. Речник фамилијарних надимака.....273

9. Дијалекатски текстови.....275

10. Преглед етника и ктетика.....280

11. Прилози у виду фотографија са терена.....282

12. Списак информатора.....285

13. Мрежа испитаних насеља.....289

14. Литература.....290

15. Биографија.....309

16. Изјава о ауторству.....310

17. Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада.....311

18. Изјава о коришћењу.....312

19. Изјава о коришћењу вештачке интелигенције.....314

1. Увод

1.1. Предмет истраживања

Предмет истраживања ове докторске дисертације јесте прикупљање, бележење и анализа ономастичких јединица на простору Алексиначког Поморавља. С обзиром на то да је ономастика релативно нова лингвистичка дисциплина за коју се озбиљније интересовање међу истраживачима јавља тек у другој половини XX века, оснивањем Одбора за ономастику при Српској академији наука и уметности, а да су имена и њихово проучавање предмет интересовања и синхронијске и дијахронијске науке о језику,[1] резултати представљени у овој докторској дисертацији могу бити од великог значаја за лингвистику и уопште мештане Алексиначког Поморавља. Непостојање ономастичких радова о поменутом терену представља полазну тачку због које се приступило прикупљању и обради ономастичке грађе, а будући да статистички подаци јасно показују да број становника у селима Алексиначког Поморавља из године у годину опада, ова докторска дисертација ће у великој мери сачувати сведочанство о људима који су живели у селима у тренуцима прикупљања грађе. Како се ономастика као лингвистичка дисциплина дели на две поддисциплине, на топонимију и антропонимију, у овој докторској дисертацији бавимо се обема, те ће тако бити анализирани микротопоними, презимена, мушка лична имена, женска лична имена, мушки лични надимци, женски лични надимци, мушки хипокористици, женски хипокористици и фамилијарни надимци. Корпус за анализу сачињен је од грађе прикупљене у следећим селима: Банковац (Бц), Бован (Б), Горње Сухотно (ГС), Горњи Љубеш (ГЉ), Гредетин (Г), Грејач (Гч), Доња Пешчаница (ДП), Доње Сухотно (ДС), Доњи Адровац (ДА), Јасење (Ј), Каменица (Кц), Катун (К), Краљево

[1] „У дијахроној и синхроној перспективи ономастика показује материјалну и духовну културу човјечанства чији се трагови могу пратити у топонимији и антропонимији“ (Кнежевић, 2016, стр. 1). Уз то, значај ономастичких проучавања синхроније и дијахроније истиче и Миливој Павловић, наводећи да је развој ономастике значио „враћање равнотеже у науку о језику, јер је језиковна функција, преко индивидуалних феномена у синхронији, нераскидиво везана са човечанством у његовој ритмици напретка кроз дијахронију“ (Павловић, 1973–1974, стр. 179).

(Кв), Крушје (Кш), Лознац (Л), Лужане (Лж), Мали Дреновац (МД), Трњане (Т) и Честа (Ч).[2]

1.2. Задаци истраживања

Прикупљање ономастичке грађе и уопште „проучавање било којег антропонимског система јесте за науку/лингвистику увек актуелан и вредан подухват јер су антропоними језичке јединице које, с једне стране, у свом облику чувају трагове прошлости и најчешће показују прећене развојне етапе неког језика/говора, а, с друге стране, познато је да они доста лако подлежу променама које узрокују страни утицаји, промене које рефлектују међуетничке прилике и односе на одређеној територији“ (Митровић, 2016, стр. 131), те се, с тим у вези, издвајају следећи задаци нашег истраживања:

1. Представити ономастикон села Алексиначког Поморавља и сачинити регистар микротопонима и антропонима;
2. Сагледати најмаркантније особине призренско-јужноморавског дијалекта кроз прикупљену грађу;
3. Семантички анализирати микротопониме и указати на њихову структуру;
4. Указати на порекло и семантику презимена забележених у селима Алексиначког Поморавља, уз приказ њихове структуре;
5. Класификовати мушка и женска лична имена према врсти мотивне лексеме у њима и приказати њихову структуру;
6. Дати преглед мушких и женских личних надимака према мотиву настанка и формирати семантичка поља;
7. Издвојити најчешће творбене моделе према којима су творени хипокористици;
8. Представити забележене фамилијарне надимке на терену;
9. Сачинити статистички осврт анализиране грађе, будући да је у деветнаест села забележено чак око 4.000 ономастичких јединица;

[2] Уз називе села наведене су скраћенице које су коришћене за њихово даље обележавање у докторској дисертацији.

10. Формирати речник прикупљене грађе по устаљеним лексикографским поступцима.

1.3. Хипотезе истраживања

У сагласју са постављеним задацима, издвајају се и одређене хипотезе истраживања, постављене пре одласка на терен, и то:

1. Очекује се велики број антропонима, будући да је Алексиначко Поморавље, услед учесталих миграција у прошлости, прилично насељено, а, географски гледано, овај простор богат је и хидронимима и оронимима, те се, сходно томе, очекује и знатан број микротопонима;
2. Очекује се да ће прикупљена грађа одговарати дијалекатским особинама предела у којем је прикупљана, што се односи на све ономастичке категорије;
3. Што се презимена тиче, очекује се велика присутност имена словенског порекла са антропонимом у основи;
4. Очекује се знатна присутност словенских личних имена, будући да се сагледава српски именослов, али, поред имена словенског порекла, очекује се и велики број имена из грчког, хебрејског или руског ономастикона. Уз то, очекује се да мушка лична имена буду најфреквентнија лексема у основи презимена, с обзиром на то да су она најчешће настајала управо по имену оца, али и занимању родитеља, те и места у којем је породица живела;
5. Будући да се личним надимцима могу најверодостојније приказати многа обележја именованих појединаца, очекује се њихова широка прегледност изражена кроз велики број семантичких група;
6. Од свих ономастичких категорија, очекује се најмања присутност мушких и женских хипокористика и фамилијарних надимака.

1.4. Методологија и начин истраживања

Рад на изради докторске дисертације *Ономастика Алексиначког Поморавља* одвијао се кроз неколико фаза. Прва фаза јесте прикупљање литературе из ономастике и њој сродних дисциплина, како би се што боље припремило за одлазак на терен, а с обзиром на то да је све чешће основни принцип лингвистичких истраживања интердисциплинарност, поред ономастичких и дијалектолошких истраживања, за овакву врсту радова корисни су радови историчара, социолога, антрополога, етнолога и др. Да би истраживање било спроведено квалитетно, потребно је служити се свим методама карактеристичним за овакву врсту радова (и слушањем и бележењем и снимањем), јер, како наводи Јордана Марковић, сваки од метода има своје предности, али и недостатке, па тек уједињени испуњавају захтев оног ко грађу прикупља (Марковић, 2013, стр. 199). Такође, Михаило Шћепановић наводи да „не постоји унапред устаљен методолошки поступак код обрађивања ономастичке грађе. Показао се најсигурнијим поступак да се сваки истраживач прилагођава особеностима саме грађе, нарочито када је реч о њеној лексичко-семантичкој интерпретацији и уочавању најфреквентнијих структуралних модела“ (Шћепановић, 1997, стр. 16). Након проналаска адекватних информатора и обављеног разговора са њима, ономастичке јединице издвојене су и класификоване. Прикупљана у дијалекатској форми, грађа је уазбучена и акценатски обрађена према принципима које је прописао Одбор за ономастику САНУ. На овај начин припремљена је грађа која је служила изради докторске дисертације, а из свега наведеног може се закључити да су коришћене следеће методе:

1) истраживачка метода;

2) текст метода;

3) метода анализе и синтезе;

4) метода закључивања;

5) компаративна метода;

6) дескриптивна метода.

2. Територијалне и социодемографске карактеристике становништва Алексиначког Поморавља

2.1. Географски положај Алексиначког Поморавља

Географски гледано, Алексиначко Поморавље „заузима најсевернији део Јужног Поморавља, којег поред Алексиначке чине још и Нишка, Лесковачка и Врањска котлина. Простире се од Мезграјске пречаге на југу до Сталаћке клисуре на северу. На североистоку границу чине врхови Буковика, а на истоку се она преко Оштриковца, Китице, Скокине косе, Маринковог косара и Смрдана спушта у долину Јужне Мораве“ (Богдановић, 1987, стр. 29). Како наводи Михајло Костић, „географски положај карактерише, изузев на јужном јастребачком ободу, добра саобраћајна проходност. Везе са суседним областима одржавају се планинским преседлинама и долинским усецима. Најживље су у моравској удолини преко ниске Мезграјске пречаге са Нишком котлином“ (Костић, 1969, стр. 453).

У овом пределу претежно се налазе сеоска насеља уз једно градско. Долински појас подразумева „равну алувијалну површ која се простире дуж обе обале Јужне Мораве и у пределима око доњих токова њених већих притока“ (Милојевић и Трајковић-Филиповић, 2017, стр. 16). Јужна Морава се уједно издваја као најзначајнији хидрографски ресурс овог предела, а географски тип Алексиначког Поморавља одликује се и прилично развијеним хидрографским системом. Као неке од притока Јужне Мораве издвајају се Моравица, Турија, Мозговачка река, Послонска река итд.

С друге стране, може се рећи да је и планински појас Алексиначког Поморавља веома раширен и развијен, што се огледа у многим обронцима и висовима; уосталом, и „ивице котлине чине планински делови са незнатним пространством, то су гребени Јастрепца, Буковика, Лесковика, који су углавном покривени шумама“ (Антонијевић, 1971, стр. 5).

Будући да сматрамо да је за ову прилику довољно само указати на географски положај Алексиначког Поморавља, овде ћемо навести нама позната и доступна истраживања која се тичу његовог положаја и смештања у шири

географски контекст (уп. Савић, 1958; Костић, 1969; Ћирић, 1979; Marković, 1980; Васовић, 1985; Мишовић, 2004).

2.2. Становништво Алексиначког Поморавља

Становништво Алексиначког Поморавља „карактеришу бројне специфичности, понајвише социјално-економске, по чему се ово подручје, донекле, разликује од других делова нишког региона“ (Голубовић, 1992, стр. 183). Моравска долина била је веома привлачна за насељавање због своје плодне земље, а у исто време непогодна за опстанак због честих излагања недаћама од стране војске (Ивић, 2001). Економске миграције су „спонтане, дугорочне и њихов правац обично је овакав: са планинских предела – у низине, из сиромашнијих подручја – ка богатијим, са периферије – ка центру, из села – ка граду. У резултате таквих покрета могу се на Алексиначком Поморављу огледати рефлекси са источних предела, који имају говор сврљишко-заплањског типа, са даљих југоисточних зона шопскога краја, са одликама истога или тимочко-лужничког типа, струје са правца југ–север, са одликама јужноморавског типа“ (Богдановић, 2021, стр. 475).

Етничко диференцирање изазвано је како друштвено-економским тако и историјским факторима. Становништво Алексиначког Поморавља живело је „под специфичним турским феудалним друштвено-економским условима. Насеља која су ушла у састав Србије била су одвојена од непосредног утицаја Турака, и њихово становништво је било у могућности да се развија под новим друштвено-економским и историјским приликама, у првом реду у условима почетног развитка капитализма и капиталистичког односа, што је утицало на промене у начину живота и културе становништва“ (Антонијевић, 1971, стр. 12). Драгослав Антонијевић наводи да је и у области Алексиначког Поморавља, као и у осталим деловима земље, процес кретања становништва из села у град био условљен захтевима и потребама индустрије из већих градова (Антонијевић, 1971, стр. 19), што је случај и данас.

Сходно свему наведеном, може се рећи да је Алексиначко Поморавље условљено географским околностима: плодном земљом у долини река, значајним путним правцима, али и историјским приликама које су у више наврата празниле

ову котлину. У том смислу, два су момента била најизраженија: пустош, коју је учинила аустријска војска при повлачењу 1690. године (и турска одмазда потом) и снажна миграција из пограничног, нишког подручја после буна 1836. и 1841. године (Богдановић, 1989, стр. 34–35). Мали број домаћинстава у том периоду може се објаснити близином Цариградског друма и страхом од Турака и Арнаута у временима када је било боље не излазити им на пут (Радоман Цветићанин, 2012, стр. 96).

Моравску Србију су, као што је већ познато, на северу од Ниша населиле три главне струје: динарска, косовско-метохијска и моравско-вардарска, а поред њих и три споредне струје: шопска или торлачка, тимочко-браничевска и инверсне струје са севера. Досељеници ових струја створили су нов психички варијетет који се може означити као нов тип (Цвијић, 1966, стр. 175). Етнички састав становништва показује да је на простору Алексиначког Поморавља деловало више миграционих струја.

Најмасовнијом струјом сматра се миграциона струја насељавања из јужноморавских предела Врања, Лесковца, Ниша, Пирота и ближих области. Становници ових крајева масовно су се насељавали одмах по ослобођењу 1833. године због тога што је становништво поменутих области, после повлачења границе код Алексинца било изложено снажној експлоатацији и невиђеним зулумима мухаџира-повратника, муслимана и бегова, те је било принуђено да масовно емигрира на север, прелазећи преко границе на Суповцу и Катуну или преко превоја Грепца на малом Јастрепцу, насељавајући се у плодну и опустелу област Алексиначког Поморавља (Антонијевић, 1971, стр. 22).

Последњих неколико година, па и деценија, простор Алексиначког Поморавља прати урбанизација. Она подразумева „процес концентрације становника у релативно већа људска насеља, интензивирање комуникација и брзе измене информација међу људима па и процесе интеграције разноврсних облика људске егзистенције“ (Живковић, Јовановић, Милошевић, 2004, стр. 108).

Према последњим подацима пописа становништва Републичког завода за статистику, простор Алексиначког Поморавља насељен је претежно Србима, уз

присуство и Бошњака, Муслимана, Горанаца, Мађара итд. (*Национална припадност*: *подаци по општинама и градовима*, 2022).[3]

2.3. Историја Алексинца и Алексиначког Поморавља

О историјским, економским и политичким приликама у Алексиначком Поморављу објављен је велики број студија и монографских публикација (Перуничић, 1978; Спирић, 2004; Думић и Ђокић, 2016; Ђурђевић, 2017; Спирић, 2021а; Спирић, 2021б; Спирић, 2021в; Стевановић, 2021а; Стевановић, 2021в), те се из тог разлога нећемо задржавати на детаљнијим описима историјских периода. Изузетно динамично кроз историју, Алексиначко Поморавље данас осликава различите епохе уз постојање трагова прошлости који представљају богато наслеђе. Постоје подаци да је Алексиначка котлина била насељена још у праисторији (Рашковић, 2013; Милојевић и Трајковић-Филиповић, 2017).

Драгослав Антонијевић даје кратак преглед археолошких и историјских података о овој области (Антонијевић, 1971, стр. 5–13), истичући важност историјских догађаја и њихов утицај на потоњи етнички и друштвени развитак.

[3] „Осим српског становништва које чини основну масу становништва Алексиначког Поморавља имамо и неколико фамилија Грка у селима на Цариградском друму и у граду. Поред тога, има и Цигана, али у малом броју, разасутих у појединим селима као 'коритари' и 'вретенари', ковачи и музичари (претежно у граду). У сваком случају, Цигани не представљају изразиту етничку групу којој би требало посебну пажњу поклонити, јер немају битнијег утицаја на живот и културу српског становништва. У највише случајева они су под утицајем српског живља, поготову Цигани који живе у граду" (Антонијевић, 1971, стр. 19). То су углавном досељеници из сиромашнијих крајева јужне и југоисточне Србије, најчешће из Сурдулице, Владичиног Хана, Бабушнице, Пирота и Димитровграда. Роми су се временом насељавали у више моравских села. Уосталом, „само за неколико година из крушевачког села Напуре у Тешицу је досељен већи број Цигана који су населили цигански крај са око 30 кућа. […] Ови досељеници насељавају нарочито села која су поред железничке пруге" (Голубовић, 1992, стр. 183). Они су и данас прилично насељени у селима Алексиначког Поморавља, а поготово у селима чија је ономастика била предмет наших истраживања. Међутим, мишљења смо да њиховој антропонимији треба приступити у засебној студији, те из тог разлога њихова имена неће бити унета у рад. Уосталом, анализом ономастикона Рома дошло би до уочавања свих проблема са којима се они суочавају приликом асимилације са Србима, односно са народом према чијим се навикама, културним особеностима и језику прилагођавају.

3. Говор Алексиначког Поморавља

Говор Алексиначког Поморавља због својих јединствених карактеристика на свим језичким нивоима постаје предмет лингвистичких изучавања. То потврђује још Милан Милићевић у *Кнежевини Србији*, где наводи да говор Алексинца припада оном типу говора који се чује дуж целе Моравске долине (Милићевић, 2006, фототипско издање).

Значајно место у културном развитку Алексинца почетком XX века имао је лист *Караџић*, у којем су тадашњи научници објављивали прилоге који су у вези са народним животом, обичајима и предањима. Као један од извора за познавање алексиначког народног говора истиче се рад „Оглед из граматике народног говора у Алексиначкој Морави“ Тихомира Ђорђевића. Аутор посебну пажњу посвећује промени заменица, наводећи следеће: „Овај говор познајем још од детињства. Ја сам у Алексиначкој Морави одрастао, тим сам говором говорио, о њему сам много пута мислио, па сам најзад смислио да ухватим све што је његова карактеристика, другим речима: да му саставим граматику. На томе сам велики део већ свршио, средио сам доста грађе и од тога, ево, огледа ради, издвајам промену заменица“ (Ђорђевић, 1903, стр. 1).

Како наводи Станислав Станковић, „лингвистичка литература о дијалектима призренско-тимочке зоне […] појавила се почетком прошлога века из пера норвешког слависте Олафа Броха и великана српског језикословља Александра Белића“ (Станковић, 2008, стр. 24). За специфичност говора Алексиначког Поморавља први пут се сазнаје у студији *Дијалекти источне и јужне Србије* Александра Белића. Јаворка Маринковић истиче да „Белићево дело представља темељ не само у прецизности бележења гласова него и у погледу свестраних анализа и ширине концепције. По први пут у нашој дијалектологији приказана су, на богатој грађи, варијациона поља разних језичких феномена […]. Белићева књига, затим, доноси драгоцена обавештења о творби речи и акцентима у морфологији, а нарочито уверљиво објашњење постанка призренско-тимочких говора и појаву балканизама у њима“ (Маринковић, 2004, стр. 93). Слободан Реметић додаје да је управо Александар Белић најзаслужнији за то што је

„призренско-тимочка дијалекатска област најиспитаније подручје на српском језичком простору“ (Реметић, 2017, стр. 17). Према истраживањима Александра Белића, говор Алексиначког Поморавља припада говорном типу јужноморавског дијалекта, што потврђује и картографским приказом, први пут у српској дијалектологији (Белић, 1905, стр. XLVII), а Милош Ивковић закључује да се на простору између Мораве и Ртња налази широк појас мешавине ресавског и јужноморавског говора, али да том појасу припадају села у правцу Ражња (Ивковић, 1912, стр. 371). Уосталом, „по својој генези и структуралним цртама они су од великога интереса за историју српскога језика, балканологију и упоредну словенску лингвистику“ (Станковић, 2007, стр. 69).

С друге стране, Драгослав Антонијевић 1971. године, поредећи говор друге половине XIX века из текстова Тихомира Ђорђевића са тадашњим стањем, наводи да постоје извесне разлике и да се говор којим се служио Тихомир Ђорђевић драстично променио, те да је само код најстаријих генерација забележено понешто од онога што би се слагало са Ђорђевићевим говором (Антонијевић, 1971, стр. 29).

Од истраживања која се тичу дијалекатских црта говора Алексиначког Поморавља треба поменути и истраживање Драгомира Врећића, који је „испитивао ’отпорност’ дијалекатских навика на педагошке и дидактичке мере код ученика основне школе у Алексинцу“ (Богдановић, 1987, стр. 47) и који долази до закључка да овај говор има карактеристичан акценат. У основи педагошког типа, ово истраживање није претерано важно за дијалектологију осим помињања конструкције „карактеристични акценат“.

Најзначајнији допринос изучавању говора Алексиначког Поморавља даје Недељко Богдановић монографијом *Говор Алексиначког Поморавља*, у којој обухвата све фонетске, морфолошке и синтаксичке карактеристике овог поднебља (Богдановић, 1987). Како наводи Јаворка Маринковић, „ова се монографија сматра чињеницама најбогатијом међу литературом о призренско-тимочким говорима, и […] заузима централно место међу савременим радовима из руралне дијалектологије“ (Маринковић, 2004, стр. 95). Недељко Богдановић у монографији представља резултате вишегодишњих теренских истраживања.

Наше истраживање спроведено у Трњану наслања се на претходна фонетска истраживања Алексиначког Поморавља и потврђује тезу да говор Трњана познаје све најмаркантније особине призренско-јужноморавског дијалекта (Стефановић, 2019а, стр. 97).

Центар за културу и уметност из Алексинца претходних година обогатио је своју издавачку делатност двама капиталним издањима која су у вези са језиком Алексиначког Поморавља. Реч је о *Алексиначком језичком поучнику*, објављеном 2019. године аутора Недељка Богдановића, Маје Радоман Цветићанин и Александре Лончар Раичевић. *Алексиначки језички поучник* није ништа друго до саветник који је намењен просечним корисницима како би лакше приступили савременој писаној и усменој комуникацији. Конципиран је тако да садржи преглед граматичких одлика српског језика уз навођење конкретних примера познатих становницима Алексиначког Поморавља. Аутори наводе да је дијалекатски систем Алексинца и околине знатно удаљен од просечног штокавског стања и да се разлике виде на свим језичким плановима (Богдановић, Радоман Цветићанин, Лончар Раичевић, 2019, стр. 8).

Почетком 2022. године објављен је и *Речник Алексиначког Поморавља* аутора Недељка Богдановића и Маје Радоман Цветићанин. Речник обухвата прикупљену грађу Недељка Богдановића уз допуну примерима из литературе, а посебан допринос огледа се у преношењу казивања информатора и издвајању одредница из стручних монографија и хроника. Овим речником наставља се објављивање речника говора призренско-тимочке дијалекатске зоне, те је након речника Момчила Златановића, Драгољуба Златковића, Љубисава Ћирића и др., *Речник Алексиначког Поморавља* још један у низу којим се на једном месту окупља лексика једног поднебља и који, са претходно објављеним, управо може чинити целину призренско-тимочке дијалекатске зоне.[4]

[4] О потреби израде јединственог речника призренско-тимочке дијалекатске области писао је Недељко Богдановић у раду „Даљи путеви лексикографске обраде призренско-тимочких говора“: „Са повећањем броја дијалекатских речника са подручја призренско-тимочких говора, са ширењем подручја испитиваних говора, односно зона које ти речници покривају, са увећањем лексичких података, усавршавањем методологије рада на дијалекатским речницима, увећањем броја људи који се овом проблематиком баве из љубави, по службеној дужности или стручном изазову, најзад по нараслим потребама корисника за овом врстом података из народнога језика, а поврх свега (или почев одатле) по занимљивости саме лексичке материје и лексичких система који се појављеним

Издавачку делатност Центра за културу и уметност из Алексинца обогатила је и поновно штампана монографија *Говор Алексиначког Поморавља* Недељка Богдановића. Потпуно смо сагласни са тврдњама Недељка Богдановића, који наводи да су „савремене тенденције у развоју народнога говора Алексиначког Поморавља, као и другде, обележје савремене комуникације, резултат друштвених промена, и односа младих генерација и према староме, и према новоме. За сада се и једно и друго држи: дијалекат се одупире, а стандард се не успева довољно удомити“ (Богдановић, 2021, стр. 484), те се и може додати то да је „општи утисак да у говору Алексинчана постоји велик и широк раскорак у односу на књижевнојезичку норму српског језика, на свим плановима језичке структуре“ (Богдановић, Радоман Цветићанин, Лончар Раичевић, 2019, стр. 10). Сходно свему наведеном, говор Алексиначког Поморавља и данас је интересантан истраживачима, те ће се презентованом и анализираном ономастичком грађом допринети комплетнијем сагледавању језичке слике овог географског подручја.

С обзиром на то да је говор Алексиначког Поморавља детаљно истражен (Богдановић, 1987), у овом делу докторске дисертације издвојићемо само најрелевантније језичке особине.[5]

3.1. О говору проучаваних села

У грађи којом располажемо приметан је велики број најистакнутијих дијалекатских црта призренско-тимочког дијалекта, ком и припадају сва села чија је ономастика била предмет наших истраживања, а како наводе Недељко Богдановић, Маја Радоман Цветићанин и Александра Лончар Раичевић, „говор Алексинца и околине подоста је удаљен од просечног штокавског стања, и разлике се виде на свим плановима“ (Богдановић, Радоман Цветићанин, Лончар Раичевић, 2019, стр. 8).

Као најзначајнија црта говора проучаваних села издваја се њихова прозодија, односно свођење на један – експираторни акценат, који је „po prirodi kratak, intenzivan i predstavlja glasovni udar kojim se jedan slog po jačini i dužini izdvaja

речницима описују, сазрева мисао о неком јединственом речнику који би све досадашње резултате обједињо, па и превредновао […]“ (Богдановић, 2016, стр. 138).

[5] Говор Трњана већ је био предмет наших претходних истраживања (Стефановић, 2019а).

iz glasovne celine“ (Okuka, 2008, стр. 235). Карактеристично је да се акценат може наћи на свим слоговима у речи, што никако није случај у књижевном језику, те тако имамо примере бележења акцента у готово свим ономастичким категоријама на:

1) иницијалној позицији (*А́рница* Л, *Ве́рица* ГЉ, *Ми́љковић* Кц);

2) медијалној позицији (*Алекса́ндар* ДС, *Виоле́та* МД, *Мора́вче* Г);

3) финалној позицији (*Динами́т* Т, *Коџија́ш* Б, *Слобода́н* Б).

Вокалски систем проучаваних села у потпуности одговара резултатима претходних истраживања (Богдановић, 1987) и подразумева постојање вокала *а*, *е*, *и*, *о*, *у* и сонанта *р* који има вокалску функцију, с тим да у ономастичким јединицама којима располажемо није приметно постојање полугласника. С друге стране, консонантски систем Алексиначког Поморавља у приличној мери одступа од консонантског система стандардног језика, што је утврдио још Александар Белић (Белић, 1905), те се, сходно томе, и у нашој грађи јављају одређене одлике.

У консонантском систему приметно је, поред гласова познатих савременом српском језику, постојање африкате *ѕ*, што се издваја као специфичност шире дијалекатске зоне, а огледа се у следећим примерима: *Ѕвезда* К, *Ѕубер* Г, *Код Ѕрѕино* Кв.

Често је губљење спиранта *х* из гласовног система на свим позицијама у речи. Ову појаву у нашој грађи репрезентују следећи примери: *Ајдук* К, *Аџија* Б, *Аџијско имање* Б, *Аџина ливада* Л, *Дебели вр* Кв, *Дољосувотнички рид* ДС, *Ладовина* К Т, *Рид* ДП Кш, *Седи вр* Б Кв, *Сувотнички поток* ГС. Као супституент сугласника *х* јавља се у једном примеру сугласник *в*: *Суви поток* ДА. У неким ономастичким јединицама долази пак до његовог чувања, односно његово губљење није доследно: *Михајловић* ДА, *Страхиња* Гч Кш, *Хајдучки кладенац* Кв, *Хелена* МД, *Хранислав* Лж Т, *Христивоје* Т.

У неким примерима долази до доследног чувања гласа *л*: *Делнице* Кц, *Селске баште* Гч, док се у неким примерима губи глас *в*: *Алоге* ДС.

Такође, отпадањем плозива долази до упрошћавања финалне сугласничке групе *-ст*, те су у селима Алексиначког Поморавља забележени следећи примери: *Крс* К, *Лазићевски мос* Гч, *Суботиначки мос* Кв.

У одређеним примерима збирних именица са наставком *-је* долази до појаве метатезе, и то: *Дејановска лојза* ДА, *Лојзе* Б ДС, *Старо лојзе* Гч МД, *Шопско лојзе* Т.

У говору проучаваних села, у неким примерима долази и до укидања хијата: *Гретинска бара* Г, *Гретинска река* Г, *Гретински лаз* Кш.

Забележен је и пример микротопонима у ком долази и до потпуне замене једног вокала другим: *Дибоки поток* Ч.

Приликом творбе одређених микротопонима често се јавља творбени наставак са елементима *ч* или *к*: *Изворче* Кш, *Коњарке* ДА, *Кремче* ГЉ, *Лединче* Т, *Лубенче* Б, *Малинке* ГС Кш, *Млекарче* Т.

Ономастичка грађа дијалекатске специфичности испољава и при употреби општег падежа, карактеристичног за призренско-јужноморавске говоре. На терену је употреба општег падежа приметна код именовања двочланих и трочланих микротопонима: *Код воденицу* ДС, *Код Качаревци* Ч, *Код Милојкову колибу* ДА, *Код Павловци* Ч, *Код црну воду* ДА, *Код чесму* ДА, *Над Селиште* Кв итд.

4. Ономастичка истраживања у србистици

Ономастичке теме нису заврећивале пажњу лингвиста до тренутка оснивања Одбора за ономастику при Српској академији наука и уметности. То потврђује чињеница да су наставници и сарадници Катедре за јужнословенске језике Филозофског факултета у Новом Саду први дали простора ономастици објављивањем неколико прилога у *Прилозима проучавању језика* 1965. године, а пре покретања Одбора за ономастику, радови и истраживања ономастичког карактера објављивани су у часопису *Onomastica jugoslavica*, гласилу Југословенске академије знаности и умјетности.[6]

Ономастичка истраживања постају учесталија тек у другој половини XX века, онда када је при Одбору за ономастику 1974. године одлучено да се започне са системским ономастичким истраживањима на српском језичком простору. Циљ Павла Ивића и његових сарадника био је прикупити што више грађе, уазбучити је и објавити је. Састављено је и посебно упутство за прикупљање грађе, којег су се истраживачи придржавали. Грађа је прикупљана у дијалекатској форми од куће до куће. Бележена су имена насељених места, етници, ктетици, микротопоними, презимена, лична имена, фамилијарна имена, лични надимци и хипокористици, а наспрам дотадашње традиције бележења народних имена и њиховог ненаучног интерпретирања, утемељених на народним предањима и паганској религији, стоји XX век, у коме су, посебно током последњих неколико деценија, антропоними и топоними постали предмет лингвистичких истраживања. Одлазак на терен организован је и спровођен у разним крајевима широм српског лингвистичког простора, а ангажован је велики број истраживача како би се покрио што је могуће шири део. Приоритет је дат Косову и Метохији због тамошњих друштвено-економских прилика, с тим да је, упоредо, грађа прикупљана и у другим крајевима Србије, Црне Горе, Хрватске и Босне и Херцеговине. Неки од ангажованих истраживача били су Светозар Стијовић, Милета Букумирић, Љубисав Ћирић,

[6] Богата грађа објављивана је у *Ономатолошким прилозима*. Садржај неколико последњих бројева доступан је на следећем линку: https://dais.sanu.ac.rs/handle/123456789/9277. Такође, периодична публикација вредна помена је и часопис *Folia onomastica Croatica*, доступан онлајн на следећем линку: https://hrcak.srce.hr/folia-onomastica.

Недељко Богдановић, Жарко Бошњаковић, Јакша Динић и др. Овом приликом нећемо издвајати све резултате, већ ћемо само указати на исцрпне библиографије истраживача и научних радника (в. Стијовић, 1997; Трајковић, 2021). Грађа је углавном објављивана у *Ономатолошким прилозима*, гласилу Српске академије наука и уметности, али и у разним монографским публикацијама, периодичним часописима или тематским зборницима. Ономастика је постала једна од важнијих лингвистичких дисциплина којом се залази и у историју језика, превасходно због тога што су ономастички подаци мултидисциплинарног карактера. Милица Грковић истиче важност ономастичких података и наводи да они „често иду у ред најстаријих и најпоузданијих језичких сведочанстава о променама и кретањима становништва, а понекад су једине белеге народа несталих са светске позорнице, спомени из времена о коме није остало никаквих писаних трагова, чак ни остатака материјалне културе“ (Грковић, 1983, стр. 1). Тако се ономастика „на својеврстан начин уткива у лексички систем српског језика и чини интегрални део његовог општег лексичког фонда“ (Јошић, 2018, стр. 331).

Уосталом, „ономастичка проучавања призренско-тимочког дијалекта последњих година добијају на интензитету и квалитету новијим ономастичким радовима којима су обухваћене све важније ономастичке дисциплине, пре свега антропонимија, топонимија и микротопонимија“ (Маринковић, 2004, стр. 100), а како наводи Михаило Шћепановић, „данас се прикупља ономастичка грађа на терену, ексцерпира из споменичке и књижевно-историјске литературе док се главни приступ истраживању саме грађе дијахронијски обрађује што најбоље показује садржај *Ономатолошких прилога* до сада, јер је обично у првом делу презентован научноистраживачки допринос наших ономастичара док је други и обимнији део часописа посвећен грађи која је до сада скупљана а још увек се врше теренска истраживања“ (Шћепановић, 2019, стр. 128). Управо се „важност лингвистичких анализа ономастичког материјала налази у чињеници да су називи места значајни делови лексике језика“ (Маринковић, 2017, стр. 63). О значају ономастичких истраживања, па и проблемима са којима се наука сусреће, писали су Светозар Стијовић и Александар Лома, износећи и дајући у том тренутку актуелно стање српске ономастике (Стијовић, 1988, стр. 121–126; Стијовић, 1997, стр. 203–210; Лома, 2017, стр. 208–214).

4.1. Досадашња ономастичка истраживања на простору Алексиначког Поморавља

Недељко Богдановић и Вилотије Вукадиновић једини су научници са простора Алексиначког Поморавља чији је предмет истраживања била ономастика овог предела. Много пре њих, етнолошким истраживањима на простору Алексиначког Поморавља бавио се Тихомир Ђорђевић, који је дао значајан допринос прикупљању и бележењу личних имена у другој половини XIX века.

У раду „О скупљању имена“, објављеном у првом броју часописа *Караџић* 1899. године, Тихомир Ђорђевић тумачи семантику појединих имена, покушавајући да са етнолошке стране покаже шта све може утицати на избор личног имена новорођеног детета у једном месту. Том приликом доноси обимну антропонимијску грађу и посебно издваја необична имена и презимена, која је прикупљао радећи као надзорник основних школа у неколико крајева на југу у периоду од 1894. до 1898. године. Наводи да је у Лужану, поред личних имена, забележио породична имена, имена одмила и презимена, а као најважније издвајамо да је „значајно да се званично: у школи, у суду, у војсци итд. не презивају овим фамилијарним презименима већ по оцу или деду, а у селу, међу собом, увек се презивају по овим фамилијарним презименима“ (Ђорђевић, 1899, стр. 149).

Исти аутор је још 1911. године истицао у „Упутствима за испитивање народа и народног живота“ да „код сваког рода треба казати још и ово: која су му стара презимена и уопште други називи (надимци или придевци, ако их има); колико има сад кућа; да ли је од старине у том месту или се доселио; ако се доселио, одакле се доселио и да ли још има своје родбине у томе месту из кога је дошао и како се та родбина тамо зове“ (Ђорђевић, 1911, стр. 11).

Вилотије Вукадиновић у VII броју *Ономатолошких прилога* објављује рад „Антропонимија Голака“ (Вукадиновић, 1986) и доноси богату антропонимијску грађу из села Језеро, Ново Село и Раденковац, територијално смештених у општини Сокобања, која належе на алексиначку општину. Износећи више од 800 антропонима, аутор у овом раду прикупљену грађу дели на: 1) породична презимена; 2) породичне надимке; 3) мушка имена; 4) мушке хипокористике; 5) женска имена; 6) женске хипокористике.

Недељко Богдановић у истом броју *Ономатолошких прилога* у раду „Микротопонимија Голака“ доноси микротопонимијску грађу из истих села из којих Вилотије Вукадиновић објављује антропонимијску грађу. Аутор речнички уазбучује грађу уз класификацију на једночлане, скраћене двочлане, двочлане и трочлане називе.

Године 1990. Вилотије Вукадиновић у XI броју *Ономатолошких прилога* објављује рад под називом „Микротопонимија Сокобањске котлине“ (Вукадиновић, 1990). Ово није дијалекатски цело подручје, с обзиром на то да, идући ка истоку, преовладавају особине сврљишко-заплањског поддијалекта, док се на западу осећа утицај јужноморавског, а аутор у раду износи топонимијску грађу из 22 села општине Сокобања. Дотад објављену ономастичку грађу, уз грађу прикупљену накнадним одласком на терен, Недељко Богдановић и Вилотије Вукадиновић објављују у монографији *Ономастика сокобањског Голака* (Богдановић и Вукадиновић, 2004).

Од радова мањег обима издваја се рад Гојка Миловановића „Порекло становника у насељима моравског Голака“ (Миловановић, 2003), који доноси ономастичку грађу из села Преконози, смештеног под обронцима планине Озрен. Он у овом раду пише о постанку села, истичући да село има само четири махале. Од ономастичких података издваја девет фамилијарних надимака, а у његовој грађи приметно је да су све фамилије досељеничке, и то углавном из околине Сврљига.

Јаворка Маринковић у раду „Дијалектолошка и ономастичка истраживања призренско-тимочких говора у XX веку“ (Маринковић, 2004) издваја најзначајнија ономастичка достигнућа на ширем дијалекатском простору. Она истиче радове Љубисава Ћирића, Владимира Стефановића, Јаворке Маринковић, Радмиле Жугић, Љубише Рајковића, Звездане Павловић и др. без помињања предела који је предмет ове докторске дисертације.

Невеликог обима је рад Маје Радоман Цветићанин „Из лексике села Катуна: прилог *Речнику алексиначког говора*“ (Радоман Цветићанин, 2020), у коме ауторка речнички износи грађу која се односи на кулинарску лексику из села Катуна. Та грађа послужила је и каснијој изради *Речника Алексиначког Поморавља*.

Након ширег увида у дијалектолошку литературу, показује се да простор Алексиначког Поморавља није био интересантан ономастичарима. Недељко Богдановић је у оквиру истраживања о говору Алексиначког Поморавља успутно бележио и микротопониме. Међутим, ономастичка грађа није прикупљана у свим селима, што и није био његов циљ.[7] Истраживањем су обухваћена следећа села: Банковац, Бељa, Брадарац, Вакуп, Горњи Адровац, Горњи Крупац, Дашница, Доњи Крупац, Житковац, Копривница, Кулина, Липовац, Лоћика, Ћићина, Црна Бара и Шурић. Ономастичку грађу је за потребе Одбора за ономастику прикупљао и Вилотије Вукадиновић, но, та грађа, такође, никада није објављена, а доступна је у архиву Српске академије наука и уметности. Вилотије Вукадиновић је Одбору за ономастику доставио грађу из следећих села која територијално припадају Алексиначком Поморављу: Алексиначки Бујмир, Бели Брег, Велики Дреновац, Витковац, Врћеновица, Врело, Вукања, Вукашиновац, Глоговица, Голешница, Горња Пешчаница, Добрујевац, Доњи Љубеш, Дражевац, Јаковље, Катун, Корман, Љуптен, Мозгово, Моравац, Моравски Бујмир, Нозрина, Породин, Пруговац, Радевац, Рсовац, Рутевац, Срезовац, Стублина, Суботинац и Чукуровац.

Уз грађу прикупљану од стране Недељка Богдановића, која обухвата 16 села, грађу Вилотија Вукадиновића, која обухвата 31 село, и грађу објављену у овој докторској дисертацији, која пак обухвата 19 села, добићемо комплетну ономастичку слику једног поднебља. У нашим претходним истраживањима (Стефановић, 2019б; Стефановић, 2019г; Стефановић, 2019д; Стефановић, 2022; Стефановић, 2024) могуће је, такође, пронаћи велики број ономастичких података са простора Алексиначког Поморавља.

4.2. Прикупљање ономастичке грађе у селима Алексиначког Поморавља

Ономастичка грађа са простора Алексиначког Поморавља прикупљана је у периоду од 2017. до 2023. године. За то време посећено је деветнаест досад ономастички необрађених пунктова. На терен се одлазило махом лети, од јуна до септембра, у

[7] Захваљујући Мирјани Петровић-Савић, секретару Одбора за ономастику при Српској академији наука и уметности, пре одласка на терен добили смо списак пунктова које су Недељко Богдановић и Вилотије Вукадиновић обишли и из којих је ономастичка грађа доступна.

периоду када су мештани села због природе пољопривредних послова које обављају били у селу. За то време прикупљен је комплетан ономастички материјал, а приликом прикупљања грађе руководили смо се принципима и општеприхваћеним начелима у ономастици, прописаним од стране Одбора за ономастику Српске академије наука и уметности и настојали смо да попишемо што је више могуће ономастичке грађе уз обилазак скоро сваког насеља и дела села. У свим селима бележене су и антропонимске и топонимске категорије, те располажемо грађом која обухвата мушка и женска лична имена, мушке и женске личне надимке, фамилијарне надимке, презимена мештана, мушке и женске хипокористике и топониме.[8] Често су бележени и подаци о структури становништва, о географском положају села, школству, привреди, окружењу у ком се село налази, али и о културно-историјским и црквеним приликама. Уз навођење основних података о сваком селу могу се наћи и регистровани етници и ктетици. Комплетна грађа бележена је у дијалекатском облику, а акценатски ће бити обрађена у речничком делу. Како би грађа била што веродостојнија, на терен смо се враћали и неколико пута.

За потребе оваквих истраживања кључан је одабир информатора.[9] Пожељно је да саговорници буду мештани који добро познају структуру села, који су староседеоци и, што је најзначајније, који у свом говору чувају особине дијалекта. Тежило се да из сваког села буде испитиван једнак број информатора, а иако говор старијих жена боље репрезентује дијалекатске особине, пре свега због тога што су оне цео свој животни век махом проводиле у селу, за потребе нашег истраживања од једнаке важности били су и старији мушкарци, за које се показало да изузетно познају терен, те је њихова помоћ при бележењу, пре свега, микротопонима била веома значајна. Звездана Павловић наводи да „топоним или хидроним треба на терену да буде забележен онако како га изговарају становници (староседеоци), чак и кад фонетски одступа од књижевног изговора. Некада ће баш то одступање за лингвисту значити много, јер ће открити реликтне дијалекатске особине које су можда у самом говору већ ишчезле, а омогућиће и тачније закључке о етничким

[8] Део грађе уступљен је на коришћење Одбору за ономастику Српске академије наука и уметности.
[9] Списак информатора изнет је у засебном делу у виду прилога на завршним странама докторске дисертације.

односима, миграцијама и др.“ (Павловић, 1976, стр. 154–155). Такође, Слободан Реметић истиче да „минуциозна анализа ономастичких чињеница, у ствари цивилизацијских слојева оличених у језику, износи на видело и смерове будуће асимилације домородачког елемента, као и модалитете преобликовања затеченог именослова“ (Реметић, 2006, стр. 673).

Будући да су испитивана села неједнака по величини и по броју мештана који у њима живе, важно је поменути да су ти фактори утицали на број пописаних ономастичких јединица из сваког села. У мрежи насеља Алексиначког Поморавља преовлађују патуљаста (< 100 становника), мала (101–500 становника) и села средње величине (501–1000 становника), па, сходно томе, свако бележење ономастичких јединица сматрамо изузетно важним и за лингвистику. Потешкоће при прикупљању ономастичке грађе изазивали су неприступачност терену, мали број информатора расположених за разговор у неразвијеним брдско-планинским селима, неповерење у коришћење података у искључиво научне сврхе итд. Како би се спречила једна од најчешћих потешкоћа код теренских истраживања, а то је неповерење у прикупљача ономастичких података, настојало се да информатори буду познати прикупљачу или његовој ужој породици, што се и показало као одлично решење. Чест је случај да су информатори с нама успостављали контакт и по обављеном разговору јер су се накнадно присетили неког податка потенцијално важног. Такође, веома битним сматрамо и добро познавање терена и говора мештана од стране прикупљача, будући да се само тако информаторима може приближити значај разговора.

Укупно је забележено око 4.000 ономастичких јединица, од тога 3.475 антропонима и 497 микротопонима. Најбројнија ономастичка категорија су мушка лична имена, што чини 25,4% од укупне грађе. Даље, забележен је велики број и женских личних имена, односно 22,3% од укупне грађе. Сходно свему томе, присутан је и велики број презимена, што је 17,8% од укупне грађе. У нашој грађи забележено је 497 микротопонима, који заједно чине 12,5% од укупне грађе. Укупно је забележено 429 мушких личних надимака, што износи 10,8% од укупне грађе. Забележен је приближно једнаки број мушких и женских хипокористика – мушких 184 (4,6%), а женских 177 (4,5%). Најмање је забележено женских личних надимака и фамилијарних надимака. Жене су носиоци 50 личних надимака, што

чини 1,2% укупне грађе. Такође, забележено је свега 32 фамилијарних надимака, што је 0,9% грађе.

Највише ономастичких јединица забележено је у Трњану (676), Гредетину (339), Краљеву (307) и Доњем Адровцу (303), док их је најмање забележено у Каменици (56), Доњој Пешчаници (89), Малом Дреновцу (89) и Банковцу (92).

5. Ономастичка грађа

У овом делу докторске дисертације биће представљена ономастичка грађа из свих деветнаест посећених пунктова, која је на простору Алексиначког Поморавља прикупљана у периоду од 2017. до 2023. године.[10]

На терен се одлазило махом лети, од јуна до септембра, у периоду када су мештани, због природе пољопривредних послова које обављају, били у селу. За то време сакупљен је комплетан ономастички материјал, а приликом прикупљања грађе, руководили смо се принципима и општеприхваћеним начелима прописаним од стране Одбора за ономастику Српске академије наука и уметности. У свим селима бележене су и антропонимске и топонимске категорије, те располажемо грађом која обухвата микротопониме, презимена, мушка и женска лична имена, мушке и женске личне надимке, мушке и женске хипокористике и фамилијарне надимке.[11] Често су бележени и подаци о структури становништва, о географском положају села, школству, привреди, микролокацији, али и о културно-историјским и духовним приликама. Уз навођење основних података о сваком селу, могу се наћи и регистровани етници и ктетици. Комплетна грађа бележена је у дијалекатском облику, а акценатски ће бити обрађена у речничком делу. Како би грађа била што веродостојнија, на терен смо се враћали и неколико пута.

За овакав тип истраживања, кључно је изабрати адекватне информаторе. Пожељно је да саговорници буду староседеоци који добро познају структуру и, што је најзначајније, који у свом говору чувају особине дијалекта. Тежило се томе да из сваког села буде испитиван једнак број информатора. Иако старије жене сматрамо бољим чуварима дијалекта, за потребе нашег истраживања подједнако су важни и старији мушкарци, који су показали да изузетно познају терен, те је њихова помоћ при бележењу, пре свега топонима, била веома значајна. Звездана Павловић наводи да „топоним или хидроним треба на терену да буде забележен онако како га изговарају становници (староседеоци), чак и кад фонетски одступа од књижевног изговора. Некада ће баш то одступање за лингвисту значити много, јер ће открити

[10] Важно је поменути да су од антропонимских података бележени само подаци пунолетних особа.
[11] Део грађе уступљен је на коришћење Одбору за ономастику Српске академије наука и уметности.

реликтне дијалекатске особине које су можда у самом говору већ ишчезле, а омогућиће и тачније закључке о етничким односима, миграцијама и др.“ (Павловић, 1976, стр. 154–155).

5.1. Ба́нковац[12]

(Ба́нковац)

Етници: Банко́вчанин, Банко́вчанка

Ктетик: ба́нковачки

Банковац је мало подјастребачко село у које се може доћи из правца Ниша и Алексинца путевима који се физички одвајају из Дражевца и Тешице. Село припада Грејачкој парохији. Атар села простире се до Тешице, Копривнице, Дашнице и Грејача. У селу живи око 150 становника, од чега је много „викендаша“ – људи који живе у Нишу или Алексинцу, а у село долазе током викенда. Село се некада звало Бели Брег, али пошто у општини већ постоји село са таквим именом, ово је преименовано у Банковац. Име је наденуто по неком Банку који се први ту доселио а који је имао тројицу синова – Банка, Станка и Младена, па отуда и потичу најраширеније фамилије Банковића, Станковића и Младеновића. Како наводи Петар Голубовић, „тешичко-банковачко становништво припада топличкој, динарској, власинској, заплањској и јужноморавској миграционој струји“ (Голубовић, 1992, стр. 182).

Село нема школу, па деца похађају основну школу у Тешици. Такође, у селу се не може наћи ни продавница. Кроз село протиче река Турија, која извире у подножју Великог Јастрепца. Мештани села претежно се баве пољопривредом, шумарством и ловом.

[12] Како је Банковац прво село у низу чију ономастичку грађу преносимо, овде истичемо да ће се испод званичних/катастарских назива села у загради наводити њихови називи међу мештанима – онако како су слухом регистровани на терену. Овом приликом издвајамо и наводе Милана Ђ. Милићевића, који истиче да је „у Нишком округу навлаш оставио триестину села с именом у четвртом падежу место првога, да се види како мештани говоре (подв. Д. С.)“ (Милићевић, 1884, стр. 404–405).

МИКРОТОПОНИМИ

Бело брдо, Бетонски мост, Богданов гроб, Дашнички атар, Дрењак, Ђурлино брдо, Ђурин лаз, Запис, Јабуче, Макина чука, Мечин лаз, Мечји лаз, Мишино брдо, Новинче, Ограђе, Подосово, Турија.

ПРЕЗИМЕНА

Банковић x6, Ђорђевић x7, Живковић x2, Костић x5, Кузмановић, Миленковић x2, Младеновић x12, Пешић x3, Симоновић, Станковић x5, Станојевић, Стојановић x3, Трифуновић x3.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Бојан, Братислав, Владица, Вукашин, Горан x2, Далибор, Драга, Драган, Драгиша, Здравољуб, Зоран, Јовица, Милан, Мирољуб, Мирослав x2, Младен, Никола, Радиша, Радослав, Славиша x2, Срђан x2, Станиша, Томислав.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Благица, Бранислава, Василија, Весна, Гордана, Драгана, Драгослава, Душанка, Јаворка, Јасмина x2, Јелена, Ковиљка, Лидија, Љиљана, Марина, Милена, Мирјана x2, Радмила, Светлана, Селена, Славица, Слађана.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Баја, Бакарија, Вариоц.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Македонка.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Бата, Боки, Гиле, Мики, Цале.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Веца, Гага, Лела, Љиља, Мира, Слађа, Цеца.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.2. Бо́ван

(Бо́ван)

Етници: Бова́нац, Бова́нка

Ктетик: бова́нски

Село Бован је село планинског типа и смештено је на путу између Алексинца и Сокобање. Од општинског центра удаљено је двадесетак километара, а од Сокобање око дванаест. Као трг који носи име Болван, данашње село Бован први пут се помиње у изворима 1395. године (Мишић, 2009, стр. 15), а „средњовековни градић Болван (данас гранично село према области Бање), са познатим тргом и насељем на Цариградском путу, подигнут је на рушевинама Praesidium Pompei, као и град Липовац“ (Антонијевић, 1971, стр. 8). Мештани села углавном су се бавили пољопривредом, шумарством и рударством, али, с изградњом бране на Моравици 1978. године, почели су да се баве и туризмом. У близини села налази се вештачко Бованско језеро, које је и добило назив по селу. Због чисте и незагађене природе, село је често „живо“ због туриста који долазе овде на одмор из разних крајева Србије. Осим туризма, мештани у Бовну баве се и риболовом, пчеларством и ловом. У селу се налази и истурено четвороразредно одељење основне школе „Љупче

Николић“ из Алексинца, а, осим школе, у селу ради и једна продавница мешовите робе. У селу се налази црква посвећена Св. Архангелу.[13]

МИКРОТОПОНИМИ

Аџијско имање, Бело камење, Бобиште, Бованска Моравица, Бованска пољана, Болван, Бркина ливада, Горела чука, Дренор, Кула, Лојзе, Моравица, Обла глава, Равна кола, Седи вр, Селиште, Стриковац, Тричиште, Ћулум поток, Ујкина црква, Церовац, Црвени брег, Џесмина коса, Шиб, Шибићев брег.

ПРЕЗИМЕНА

Алексић x2, Алексов, Анђелковић, Антић x3, Аризановић, Арсић, Асанов, Бандука, Банковић x3, Бераковић x2, Богдановић, Богосављевић, Божанић, Божиновић, Боцић, Бошковић x3, Брзаковић, Васић x2, Величковић, Вучковић x2, Дашић x3, Дестановић x2, Дикић x5, Драговић, Ђокић x2, Ђорђевић x2, Живадиновић x13, Здравковић x6, Ивановић x3, Илић x4, Јањић x3, Јовановић x27, Јовић x6, Коцић x4, Крстић x5, Лазаревић x6, Лазић x4, Лукић x2, Недељковић x3, Несторовић x4, Николић x7, Новаковић x4, Павловић x6, Панић x3, Петковић x6, Петровић x5, Пешић x5, Радивојевић x2, Ракић x5, Ранђеловић x5, Ристић x6, Савић x3, Самарџић x4, Станисављевић, Станковић x4, Станојевић x5, Стевановић x5, Стојановић x8, Тодоровић x6, Тонић, Трајковић x2, Цветановић x2, Цекић x2, Цојић x2, Чубрило.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x4, Асан, Богољуб x2, Боривоје, Борисав x2, Борислав x2, Бошко, Бранимир x2, Бранислав, Бранко x2, Братислав, Верољуб x2, Витомир, Влада, Војин, Војислав, Горан x2, Димитрије x2, Добривој, Драган x5, Драги, Душан x3, Жарко, Живојин x2, Живомир x2, Зоран, Иван, Ивица, Ивобран, Игор, Љубиша x4, Љубодраг x4, Љубомир, Мија, Милан x2, Миле x3, Миливоје, Миломир, Милорад x2, Милун x2, Милутин, Миодраг x4, Миомир x2, Мирко, Мирољуб, Мирослав x7,

[13] Сеоска црква освештана је 1944. године. Главни дародавац био је Јеремија Марјановић Ујка, командант Алексиначке бригаде и резервни пешадијски капетан (Динчић, 2021, стр. 322).

Ненад, Новица, Радивој, Радивоје x4, Радмило, Радован, Радомир x2, Радослав, Радош, Ранко, Сава, Славољуб x2, Слободан x2, Стојан x2, Тенча, Томислав x3, Тони, Тривун x2, Часлав.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Анђица, Анита, Аница x2, Биљана x3, Бисерка, Богдана, Бранислава, Бранка, Будимка, Верица, Верка x2, Веселинка, Вукица x3, Гордана x6, Грана, Данијела, Даница x2, Добрија, Добрила x3, Драгана, Драгица, Душица, Ђурђина, Евица, Живица, Зага, Зорица x2, Ивана x2, Јаворка, Јагодинка, Јасна x2, Јасмина x2, Јелена x2, Катарина x2, Катица, Коса, Латинка, Лелица, Лозица, Љиљана x4, Љубинка x3, Љубица, Малина, Мила x2, Милијана x4, Милика, Милица x2, Милојка, Мирјана x2, Надежда x2, Негомирка, Новка, Павица, Радица, Радмила x7, Ратка, Ружица x4, Сарајевка, Светлана, Слађана, Слободанка, Снежана x3, Србијанка, Стојанка.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Албантин, Аџија, Босанац, Буба, Бугарин x2, Главша, Губонија, Дебели, Деловођа, Деча, Диња, Дурка, Жути x2, Звеле, Зевка, Зумбул, Каплар, Кесер, Кодић, Коза, Колар, Колективац x2, Коњар, Коритар, Коџијаш, Кулаш x2, Курта, Лубенче, Македонац, Месар, Мираџија, Молер, Мућак, Пацов, Поткивач, Просерко, Рочко, Сењор, Слонче, Сунђер, Тесла, Турски, Турчин, Ћафу, Ћуре, Цар, Црни, Црногорац, Чуче, Џ, Џамбас, Џбан, Џома, Шиник, Ширкић, Шприцер, Шумадинац.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Бугарка, Коларица, Коларка, Колективка, Муња, Палунка, Рускиња, Циганка, Црногорка.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Бора, Бране, Воја, Дуле, Зоки, Мики x3, Мире, Раде x2.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Биса, Гоца x2, Гага, Зока, Љиља, Рада x2.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.3. Го́рње́ Су́хотно

(Го́рње Су́вотно, Го́рње Су́хотно)

Етници: Сувотни́чанин, Сувотни́чанка / Горњосувотни́чанин, Горњосувотни́чанка

Ктетици: сувотни́чки / горњосувотни́чки

Горње Сухотно је село са око 50 домова и нешто мање од 200 мештана. Атар села граничи се са осам села, и то на северу са Горњим Адровцем и Крушјем, на северозападу за Лознацем и Крушјем, на западу са Шурићем, на југозападу са Малим Дреновцем, на југоистоку са Бељом и на истоку са Моравцем. Драгослав Антонијевић о Горњем Сухотну пише да припада групи насеља „у побрђима која леже на благо заталасаном земљишту, тамо где престаје моравска равница у правом смислу те речи“ (Антонијевић, 1971, стр. 89) и припада подјастребачком рејону (Костић, 1969, стр. 535–561). Село има два сокака, а по народном предању, у село су се први доселили Бојко, Вукан, Стефан и Антоније, чијих фамилија има и највише. У селу се налази истурено четвороразредно одељење основне школе „Вук Караџић“ из Житковца, а основна школа у Горњем Сухотну почела је са радом 1. септембра 1921. године (Стевановић, 2021б, стр. 427). Недељко Богдановић наводи да говор Горњег Сухотна припада централном делу Алексиначког Поморавља, те да припада говорима који се ни по једној особини не наслањају на косовско-ресавске говоре (Богдановић, 1987, стр. 69). Основна привредна делатност мештана је пољопривреда, а број становника је у константном паду, будући да млади све више одлазе из села, налазећи посао у Нишу или Алексинцу.

МИКРОТОПОНИМИ

Ветерник, Горели поток, Доњосувотнички рид, Илицки поток, Криви поток, Лаз, Лашчићи, Лештак, Малинке, Партизански споменик, Равно било, Сравнани поток, Средњи рид, Сувотнички поток, Трновити лаз, Трска, Тршевина, Црквени лаз, Чабура, Широки лаз.

ПРЕЗИМЕНА

Антић x7, Антонијевић x3, Банковић x11, Бојковић x10, Влајковић x2, Вукић x10, Гочанин x2, Димић x6, Динић x3, Драгутиновић x2, Здравковић x5, Ивановић x3, Ивковић, Илић x19, Јанковић x4, Јовић x7, Коцић x3, Љубеновић x3, Маринковић x6, Марјановић x3, Марковић x12, Миленковић x4, Милојевић x7, Милошевић x13, Милтановић x2, Миљковић x4, Недељковић x3, Павловић x7, Рајковић, Ристић x5, Симић x5, Стевановић x3, Стефановић x11, Стојановић x4.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x3, Бобан x2, Бојан x2, Бранимир x2, Бранко, Братислав, Верољуб, Владимир x2, Горан x3, Грујица, Далибор, Данијел, Дејан x4, Деско, Драган x4, Драги x2, Драгиша, Драгослав x3, Душан x3, Живомир, Златибор, Зоран x3, Иван, Ивица, Игор, Јован, Јовица x3, Југослав, Лала x2, Љубиша x2, Марјан, Марко x2, Милан x7, Миле, Милош x2, Миодраг, Мирољуб x2, Мирослав x3, Михајло, Небојша, Ненад x3, Никола x3, Новица, Радиша x3, Радослав x2, Радул, Ратомир, Раско, Светислав, Славиша x2, Слободан x3, Срба, Срђан x2, Стефан, Стојадин, Стојан, Томислав, Тони, Топлица, Филип, Часлав x2.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра, Анђела, Биљана x4, Бисерка, Благица, Борила, Бранкица, Веросима, Весна, Гвоздена, Гордана x3, Горица, Данијела, Десанка, Дијана, Добрила, Драгица, Душица, Емилија, Зорица x2, Ивана x4, Јаворка x3, Јасмина x2, Јелена x3, Јована x2, Катарина, Љиљана x5, Марија, Марина x2, Милена, Милица x2, Миљана, Мина,

Мирјана x5, Мирослава, Надежда, Надица, Наталија, Невена, Радмила x2, Светлана, Севда, Славица, Славна, Слађана x2, Слободанка, Смиљана, Снежана x4, Солунка, Србијанка, Танкосава, Убавка, Фазила.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Американац, Аутобус, Бели, Биџоња, Брица, Галис, Гркља, Диле, Диња, Дрвце, Жома/Жоме, Јужарац, Калимеро, Катранџија, Качар, Кића, Кременко, Кучинар, Лубенче, Магаре, Мазга, Мече, Медени, Мечка, Муса, Панта, Пекар, Пиле, Поп, Попуњак, Професор, Прцко, Пупуњак, Стругар, Тилко, Точилац, Трефлан, Ћабче, Ћафу, Урле, Француз, Фуња, Цака, Цики, Цокула, Црево, Црни, Цуцула, Четник, Џерима, Џунџулеја, Шега, Шики, Шушуле.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца x2, Боки, Гале, Деки x2, Драги, Зоки, Јоки, Љубе, Мики x3, Мире, Раде x2, Славе, Столе, Чаки.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Ана, Биља x2, Биса, Гоца x2, Дуца, Јаца, Јеца, Љиља x2, Мара, Мира x3, Нена x2, Рада, Слађа.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Банковци, Бојковићи, Гочани, Диметови, Марковци, Милошевићи, Симићи.

5.4. Го́рњи́ Љу́беш

(Го̀рњи Љу́беш)

Етници: Љубешћа́нин, Љубешћа́нка / Горњољубешћа́нин, Горњољубе́шанка

Ктетици: љубешћа́нски / горњољубешћа́нски

Горњи Љубеш је село које је од општинског центра удаљено око 15 километара. Атар села граничи се са селима Корман, Срезовац и Доњи Љубеш. Налази се на левој обали Јужне Мораве. Информатори наводе да су овај предео први населили динарски Срби који су ту дошли са својом благородном стоком. Поред Мораве наишли су на купце за своје козе које су имале имена са коренском морфемом *љуб-* у основи. Мештани су име селу дали по именима тих коза. Горњи Љубеш се као део Љубеша први пут помиње у Крушевачким тефтерима из 1516. године. Кроз село пролази регионални пут Ниш–Крушевац, као и међународна пруга Београд–Ниш. У селу су некада постојала два пружна прелаза, али је, изградњом другог колосека, један прелаз затворен, а тада је и асфалтни пут, због безбедности мештана, померен са леве на десну страну пруге из правца Ниша. И пруга и пут пролазе кроз село, али се већи део села простире са десне стране пута из правца Алексинца. У селу је некада радила прехрамбена продавница, која је, због малог промета робе, морала бити затворена. Продавница је била смештена у згради Дома културе, у чијим се просторијама налази и четворогодишња основна школа, коју су, у тренутку прикупљања грађе, похађала два ученика. Ученици старијих разреда своје образовање настављају у школи у Доњем Љубешу. Зграда Дома културе је у оронулом стању и данас се у њој не одржавају никакве манифестације. Становници села су српске националности и православне вере, а село припада Витковачкој парохији. На самом улазу у село налази се фудбалско игралиште на којем активно игра фудбал сеоски тим „Црвена звезда“. Одмах уз игралиште налази се фарма говеда породице Петровић, на којој узгајају до тридесетак крава музара. Мештани села претежно се баве пољопривредом, односно повртарством (најчешће узгојем паприке).

МИКРОТОПОНИМИ

Велике ливаде, Глошдарица, Горњи браник, Доњи браник, Лештак, Морава, Моравиште, Смоница, Стојанкицке њиве.

ПРЕЗИМЕНА

Величковић x1, Вуксановић x1, Димитријевић x4, Ђорђевић x6, Живановић x11, Илић x4, Јанковић x4, Јевтић x2, Јероним x1, Јовановић x12, Ковачевић x4, Манојловић x1, Маринковић x4, Милановић x7, Милојевић x4, Михајловић x3, Најдановић x3, Павловић x2, Панић x14, Петковић x1, Петровић x17, Пешић x4, Радић x25, Ракић x1, Ранђеловић x1, Станковић x4, Станојевић x7, Степановић x11, Стојадиновић x3, Стојановић x5, Тодоровић x8, Ћирковић x1, Цветковић x2.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Адам, Александар x2, Батица, Бобан x2, Богољуб, Божидар, Бојан x2, Борисав, Борислав x2, Бранислав, Братислав, Владислав, Владица, Горан x6, Далибор, Дејан x4, Драган x6, Драгиша x3, Драгомир, Душко, Жарко, Живадин, Живојин, Живота, Звонко, Зоран x5, Иван, Ивица, Јовица, Југослав, Љубодраг x3, Марко, Миодраг, Миомир, Мирољуб, Мирослав x6, Момчило x3, Ненад, Обрад, Предраг, Радивоје, Радиша, Радослав, Ранко, Ратомир, Света, Светомир, Синиша, Славиша x4, Славољуб, Станиша, Тихомир x2, Топлица x2.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра, Андријана x2, Биљана x3, Божана, Борика, Босиљка, Будимка, Верица x3, Весна x2, Видосава, Вукана, Гордана, Горица, Данијела x2, Даница, Драгана x2, Драгослава, Душанка x2, Душица x3, Емилија, Живица, Загорка x2, Златица, Зорица x2, Ивана, Јасмина x4, Јелена, Јована, Косовка, Круна, Ленка, Љиљана x3, Љубинка, Маријана, Марина, Марта, Милена, Милица x3, Мирјана x2, Надица, Олга, Оливера x2, Радмила x3, Ружица, Светлана x3, Славитељка, Славица x5, Слађана x4, Слободанка, Снежана, Стојна, Сузана, Татјана, Томислава.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Бомбић, Бриле, Дрћко, Ђерош, Јарац, Коза, Кремче, Кусаћ, Магаре, Чабра, Шојка.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Косоварка, Мила.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца, Бата, Божа, Боки, Гиле, Гоки, Деја, Зоки х2, Љубе, Мики, Миле, Раде, Света, Топи.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Ана, Биља, Боса, Вера, Гага, Гоца, Душка, Живка, Јока, Љиља х2, Мира, Оља, Рада х2, Снежа, Тања, Цеца х2.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.5. Гредéтӣн

(Гредетӣн)[14]

Етници: Гредетӣнац, Гредетӣнка

Ктетик: гредетӣнски

Село Гредетин смештено је у западном делу алексиначке општине, подједнако удаљено и од општинског центра и од Рибарске бање, познатог лечилишта.

[14] Често се међу мештанима за име села може чути и облик Гретӣн. Недељко Богдановић наводи да је у питању појава укидања хијата (1987, стр. 131).

Окружено је Горњом Пешчаницом на северу, Горњим Адровцем на истоку, Крушјем на југу, Радевцем на југозападу и Великим Шиљеговцем на западу. Сеоски атар „обухвата једно котлинасто проширење на источним обронцима Јастрепца, које се оформило око тока Радевачке реке 8 км узводно од њеног ушћа у Јужну Мораву“ (Милојевић и Трајковић-Филиповић, 2017, стр. 96). У односу на „моравска села“, међу мештанима овог дела Алексиначког Поморавља, Гредетин се увек сматрао планинским селом. Истурено одељење матичне основне школе „Стојан Живковић Столе“ из Трњана, својим осмогодишњим деловањем, окупља ученике из шест околних села. Село је данас модернизовано онолико колико је то могуће, па се, поред школе, налазе и пошта, ветеринарска станица, продавница, млин, амбуланта и неколико сеоских мењачница. Некада се могла наћи и откупна станица, која је, након приватизације, затворена. У селу се налази Црква Покрова Пресвете Богородице, која је подигнута давне 1938. године. Будући да се становништво претежно бави производњом јагода, село је надалеко познато као организатор манифестације „Дани јагоде“. Мештани се још баве и узгојем стоке, продајом млека, а у новије време и прављењем ајвара. Становници су поносни и на фудбалски клуб „Гредетин“. У селу постоји и здравствена амбуланта која ради само двапут недељно. Током Другог светског рата мештани села одлазили су у партизане, али већина су били четници. У село се вратио и ту живи велики број повратника из иностранства.

МИКРОТОПОНИМИ

Бајино имање, Бачије, Бели брег, Велики кревет, Вртен цер, Голо брдо, Гретинска бара, Гретинска река, Дреновак, Ђеренче, Језерина, Језеро, Кључ, Лаз, Лештак, Лука, Млаке, Пасуљарник, Перицки брег, Росичке ливаде, Цвејинска мала, Цветкова мала, Црвена звезда, Цуруњци.

ПРЕЗИМЕНА

Аврамовић, Бановић, Димитријевић x5, Ђокић x6, Ђорђевић x29, Здравковић x9, Илић x2, Јанићијевић x3, Јанковић x5, Јевремовић, Јовановић x7, Јовић x7, Ковачевић x3, Крстић x3, Лазић x13, Манојловић x7, Марковић x3, Микић x2,

Миладиновић x4, Милановић x14, Миленовић x3, Милојевић x3, Милосављевић x6, Миљковић x11, Митић x12, Младеновић, Недељковић, Николић x15, Новковић x20, Обрадовић x6, Огњановић x4, Павковић x5, Пејчић x3, Перић x4, Петковић x10, Петровић x2, Поповић x4, Ракић x3, Ристић x3, Савић x5, Станисављевић x3, Станковић x8, Станојевић x4, Станчић x3, Стевановић x47, Стојановић x4, Терзић x8, Тодоровић x7, Томић x9, Филиповић x36, Цветковић x4, Шилер x2.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x4, Андреј, Андрија, Бобан x3, Богдан, Бојан x3, Борис, Бранко x2, Братислав x2, Василије, Владимир x2, Владица x3, Вук, Горан x4, Давид, Далибор x3, Данијел, Данило, Дацан, Дејан x7, Дикица, Добрица x2, Драган x11, Драгиша x2, Драгољуб, Дракче, Душан x2, Жарко, Живко, Живорад x3, Жикица, Зоран x9, Иван x4, Ивица, Илија x2, Јован, Лазар x4, Лука x2, Љубиша, Љубодраг x2, Марко x4, Мартин, Милан x6, Милош x5, Миљан, Миодраг x6, Мирко, Мирослав x3, Михајло, Младен x2, Млађан x2, Момчило x2, Небојша, Ненад, Никола x6, Новица x7, Павле, Петар x6, Предраг, Радиша x2, Радомир, Радослав x6, Ратомир, Светомир, Синиша, Славиша x6, Славко, Слободан x2, Србобран, Срђан x2, Станоје, Стефан x7, Стојан, Томислав x3, Топлица x6, Франк, Часлав x2.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра, Анастасија x3, Анђела x3, Анђелија, Биљана x3, Бојана x2, Босиљка, Будимка, Валентина x2, Василија, Верица x3, Весна x5, Вида, Гордана x4, Горица x3, Гроздана, Данијела x3, Дивна, Дијана x2, Драгана x3, Драгица x6, Живица x2, Загорка, Злата x2, Златица, Зорица x7, Ивана x4, Ирена x2, Јадранка, Јасмина x3, Јелена x5, Јелица, Јована x2, Јованка, Катарина, Ковиљка, Лара, Лела, Љиљана x2, Љубица x2, Малина x2, Марија x4, Марина x6, Марта x2, Мартина, Милева x2, Милевка, Милена x3, Милица x7, Милка x2, Мирјана, Младенка, Наташа, Невена, Николина, Радица x6, Радмила, Ружица x5, Сања, Сара x2, Славица x7, Слађана x5, Слободанка x4, Снежана x6, Софија, Стојанка, Сузана, Тамара, Теодора.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Алавужда, Алавуш, Американац, Бајра, Бас, Басаџија, Бели, Босанац, Бугарин, Буља, Буљић, Бутка, Ветеринар, Врждало, Вукањац, Гема, Глобус, Горило, Гутка, Дракула, Жуђа, Зајац, Зека, Субер, Јарац, Кита, Кокошка, Куљче, Кундак, Моравче, Муса, Њурла, Пекар, Поштар, Прасе, Прдлић, Прчула, Пуфта, Рема, Рикос, Росуљац, Рунда, Рус, Рце, Сајла, Слонче, Талуска, Тутур, Ћифта, Чкаља, Џелат, Џупуња, Шејн, Шиља, Шишај, синко, Шоп.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Амазонка, Гуче, Мациште, Мече, Правница.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца x2, Бата x2, Боба, Боки, Влајко, Гага, Гаги x2, Гале, Гиша, Гоки, Деја, Деки x2, Жаре, Жиле, Зоки x2, Маре x2, Мики x3, Мире, Ноле x3, Паја, Раде x2, Славе, Срле, Тома x2, Топи.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Ана x3, Биља x2, Боба, Боса, Вера x2, Веца, Гага x2, Гоца x3, Дана, Злата, Зока, Зора x2, Јаца, Јеца, Ката, Љиља, Мила, Мира, Рада, Ружа x2, Слађа, Снежа x2, Суза, Цаца x2.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Ђокићеви, Ђорђевићи, Здравковци, Ковачи, Лазићи, Милановци, Џуруњци.

5.6. Грéјáч

(Грѐјач)

Етници: Грејачáнин, Грејачáнка

Ктетик: грејáчки

Грејач се налази у југозападном делу општине Алексинац и једно је од најудаљенијих села од општинског центра. Граничи се са селима Банковац, Дашница, Велики Дреновац и Доња Трнава. Данас у селу живи око 500 становника, а село има нешто више од 250 домаћинстава. Основна школа у Грејачу почела је са радом 15. септембра 1919. године са три одељења и тако функционише до данас (Стевановић, 2021б, стр. 420). О пореклу имена села зна се да се у оваквом облику јавља од почетка XIX века (Вукановић, 1975), док међу истраживачима постоје претпоставке да је име села Сланиште, које се помиње у дефтерима из XVI века, заправо некадашње име Грејача.

О Храму Вазнесења Христовог Зоран Стевановић пише да је темељ „положен 11. јуна 1892. године, а градња је довршена половином новембра исте године. Антиминс је положен од протојереја пок. Тодора Павића 29. новембра 1892. године. Црква је подигнута добровољним прилозима парохијана и околних села. Такође, и иконостас је подигнут добровољним прилозима парохијана“ (Стевановић, 2017, стр. 86).

МИКРОТОПОНИМИ

Бела земља, Богданов гроб, Брод, Врбице, Горњи спруд, Грабам, Грејачка река, Доњи спруд, Јабука, Јазбина, Језеро, Каменарница, Крушке, Купињачка, Лазићевски врбаци, Лазићевски мос, Моравиште, Ограђе, Општинско, Осредак, Петровићево језеро, Пландиште, Под брег, Појатиште, Преко баре, Провалија, Пужар, Равњак, Селиште, Селске баште, Сеоско место, Смрдљив кладенац, Старо лојзе, Стража, Стрниште, Трска, Чедина бара, Чесмарско брдо, Чубура.

ПРЕЗИМЕНА

Аначков, Антић, Бошковић, Вучковић, Гавриловић, Гоцић, Димитријевић, Димитров, Димић, Добринић, Дојчиновић, Долашевић, Ђорђевић x13, Ђошић x2, Ђурђановић, Живадиновић, Жикић, Здравковић, Златановић, Ибић, Ибрић x2, Игњатовић, Илић x10, Јевтић x2, Јовановић x8, Јокић, Костадиновић, Костић, Крстић x3, Лазаревић, Лазић x3, Лукић x3, Наумовић x4, Николић x4, Нојић, Павловић x6, Пауновић x3, Пекић, Петровић x5, Пешић, Поповић x5, Раденковић x2, Радоњић x2, Радосављевић, Ранђеловић x2, Смиљковић x6, Станковић x6, Станојевић x2, Стевановић x9, Степановић x5, Стефановић x2, Стојанова, Стојановић x9, Стојиљковић x2, Стошић x4, Тајић, Тодосијевић x2, Томић, Трифуновић x2, Цветковић x4.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x5, Богољуб, Боривоје, Бошко, Бранислав, Братислав x2, Владислав x2, Вукадин x3, Вукашин, Горан x2, Дејан, Добривоје, Драган x4, Драгомир, Драгослав x7, Драгутин, Душан x2, Жарко x3, Живојин, Живомир, Живорад x2, Живослав, Живота, Животије, Зоран x9, Ивица, Јован, Јовица x2, Југослав, Лука x2, Љубиша x3, Марко, Мијодраг, Милан x6, Миливоје, Милијан, Милодраг, Миломир, Милорад, Милош, Миодраг x6, Мирољуб x2, Мирослав x9, Небојша, Недељко, Немања, Ненад x3, Никола x2, Новица, Обрад, Огњен, Паунко, Првослав, Предраг x3, Радисав, Радиша, Радован, Радољуб, Радомир x2, Радослав x8, Света, Светозар, Синиша x2, Славиша x6, Славољуб x3, Слободан x7, Србобран x2, Србољуб, Срђан x2, Станоје, Стеван, Стојан x2, Страхиња, Томислав x2, Трифун, Тројан.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра x4, Ангелина, Анђела x3, Бисерка, Валентина, Верица x2, Вукосава, Гордана x3, Даница, Дијана x2, Драгана x2, Драгица, Драгослава, Душанка, Душица x3, Зорана, Зорица x2, Зорка, Ивана x2, Јагода, Јасмина x4, Јелена x2, Јелица x3, Јована, Катарина, Кристина, Лидија, Љиљана x3, Љубинка, Љубица x3, Маја, Марија x3, Марина, Марица, Мила, Милена x3, Милица x7, Миљана, Мирјана x3,

Мирка x2, Мирослава x2, Надежда x5, Надица, Невена, Оливера, Радица x2, Радмила x3, Сандра, Светлана x3, Славица x3, Слађана x2, Слободанка x3, Снежана x4, Стојана, Сузана x2, Сунчица, Татјана x2.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Бикуша.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца, Бата, Драги x2, Жаре, Живко, Зоки x2, Југа, Мики x3, Ница, Раде x3, Тома.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Ана, Гоца, Душка, Љиља, Мица x2, Нада, Нена x2, Рада, Суза, Тања, Цеца x2.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.7. Дóњá Пешчáница

(Дóња Пешчáница)

Етници: Пешчáнац, Пешчáнка / Доњопешчáнац, Доњопешчáнка[15]

Ктетици: пешчáнски / доњопешчáнски

Доња Пешчаница налази се са десне стране трњанског пута у правцу ка Рибарској бањи. Удаљена је десетак километара од Алексинца. Ојконим је мотивисан квалитетом земљишта, односно заступљеношћу „песковите земље“ у селу. Структурирана је тако да се с леве стране асфалтног пута налази трњански, а са десне стране доњопешчански атар, који се географски простире према Корману и Горњој Пешчаници. Доња Пешчаница, по броју мештана, припада групи патуљастих села општине Алексинац, односно селима која имају мање од 100 становника.[16] Некада је припадала Горњој Пешчаници, коју су чиниле Горња и Доња Мала. У периоду од 1936. до 1938. године, мештани Доње Мале селили су се према Трњану и, тако издвојени, формирали су Доњу Пешчаницу. Пешчаница се помиње и у писаним изворима од XII до XV века, у којима се наводи да су друштвено-географске прилике Пешчанице биле на прилично завидном нивоу, о чему сведочи просторност топонима Лаз (Костић, 1969, стр. 457). Кроз село протиче Пешчанска река, која тече из Росице. Доња Пешчаница нема основну школу нити предшколску установу. Деца из Доње Пешчанице школу похађају у Трњану.[17] Мештани Доње Пешчанице немају ни свој храм, већ припадају Трњанској парохији. У селу се налази Дом културе, испред ког је подигнута спомен-плоча Бојану Цветановићу, погинулом за време рата на Косову и Метохији. Мештани овог села махом се баве пољопривредом, што је и основна привредна

[15] У вези са етницима Доњопешчанац и Доњопешчанка треба поменути да се придев *доњи* додаје само онда када се указује на дистинкцију између мештана Доње и Горње Пешчанице.

[16] Према резултатима Пописа становништва, домаћинстава и станова Републичког завода за статистику из 2022. године, поред Доње Пешчанице, у села патуљастог типа (< 100 становника) из општине Алексинац спадају и: Бења, Каменица, Дашница, Лознац, Породин, Преконози, Црна Бара, Чукуровац и Горњи Адровац (*Домаћинства према броју чланова*: *подаци по насељима*, 2022).

[17] У овом селу, школа је почела са радом четрдесетих година XX века у изнајмљеним приватним кућама. Постоје подаци да је школа у Доњој Пешчаници радила и школске 1940/41, али након Другог светског рата престаје са радом (Стевановић, 2021б, стр. 445).

делатност. Највише се гаје шљиве, јабуке и крушке, а од тридесетих година XX века повећана је и садња јагода.

МИКРОТОПОНИМИ

Абаџино имање, Баталька, Бела земља, Жикицко имање, Језеро, Кленовак, Лаз, Миленово имање, Пешчанска река, Рид, Тршевина, Турски гробови, Чукар.

ПРЕЗИМЕНА

Влајић x19, Ђорђевић, Златановић x9, Јанковић x9, Јевтић x7, Новковић x10, Цветановић x8.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Богомир, Горан x3, Грујица, Далибор, Дарко, Дејан, Драган x2, Игор, Јанко, Јовица, Љупче, Маријан, Марко x2, Милан x2, Миле, Милорад, Милош, Мирко, Мирче, Небојша, Никола x2, Новица, Павле, Радослав, Светомир, Славиша, Станиша x2, Стефан.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Биљана, Гордана, Данијела x2, Десанка, Добрила, Драгана, Емина, Зорица, Ива, Јаворка, Јасмина, Катица, Лела, Љубица, Марија, Милена, Милица, Мирјана, Миросинка, Мирослава, Невена, Ружица, Светлана, Снежана x2, Стана, Теодора.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Даки, Маре x2, Мики, Ниџа, Славе.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Биља, Гоца, Даки, Зора, Ката, Љубе, Мира, Снежа, Цеца.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Влајићи.

5.8. Дóњé Сýхотно

(Дóње Сýвотно, Дóње Сýхотно)

Етници: Сувотнѝчанин, Сувотнѝчанка / Доњосувотнѝчанин, Доњосувотнѝчанка

Ктетици: сувóтнички / доњосувóтнички

Доње Сухотно је село које је удаљено око осам километара од општинског центра. Драгослав Антонијевић ово село убраја у групу насеља „у побрђима која леже на благо заталасаном земљишту, тамо где престаје моравска равница у правом смислу те речи“ (Антонијевић, 1971, стр. 89), док ка Михајло Костић назива селом „подјастребачког рејона“ (Костић, 1969, стр. 535–561). Село је најпре заједно са Горњим Сухотном функционисало као једно, али су, због географских прилика, мештани инсистирали да постоје два, катастарски регулисана, одвојена села. Данас у селу не живи велики број људи, будући да су многи у иностранству или су се одселили за Ниш или Алексинац у потрази за бољим условима живота. Старије становништво, које је претежно остало у селу, бави се искључиво пољопривредом. Информатори наводе да је у селу централна манифестација некада била „Сусрети села“, која се одржавала у Дому културе у центру села. Посебно интересовање за ову манифестацију владало је осамдесетих година XX века. Надомак села налази се

Црква посвећена Светом пророку Илији, чија је градња започета крајем прошлог века. Ученици четвороразредно одељење похађају у Горњем Сухотну, док наставу од петог до осмог разреда слушају у основној школи „Вук Караџић“ у Житковцу.

МИКРОТОПОНИМИ

Алоге, Бојковицки поток, Влашка падина, Големо, Горњи лаз, Грујчине њиве, Доњи лаз, Доњосувотнички рид, Дугачки лаз, Код воденицу, Лећина рупа, Лештак, Лојзе, Мирков гроб, Миросинкино имање, Равњак, Селиште, Средњи рид, Станков поток, Стојковицки поток, Столетове њиве, Сувотнички поток, Тршевина.

ПРЕЗИМЕНА

Андрејић, Благојевић x7, Брзаковић x7, Војиновић x7, Грујић x7, Димитријевић, Ђокић x15, Здравковић x2, Игњатовић x6, Јовановић x6, Јовановски x5, Љубеновић x2, Марковић x2, Милошевић x3, Петровић x2, Ристић x4, Стевановић x5, Стефановић x4, Стојановић x5, Тасић x4, Тодоровић x6.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x2, Бобан x2, Бојан, Братислав x2, Велибор, Владимир, Вукослав, Горан x2, Дејан x2, Драган x3, Драгиша, Драгослав, Душан, Живомир x2, Живорад, Зоран x2, Иван, Игор, Илија, Јован, Љубиша, Милан, Миле, Милош, Миодраг, Мирослав, Небојша x2, Ненад, Никола, Новица, Предраг, Радиша, Славиша x3, Славољуб x2, Слободан x3, Спасоје, Србољуб, Стефан, Топлица, Урош.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра x2, Анђелија, Биљана, Верица, Весна, Вишња, Гордана x2, Данијела x3, Драгана, Драгица x2, Емилија, Ивана, Јасна, Јелена, Љиљана x2, Љубица, Марија x2, Милица x3, Мирјана x4, Надица x2, Радмила x3, Ружица x2, Славица x3, Снежана x3, Станица, Стојанка, Сузана x2.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Беличко, Брзи, Брце, Бутка, Гица, Доде, Дрско, Жоца, Жућа, Мајмун, Македонац, Мате, Мисирка, Мркоња, Мурџа, Немац, Панча, Прасе, Свезналица, Слонче, Ћуфта, Фућара, Чомбе, Шеширче, Шумахер.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Житковчанка.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Боћко, Бата, Гага, Мики, Славче.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Верка, Гоца, Лела, Рада.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.9. До́њи́ А́дровац

(До̀њи А̀дровац)

Етници: Адровча̀нин, Адровча̀нка / Доњоадровча̀нин, Доњоадровча̀нка

Ктетици: а̀дровачки / доњоа̀дровачки

Село Доњи Адровац смештено је у северозападном делу општине Алексинац. Од општинског центра удаљено је седам километара. Граничи се са Прћиловицом, Горњим Адровцем, Трњанем и Житковцем. Познато је да се ово село у XVI веку називало Доња Петна. Под тим именом записано је у пописима из 1516, 1530. и

1536. године (Николић, 2021, стр. 30). Кроз Доњи Адровац пролази међународна пруга Београд–Ниш, те, сходно томе, у селу постоји и железничка станица са више колосека. Такође, кроз село пролази и регионални пут Алексинац–Крушевац.

У селу има око 250 домаћинстава, у којима живе претежно Срби. Иако се сматра великим моравским селом, у селу не постоји основна школа, те деца одлазе у школу у Прћиловицу, док старије разреде похађају у Житковцу. У центру села налази се Дом културе, који данас није у функцији, а испред кога се налази спомен-плоча палим ратницима у Другом светском рату.

Мештани села претежно се баве пољопривредом: узгојем паприке, парадајза, краставца, пшенице и кукуруза. Немали број мештана запослен је на железници и у предузећу за откуп и прераду метала, којим се ово село поноси.

Кроз село протиче поток који готово сваке године, услед метеоролошких непогодности, поплави плодне њиве поред Мораве.

МИКРОТОПОНИМИ

Бара купусара, Бездан, Белгијански вир, Битина, Божина башта, Брег, Врбак, Вучја рупа, Гвозден мост, Гумниште, Горња Петна, Дејановска лојза, Дејановска ограђа, Дељаница, Доња Петна, Дугачки лаз, Ђевеногино, Ђокићев крушкар, Злокућане, Јазбина, Китар, Код два гроба, Код два крста, Код Гвозденов мост, Код Милојкову колибу, Код црну воду, Код чесму, Коњарке, Коњарско стрелиште, Крива бара, Кућиште, Лазарева појата, Лојзиште, Лунин чаир, Манџичке њиве, Миленков поток, Мишин бунар, Моравиште, На крушке, На суп, Новине, Ограђа, Пецин ћош, Поганачке ливаде, Под брдо, Рашићско / Рашићко, Ровине, Сентин врбак, Смајалицко, Смајлов шумак, Стара њива, Старо бостаниште, Старо брдо, Старо корито, Столићки луг / Столићски луг, Стрелиште, Суви поток, Сухошнички канал, Тодорова појата, Трскар, Тршевина, Турска њива, Уз реку, Црквениште, Црквено, Црно барче, Џавалиско /Џаволиско, Шиљак, Шупаљ брег.

ПРЕЗИМЕНА

Анђелковић x8, Антић x4, Арсић x3, Беговић x3, Бранковић x2, Видановић x2, Војиновић x8, Глишић, Грујић x3, Динић x5, Ђокић x2, Ђорђевић x7, Живадиновић x4, Живковић x4, Здравковић x2, Златановић x4, Ивковић x2, Илић x5, Искреновић x2, Јанковић x8, Јевтић x6, Јовановић x9, Јоксимовић x4, Калабић, Клачар x2, Костадиновић x11, Крстић x2, Марјановић x3, Марковић x3, Матејић x2, Милановић x2, Миленовић x7, Милијић x3, Милић x3, Милићевић x2, Милојковић x3, Милошевић x2, Мирчић x4, Митић x3, Михајловић, Младеновић x9, Нешић x2, Николић x14, Новковић x4, Павловић x4, Пејовић x3, Перовић x3, Петковић x4, Петровић x8, Пискулидис x2, Прокић, Радивојевић x2, Радовановић, Ранчић x3, Ристић x5, Смиљковић x7, Спасић x4, Станковић x6, Стефановић x4, Стоиљковић x2, Стојадиновић x2, Стојановић x11, Стојић x2, Стојковић x5, Тодоровић x3, Тошић, Тренкић x8.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x10, Бобан, Богдан x2, Борислав, Борко, Бранислав x2, Бранко, Братислав x3, Будимир x2, Велимир, Вељко, Владан, Владимир x4, Војислав, Горан x2, Градимир x2, Дејан x6, Десимир x2, Добривоје, Драган x9, Драгиша x4, Драгољуб, Драгослав, Душан, Ђорђе x3, Жан, Живомир, Живорад x2, Зоран x8, Иван x2, Ивица, Игор, Илија x2, Јован, Јордан, Љубиша x2, Милан, Миливоје, Милојица, Милосав, Милош, Милутин x2, Миодраг x4, Мирољуб x3, Мирослав x8, Небојша, Новица x3, Обрен, Петар, Првослав x3, Предраг x2, Радивоје x2, Радиша x2, Радојко, Радомир, Радослав x2, Радош, Ратомир, Светомир, Синиша x2, Славиша x2, Славољуб x2, Слободан x3, Срђан, Срећко x2, Станиша, Станоје x2, Стојан, Томислав x4, Трајко, Часлав, Чедомир.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Ана, Александра x4, Биљана x3, Бојана, Верица x4, Весна, Виолета, Гордана x5, Дафина, Дијана, Драгана x6, Драгослава x2, Душица x3, Жаклина, Загорка, Зорица x6, Ивана, Јадранка, Јасмина, Јелена x3, Јована, Кристина x2, Љиљана x5, Љубинка

x3, Љубица x3, Марија x4, Марина, Марица, Милана, Миланка, Милена x2, Милица x5, Миљана, Мирјана x3, Мирослава x3, Надежда, Надица, Нађа, Наташа x2, Оливера, Петрунија, Радмила x4, Радица, Ружица, Светлана x5, Силвана, Славица x3, Снежана x4, Станица, Станојка, Сузана x3, Сунчица x2, Тамара, Татјана x2, Тијана.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Бели, Брат, Гужва, Енглез x2, Камбер, Качар x2, Ковач, Ребран, Томка, Чаклас, Часовничар, Четник.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца x3, Бане, Вења, Гаги x2, Драги, Љубе, Мики, Мића, Мишко, Неша, Пећа, Првко, Ратко, Саша x4.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Ана, Биба, Бока, Вера, Гоца x2, Гага x2, Зока x3, Јека, Љиља x3, Мица x2, Нада, Нена, Суза x2, Тања.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.10. Ја́сéње

(Јасе́ње)

Етници: Јасењáнин, Јасењáнка

Ктетин: јасењáчки

Јасење је село које се налази у северозападном делу Алексиначке котлине на простору прве Моравске терасе коју са запада сече ток Рујишке реке, а са истока Дреновачки поток. Атар Јасења „заузима најповољнију позицију за развође путева који се овде одвајају у два правца. Југозападни крак води ка Сталаћкој клисури, долини Рибарске реке и преседлини ка Чокатином гробу одакле воде најповољнији путеви ка Крушевачкој котлини и ставу две Мораве, док северозападни крак заобилазећи Послонске планине, преко Ражањског платоа и превоја Мечка, директно води ка Параћинско-јагодинској котлини“ (Милојевић и Трајковић-Филиповић, 2017, стр. 109).

МИКРОТОПОНИМИ

Воденичиште, Лазарево, Ограђе, Партизанске ливаде, Табла.

ПРЕЗИМЕНА

Анђелковић x9, Веселиновић x10, Димитријевић x5, Ђорђевић x3, Живковић x12, Марјановић, Марковић x4, Милићевић x5, Милојковић x8, Митић x10, Недељковић x3, Павловић x2, Пајкић x4, Петровић x7, Радојковић x2, Радосављевић x2, Рашић x4, Рашковић x2, Стојић x7, Тасић x2, Филиповић x10, Цветановић x9.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x2, Андреј, Бобан, Вељко, Владимир, Владица, Власта, Горан, Димитрије, Драган x3, Драгиша, Драгољуб, Драгослав, Ђорђе, Зоран, Иван, Јован, Лазар, Лука, Љубиша, Љубодраг, Марко, Матија, Милан x4, Милош x5, Миодраг

x2, Мирољуб, Мирослав x2, Момир, Небојша, Никола, Новица x4, Радован, Радослав x3, Родољуб, Саша x2, Синиша x2, Славиша, Славољуб, Стефан x3, Угљеша.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра, Ана, Андреа, Андријана, Анђела x2, Анђелија, Божика, Бранкица x2, Весна, Драгана x3, Душица, Елена, Злата x2, Зорица x5, Ивана, Јагода, Јасмина, Јелена x2, Лела, Лепосава, Магдалена, Марија x2, Марина x2, Милана, Милена, Милијана, Милица x2, Мирослава, Надежда, Надица x4, Наталија, Наташа, Нина, Оливера, Радица, Ружица, Славица x2, Слађана, Смиљана, Сузана, Тамара, Татјанка, Томиславка.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Вужда, Жућа, Зека, Кмет, Моша, Струја, Џери, Шаја.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца, Влајко, Зоки, Гиле, Ђоле, Мики x2.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Брана, Веца, Гага, Јела, Нада, Суле.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Борини, Добрићи, Југини, Камењарци, Рецини, Сатаљонци, Токање, Фрклићи, Цокулићи, Црногорци.

5.11. Ка́меница

(Ка́меница)

Етници: Камени́чанин, Камени́чанка

Ктетик: камени́чки

Каменица је једно од најнеразвијенијих села на подручју Алексиначког Поморавља. До Каменице води асфалтни пут који се одваја од локалног пута Алексинац – Рибарска бања у Гредетину, а село се налази у подножју планине Јастребац. Атар села окружен је селима Лознац, Јаковље, Љуптен и Шурић, до кога је могуће доћи само земљаним путем. Због неприступачности, односно због удаљености села од града и тешког живота на селу, велики број мештана одселио се у град, а један део њих је и на привременом раду у иностранству, тако да су куће углавном насељене старијим становништвом. У селу постоји Дом културе, који је напуштен, и Храм Светог архиђакона Стефана, који је грађен у периоду од 1996. до 2000. године, али још увек није завршен. Према катастарском предмету из 1938. године, види се да је већи део села био под њивама у којима су сејане житарице, под вртовима, воћњацима, виноградима и ливадама (Стевановић, 2021а, стр. 142).

МИКРОТОПОНИМИ

Велики брег, Горња мала, Делнице, Доња мала, Језеро, Каменички поток, Равњак, Смрђа, Чука.

ПРЕЗИМЕНА

Ђурић, Илић x5, Јовић x2, Миленовић, Миловановић, Миљковић, Михајловић x8, Обрадовић x2, Петровић x2, Пешић, Радовановић, Цветковић.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Братислав, Горан, Драгољуб, Живорад, Зоран, Иван, Јован, Мирослав, Милорад, Ненад, Радомир, Светозар, Славиша, Томица.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Вукадинка, Гордана x2, Дивна, Драгана, Драгица, Душица, Љиљана, Љубинка x2, Милена, Милица, Милосија.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Бикуша.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Бата, Жиле, Мики, Тоза.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Гоца x2, Дуле, Љиља.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Илићеви, Михајловићи.

5.12. Ка́ту́н

(Ка́ту́н)

Етници: Ка́ту́нац, Ка́ту́нка

Ктетик: ка́ту́начки

Катун је село које је географски смештено на десној страни Јужне Мораве, а налази се на средини пута између Алексинца и Ниша, на знаменитом Цариградском друму. Име Катун први пут се помиње у списку села и домова у нахији алексиначкој и ражањској 1827. године (Перуничић, 1978, стр. 46). Мештани име села „повезују са великим стадима оваца, које су чобани 'спуштали' са околних планина како би презимили, па су правили својеврсне насеобине – катуне" (Стефановић, 2019б, стр. 36).[18] Непосредно после завршетка Првог светског рата, Катун је добио основну школу и продавницу. Године 1936. завршена је изградња цркве Св. Петке, а 1939. цркве Св. Прокопија. Спољни радови на цркви Св. Прокопија завршени су 60-их година XX века. У периоду после Другог светског рата, Катун је добио и неколико значајних установа, електрификацију, а изграђен је и пут који је пролазио кроз село. Тада је село добило нову школску зграду, школске станове, здравствену амбуланту и ветеринарску станицу (Николић, 2021, стр. 3). У Попису из 1827. године наводи се да је село Катун настањено са свега 17 домова, што се објашњава близином Цариградског друма и сталним страхом од Турака и Арнаута. Исељавање из Катуна оправдава се тиме што је граница Карађорђеве Србије ишла дуж овог села, те су немири утицали и на број становника, а велики број мештана из Катуна исељен је у лепеничку област. Временом, како је дошло до ослобођења Алексинца од Турака, број становника је растао. Тако последњи Попис становништва из 2011. године бележи 455 становника, међутим, од тада је број мештана у сталном паду, па тако данас село броји свега нешто више од 250 становника. Данас је већим делом насељено Србима, а највише је досељеника из Македоније и са Косова.

[18] Петар Скок наводи да је *катун* пастирско село номадског карактера у планини (1971, стр. 447), а и под одредницом *катун* у *Речнику српског језика* налазимо разјашњење да је катун 'сточарско летње насеље у планини с колибама и торовима где се стока напаса и музе, бачија' (РСЈ, 2011, стр. 512).

МИКРОТОПОНИМИ

Арнице, Бело брдо, Велики кључ, Врзина, Горњи браник, Горњи кључ, Доњи браник, Доњи кључ, Жљебура, Заимове њиве, Зелена бара, Јанковски бунар, Клењак, Крс, Крушкар, Лачићи, Мали кључ, Матине њиве, Меанџиски брег, Милутински поток, Обложине, Ограђа, Орижиште, Пулин брег, Равница, Раздвој, Светостефанска река, Селиште, Смрдан, Средорек, Шамак.

ПРЕЗИМЕНА

Благојевић, Вукашиновић x3, Глишовић x2, Голубовић x5, Дејановић, Димић x3, Динић x6, Дошић, Живадиновић x5, Живановић x6, Жикић x2, Здравковић x15, Игњатовић x16, Илић x2, Јанковић x2, Јевтић x4, Јовановић x2, Костић, Крстић x2, Марковић x6, Миладиновић x10, Миловановић x4, Милошевић x14, Милутиновић x8, Мишић x7, Нешић x11, Николић x4, Павловић x2, Радивојевић x2, Радојковић x2, Рајковић, Ранђеловић x2, Рашић x4, Ристић x3, Савић x4, Симић x5, Славковић x2, Станојевић x10, Стефановић, Стојановић x2, Тасић, Тодосијевић x6, Хафнер, Цветковић, Шундрић x3.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар, Аранђел, Богоје, Богољуб, Боривоје, Бошко, Бранислав, Бранко, Братислав x5, Будимир, Владимир, Вукосав, Вукота, Гојко, Горан x3, Грујица, Дејан x4, Добривоје x2, Драган x5, Драгиша x4, Драгомир x3, Драгослав x3, Ђорђе x2, Живојин, Живомир, Живота, Звонко, Зоран x2, Иван, Ивица, Јован, Љубисав, Љубиша x6, Љубодраг, Милан x2, Миливоје, Милош x2, Милун, Миодраг x2, Мирослав x7, Момчило, Најдан, Негован, Немања, Новица x2, Петар, Петроније, Првослав, Предраг x3, Радивоје, Радомир x5, Радослав x2, Ратомир x2, Родољуб x2, Светислав x2, Светомир, Синиша x3, Славиша, Слободан, Србобран, Стефан, Тадија, Часлав, Чедомир x3.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра, Босанка, Бранислава x2, Бранкица, Гордана x3, Гордица x2, Горица, Данијела x2, Драгана x2, Драгица x2, Драгослава, Душица x2, Евица, Живица, Загорка, Зорица x5, Јелена, Јелица x2, Катарина x2, Катица, Лидија, Љиљана, Љубинка x3, Љубица, Марија x3, Мила, Милена, Милица x2, Милунка, Мирјана x7, Миросинка, Надица, Оливера, Пловдина, Радица x2, Радмила x6, Росица, Ружица, Сара, Светлана, Славица, Снежана x2, Станица, Стојана, Стојанка, Убавка.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Ајдук, Бајазит, Баџа, Босанац, Глувча, Гркљанац, Дик, Дурач, Звезда, Залац, Јаза, Јарац, Квачка, Коза, Конопљар, Корела, Коритар, Кочан, Крка, Кушља, Ладовина, Лацко, Лиса, Лондонац, Луче, Османац, Паја, Пијуко, Пилка, Поп, Рда, Реган, Сила, Трбушин, Трунта, Туткал, Ћаба, Ћућа, Усерко, Фиш, Царски, Цуки, Чела, Чорља, Швајн, Шојер, Шпика, Шумар, Шупље коске, Шустер.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Босанка, Кошава, Кркиница, Лакица, Љештарка, Срећица, Цив, Шпикиница.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Гоља, Бата, Мија, Првко, Рашко, Чеда.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Гоца, Мира, Мирче, Рада x2.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.13. Кра́љево

(Краљѐво)

Етници: Краљѐвац / Краљѐвчанин, Краљѐвчанка

Ктетик: краљѐвачки

Село Краљево удаљено је од општинског центра свега четири километра и налази се на регионалном путу Алексинац–Сокобања. У Краљеву постоје два брда – Старо брдо и Ново брдо. Изнад њих се налази једно веће брдо звано Градиште, на ком се, како стари Краљевчани памте, налазе остаци тврђаве. На Старом брду постојало је и средњовековно гробље из III и IV века нове ере, где су до 1960. године били очувани надгробни споменици у виду камених крстова са старословенским писмом.[19] Остао је само један који је пао у траву, па је временом и он нестао. На свега 500 метара од села и данас се може наћи остатак темеља веома старог манастира Св. Димитрија. Ово је црква из ранохришћанског периода подигнута крајем IV века и више пута су је освајачи рушили и палили. Последњи пут су је запалили 1948. године и никада више није обнављана. Недалеко од ње, већ 1950. године, саграђена је нова црква, посвећена Св. Пантелејмону. Сматра се да су прву цркву подигли колонисти Римљани, бивши легионари, јер је Димитрије био светац-ратник, па га је због тога посебно обожавала војска. С обзиром на то да су кроз историју ископавани бројни гробови из III и IV века нове ере, сматра се да је на локалитету данашњег села постојало римско насеље колониста, пре свега рудара.

Први писани запис о манастиру Св. Димитрија датира из 1516. године, када се помиње у *Турском дефтеру*. Овај крај дуго је био под Византијом, најдуже под Бугарском, а назив Краљево Поље, претпоставља се, потиче још из периода Немањића. У периоду од 1202. до 1204. године избио је грађански рат у Србији између браће Вукана и Стефана Немањића око престола. Поражени Стефан склонио се 1202. или 1203. године у Бугарску, а граница је тада била на Морави и Моравици. Пошто је он био први српски краљ на овим просторима, претпоставља се да је село Краљево добило име по њему. Звало се Краљево Поље.

[19] Информатори наводе да су их мештани уградили у темеље куће.

МИКРОТОПОНИМИ

Адамов кладенац, Албанија, Албански мост, Аранђелов кладенац, Барутана, Батина колиба, Бачијарски кладенац, Бресје, Вељина колиба, Виногради, Водице, Гизенг, Голема чукара, Горела чука, Горња мала, Грабовина, Грабчина/Грапчина, Дебели борови, Дебели вр, Делиградски пут / Стари пут / Ауто-пут, Дикина колиба, Доња мала, Друго окно, Дубоки поток, Жљунарова колиба, Жљунарови борови, Зимов пут, Зорина продавница, Језеро, Јоцићева колиба, Јоцићеве појате, Каменита коса, Канатина стругара, Качарски сокак, Код Величковићи, Код Spsино, Козарнице, Комасација, Коњска пољана, Коса, Краљевачка Моравица, Лалина продавница, Ленино појатиште, Ливаде, Магацини, Мехина кафана, Мехина колиба, Миздрина колиба, Млака, Моравица, Мошићева колиба, Над Селиште, Наташина продавница, Ниско брдо, Новерска колиба, Нојкино поље, Овча глава, Осредак, Партизански кладенац, Поток код Цивцанову појату, Прво окно, Пурина колиба, Равњак, Рамаданова колиба, Ранково кромпириште, С ове стране Моравице, С оне стране Моравице, Седи вр, Селиште, Смрдан, Средња мала, Стаменковски браници, Стаменковско имање, Стругара, Суботиначка краљевачка чесма, Суботиначка међа, Суботиначки мос, Суботиначко стење, Томина колиба, Треће окно, Фургон, Хајдучки кладенац, Церова пољана, Циган мала, Цоцина стругара, Црвена земља, Црква Панталеј, Црногорски сокак, Чедино, Чивитарска појата, Чокулина колиба, Цивцани, Цивцанова појата.

ПРЕЗИМЕНА

Алексић, Анђелковић x2, Благојевић, Величковић x5, Веселиновић x2, Вукић, Вулић, Вученовић, Гојковић x4, Димитријевић, Ђорђевић x6, Ђурић, Живановић, Живковић, Ибрић, Илић x16, Јевремовић, Јокић, Кадрић, Ковачић, Кошче, Крстић x9, Лазаревић x9, Лазић x4, Лакић x2, Личић, Николић x4, Османовић, Петковић x3, Петровић x10, Пешић x2, Раденковић x5, Радивојевић, Радовановић x8, Радојковић x14, Ракић x8, Ранђеловић x2, Савић x3, Симић, Стаменковић x5, Станковић x5, Стевановић x13, Стефановић x2, Стојадиновић x3, Стојановић x4, Стојковић x8, Токић, Трифуновић, Цветанов, Цветановић.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар, Андрија, Бобан, Богдан x2, Богислав, Божидар, Бојан x3, Борисав, Бранислав, Бранко, Братислав x5, Будимир, Витомир, Властимир, Војкан, Горан x2, Далибор, Дејан x6, Десимир, Драган x5, Драги, Драгиша, Драгољуб, Драгомир, Драгослав x7, Драгутин, Душан, Жарко, Живомир, Живорад, Живота x3, Златомир, Зоран x7, Иван x4, Игор, Јован x2, Јовица x2, Љубиша x3, Љубомир, Марко, Мијодраг, Миливоје x3, Милован, Милоје, Миломир, Милорад x3, Милостан, Милош, Милун x2, Милутин x2, Миодраг, Мирољуб x2, Мирослав x14, Момчило x2, Небојша x3, Немања, Ненад x2, Никола x4, Новица, Обрен, Петар, Радивој, Радивоје, Радомир x2, Радослав x3, Ратомир, Роберт, Русомир, Саша, Светомир, Синиша x2, Славиша, Славомир, Слађан x2, Слободан x5, Стеван, Тадија, Томислав x3, Топлица x3, Чедомир.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра x6, Бојана x2, Валентина x2, Верица, Верка, Весна x2, Гордана x4, Горица, Даниела, Данијела x2, Драгана x6, Драгица x2, Драгослава, Душанка, Душица, Златица, Зорица x5, Ива, Ивана x4, Јана, Јасмина x2, Јелена x4, Јелка, Јованка, Катарина, Љиљана x4, Љубица x3, Марија x4, Марина, Маша, Милена x2, Милица x6, Милунка x2, Миљана x2, Мирјана x4, Мирослава, Надежда, Надица x2, Наташа x4, Оливера, Радица x3, Радмила x5, Ружица, Руса, Сања x3, Светлана x4, Славица x6, Слађана x7, Снежана x9, Сузана x5, Тамара, Татјана.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца, Боба, Божа, Боки, Бата х3, Гага х2, Гале х2, Деки х2, Жика х2, Зоки х3, Мики х3, Неша, Пера, Раде х2, Слоба, Тома.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Ана х2, Вања, Гага х3, Гоца х2, Душка, Зока х2, Каћа, Мара, Рада х2, Суза, Цеца х3.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.14. Кру́шје

(Кру̏шје)

Етници: Крушја́нин, Крушја́нка

Ктетик: крушја́нски

Атар Крушја смештен је на падинама Малог Јастрепца и граничи се са атарима села Радевац, Горњи Адровац, Лознац и Гредетин. Ово мало планинско село има око 100 домаћинстава, а мештани села најчешће се баве сточарством, тачније, говедарством. На фарми Станисављевића може се наћи око 70 грла, како крава музара тако и телади и бикова. У овом селу има више оваквих фарми. У селу постоји четвороразредно одељење основне школе „Стојан Живковић Столе“, а деца старијих разреда школовање настављају у Гредетину. Одељење основне школе у Крушју отворено је школске 1922/23. године (Стевановић, 2021б, стр. 427). Средином XX века велики број мештана одлазио је на привремени рад у иностранство и тамо зарађен новац улагао је у своје село (куповали су земљу, машине за обраду земљишта, градили су куће и помоћне зграде).

МИКРОТОПОНИМИ

Адровачко, Арниче, Голо брдо, Гретински лаз, Гробљиште, Ђорин поток, Изворче, Јевремовски сокак, Језеро, Кључ, Лазицки сокак, Ливачићи, Малинке, Милошевицки сокак, Петровски сокак, Радевачка река, Рид, Станков лаз, Цветковицки сокак, Чубура, Чука.

ПРЕЗИМЕНА

Арсић x3, Ђорђевић x9, Ђурић x5, Јанковић x5, Јевремовић x15, Лазић x17, Миловановић x4, Милојевић x5, Милошевић x12, Петровић x9, Сретеновић x6, Станисављевић x5, Тодоровић x4, Цветковић x4.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x3, Андреј, Андрија x2, Бобан, Богдан, Борис, Владан x2, Горан x2, Давид x2, Данијел x2, Дејан x2, Димитрије, Драгиша, Драгомир, Зоран x2, Иван, Игор, Лука, Мартин, Матеја x2, Милан x3, Милош, Михајло, Младен, Немања, Ненад x2, Никола, Огњен, Петар, Радисав, Радош, Славимир, Славиша, Срђан, Стефан x2, Страхиња, Тадија, Топлица, Урош.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Адријана, Александра x5, Анастасија, Анђела x2, Анђелија, Биљана, Верица, Весна, Данијела, Драгица, Емилија, Жаклина, Ивана x2, Јасмина, Јелена x2, Јована x2, Катарина, Малина x2, Марина, Милица x3, Наташа, Невена, Негованка, Радмила, Сања, Светлана x2, Смиља, Софија, Стана, Сузана x2, Тања x2, Теодора.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Сеља, Тоша.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца, Боби, Даки, Деки, Зоки, Мики, Раде, Срки.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Ана x3, Биља, Ема, Лела, Рада, Сања, Суза.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.15. Ло́знац

(Ло́знац)

Етници: Лозни́чанин, Лозни́чанка

Ктетик: лозна́чки

Лознац је планинско село које је од општинског центра удаљено око 20 километара. Атар села највећим делом обухвата брежуљасти терен на јужним обронцима Великог Јастрепца. Мештани су претежно српске националности и православне вероисповести, а број становника из године у годину све више опада. У селу постоји четвороразредна основна школа. Почела је са радом 1933. године, а први учитељ био је Милорад Весић, који је на дужност ступио 1934. године, те се та година може узети за почетак рада (Стевановић, 2019б, стр. 429). Данас ту школу похађа само један ученик. У Лознацу не постоји ниједна продавница, па су мештани приморани да за намирнице одлазе у Крушје или Гредетин. Овде живе углавном старачка домаћинства, која по потреби посећује патронажна сестра. Велики број

мештана отишао је на привремени рад у иностранство и себи саградио куће у модерном стилу, у које се враћају током одмора. Мештани се махом баве пољопривредом, узгојем крупне и ситне стоке или шумарством.

МИКРОТОПОНИМИ

Арница, Аџина ливада, Бостаниште, Бреза, Вучја јазбина, Голо брдо, Зли поток, Копани брег, Кочански поток, Лаз, Њивчићи, Сегашки поток, Смрђа, Средњи брег, Трњак, Тршевина, Чука.

ПРЕЗИМЕНА

Божић x17, Васиљевић x16, Ђорђевић x6, Јанковић x2, Јевремовић x14, Јевтић x3, Јовић x3, Крстић x2, Милановић x4, Милетић x20, Миловановић x3, Милошевић, Николић x2, Петровић x4, Станковић x6, Станојевић x11, Стевановић x14, Стојадиновић x8, Стојановић x5, Тодоровић x6, Трифуновић x4, Урошевић x2, Цивић x2, Шарић.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Алекса, Александар x2, Андрија, Бобан, Бојан x2 Бранимир, Братислав x2, Горан x3, Далибор, Данијел, Драган x2, Душан, Жарко, Живорад, Живота, Звонко, Зоран x3, Иван x4, Игор x2, Исидор, Јован, Јовица, Константин, Лазар x2, Лука, Љубиша, Марко x4, Милан x2, Миле, Миливој, Миломир, Милош x4, Миодраг x2, Мирољуб, Мирослав x2, Михајло x2, Немања x2, Никола x3, Новица x2, Огњен, Радиша x2, Родољуб x2, Синиша, Слободан, Срђан x2, Срећко, Стевица, Стефан x2, Тихомир, Урош, Филип x2.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра x2, Ана, Андријана, Биљана, Бисерка, Вера, Весна x3, Гордана, Горица, Данијела x2, Данка, Дивна, Драгица, Дунавка, Ђурђа, Емилија, Жаклина, Златица, Ива, Ивана x2, Јагода, Јасмина x2, Јелена x3, Јелица, Јована, Ковиљка, Либа,

Малина, Марија х2, Марина х4, Марта, Милева, Милена, Милица, Миљана, Мирјана х3, Мирослава, Наталија х3, Невена х2, Николина, Радмила х2, Ружица, Сандра, Славица х4, Слађана х2, Снежана, Сузана, Сунчица, Тања, Убавка.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Албанац, Бујко, Капетан, Мане, Словенац, Цивке, Црногорац.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Македонка, Хрватица, Црногорка х3.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца, Боки, Бата, Бране, Гага, Жаре, Зоки х2, Маре х2, Мики х2, Миле, Ноца, Срле, Фићко.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Биља, Веца, Гоца, Даца, Мара, Миља, Мира х2, Сања, Снежа, Цаца, Цица.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Божицки, Бујкови, Јевтићи, Милете, Стојадинови.

5.16. Лу́жане

(Лу́жане)

Етници: Лужа́нац, Лужа́нка

Ктетик: лужа́нски

Лужане је село које територијално припада општини Алексинац, а које је од општинског центра удаљено девет километара. Под данашњим називом Лужане се први пут помиње у турском дефтеру из 1516. године, када је, претпоставља се по тамо изнетим подацима, било једно од развијенијих села у региону (Спирић, 2021а, стр. 156). Атар села граничи се са атарима Моравског Бујмира, Нозрином, Стублицом и Тешицом. Кроз село пролази регионални пут Крушевац–Ниш, а поред села пролази и железничка пруга Београд–Ниш, која се налази с леве стране села идући према Нишу. У селу се налази и Црква Светог Архангела Гаврила, у чијој близини се некада налазило пет или шест извора из којих је „куљала“ вода, а легенда каже да су мештани села на том месту налазили крстове. Како би спречили „куљање“ воде, доносили су угинуле животиње и камење и тако, зауставивши главни извор, договорили су се да сагради цркву. Била је то најпре мала зграда, касније срушена, али су на истом том месту мештани Лужана и околних села успели саградити нову цркву, која још увек није осликана. Данас у селу раде две прехрамбене продавнице, браварска радња и ресторан „Милан прејеботка“. Мештани су упућени на град Алексинац, али и на Ниш који се налази релативно близу. Село има и основну четвороразредну школу, у коју долазе и деца из Моравског Бујмира. Основна привредна грана је пољопривреда; мештани се углавном баве узгајањем поврћа у пластеницима, али и узгојем крупне стоке. Сваке године у селу се традиционално организује турнир у малом фудбалу, а у сарадњи са МЗ Моравски Бујмир организује се и „Качамакијада“. Према претходним пописима становништва, село је имало и до 950 становника, међутим, данас је тај број знатно мањи, а разлог је одлазак младих у иностранство. Данас у селу живи око 250 мештана, од тога је 50 ромске националности, а остало су Срби православци.

МИКРОТОПОНИМИ

Бара, Воденичиште, Горновица, Гумниште, Зли поток, Кладенац, Крљина бара, Кула, Манастириште, Млада беља, Селиште, Сумин сокак, Сушина, Чардаклијски сокак, Чојбин сокак.

ПРЕЗИМЕНА

Благојевић x5, Божиновић x3, Вељковић, Ђорђевић x14, Живановић x2, Живковић x16, Јовановић x7, Костић x4, Коцић, Лазић x5, Марковић x3, Матић, Миладиновић x10, Миланковић x3, Милановић x7, Миленковић, Милићевић x3, Милосављевић x10, Накић, Недељковић x2, Николић x2, Пауновић x2, Пејковић x3, Петровић x2, Станковић x7, Стефановић x3, Стојановић x4, Тачић x2, Ћирић, Урошевић x11, Цакић x24, Ценић x6.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x2, Андреја, Бобан x3, Бранко, Владимир x3, Власта, Голуб, Горан x4, Далибор, Дарко, Дејан x6, Драган x8, Драгиша, Драгослав x2, Драгутин, Душан, Ђорђе x2, Живорад, Златко, Зоран x4, Иван x3, Јовица, Југослав x2, Љубодраг x2, Љубомир x2, Марко x3, Мија, Милан x2, Милован, Милош x8, Мирко, Мирослав, Младен x2, Небојша, Новица, Радивоје, Радиша, Ранко x2, Славиша x3, Слађан, Слободан x3, Србобран x2, Србослав, Срђан x3, Стефан x4, Томислав x4, Хранислав.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Анабела, Биљана, Валентина, Верица x2, Весна, Вида, Виолета x2, Вукица x2, Гина, Дафина, Драгана x3, Драгица, Загорка, Зорица x4, Ивана, Јаворка, Јасмина x5, Јована, Лена x2, Љиљана x2, Љубинка, Малина, Марина x3, Мила x4, Милица x2, Милкица, Мирјана x3, Младена, Наталија, Наташа, Нина, Радица x2, Сања x2, Светлана x7, Силвана x2, Славица x2, Слађана x4, Слободанка, Снежана x3, Соња, Татјана, Тијана.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Адамче, Бабинац, Бељгуз, Бескијар, Бица, Бојаџија, Босце, Бузда, Врањанац, Главаш, Дивљак, Жабац, Жућа, Калаба, Конан, Кучињар, Лала, Лесковчанин, Млинар, Пејко x2, Поп, Расе, Рега, Ровела, Рус, Таксиста, Трта, Цига, Црља, Чардаклија, Чорков, Џмркља.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Ровељка.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Влајче, Гага x3, Деки, Ђоле, Југа, Љуба x2, Маре, Мики, Млађа, Неша, Раде, Саша, Слоба, Срки.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Верка, Гага, Љиља, Мира x2, Снежа, Цеца.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.17. Ма́ли́ Дре́новац

(Ма́ли Дрено́вац)

Етници: Дреновча́нин, Дреновча́нка / Малодреновча́нин, Малодреновча́нка

Ктетици: дренова́чки / малодренова́чки

Село Мали Дреновац смештено је на обронцима Малог Јастрепца. На локалном путу који води од Тешице према Прокупљу налази се раскрсница код села Лоћика, која води до села Мали Дреновац. Село је удаљено 30 километара од Ниша, а исто толико и од Алексинца. До села се може доћи асфалтним путем. Мештани кажу да они живе у центру света „с ове стране од планину Мали Јастребац“. Село се налази на пола пута (планински пут) између Горњег Сухотна и Лоћике. Користи се и сеоски пут који води до моравских села Бења, Стублина и Лужане. Село броји око 30 кућа[20], а располаже са 400 хектара обрадиве и необрадиве земље.

На улазу у село налази се Црква Св. Великомученице Варваре. Зоран Стевановић пише да „од имања нема ништа сем порте и мало забрана до 1 хектра око цркве. […] Стил јој је византијски“ (Стевановић, 2017, стр. 86). Поред цркве смештено је сеоско гробље. У центру села налази се четворогодишња основна школа „Аца Синадиновић“. Одмах поред школе је и Дом културе који је сада полусрушен, без прозора, врата и фасаде. Мештани се претежно баве пољопривредом, воћарством, сточарством, ловом, а има и оних који су запослени у Нишу или у Алексинцу. Породица Лазаревића бави се сточарством и на својој фарми има око 30 грла крупне стоке. У селу се налази и надалеко позната Јеремијева долина (етно-фарма), која се бави узгојем ситне стоке. Некада је постојао Пољопривредно-индустријски комбинат (ПИК), а данас се на том месту могу наћи само напуштене штале. Може се чути предање о томе како су се мештани Великог Дреновца селили у Мали Дреновац због извора питке воде, као и предела изузетно погодног за сточарство.

[20] Интересантан је податак да се у село доселио Американац српског порекла који је купио 20 хектара земље и са породицом живи као једини српски амиш и бави се сточарством.

МИКРОТОПОНИМИ

Бошковица, Бранково језеро, Велико језеро, Ветерник, Владино поље, Делнице, Јеремијева долина, Липарски поток, Лоћичке њиве, Петровићки воћарник, Ражиште, Старо лојзе, Црвени брег.

ПРЕЗИМЕНА

Војиновић x2, Ђурђевић x3, Јовановић x13, Костадиновић x4, Лазаревић x15, Милошевић x6, Митић x3, Павловић x14, Станковић x3.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар, Богољуб, Божидар, Вељко, Владан x2, Војислав x3, Вукашин, Драган x3, Душан, Ђорђе, Златко, Зоран x5, Игор, Лазар, Милан, Милорад, Немања x2, Никола, Огњен, Радивоје, Славиша, Срђан x2, Стеван, Стефан, Томислав, Часлав.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Биљана, Виолета, Данијела x2, Драгана, Живана, Зорица x4, Ивана, Јелена, Лидија, Марина, Мирјана, Надица, Наталија, Николина, Нина, Сандра, Слађана, Снежана, Соња, Србијанка, Тамара, Хелена.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Бели, Дрма, Ковач, Поревко.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Бугарка, Словенка.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Боле, Вуле, Гаги, Зоки, Неца, Срле, Тома.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Дана, Зока x2, Јеца, Ната, Слађа, Снежа.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.18. Тр́њане

(Тр̀њане)

Етници: Трњáнац, Трњáнка

Ктетик: трњáнски

Село Трњане налази се на простору општине Алексинац, која припада Нишавском округу. Кроз село протиче река Јужна Морава и пролазе регионални пут Крушевац–Ниш и међународна пруга Београд–Ниш. Историјски подаци кажу да се први пут помиње 1444. године, када је имало свега 50 становника. По подацима из Пописа становништва (2012), у Трњану постоји око 410 домаћинстава. Међутим, велики је и број напуштених кућа. Село је већим делом насељено Србима, а данас има око 1300 становника. Староседеоца готово и да нема, мештани су већином досељеници са Косова и Метохије или из Црне Траве. До 1833. године, у селу је постојао манастир Св. Петке, који је срушен под налетом Турака. Међутим, обновљен је свега неколико година касније, али као црква Св. Петке. У близини цркве налази се и црква Св. Тројице. Ранијих година на том месту могао се наћи само запис, а почетком 90-их година XX века почето је са изградњом. Упркос жељи мештана, црква још увек није завршена.[21] У селу се налази осмогодишња школа „Стојан Живковић Столе“, која у старијим разредима окупља ученике и из Доње Пешчанице и Кормана. Такође, у селу се налази и дечија установа „Лане“.

[21] О историјату трњанске цркве в. у: Стевановић, 2017, стр. 80.

Културно-уметничко друштво „Стојан Живковић Столе“, чији је председник свештеник Југослав Ђурчић, негује и одржава традицију овог дела Алексиначког Поморавља. Чланови КУД-а пробе редовно одржавају у згради Дома културе, изграђене после Другог светског рата. Клуб спортских риболоваца „Трњане“ успешно делује већ више од 20 година као спортска организација, а Трњанци се поносе и фудбалским клубом „Борац“, који је један од успешнијих из села смештених у овом делу Алексиначког Поморавља. Село има раширену своју телекомуникациону мрежу, доступан интернет у целом селу, железничку станицу, три аутобуске станице и пошту. С обзиром на то да је смештено са леве долинске стране Јужне Мораве, село има и скелу за превоз мештана до својих њива и тај део села повезан је са старим путем ка општинском центру.

МИКРОТОПОНИМИ

Аниште, Арниште, Битина, Бобовишко, Брана, Глождарица, Горњи кључ, Горњи спруд, Гробљарско, Дикавски крај, Доњи спруд, Дундин брег, Јанков брег, Језерина, Кладенац, Кормански брег, Куси поток, Кућиште, Лашче, Лединче, Ленкићев спруд, Луткићево сокаче, Морава, Немањина улица, Ново гробље, Острво, Павићи, Павицки поток, Пералиште, Селиште, Сеџимкићеви шљиваци, Стари брег, Старо гробље, Старо село, Тршевина, Ћукавски брег, Утрина, Церјак, Циганский брег, Циганский пут, Црквено, Црна крља, Црногорски брег, Чкембини ораси, Чубура, Чукара, Џавалиско, Шопско лојзе, Штекицко.

ПРЕЗИМЕНА

Аврамовић, Алексић х6, Анђелковић х17, Антанасковић х22, Антић х2, Аризановић, Арсић х5, Арсић Милошевић, Бабић х5, Беговић х20, Благојевић х4, Богданић х4, Богдановић х3, Бошковић х29, Булајић х4, Бурсаћ, Васиљевић х2, Васић х3, Величковић х5, Вељковић х24, Влајић х3, Војиновић х4, Вучковић х3, Гвоздић х14, Глишић х20, Грујић х7, Гушић, Дамњановић х4, Делибашић х2, Деспотовић х3, Димитријевић х24, Динић х8, Динчић, Дојчиновић х6, Ђорђевић х21, Ђорић х5, Ђурђановић х12, Ђурђевић х5, Ђурић х16, Живадиновић х13, Живановић х2, Живић, Живковић х23, Жикић х3, Здравковић, Златановић х17,

Златковић x33, Ивановић, Ивковић x4, Игњатовић x5, Илић x27, Јанковић x11, Јевтић x9, Јовановић x14, Јовић x19, Ковачевић x2, Костић x3, Коцић x5, Крстић x7, Лазић x6, Латиновић Николић, Латински x29, Лукић x2, Љубеновић x3, Марђански Чолић, Маринковић x15, Марјановић x5, Марковић x10, Матејић x4, Матић x6, Маткић x5, Машуловић, Миладиновић x2, Милановић x6, Миленковић x35, Миленовић x9, Милетић x14, Миливојевић, Милић, Милићевић, Миловановић x3, Милојевић, Милојковић x9, Милошевић x18, Милтановић, Милуновић x5, Милутиновић x3, Миљковић, Митић x2, Михајловић x4, Мишкић x4, Младеновић x15, Момчиловић x3, Нешић x18, Николић x14, Новковић x2, Новковић Игњатовић, Обрадовић x28, Огњановић x3, Павић x37, Павловић x31, Пајк, Пејовић x3, Пејчић x2, Перишић, Перовановић x8, Петковић x13, Петровић x5, Поповић, Радевић x2, Раденковић x5, Радичевић x3, Радовановић, Радојевић, Радојичић x5, Радојковић x3, Радосављевић x7, Радошевић, Рајић, Рајковић, Ранђеловић x26, Ратковић x4, Рашић, Ристић x6, Савић x38, Севдић x3, Симић, Смиљковић x17, Сретеновић x4, Станковић x13, Станојевић x10, Стефановић x13, Стојадиновић x5, Стојановић x11, Стојиловић x6, Тасић, Терзић x29, Тодоровић x2, Томић x2, Трајковић x14, Урошевић x5, Филиповић, Цветановић, Цветковић x3, Чавић, Шаренац, Шушак.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар x15, Аранђел, Благоје x2, Бобан x6, Богоје, Богољуб x2, Божидар, Бојан x8, Борисав, Борко, Бошко, Бранимир x2, Бранислав x10, Бранко x3, Братислав x9, Будимир x2, Велибор x2, Величко, Верољуб, Витомир, Владан x7, Владимир x6, Владица, Властимир, Војин, Војислав x4, Вукашин, Горан x10, Гордан, Горча, Градимир x3, Гранислав, Грујица x2, Далибор x4, Дамњан, Данило, Дарко x3, Дејан x10, Димитрије, Добривоје x3, Добрић, Добрица x3, Драган x19, Драги, Драгиша x8, Драгољуб x7, Драгомир x2, Драгослав x14, Душан x6, Ђорђе, Жарко, Жељко, Живадин, Живодраг, Живојин x6, Живомир, Живорад x3, Звездан, Звонимир, Звонко, Здравко, Златко, Зоран x26, Иван x14, Ивица x2, Игор x4, Илија, Исидор x2, Јаблан, Јован x4, Јовица x3, Југослав, Костадин, Лепомир, Љубисав, Љубиша x12, Љубодраг x4, Љубомир x2, Марјан, Марко x10, Мијодраг x2, Микица, Милан x17, Миле, Миливоје x3, Милић, Милован x3, Миломир, Милосав, Милош x8, Милун

x2, Милутин, Милча, Миљан, Миодраг x16, Миомир x4, Миослав, Мирко x2, Мирољуб x3, Мирослав x18, Митар, Михајло, Најден, Небојша x5, Немања, Ненад x2, Никола x2, Новица x4, Оливер, Перица, Петар x3, Првослав, Предраг x7, Радивоје x3, Радисав, Радиша x3, Радојко, Радомир x8, Радосав x2, Радослав x8, Ранко x5, Ратомир x2, Родољуб x2, Сава, Светозар, Светолик, Светомир, Синиша x2, Славиша x16, Славко, Славољуб x11, Слађан, Слободан x7, Сотир x2, Србијан, Србобран, Срђан x8, Стаменко, Станиша x2, Станоје x2, Станојко, Стефан x5, Стојан x3, Стојанча x3, Стојча, Тихомир, Томислав x5, Топлица, Урош, Хранислав, Христивоје, Чедомир.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра x4, Анђелија, Анђелка x2, Анка, Биљана x7, Бисерка, Благица, Божана, Божурка x2, Бојана x6, Борица x3, Босанка x3, Босиљка x3, Будимка, Валентина x2, Варадинка, Верица x8, Весна x10, Виолета x4, Вукосава x2, Габријела, Горана, Гордана x15, Горица x3, Града, Грана, Данијела x7, Даница x5, Даринка, Десанка x6, Дивна, Добрила x4, Донка, Драгана x10, Драгиња, Драгица x13, Драгојла, Драгослава x3, Душанка x6, Душица x3, Евица, Есма, Жаклина, Живица x3, Живка, Загорка x6, Заријанка, Злата x3, Златица x3, Зорица x14, Ивана x11, Иконија, Илинка, Јаворка x5, Јагода x2, Јагодинка, Јадранка x3, Јана x2, Јасмина x10, Јелена x16, Јелисавка, Јелица x3, Јелка, Јованка x4, Јонка, Југословенка, Јулијана x4, Катарина, Катица x5, Ковиљка, Косовка, Краљка, Ленка x2, Лепосава, Летица, Ливерка, Лидија x3, Лоза, Љиљана x12, Љубинка x5, Љубица x6, Маја x7, Малина, Марија x15, Марина x6, Марица x2, Марјанка, Мила x3, Миладија, Милева x2, Милена x4, Милијана x3, Милица x7, Милка x3, Милкица, Милованка, Милосава, Милосија, Милостивна, Милостија, Милунка x2, Миљана, Мирјана x16, Миросинка, Мирослава x6, Михаела, Надежда x6, Надица x2, Наста, Наташа x3, Николина, Новела, Олга x3, Перса, Петкана, Радица x5, Радмила x11, Радојка, Радомирка, Радосава, Радунка x2, Ратка, Ратомирка, Роксанда, Роса, Ружица x4, Руфада, Сандра x2, Сара, Сарајевка, Светлана x11, Силвана, Славитељка x2, Славица x21, Славка x2, Слађана x11, Слободанка x5, Смиљана x3, Смиљка, Снежана x9, Солунка x2, Соња x4, Србијанка x2, Стамена, Станимирка, Станица

х2, Станка х2, Станоја, Стевана, Стојана х3, Стојанка х4, Стојна, Сузана х13, Сунчица х3, Тамара х2, Тасија, Татијана, Тијана х3, Убавка.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Бабачко, Балча, Бањац, Бели, Блек стена, Боле, Бонђа, Босанац, Бренгал, Брзи, Буба, Верко, Вили, Галерија, Гега, Гица прасе, Громче, Грчки, Гузица, Динамит, Дуда, Жабац, Ждимко, Жељка, Звечка, Зидар, Исус, Јуско, Касапин, Каталински, Келаво, Кесер, Кинез, Кокошка, Колар, Колесар, Кроца, Кулаш, Ладовина, Леси, Лошко, Лукица, Љуље, Мајстор, Мали, Мачор х2, Меда, Минцер, Млекарче, Мурџа, Њехман, Њушмула, Опанчар, Печенка, Пижља, Пискарало, Пицаћ, Прскалица, Пулка, Пуре, Рајс, Рус, Сера, Сеџа, Сиринавка, Скелеџија, Слано море, Слика, Сурка, Тимотије, Тоњча, Тополовина, Триша, Ћаба, Ћукавац, Ћуран, Урица, Фифи, Франц, Цака, Цвикераш, Цврле, Цига, Цоне, Цоца, Црногорац х5, Цуцулеја, Чауш, Четник, Чика, Чкембе, Чкорац, Чуде, Чурулејка, Чучундера, Џаја, Џана, Џвизга, Џигеран, Шериф, Шеф, Шибе, Шиља х2, Шиптар, Шотарка, Шоче, Штрбља, Штрока.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Белка, Буклика, Вампирка, Гајба, Гаљка, Десетарка, Жута, Крна, Крњашка, Лепа Брена, Микерка, Општинско, Пастрмка, Пировинка, Саламунка, Тандрлика.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца х3, Бата х4, Боги, Боки х2, Боле, Влајко х2, Граде, Деки х2, Драги х3, Гаги х3, Жика, Јоле, Љубе х3, Маре х2, Мики х4, Мића, Миша, Пера, Раде х3, Саша х6, Света х2, Срба, Срле.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Ана, Биља х2, Вера х3, Гага х3, Гоца х5, Дана, Зорка, Лела х4, Љиља х3, Миља, Нада х4, Наца, Рада х3, Ружа х2, Сања, Сашка, Стана х3, Тања, Цеца х3.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

5.19. Чéста

(Чѐста)

Етници: Честáнац, Честáнка

Ктетик: честáнски

Село Честа налази се на падинама Великог Јастрепца, атар села простире се до Кулине, Врћеновице, Малог Дреновца и Шурића. Налази се на надморској висини од 218 метара. У селу живи нешто мање од 100 становника, углавном старије генерације, чије су основне привредне делатности пољопривреда, сточарство, лов и шумарство. Село је удаљено од општинског центра 30 километара и налази се у сливу реке Турије. У селу ради четвороразредна основна школа „Аца Синадиновић“. Важно је истаћи да село нема асфалтни пут ни продавницу, те се за куповину основних намирница иде до села Тешица. Некада су радиле четири воденице, а сада само једна, а мештани су се тада, док је радило више воденица, бавили израдом каца. У Чести има неколико извора чисте и питке воде, па је направљен локални сеоски водовод. Данас је село насељено претежно српским становништвом, те се може наићи само на једну ромску кућу, којих је у прошлости било знатно више, због чега је у XX веку ово село називано „мечкарским селом“ – зато што су Роми „хватали мечке“ на Великом Јастрепцу и водили их у моравска села како би забављале децу.

МИКРОТОПОНИМИ

Базјак, Бела вода, Воденица над Честанску реку, Дибоки поток, Добра вода, Јеремијино језеро, Качаров поток, Код Војиновца, Код Качаревци, Код Павловци, Мали Јастребац, Мечкарово, Ограђе, Орнице/Арнице, Петрово кладенче 1, Петрово

кладенче 2, Пољана, Рајков поток, Ристина ограђа, Старо село, Турија, Циганске њиве, Честанска река, Честански лаз.

ПРЕЗИМЕНА

Анђелковић x2, Војиновић x9, Драгољубић, Ђокић x2, Живковић x3, Јанковић x4, Јевтић, Јовановић x2, Коцић, Крстић, Марковић, Миљковић x2, Митић x3, Момировић x7, Николић x3, Павловић x15, Радуловић x2, Стаменковић, Станковић x5, Станојевић x3, Стефановић, Стошић x2, Тодоровић x2, Томић.

МУШКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александар, Борисав, Братислав, Горан x3, Драган x4, Душан, Живомир, Иван, Ивица x2, Јовица, Љубиша, Миодраг x2, Миомир, Мирослав x4, Ненад x2, Новица, Предраг, Радослав x4, Славиша, Слађан, Слободан, Србобран x4, Стојан.

ЖЕНСКА ЛИЧНА ИМЕНА

Александра x2, Анђелија, Бисерка, Верица x2, Весна, Гордана x2, Драгана x2, Драгица, Душанка, Зорица x2, Иванка, Љиљана x2, Љубинка, Љубисава, Марица, Милица, Милка, Мимица, Мирјана, Олга, Радмила, Славица, Слађана, Снежана x3, Станица, Стојана.

МУШКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Доца, Лепи Цане.

ЖЕНСКИ ЛИЧНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

МУШКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Аца, Гиле, Живко, Љубе, Мики, Срба.

ЖЕНСКИ ХИПОКОРИСТИЦИ

Вера, Слађа, Цаца.

ФАМИЛИЈАРНИ НАДИМЦИ

Није забележен ниједан облик.

6. Творбено-семантичка анализа ономастичких јединица

Ово поглавље представља централни део докторске дисертације *Ономастика Алексиначког Поморавља*. Творбено-семантичком анализом ономастичких јединица са простора Алексиначког Поморавља утврђују се њихово значење и структура. Пре свих, извршена је семантичка и структурна анализа микротопонима. Потом су редом анализиране антропонимске категорије, и то презимена, мушка и женска лична имена, мушки и женски лични надимци, мушки и женски хипокористици и фамилијарни надимци.

6.1. Микротопонимија

На именовања микротопонима утицали су фактори попут географског положаја, климатских промена, друштвеноекономских прилика, те и међусобни положај објеката, па се због тога може рећи да су, као део ономастичког система, заузимали изузетно важно место у култури народа и да су, извесно, због тога привлачили пажњу лингвиста. Како наводи Петар Шимуновић, микротопоними су „važni jezički spomenici koji u svom sadržaju nose bitne podatke o materijalnoj i duhovnoj kulturi vremena u kojem su nastali, a u svojim oblicima sadrže i dragocene jezičke podatke koji ih postavljaju u prostorne i u vremenske koordinate“ (Šimunović, 1976, стр. 3). Уз то, микротопонимија „доприноси и бољем познавању других језичких сегмената, пре свега апелативне лексике, али и историјске фонетике, морфологије и др.“ (Лома, 2013, стр. 12) и, као таква, представља одраз низа социјалних, етничких, економских и других прилика. Сагледавањем система микротопонима заправо се пружа слика о човековој способности за опажање околине, умешност именовања, селекцију имена, преношење имена са генерације на генерацију итд. (Богдановић, 2005, стр. 40).

Микротопонимија бројних крајева често је била предмет истраживања лингвиста (Радић, 2003; Богдановић, 2005; Јашовић, 2016; Динић, 2017; Цицмил-Реметић, 2021, и др.), а неретко и предмет докторских дисертација (Žugić, 1993; Радић, 1999; Дошљак, 2006; Јашовић, 2007б; Петровић-Савић, 2013; Кнежевић,

2016, и др.), те се ми из тог разлога овде нећемо задржавати на ширим теоријским поставкама.

Грађа којом располажемо из села Алексиначког Поморавља, а која се односи на микротопонимију, биће анализирана са лексичко-семантичког и структурног аспекта.[22]

6.1.1. Лексичко-семантичка анализа микротопонима

Лексичко-семантичка анализа микротопонима подразумева њихову класификацију према значењу апелатива и сагледавање вредности које микротопоними носе у себи.[23] Тако је формирано више семантичких група, од којих је свака условљена бројем забележених микротопонима на терену, те због тога долази до неуједначености у погледу бројности примера из различитих семантичких група. На именовање локалитета у селима Алексиначког Поморавља утицали су различити фактори. Пре свега, географски положај читавог поднебља. Као брдско-равничарски тип, овај простор богат је и рекама, те стога долази и до великог броја хидронима, а уосталом, „систем топонима којима се именује простор и географски објекти ових крајева и других онима настајао је вековима и континуирано био под утицајем не само лингвистичких него и ванлингвистичких фактора“ (Јашовић, 2022, стр. 5). Свакако, не смемо заборавити да су микротопоними „углавном познати ужим социјалним групацијама, обично у оквиру три-четири суседна села, али и једног села, махале, а неретко и рода“ (Радић, 2003, стр. 104).

Будући да је говор Алексиначког Поморавља географски најближи говору Јабланице, чија је микротопонимија већ била предмет истраживања Радмиле Жугић (Žugić, 1993; Жугић, 2004), при тумачењу и анализи микротопонима придржаваћемо се њене класификације, уз консултацију радова који се односе на

[22] Шире гледано, прикупљени и анализирани микротопоними са овог простора могу служити будућој изради јединственог речника микротопонима, о којем се у науци о језику размишља већ неколико година, па и деценија (в. Богдановић, 2014, стр. 117–123; Трајковић, 2021, стр. 593–609).
[23] Недељко Богдановић наводи да „поступак именовања настаје у средини која најбоље познаје неко од својстава појма који се подвргава онимизацији. Исто тако својство може показивати појам у другој средини, али тамо се, можда, разликује језичка ознака у неком сегменту своје структуре“ (Богдановић, 2013, стр. 153).

непосредну околину овог подручја (Богдановић, 2005; Јашовић, 2007б; Трајковић, 2011; Јашовић, 2022).

Драгомир Вујичић истиче да се „različitim vrstama klasifikacije postiže *sistematičnost* i *pregledan uvid* u građu koja se razmatra i interpretira, s jedne strane, te pobliže se određenim grupisanjima određuju i karakterizuju sami nazivi, s druge strane“ (Vujičić, 1982, стр. 191). Прегледношћу према семантичким групама стиче се увид управо у способност преношења имена са генерације на генерацију, очување старине, опажање околине, могућности очувања легенди итд.

На основу грађе којом располажемо из деветнаест села Алексиначког Поморавља, а која обухвата укупно 497 микротопонима, формирано је шест ширих семантичких група, и то: 1) географски називи условљени физичкогеографским својствима тла; 2) хидронимија; 3) човек – живот и рад; 4) микротопоними антропонимског порекла; 5) географски називи настали од ојконима; 6) микротопоними недовољно јасне мотивисаности.

6.1.1.1. Географски називи условљени физичкогеографским својствима тла

Семантичке подгрупе формиране су у зависности од тога која су својства тла била доминантна при именовању одређеног микротопонима. Од прикупљене грађе формирано је осам семантичких подгрупа, и то: 1) називи мотивисани природним обликом, положајем и изгледом тла; 2) називи мотивисани површинским својствима тла; 3) називи мотивисани саставом и особинама тла; 4) називи мотивисани фитонимима; 5) називи мотивисани зоонимима; 6) називи мотивисани односом према другим топонимима; 7) називи мотивисани именом локалитета на коме се налазе; 8) називи мотивисани својствима посредством других чула.

6.1.1.1.1. Називи мотивисани природним обликом, положајем и изгледом тла

У оквиру ове семантичке групе, којој припадају микротопоними мотивисани обликом, положајем и изгледом тла, имамо још три подгрупе које чине географски

термини, топономастичке метафоре и лексичке варијанте са микротопонимом као општим називом за географски објекат.

6.1.1.1.1.1. Nomina topographica

Како наводи Радмила Жугић, „географски термини којима су мотивисани ови микротопоними јесу језички знаци који се односе искључиво на природне облике тла, или физичке категорије тла“ (Жугић, 2013, стр. 48). На простору Алексиначког Поморавља забележено је свега десет микротопонима које ћемо сврстати у ову подгрупу и које наводимо у наставку текста:

Алоге ДС. У нашој грађи Алоге су њиве у Доњем Сухотну. Радмила Жугић наводи да се апелативом *валоге* „у служби именовања именују њиве које се налазе у ували“ (Жугић, 2013, стр. 46). Под одредницом *алога* Недељко Богдановић и Маја Радоман Цветићанин наводе ’необрађене и у коров зарасле њиве’ (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 47).

Брег ДА. Примарно значење одреднице *брег* у РСАНУ је ’узвишење на земљиној површини, обично мањег обима од брда и осамљено’ (РСАНУ, 1962, стр. 140). Исто значење наводе и Недељко Богдановић и Маја Радоман Цветићанин (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 64). Овај апелатив своју микротопонимску функцију добио је у Доњем Адровцу, где означава њиве.

Жљебура К. Уз одредницу *žlijeb*, Петар Скок наводи њену ширу етимологију и закључује да би она „mogla biti u vezi sa *dubok*, *glubok*, *glibok*“ (Skok, 1971, стр. 683). Недељко Богдановић и Маја Радоман Цветићанин наводе лексему *жљебура* у *Речнику Алексиначког Поморавља* уз семему ’јаруга’ (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 118). Информатори из Катуна наводе да је овај микротопоним дугачак, неродан и жљамбав (в. *Речник микротопонима*).

Јазбина ДА Гч. Овим називом, мотивисаним физичким изгледом тла, именована су брда у Доњем Адровцу и Грејачу. На брдима се налазе удубљења која подсећају на јазбине.

Лука Г. Овим микротопонимом именоване су њиве које се налазе поред воде.

Рид ДП Кш. Како наводи Радмила Жугић, „називи ових објеката мотивисани су апелативом *рид* < *хрид*, који означава уздигнуто тло, узвишење окомитих страна, дугачко и окомито брдо“ (Жугић, 2013, стр. 51). У два села Алексиначког Поморавља, овај микротопоним подразумева назив за локалитете под шумом.

Утрина Т.

Чука Кц Кш Л. Микротопоним Чука води порекло од апелатива *чука*. У РСЈ под одредницом *чука* налазимо значење ’главица брда, брдо, брдашце с једне стране сасвим стрмо, а са друге нагнуто’ (РСЈ, 2011, стр. 1491). У Каменици, Крушју и Лознацу овим микротопонимом означава се шумовито брдо. Исту основу имају и микротопоними *Чукар* ДП и *Чукара* Т.

6.1.1.1.1.2. Nomina metaphorica

Топономастичке метафоре „именују земљописне објекте, али за разлику од топографских именица (географских термина), код којих је денотација директна а конотација искуствена и објективна, код метафора је денотација посредна, а конотација асоцијативна и случајна“ (Ћирић, 2004, стр. 45), а уз то „метафоре у топонимији служе за то да се на сликовит начин опише, представи изглед терена“ (Петровић-Савић, 2013, стр. 59). У нашој грађи забележено је седам топономастичких метафора, које су и наведене у наставку текста.

Брод Гч. Под одредницом *брод* Недељко Богдановић и Маја Радоман Цветићанин наводе значење ’место где се гази вода’ (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 65). Метафоричко значење микротопоним Брод добија у говору информатора из Грејача, где је и локализован.

Големо ДС.

Кључ Г. Метафора се огледа у томе што се у функцији микротопонима јавља значење ’обрадиво земљиште, ту завија пут’ (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 161).

Коса Кв.

Кула Б Лж.

Острво Т.

Табла Ј.

6.1.1.1.1.3. Лексичке варијанте са топонимом као општим називом за географски објекат

У ову подгрупу спадају опште познати географски називи, од којих су забележени називи планина и називи река:

а) планине: *Болван* Б, *Мали Јастребац* Ч.

б) реке: *Бованска Моравица* Б, *Морава*[24] ГЉ Т, *Моравица* Б Кв, *Турија* Бц Ч.

6.1.1.1.2. Називи мотивисани површинским својствима тла

У ову семантичку групу убрајају се микротопоними који се односе на димензионалност просторног типа, конфигурацију тла и одсуство/присуство растиња.

6.1.1.1.2.1. Димензионалност

Када је реч о димензионалности, за именовање микротопонима су се у селима Алексиначког Поморавља најчешће употребљавали придев + апелатив. У нашој грађи забележени су придеви *велики*, *дебели*, *мали*, *обли*, *широки* у првом делу.

Са детерминативом *велики*: *Велике ливаде* ГЉ, *Велики брег* Кц, *Велики кључ* К, *Велики кревет* Г, *Велико језеро* МД. Микротопоними који су, како наводе информатори, велики, односе се на димензионалност просторног типа. Са одредбеним делом *велики* забележени су микротопоними у Горњем Љубешу,

[24] Јованка Радић наводи да се у беличкој хидронимији једино хидроним не замењује апелативом *река*, што оправдава тиме да у језичкој свести овај хидроним чува значење велике реке (Радић, 2003, стр. 94). У селима Алексиначког Поморавља забележен је и микротопоним *Моравиште* ДА ГЉ Гч. Овако су именоване њиве које су локализоване близу Мораве.

Каменици, Катуну, Гредетину и Малом Дреновцу. Са значењем *велика* јавља се дијалекатски облик *голема* у микротопониму *Голема чукара* Кв.

Са детерминативом *дебели*: *Дебели борови* Кв, *Дебели вр* Кв, *Дугачки лаз* ДС ДА.

Са детерминативом *мали*: *Мали кључ* К.

Са детерминативом *обли*: *Обла глава* Б.

Са детерминативом *широки*: *Широки лаз* ГС.

6.1.1.1.2.2. Конфигурација тла

У селима Алексиначког Поморавља забележено је тринаест микротопонима који се мотивацијски односе на конфигурацију терена. То су микротопоними *Вртен цер* Г, *Горела чука* Б Кв, *Копани брег* Л, *Ниско брдо* Кв, *Пландиште* Гч, *Провалија* Гч, *Равна кола* Б, *Равница* К, *Равно било* ГС, *Равњак* ДС Гч Кц Кв, *Смоница* ГЉ, *Шиб* Б, *Шиљак* ДА, *Шупаљ брег* ДА.

6.1.1.1.1.2.3. Одсуство растиња

Под одсуством растиња подразумевамо пусте и запуштене пределе који нису погодни за даљу обраду. У нашој грађи забележена су два микротопонима која припадају овој подгрупи.

Голо брдо Г Л Кш. Овај микротопоним подразумева одсуство дрвећа, што наводе и информатори (в. *Речник микротопонима*).

У ову семантичку групу сврстаћемо и микротопоним *Арниче* Кш, будући да су информатори навели да је то „пусто поље“ (в. *Речник микротопонима*), а и Момчило Златановић уз одредницу *арница* наводи значење ’напуштена њива’ (Златановић, 1998, стр. 23).

6.1.1.1.3. Називи мотивисани саставом и особинама тла

Ова семантичка група подразумева микротопониме који „дају целовиту представу о различитим видовима тла који су условљени саставом тла, општим или конкретним својствима“ (Жугић, 2013, стр. 57). Сходно томе, а узевши у обзир прикупљену грађу, добијамо две семантичке подгрупе.

6.1.1.1.3.1. Микротопоними мотивисани саставом тла

Каменито и трновито тло узимају учешће при именовању четири микротопонима. Ови примери указују на очување старине, будући да данас састав тих предела није каменит и трновит.

Мотивисано именицом *камен*: *Каменарница* Гч, *Каменита коса* Кв.

Мотивисано именицом *трн*: *Трновити лаз* ГС, *Трњак* Л.

6.1.1.1.3.2. Микротопоними мотивисани бојом земљишта

На именовање микротопонима утиче и боја земљишта. Будући да је ова карактеристика приметна на први поглед, именовање микротопонима овог типа од стране мештана сасвим је очекивано. У микротопонимији Алексиначког Поморавља учествују придеви од следећих боја: беле, црвене, црне и седе.

Са детерминативом *бео*: *Бела земља* ДП Гч, *Бели брег* Г, *Бело брдо* Бц К, *Бело камење* Б. Придев *бео* најзаступљенији је у микротопонимији Алексиначког Поморавља. Налази се увек на првом месту синтагме и означава предео светлији у односу на друге делове села, који немају нужно антонимски пар *црн*.

Са детерминативом *црвен*: *Црвена звезда* Г, *Црвена земља* Кв, *Црвени брег* Б МД.

Са детерминативом *црн*: *Црна крља* Т, *Црно барче* ДА.

Са детерминативом *сед*: *Седи вр* Б Кв.

6.1.1.1.4. Називи мотивисани фитонимима

Немали број фитонима у микротопонимији сведочи о томе да мештани села Алексиначког Поморавља верују у култ биљака. Фитонимом се у микротопонимији „именује онај објекат којим би се истакла разлика у односу на саму средину, тј. на оно што је у њој уобичајено“ (Петровић-Савић, 2017, стр. 580). Приметно је постојање искључиво једночланих микротопонима којима се обележава земљиште на којем расте биљка која је у основи назива. У наставку наводимо појединачне биљке које су мотивисале мештане за именовање микротопонима, и то су биљке које се гаје на овим просторима и које су, углавном, јестиве природе.

Мотивисано именицом *бреза*: *Бреза* Л, *Бресје* Кв.

Мотивисано именицом *врба*: *Врбак* ДА, *Врбице* Г.

Мотивисано именицом *глог*: *Глождарица* Т, *Глошдарица* ГЉ.

Мотивисано именицом *граб*: *Грабам* Гч, *Грабовина* Кв, *Грабчина*/*Грапчина* Кв.

Мотивисано именицом *дрен*: *Дреновак* Г, *Дренор* Б, *Дрењак* Бц.

Мотивисано именицом *зова*: *Базјак*[25] Ч.

Мотивисано именицом *јабука*: *Јабука* Гч, *Јабуче* Бц.

Мотивисано именицом *клен*: *Кленовак* ДП, *Клењак* К.

Мотивисано именицом *крушка*: *Крушкар* К, *Крушке* Гч.

Мотивисано именицом *купина*: *Купињачка* Гч.

Мотивисано именицом *леска*: *Лештак* ДС ГС ГЉ Г.

Мотивисано именицом *малина*: *Малинке* ГС Кш.

Мотивисано именицом *рижа*: *Орижиште* К, *Ражиште* МД.

Мотивисано именицом *трска*: *Трска* ГС Гч, *Трскар* ДА.

[25] Увидом у етимолошке речнике и спискове насеља Републике Србије, Биљана Никић изводи закључак да се велики број топонима назван по зови оправдава тиме што је зова имала посебно и култно место код старих Словена, а да се топоними са основом *баз-* јављају искључиво у брдским пределима (Никић, 2015). Исти је случај и са микротопонимом *Базјак* Ч.

Мотивисано именицом *цер*: *Церјак* Т, *Цероваџ* Б.

6.1.1.1.5. Називи мотивисани зоонимима

На основу увида у грађу којом располажемо, може се рећи да зооними имају значајан удео у микротопонимији Алексиначког Поморавља. Како наводи Недељко Богдановић, „животиње су елемент широке привредне делатности човека (од лова до узгоја), простор се именује и према томе где стадо пландује, где се млади, где обично пасе, где је сточарско станиште (стално и покретно), а то такође служи комуникацији у сеоском животу и оријентиру у простору“ (Богдановић, 2005, стр. 78). Постојање микротопонима мотивисаних зоонимима указује и на старину назива микротопонима (Ћупић, 1981, стр. 179). Као мотив за именовање издваја се „густа распрострањеност одређене животињске врсте по којој је именовање извршено“ (Жугић, 2013, стр. 65). С обзиром на то се бавимо ономастиком села брдско-планинско-равничарског типа, сасвим је очекивано постојање микротопонима мотивисаних зоонимима, што потврђују следећи примери:

Мотивисано именицом *коњ*: *Коњарке* ДА, *Коњарско стрелиште* ДА, *Коњска пољана* Кв.

Мотивисано именицом *мечка*: *Мечин лаз* Бц, *Мечји лаз* Бц, *Мечкарово* Ч.

Мотивисано именицом *вук*: *Вучја јазбина* Л, *Вучја рупа* ДА.

Мотивисано именицом *коза*: *Козарнице* Кв.

Мотивисано именицом *овца*: *Овча глава* Кв.

Мотивисано именицом *пуж*: *Пужар* Гч.

Мотивисано именицом *ћукавац*: *Ћукавски брег* Т.

Мотивисано именицом *џивџан*: *Џивџани* Кв.

Представљањем и, уопште, постојањем микротопонима мотивисаних зоонимима указује се на то да на именовање микротопонима утичу различите особине зоонима. Јављају се називи од описних придева насталих од имена

животиње, називи по припадности животињи од које је добијен микротопоним и потпуно преузети називи животиња уз додавање одређеног суфикса.

6.1.1.1.6. Називи мотивисани односом према другим топонимима

Наша грађа богата је микротопонимима мотивисаним односом према другим топонимима. Тако су у селима Алексиначког Поморавља приметни релациони микротопоними просторног односа у виду предлошко-падежних синтагми, релациони микротопоними просторног односа од опозитних придева и апелатива и релациони микротопоними темпоралне семантике.

6.1.1.1.6.1. Релациони микротопоними просторног односа – предлошко-падежне синтагме

У ову семантичку групу сврстани су микротопоними чија су „именовања настала према неком другом топониму, или апелативу, који одређују однос новог топонима према већ постојећем (маркираном), или неком другом елементу простора“ (Богдановић, 2005, стр. 106). Голуб Јашовић додаје да се конструкцијама оваквог типа „именује простор назван по објекту – оријентиру именованом географским термином, антропонимом или апелативом друге врсте“ (Јашовић, 2007а, стр. 86), а за микротопониме овог типа „карактеристично је да један обележени објекат служи за тачније лоцирање, односно именовање другог“ (Петровић-Савић, 2019, стр. 699).

У селима Алексиначког Поморавља забележени су микротопоними са предлозима *код*, *на*, *над*, *под*, *преко*, *с ове*, *с оне*, *уз*. Сматрамо да је у овом делу докторске дисертације довољно само навести забележене облике, будући да ће детаљнија анализа бити дата у делу о њиховој структури (в. поглавље 6.1.2.), те тако овој групи припадају следећи микротопоними: *Код Величковићи* Кв, *Код Војиновца* Ч, *Код воденицу* ДС, *Код Гвозденов мост* ДА, *Код два гроба* ДА, *Код два крста* ДА, *Код Spsuno* Кв, *Код Качаревци* Ч, *Код Милојкову колибу* ДА, *Код Павловци* Ч, *Код црну воду* ДА, *Код чесму* ДА, *На крушке* ДА, *На суп* ДА, *Над*

Селиште Кв, *Под брдо* ДА, *Под брег* Гч, *Преко баре* Гч, *С ове стране Моравице* Кв, *С оне стране Моравице* Кв, *Уз реку* ДА.

6.1.1.1.6.2. Релациони микротопоними просторног односа од опозитних придева и апелатива

У ову семантичку групу издвојени су микротопоними настали на основу визуелног утиска, а „међусобни положај локалитета који се именују исказује се придевским детерминантама које се јављају као први члан синтагми од придева и апелатива“ (Жугић, 2013, стр. 75). Као најфреквентније детерминанте, Звездана Павловић издваја *горњи*, *доњи*, *леви* и *рани*, с тим да се придеви *леви* и *рани* односе, пре свега, на хидронимију (Павловић, 1982, стр. 72). У селима Алексиначког Поморавља забележени су релациони микротопоними просторног односа са придевима *горњи*, *доњи* и *средњи* у првом делу. Ову појаву илуструју следећи примери:

Са детерминативом *горњи*: *Горновица* Лж, *Горња мала* Кц Кв, *Горња Петна* ДА, *Горњи браник* ГЉ К, *Горњи кључ* К Т, *Горњи лаз* ДС, *Горњи спруд* Гч Т.

Са детерминативом *доњи*: *Доња мала* Кц Кв, *Доња Петна* ДА, *Доњи браник* ГЉ К, *Доњи кључ* К, *Доњи лаз* ДС, *Доњи спруд* Гч Т.

Са детерминативом *средњи*: *Средња мала* Кв, *Средњи брег* Л, *Средњи рид* ДС ГС, *Средорек* К.

6.1.1.1.6.3. Релациони микротопоними темпоралне семантике

Група релационих микротопонима темпоралне семантике подразумева постојање микротопонима двочланих синтагми код којих је први део опозитни придев *млад* или *стар*. Од укупно девет микротопонима смештених у ову групу, један се састоји од придева *млад* + именица, два у основи имају придев *нов*, а шест микротопонима у првом делу има придев *стар*. Сходно томе што су најфреквентнији микротопоними са придевом *стар*, може се закључити да се овако твореним микротопонимима чувају старина и историја, што и постаје одлика микротопонимије Алексиначког Поморавља, на то нам указују следећи примери:

Са детерминативом *стар*: *Стара њива* ДА, *Стари брег* Т, *Старо бостаниште* ДА, *Старо брдо* ДА, *Старо корито* ДА, *Старо лојзе* Гч МД.

Са мотивном речју *нов*: *Новине* ДА, *Новинче* Бц.

Са детерминативом *млад*: *Млада бељa* Лж.

6.1.1.1.7. Називи мотивисани именом локалитета на коме се налазе

Овом групом микротопонима изражава се посесивност према месту на коме се налазе. Оба забележена микротопонима изражавају посесивност у односу на део села у коме се налазе (локацијски су смештени изван граница села), те су тако у ову групу сврстани микротопоними *Селске баште* Гч, *Сеоско место* Гч.

6.1.1.1.8. Називи мотивисани својствима посредством других чула

У прикупљеној грађи забележен је један микротопоним који може припасти овој семантичкој групи, и то: *Смрдан* К Кв.

6.1.1.2. Хидронимија

Хидронимија заузима посебно место у науци о именима. Анализа хидронима често је била предмет различитих истраживања, како монографских тако и истраживања у виду радова мањег обима.[26] Звездана Павловић наводи да су хидроними „властита географска имена са лингвистичким садржајем допуњеним етнографским и историјским чиниоцима“ (Павловић, 1994, стр. 9). Уз то, „подразумевајући укупност назива свих имена вода, тј. водених објеката хидронимија поседује богат именски потенцијал и располаже информацијама употребљивим у многобројне сврхе. То је допринело да хидрониме посматрамо као комплексне творевине које одликује интердисциплинарност, а слободно можемо рећи и документарност“ (Николић, 2021, стр. 42). Повољан географски положај села Алексиначког

[26] Од важнијих монографских лингвистичких подухвата треба издвојити следеће: Vujičić, 1982; Павловић, 1994; Павловић, 1996.

Поморавља, смештених поред Јужне Мораве, утицао је на велики број забележених хидронима.

Као четири засебне категорије именовања вода, Звездана Павловић издваја следеће: 1) физичка својства воде (опис изгледа и особина воде); 2) својства корита и особине околног терена; 3) изглед већине објеката у близини; 4) називе околних објеката (нпр. ојконима или антропонима) (Павловић, 1996, стр. 7). Сагласно њеној класификацији, а потом и класификацији Радмиле Жугић, формирано је неколико семантичких група којима одговара грађа прикупљена у селима Алексиначког Поморавља, и то: 1) хидрографски термини у хидронимији; 2) хидрографски термини који изражавају различита својства вода; 3) хидронимски називи настали човековим радом; 4) хидронимски називи антропонимског порекла; 5) хидронимски називи мотивисани оруђем; 6) хидронимски називи мотивисани хрематонимима; 7) хидронимски називи мотивисани сточарском терминологијом.

6.1.1.2.1. Хидрографски термини у хидронимији

Хидроними настали хидронимизацијом чине прву семантичку групу хидронима. Како наводи Петар Шимуновић, „one hidronimske imenice koje ostaju u lokalnoj uporabi svojim obiljem predodžbenih pojmova postaju maksimalno konkretne, gotovo poistovjećene sa značajkama objekta koji označuju […] čak i kad ostaju na apelativnoj razini, dobivaju funkciju koja je ekvivalentna imenima“ (Šimunović, 2009, стр. 306). У наставку текста анализирамо примере који припадају овој семантичкој групи.

Са основом *бара*: *Бара* Лж. За хидрониме са основом *бара*, Петар Скок наводи значења ’1. mala tekuća voda, potok, voda; 2. stajaća voda, lokva, blato’ (Skok, 1971, стр. 109). Како наводи Радмила Жугић, „назив је мотивисан површинским својствима тла: земљиште је мочварно, вододржно“ (Жугић, 2013, стр. 81). У Доњем Адровцу забележен је микротопоним *Бара купусара* ДА, смештен поред њива на којима се узгаја купус.

Са основом *вода*: Основу *вода* имају три микротопонима забележена у Чести, Лужану и Краљеву, и то: *Воденица над Честанску реку* Ч, *Воденичиште* Ј Лж, *Водиџе* Кв, с тим да *Воденица над Честанску речу* Ч подразумева објекат који

је средином XX века био смештен поред реке. *Воденичиште* Ј Лж је микротопоним који подразумева плодну земљу поред реке у Јасењу и Лужану, док микротопоним *Водице* Кв означава место на којем се у Краљеву спаја неколико потока.

Са основом *извор*: *Изворче* Кш. Овај микротопоним означава место у шуми одакле се мештани Крушја снабдевају водом. У РСАНУ се наводе одреднице *Извор*, са значењем микротопонима, и *извор*, са значењем именице, која подразумева ’место где извире вода из земље, заједно с том водом, врело’ (РСАНУ, 1971, стр. 365).

Са основом *језеро*: Хидрографски објекат *језеро* сачуван је у микротопонимима *Језерина* Г Т, *Језеро* ДП Г Гч Кц Кв Кш. Како наводе информатори, данас ови микротопоними означавају веома плодне њиве, на којима су се, претпостављају, у прошлости налазила језера (в. *Речник микротопонима*). Исто наводи и Јованка Радић за хидрониме беличког краја (Радић, 2003, стр. 125). Овај хидроним јавља се и самостално са топономастичким значењем, али и апелативно.

Са основом *кључ*: *Кључ* Кш. Микротопоним *Кључ*, претпоставља Јованка Радић, могао би бити мотивисан „’кључањем’ воде из земље, избијањем клобука кад се на земљу нагази, попут оних кад вода кључа“ (Радић, 2003, стр. 129).

Са основом *млака*: *Млака* Кв, *Млаке* Г. Под одредницом *млака* у РСАНУ налазимо значење ’бара, локва (воде или друге течности)’ (РСАНУ, 1984, стр. 703). Јованка Радић наводи да је *млака* синоним са *бара*, чак и истиче да се у беличком крају са микротопонимском функцијом јављају као синонимски пар.

Чубура Гч Кш Т. Чубура је термин, како претпоставља Јованка Радић, ономатопејског порекла и означава ’воду, која текући, кључајући или падајући производи монотон звук’ (Радић, 2003, стр. 122). Момчило Златановић у *Речнику говора јужне Србије* под одредницом *чубура* наводи значење ’извор (чесма) из којега вода иде преко издубљеног дрвета или коре од дрвета’ (Златановић, 1998, стр. 459), док Недељко Богдановић и Маја Радоман Цветићанин у *Речнику Алексиначког Поморавља* под одредницом *чубура* наводе ’извор у који је постављено шупље дебло како се вода не би мутила са стране’ (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 351).

Поток код Џивџанову појату Кв. Овим хидронимским називом само се ближе одређује и лоцира поток који се налази у близини Џивџанове појате.

6.1.1.2.2. Хидронимски називи који изражавају различита својства вода

Као различита својства вода издвајају се димензија, облик, изглед и квалитет, те су на основу њих формиране даље семантичке подгрупе које се односе на димензију, облик и изглед, квалитет и боју воде.

6.1.1.2.2.1. Хидронимски називи мотивисани димензијама

Хидронимски називи мотивисани димензијама представљају „синтагматске структуре од придевске детерминанте као првог члана и хидронимског апелатива на другом месту“ (Жугић, 2013, стр. 83). У нашој грађи забележена су два микротопонима овакве структуре и оба у првом делу имају придев *дубоки*, с тим да се јавља и дијалекатски лик *Дибоки поток* Ч, *Дубоки поток* Кв.

6.1.1.2.2.2. Хидронимски називи мотивисани обликом и изгледом

Попут хидронимских назива мотивисаних димензијама, и хидронимски називи мотивисани обликом и изгледом у свом првом делу имају придевску детерминанту, а хидронимски апелатив у другом делу. Забележен је и микротопоним *Бездан* ДА, за који информатори наводе ’поток без дна’ (в. *Речник микротопонима*). Наведене одлике хидронима мотивисаних обликом и изгледом примећујемо у следећим примерима:

Са детерминативом *крив*: *Крива бара* ДА, *Криви поток* ГС.

Са детерминативом и основом *сув*: *Суви поток* ДА, *Сушина* Лж.

Са детерминативом *зао*: *Зли поток* Л Лж.

Са детерминативом *кус*: *Куси поток* Т.

Са основом *раван*: *Сравнани поток* ГС.

6.1.1.2.2.3. Хидронимски називи мотивисани квалитетом воде

Квалитет воде, такође, може бити мотив за именовање хидронима. У грађи којом располажемо забележена су четири хидронимска назива мотивисана квалитетом воде: *Горели поток* ГС, *Добра вода* Ч, *Ђеренче* Г. У РСАНУ под одредницом *ђерен* проналазимо значење ’који није за пиће (о води)’ (РСАНУ, 1968, стр. 89). Хидроним *Ђеренче* Г означава бару на највишој коти у селу (в. *Речник микротопонима*). Мотивисан квалитетом воде је и хидроним *Шамак* К. За лексему *шамак* у *Речнику говора јужне Србије*, Момчило Златановић наводи значење ’вододражно земљиште’ (Златановић, 1998, стр. 472).

6.1.1.2.2.4. Хидронимски називи мотивисани бојом

У микротопонимији Алексиначког Поморавља забележена су два хидронима мотивисана бојом. У првом делу налазе се придеви *бео* и *зелен*.

Са детерминативом *бео*: *Бела вода* Ч. Назив је мотивисан „појављивањем воде […] и особином воде исказаном детерминантом бела у значењу ’бистра, прозирна, чиста’“ (Жугић, 2013, стр. 87).

Са детерминативом *зелен*: *Зелена бара* К. Како наводе информатори, то земљиште је водокрчиво и данас није бара. На том месту је раније било воде, а придевска компонента назива „истиче зелену боју воде која проистиче из мировања воде и присуства биљног света у таквој води“ (Жугић, 2013, стр. 87).

6.1.1.2.2.5. Хидронимски називи мотивисани својствима посредством других чула

У групу хидронимских назива мотивисаних својствима посредством других чула убрајамо хидрониме препознате према чулу мириса. То су хидроними *Смрдљив кладенац* Гч и *Смрђа* Кц Л.

6.1.1.2.3. Хидронимски називи настали човековим радом

У ову семантичку групу сврстаћемо два хидронима. Јованка Радић наводи да је *Кладенац* Лж Т синоним хидрониму *извор* (Радић, 2003, стр. 103). У ову семантичку групу спада и *Брана* Т. Под одредницом *брана* у РСАНУ налазимо примарно значење ’препречни зид (од плетера, бетона и др.) којим се уставља текућа вода’ (РСАНУ, 1962, стр. 104). Као хидронимски назив јавља се у Трњану, будући да означава део реке (в. *Речник микротопонима*).

6.1.1.2.3.1. Хидронимски називи мотивисани друштвеним односима

У посебну семантичку подгрупу сврстани су хидроними мотивисани друштвеним односима. Забележена су два хидронима овог типа, и то: *Партизански кладенац* Кв, *Хајдучки кладенац* Кв.

6.1.1.2.4. Хидронимски називи антропонимског порекла

Семантичко поље у које су сврстани хидроними антропонимског порекла једно је од бројнијих, будући да се у народу тежи што конкретнијем именовању одређеног локалитета. Тако се презимена, лична имена, лични надимци, хипокористици и фамилијарни надимци често доводе у везу са именовањем хидронима. С обзиром на то да се свим наведеним антропонимским категоријама бавимо у засебном одељку (в. поглавља 6.2., 6.3., 6.4., 6.5., 6.6.), овде ће хидронимски називи антропонимског порекла бити наведени без даље анализе. То су следећи примери: *Адамов кладенац* Кв, *Аранђелов кладенац* Кв, *Бојковицки поток* ДС, *Бранково језеро* МД, *Ђорин поток* Кш, *Илицки поток* ГС, *Јеремијино језеро* Ч, *Јоцићеве појате* Кв, *Каменички поток* Кц, *Качаров поток* Ч, *Крљина бара* Лж, *Лазарева појата* ДА, *Ленино појатиште* Кв, *Миленков поток* ДА, *Милутински поток* К, *Павицки поток* Т, *Петрово кладенче 1* Ч, *Петрово кладенче 2* Ч, *Рајков поток* Ч, *Сегашки поток* Л, *Станков поток* ДС, *Стојковицки поток* ДС, *Тодорова појата* ДА, *Чедина бара* Гч, *Чивитарска појата* Кв, *Џивџанова појата* Кв.

6.1.1.2.5. Хидронимски називи мотивисани оријентацијом према ојконимима

Хидронимским називима мотивисаним оријентацијом према ојконимима именују се или хидроними који се налазе у атару конкретног села или хидроними који извиру у неком од суседних села, а физички пролазе и кроз то или друга села. Забележено је укупно четрнаест хидронимских назива са ојконимом у првом делу, и то: *Грејачка река* Гч, *Гретинска бара* Г, *Гретинска река* Г, *Кочански поток* Л, *Краљевачка Моравица* Кв, *Липарски поток* МД, *Пешчанска река* ДП, *Радевачка река* Кш, *Суботиначка краљевачка чесма* Кв, *Сувотнички поток* ДС ГС, *Сухошнички канал* ДА, *Честанска река* Ч.

6.1.1.2.6. Хидронимски називи мотивисани оруђем

На испитиваном подручју забележен је један хидроним који је мотивисан оруђем. То је хидроним *Ћулум поток* Б. Под одредницом *ćulum*, Абдула Шкаљић наводи ’krampa za kopanje kamena, željezna ćuskija’ (Škaljić, 1966, стр. 199).

6.1.1.2.7. Хидронимски називи мотивисани хрематонимима

Из грађе којом располажемо само је један хидронимски назив мотивисан хрематонимом. Ово именовање односи се на реку која протиче кроз село Катун, а која извире у Липовцу. Она носи име према манастиру Свети Стефан, сазиданом у Липовцу: *Светостефанска река* К.

6.1.1.2.8. Хидронимски називи мотивисани сточарском терминологијом

Сточарство је у прошлости било једна од развијенијих људских делатности: „на развој пастирства у селима Алексиначког Поморавља утицале су друштвено-историјске прилике, будући да је лична и имовинска несигурност, која се огледала кроз феудалне обавезе према спахији и држави, условљавала алексиначког сељака да почне да се бави и сточарењем“ (Јашовић и Стефановић, 2024, стр. 279). Данас

то није случај. Међутим, упркос томе, у Краљеву је остало именовање локалитета *Бачијарски кладенац* Кв.

6.1.1.3. Човек – живот и рад

Човеков стални контакт са природом изазван је и појавом микротопонима мотивисаних често његовом заслугом. Стална потреба за селидбом, изазвана друштвено-историјским приликама, потреба за стварањем нових објеката, утврђивање граница свог земљишта, организација друштвеног живота, па и различите пољопривредне културе којима су се мештани села Алексиначког Поморавља бавили утицале су и на именовање микротопонима. Управо су у сагласју с тим и формиране семантичке групе. Даље су формиране подгрупе у зависности од тога на коју се човекову активност односе дати микротопоними. То су: 1) микротопоними мотивисани друштвеним животом; 2) микротопоними мотивисани пољопривредним културама и начином коришћења тла; 3) микротопоними мотивисани ратарством, сточарством и сличним пословима; 4) микротопоними који означавају путеве; 5) микротопоними мотивисани духовним животом; 6) микротопоними мотивисани оруђем.

6.1.1.3.1. Микротопоними мотивисани друштвеним животом

С обзиром на то да постоји семантичка диференцијација између микротопонима који припадају овој семантичкој групи, формирано је неколико подгрупа, и то: 1) микротопоними мотивисани старим објектима и остацима људских насеља; 2) микротопоними мотивисани облицима земљишне својине; 3) микротопоними мотивисани потребом човека за утврђивањем граница земљиште; 4) микротопоними мотивисани организацијом друштвеног живота.

6.1.1.3.1.1. Микротопоними мотивисани старим објектима и остацима људских насеља

Очувањем наслеђеног земљишта и баштине чува се и сећање на раније периоде. Захваљујући именовањима овог типа, чува се старина. У нашој грађи забележена су девет миктотопонима која су мотивисана старим објектима и остацима људских насеља.

Аниште Т, *Арниште* Т. Радмила Жугић бележи микротопоним Аниште у доњем сливу Јабланице и наводи да је назив мотивисан турским хановима. Абдула Шкаљић етимологију налази са персијским *han* и наводи да је у питању ’zgrada (kuća) koja služi za svratište i prenoćište putnika’ (Škaljić, 1966, стр. 309). У Трњану је забележено постојање овог микротопонима, којим се означавају њиве на којима су се некада налазили ханови.

Микротопонимом *Кућиште* ДА Т именују се њиве које се налазе на местима где су се некада налазиле куће, односно места где су се некада налазила села. О локалитету Кућиште/Селиште постоје и археолошки записи (Ризнић, 1891; Вучковић и Тодоровић, 1958; Рашковић, 2007; Рашковић, 2013), у којима се наводи да се „према конфигурацији терена на северном делу овде могао налазити прелаз преко реке, али нејасна је ситуација на супротној десној обали реке, на страни Бобовишта“ (Рашковић 2013, стр. 62).

Микротопоним *Селиште* Б ДС Гч К Кв Лж Т могао би се сматрати синонимом микротопонима *Кућиште*, будући да појава микротопонима Селиште у више села указује на то да су се, како наводи Сандра Савић, „села често измештала у прошлости јер и једночлани и двочлани назив, између осталог, именују и локалитете на којима је некада било оно што је у основи назива“ (Савић, 2022, стр. 220). Такође, синонимом би се могла сматрати и синтагма *Старо село* Т Ч.

Пералиште Т. Овим микротопонимом именује се део села у којем се налазе старе дрвене куће у којима су жене раније прале веш.

Стругара Кв. Локацијски смештена ван села, а данас руинирана сеоска стругара оставила је свој траг у микротопонимији, те се део села назива по њој.

Чардаклијски сокак Лж. Под одредницом *čardak*, Абдула Шкаљић као примарно значење наводи ’lijepa, obično dvospratna, kuća, okružena baščama, dvorac, ljetnikovac’ (Škaljić, 1966, стр. 164). Чардаклијским сокаком именује се сокак који пролази поред чардака-летњиковца.

Чесмарско брдо Гч.

6.1.1.3.1.2. Микротопоними мотивисани облицима земљишне својине

Радмила Жугић наводи да „малобројни микротопоними овог типа сведоче о старом облику устројства породице, родовској породичној задрузи, неминовности њеног распадања током времена у новим друштвеним околностима, снажној унутрашњој потреби њених припадника да и даље остану у некој врсти заједништва […]“ (Жугић, 2013, стр. 96). Међутим, наведени разлози нису пример мотивације именовања микротопонима на забележеном терену. Микротопоними *Делнице* Кц МД и *Дељаница* ДА пример су дељења земљишта међу фамилијама.

6.1.1.3.1.3. Микротопоними мотивисани потребом човека за утврђивање граница земљишта

У ову семантичку групу сврстани су микротопоними због човекове потребе за „прецизним одређивањем границе сопственог имања […], али и ради отклањања евентуалних спорова у вези са границом до које индивидуална парцела досеже“ (Жугић, 2003, стр. 97). У селима Алексиначког Поморавља забележена су четири микротопонима са овом мотивацијом:

Комасација Кв. Јованка Радић за микротопоним *Комесација* наводи да је у питању „савремени топоним настао после размене обрадивог земљишта с циљем обједињавања поседа у већу целину“ (Радић, 2003, стр. 165).

Ограђа ДА К.

Ограђе Бц Гч Ј Ч.

Раздвој К.

6.1.1.3.1.4. Микротопоними мотивисани организацијом друштвеног живота

Овој семантичкој подгрупи припада само један микротопоним, и то: *Општинско* Гч. Како наводи Јованка Радић, овај микротопоним постаје микротопоним као „објекат-оријентир (зграда у којој су органи управе) и представља спомен на време када је у појединим селима ове области било седиште општина“ (Радић, 2003, стр. 153). Исто је и са микротопонимом у Грејачу.

6.1.1.3.2. Микротопоними мотивисани пољопривредним културама и начином коришћења тла

У семантичку групу микротопонима мотивисаних пољопривредним културама и начином коришћења тла убрајамо: 1) микротопониме настале од пољопривредних термина; 2) микротопониме мотивисане објектима пољопривредне намене; 3) микротопониме мотивисане стварањем нових обрадивих површина и унапређењем квалитета тла.

6.1.1.3.2.1. Микротопоними настали од пољопривредних термина

Као доминантна привредна грана у селима Алексиначког Поморавља, пољопривреда оставља своје трагове и у микротопонимији. У прикупљеној грађи забележена су четири микротопонима која сврставамо у ову семантичку групу, и то: *Ливаде* Кв, *Ливачићи* Кш, *Њивчићи* Л, *Пољана* Ч.

6.1.1.3.2.2. Микротопоними мотивисани објектима пољопривредне намене

Један микротопоним мотивисан је објектом пољопривредне намене. У питању је микротопоним *Гумниште* ДА Лж. Овај микротопоним наводимо у ову семантичку групу због казивања информатора (в. *Речник микротопонима*), иако Недељко Богдановић и Маја Радоман Цветићанин у *Речнику Алексиначког Поморавља* под одредницом *Гумниште* наводе ’некада било заједничко гумно’ (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 94), упућујући на одреднице *гумно* и *гувно*, под

којима наводе ’чистина, некада стварно било гумно’ (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 94) и ’шира чистина на којој се обављала вршидба’ (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 93).

6.1.1.3.2.3. Микротопоними мотивисани стварањем нових обрадивих површина и унапређењем квалитета тла

У ову семантичку групу сврставамо следеће микротопониме: *Арница* Л, *Арнице* К, *Лаз* ДП ГС Г Л, *Лашче* Т, *Лашчићи* ГС, *Орнице*/*Арнице* Ч, *Тршевина* ДП ДС ДА ГС Л Т.

6.1.1.3.3. Микротопоними мотивисани ратарством, сточарством и сличним пословима

Како наводи Михајло Костић, „по основном производном карактеру, моравски рејон је *ратарско-повртарско-сточарски* са јачом економском оријентацијом у виноградарству и јагодарству“ (Костић, 1969, стр. 494), те су, сходно томе, очекивани и забележени микротопоними са овом мотивацијом. Ова семантичка група конципирана је тако да се састоји из следећих подгрупа: 1) микротопоними мотивисани ратарском културом; 2) микротопоними мотивисани виноградарством; 3) микротопоними мотивисани сточарством.

6.1.1.3.3.1. Микротопоними мотивисани ратарском културом

Полазећи од тога да је „плодна земља око Јужне Мораве погодна за развијање ратарства“ (Стефановић, 2019в, стр. 197), сасвим је очекивано постојање микротопонима именованих из поља ратарске културе, а то су *Бобиште* Б, *Бостаниште* Л, *Пасуљарник* Г и *Стрниште* Гч. *Стрниште* Гч је локалитет у коме се бере пшеница, након чега остаје само слама. Именовање је мотивисано глаголом *трлити*, који означава одвајање жита од сламе. Глагол *трлити* са истим значењем региструје и *Речник српског језика* (2011, стр. 1315). Овим микротопонимима

показујемо које су то ратарске културе које се најчешће саде у селима Алексиначког Поморавља.

6.1.1.3.3.2. Микротопоними мотивисани виноградарством

Виноградарство је у селима Алексиначког Поморавља „проширено и унапређено стварањем плантажног виногорја на сектору сухотске задруге“ (Костић, 1969, стр. 549). Да је виноградарство било развијена пољопривредна делатност, показује постојање микротопонима у вези са грожђем (дај. *лојзем*).

Пример микротопонима *Виногради* Кв заправо је показатељ преласка апелатива *виноград* у микротопоним. Под одредницом *виноград* у РСАНУ налазимо следеће значење ’земљиште засађено виновом лозом; засад винове лозе’ (РСАНУ, 1962, стр. 634).

Дијалекатски тип апелатива *лозје*, који се јавља у говору мештана Алексиначког Поморавља, јесте *лојзе*. Сходно томе што дијалекатски тип преовладава, долази до јављања микротопонима *Лојзе* Б ДС и *Лојзиште* ДА, са истом основом. Ове облике наводе Момчило Златановић у *Речнику говора јужне Србије* (Златановић, 1998, стр. 212) и Недељко Богдановић и Маја Радоман Цветићанин у *Речнику Алексиначког Поморавља* (Богдановић и Радоман Цветићанин, 2022, стр. 181). Микротопоними Лојзе и Лојзиште означавају углавном земљишта на којима су се некада налазили виногради и смештени су изван села.

6.1.1.3.3.3. Микротопоними мотивисани сточарством

Поред ратарства и виноградарства, и сточарство је једна од основних делатности у селима Алексиначког Поморавља. Забележена су два микротопонима из домена сточарске лексике у основи, и то: *Бачије* Г и *Појатиште* Гч.

6.1.1.3.4. Микротопоними који означавају путеве

У ову семантичку групу спадају микротопоними који означавају различите врсте путева. Има их неколико.

Аутo-пут Кв. Јованка Радић наводи да је ово савремена тополексема „код које се подудара реално и топономастичко значење“ (Радић, 2003, стр. 150).

Бетонски мост Бц, *Гвозден мост* ДА. Мостови у два села Алексиначког Поморавља означавају делове пута. У основи назива ових микротопонима је састав тла.

Суботиначки мос Кв. Овај мост, са ојконимом у основи, представља пут који повезује Краљево и Суботинац.

6.1.1.3.5. Микротопоними мотивисани духовним животом

Микротопоними мотивисани духовним животом врло добро показују човеков однос према религији и поштовању различитих веровања. Уосталом, у селима Алексиначког Поморавља „ретко би се нашао неки догађај у народу који не би био праћен и одговарајућим обичајима и веровањима (свадба, рођење, смрт, прво сејање, берба, гајење стоке и сл.)“ (Антонијевић, 1971, стр. 127). Овако мотивисани микротопоними прилично су бројни и има их готово у сваком селу. Код неколико микротопонима у првом делу се налази антропоним, али мотивном лексемом сматрамо ипак лексему из домена духовног живота, односно духовне лексике. У прикупљеној грађи забележено је петнаест микротопонима мотивисаних духовним животом, и то *Богданов гроб* Бц Гч, *Гробљарско* Т, *Гробљиште* Кш, *Запис* Бц, *Крс* К, *Манастириште* Лж, *Мирков гроб* ДС, *Ново гробље* Т, *Старо гробље* Т, *Турски гробови* ДП, *Ујкина црква* Б, *Црква Панталеј* Кв, *Црквени лаз* ГС, *Црквено* ДА Т, *Црквениште* ДА.

6.1.1.3.6. Микротопоними мотивисани оруђем

У селима Алексиначког Поморавља забележена су два микротопонима са оруђем у основи, и то: *Барутана* Кв, *Стрелиште* ДА.

6.1.1.4. Микротопоними антропонимског порекла

Антропоними се у микротопонимији јављају веома често. Татјана Трајковић наводи да је до тога „долазило из различитих разлога: тежње за означавањем посесивности, места неког догађаја или неке делатности која је напуштена“ (Трајковић, 2011, стр. 364). Недељко Богдановић пак истиче да ће „неки делови рељефа бити повезани с човеком преко неког догађаја, случаја, неке активности или историјског момента, и веза с људским именом може чувати корисну информацију и успомену на оног ко је име позајмио простору, али и на оног ко је створио топоним, тј. ко је именовао чињенице простора“ (Богдановић, 2005, стр. 92). На тај начин микротопоними остављају траг о постојању мештана у чијем су власништву. Уз то, „у језику се чувају успомене на људе који су на једном простору живели: како су распознавали земљу и воду, како су доживљавали узбрдице и низбрдице, како су уочавали боју тла, густину растиња, правац ветра, врелину лета, студен зиме…“ (Богдановић, 2007, стр. 377).

Микротопоними са антропонимом у основи неће бити анализирани, већ ће у оквиру сваке групе само бити наведени по азбучном реду, будући да анализа антропонима заузима посебно место у докторској дисертацији. Од антропонимских категорија у микротопонимији у селима Алексиначког Поморавља јављају се следеће: мушка и женска лична имена, мушки и женски хипокористици, мушки и женски лични надимци, породични надимци и презимена, те су, сходно томе којој ономастичкој категорији припадају, формиране следеће семантичке групе: 1) микротопоними мотивисани мушким личним именом или мушким хипокористиком; 2) микротопоними мотивисани женским личним именом или женским хипокористиком; 3) микротопоними мотивисани личним или породичним надимком; 4) микротопоними мотивисани презименом; 5) микротопоними мотивисани пореклом или каквим етником или етнонимом; 6) микротопоними мотивисани звањем, занимањем и друштвеним односима; 7) микротопоними мотивисани сродственом терминологијом.

6.1.1.4.1. Микротопоними мотивисани мушким личним именом или мушким хипокористиком

Локалитети именовани према мушком личном имену или мушком хипокористику најбоље одражавају патријархалност једне средине, односно њено очување. То оправдава много већи број забележених микротопонима мотивисаних мушким неголи женским именом (однос 43 : 5), те се може рећи да својина над поседом заузима значајно место при формирању назива микротопонима. У прикупљеној грађи забележени су следећи микротопоними са мушким личним именом или мушким хипокористиком у основи: *Бајино имање* Г, *Батина колиба* Кв, *Божина башта* ДА, *Вељина колиба* Кв, *Владино поље* МД, *Грујчине њиве* ДС, *Дејановска лојза* ДА, *Дејановска ограђа* ДА, *Дикина колиба* Кв, *Ђокићев крушкар* ДА, *Ђурлино брдо* Бц, *Ђурин лаз* Бц, *Заимове њиве* К, *Зимов пут* Кв, *Јанков брег* Т, *Јеремијева долина* МД, *Лазарево* Ј, *Лећина рупа* ДС, *Матине њиве* К, *Мехина колиба* Кв, *Миздрина колиба* Кв, *Миленово имање* ДП, *Мишин бунар* ДА, *Мишино брдо* Бц, *Немањина улица* Т, *Нојкино поље* Кв, *Пецин ћош* ДА, *Пулин брег* К, *Рамаданова колиба* Кв, *Ранково кромпириште* Кв, *Ристина ограђа* Ч, *Томина колиба* Кв, *Сентин врбак* ДА, *Смајлов шумак* ДА, *Станков лаз* Кш, *Столетове њиве* ДС, *Цвејинска мала* Г, *Цветкова мала* Г, *Цоцина стругара* Кв, *Чедино* Кв, *Шесмина коса* Б.

6.1.1.4.2. Микротопоними мотивисани женским личним именом или женским хипокористиком

Иако не толико фреквентна, женска лична имена или женски хипокористици ипак налазе своје место у микротопонимији Алексиначког Поморавља. Забележено је свега пет микротопонима са женским именом или хипокористиком у првом делу. То су: *Зорина продавница* Кв, *Лалина продавница* Кв, *Лунин чаир* ДА, *Миросинкино имање* ДС, *Наташина продавница* Кв. Да би се овако мотивисани микротопоними одржали у народу, сматрамо да је потребно време, али и непостојање других микротопонима у близини.

6.1.1.4.3. Микротопоними мотивисани личним или породичним надимком

О важности и функцији личних надимака говорићемо у једном од наредних делова докторске дисертације (в. поглавље 6.4.). Треба поменути да нису сви лични надимци у активној употреби, већ да наша грађа бележи микротопониме са личним надимцима мештана који одавно нису међу живима, чиме се чува старина и често сећање на претке. Употребну вредност они остварују и при именовању микротопонима, што доказује и постојање следећих микротопонима: *Абаџино имање* ДП, *Бркина ливада* Б, *Дундин брег* Т, *Ђевеногино* ДА, *Жљунарова колиба* Кв, *Жљунарови борови* Кв, *Канатина стругара* Кв, *Качарски сокак* Кв, *Макина чука* Бц, *Манџичке њиве* ДА, *Меанџиски брег* К, *Мехина кафана* Кв, *Новерска колиба* Кв, *Подосово* Бц, *Пурина колиба* Кв, *Смајалицко* ДА, *Стојанкицке њиве* ГЉ, *Сумин сокак* Лж, *Церова пољана* Кв, *Цоцина стругара* Кв, *Чкембини ораси* Т, *Чојбин сокак* Лж, *Чокулина колиба* Кв, *Џавалиско* Т, *Џаволиско* / *Џавалиско* ДА, *Џуруџци* Г.

6.1.1.4.4. Микротопоними мотивисани презименом

Пошто се презименима најчешће исказује припадност појединца једном племену/роду, у народу се веровало да ће се именовањем микротопонима са презименом у основи, такође, приказати припадност тог микротопонима одређеној фамилији. То веровање оправдава постојање великог броја микротопонима мотивисаних презименом. То су *Бошковица* МД, *Жикицко имање* ДП, *Јанковски бунар* К, *Јевремовски сокак* Кш, *Јоцићева колиба* Кв, *Лазићевски врбаци* Гч, *Лазићевски мос* Гч, *Лазицки сокак* Кш, *Лачићи* К, *Ленкићев спруд* Т, *Луткићево сокаче* Т, *Милошевицки сокак* Кш, *Мошићева колиба* Кв, *Павићи* Т, *Перицки брег* Г, *Петровићево језеро* Гч, *Петровски сокак* Кш, *Петровићки воћарник* МД, *Рашићско* / *Рашићко* ДА, *Сеџимкићеви шљиваци* Т, *Стаменковски браници* Кв, *Стаменковско имање* Кв, *Столићски луг* / *Столићки луг* ДА, *Цветковицки сокак* Кш, *Шибићев брег* Б, *Штекицко* Т.

6.1.1.4.5. Микротопоними мотивисани пореклом или каквим етником или етнонимом

Етници и етноними, такође, учествују у именовању микротопонима. У нашој грађи забележени су следећи микротопоними мотивисани етником или етнонимом: *Албански мост* Кв, *Влашка падина* ДС, *Дикавски крај* Т, *Турска њива* ДА, *Циган мала* Кв, *Циганске њиве* Ч, *Цигански брег* Т, *Цигански пут* Т, *Црногорски брег* Т, *Црногорски сокак* Кв, *Шопско лојзе* Т.

6.1.1.4.6. Микротопоними мотивисани звањем, занимањем и друштвеним односима

Ова семантичка група није толико бројна. Забележено је свега четири микротопонима мотивисана звањем, занимањем или друштвеним односом, и то: *Аџијско имање* Б, *Аџина ливада* Л, *Партизански споменик* ГС, *Партизанске ливаде* Ј. Истовремено, њима се указује на припадност терена одређеном власнику или групацији.

6.1.1.4.7. Микротопоними мотивисани сродственом терминологијом

Сродствена терминологија узела је учешће при именовању једног микротопонима. То је: *Стриковац* Б.

6.1.1.5. Географски називи настали од ојконима

Ојконими се у микротопонимима јављају углавном у функцији означавања локалитета који се налази изван села чије је име у основи. Голуб Јашовић истиче да се називима насталих од ојконима „именују углавном простор или објекти који се налазе у непосредној близини или су са њим повезани по неком другом основу“ (Јашовић, 2007б, стр. 261). Тако су микротопоними овог типа мотивисани „оријентацијом новоименованог локалитета према ојкониму по коме је именовање извршено“ (Жугић, 2003, стр. 140). На испитиваном подручју забележено је

четрнаест микротопонима насталих од ојконима. То су: *Адровачко* Кш, *Албанија* Кв, *Белгијански вир* ДА, *Бобовишко* Т, *Бованска пољана* Б, *Гретински лаз* Кш, *Дашнички атар* Бц, *Делиградски пут* / *Стари пут* Кв, *Доњосувотнички рид* ГС ДС, *Кормански брег* Т, *Лоћичке њиве* МД, *Поганачке ливаде* ДА, *Росичке ливаде* Г, *Суботиначка међа* Кв, *Суботиначко стење* Кв, *Честански лаз* Ч.

6.1.1.6. Микротопоними војног карактера

Посебну семантичку групу чине микротопоними војног карактера. Будући да је Алексиначко Поморавље било под заседом Турака, и очекивано је да дође до именовања локалитета са војном конотацијом. Локалитети су добијали војни карактер и као такви служили војницима. Ови микротопоними данас се у народу одмах повезују са војском и са ратом. Микротопоними војног карактера су *Магацини* Кв, *Ровине* ДА, *Стража* Гч, *Фургон* Кв.

6.1.1.7. Микротопоними настали од бројних основа

Село Краљево територијално је смештено близу Алексиначког Рудника, места које је познато по свом руднику. Локалитети у Краљеву, именовани *Друго окно* Кв, *Прво окно* Кв и *Треће окно* Кв, означавају периодична места на којима се у прошлости „вадио“ угаљ. У селу Бован забележен је и микротопоним *Тричиште* Б са основним бројем *три* у основи.

6.1.1.8. Микротопоними настали од метеоролошких појава

У ову семантичку групу сврстана су два микротопонима. То су *Ветерник* ГС МД и *Лединче* Т. Под одредницом *ветерник*, Момчило Златановић наводи ’место изложено ветру’ (Златановић, 1998, стр. 57). У Горњем Сухотну и Малом Дреновцу овај микротопоним локализован је на брдима на којима готово и да нема шуме.

6.1.1.9. Микротопоними нејасне мотивације

У семантичку групу нејасне мотивације сврстани су микротопоними о којима информатори нису имали поуздане податке, а нисмо желели да на основу претпоставки залазимо у даљу класификацију и анализу. Тумачење ових микротопонима оставићемо за другу прилику. Семантичкој групи нејасне мотивације припадају следећи микротопоними: *Битина* ДА Т, *Гизенг* Кв, *Чабура* ГС.

6.1.2. Структурна анализа микротопонима

При тумачењу прикупљене грађе примећен је велики број примера; укупно је забележено 497 микротопонима. У грађи којом располажемо приметно је више различитих творбених начина. Сходно томе, дошло је до потребе и за структурном анализом микротопонима, а у овом поглављу биће управо приказани модели по којима су именовани локалитети у селима Алексиначког Поморавља. Како наводи Радмила Жугић, „различитим творбеним моделима избегнуто је понављање назива у оквиру микрорегије, па тако створен систем именовања постаје за кориснике назива практичан и прецизно употребив“ (Жугић, 2013, стр. 147). Када је реч о творбеним моделима микротопонима, Петар Шимуновић истиче да „svaki toponim u svojoj strukturi ima model dvaju morfema koje se međusobno dopunjuju. Osnovna morfema nosilac je toponomastičke informacije, odnosno upućivanja na objekat. Kod jednočlanih toponima to je obično osnova, dok kod dvočlanih naziva tu funkciju vrše imenice. Druga tvorbena morfema razlikuje objekte od drugih geografskih objekata sa istom osnovom. Kod jednočlanih toponima to je obično sufiks, a pridev u dvočlanim nazivima“ (Šimunović, 1970, стр. 13).

Како наводи Голуб Јашовић, као „материјална реализација семема ’природни објекти и људске творевине’ јављају се реалеме које су настале и настајале у различитим временима и разнолике структуре. С обзиром на ту чињеницу ономастичари их деле на једночлане, двочлане, и на веома ретке, трочлане и вишечлане топониме“ (Јашовић, 2016, стр. 16), а како би се јасно могао одредити творбени модел, најважнији критеријум при анализи је критеријум

сложености микротопонима, те су, сходно њему, формиране даље групе именовања. Тако разликујемо: 1) неизведене једночлане називе; 2) изведенице (суфиксација); 3) називе добијене префиксалном творбом; 4) микротопонимске сложенице са пунозначним деловима; 5) микротопониме настале од присвојних придева; 6) вишечлане микротопониме.

6.1.2.1. Неизведени једночлани називи

Неизведеним једночланим називима сматрамо микротопониме апелативног порекла који се употребљавају за различита именовања. Неизведени једночлани називи забележени у селима Алексиначког Поморавља су: *Алоге* ДС, *Бара* Лж, *Брана* Т, *Брег* ДА, *Бреза* Л, *Брод* Гч, *Гизенг* Кв, *Големо* ДС, *Запис* Бц, *Јабука* Гч, *Језеро* ДП Г Гч Кц кв Кш, *Кључ* Г Кш, *Коса* Кв, *Крс* К, *Крушке* Гч, *Кула* Б Лж, *Лаз* ДП ГС Г Л, *Ливаде* Кв, *Лука* Г, *Магацини* Кв, *Острво* Т, *Пољана* Ч, *Раздвој* К, *Рид* ДП Кш, *Табла* Ј, *Фургон* Кв, *Шиб* Б.

6.1.2.2. Изведенице (суфиксација)

Као фреквентнији творбени начин за формирање микротопонима издваја се суфиксација. Узевши у обзир да се „суфикси који суделују у творби речи, према броју примера (фреквентности) понашају двојако: с једне стране, граде велики број лексема и, с друге стране, могу бити врло ниске фреквентности“ (Јашовић, 2007а, стр. 83), потпуно је очекивати широк спектар суфикса који има удела при творби микротопонима.[27] У процесу творења микротопонима учествују следећи суфикси: *-ак*, *-ам*, *-ан*/*-ани*, *-ана*, *-ар*, *-ара*, *-ац*, *-аџија*, *-ђа*, *-(и)је*/*-(и)ја*, *-ик*, *-ина*/*-ине*, *-ићи*, *-ица*/*-ице*, *-иште*, *-ја*, *-јак*, *-је*, *-ка*/*-ке*, *-ор*, *-ура*, *-ци*, *-че*.

-ак: *Базјак* Ч, *Врбак* ДА, *Дреновак* Г, *Кленовак* ДП, *Лештак* ГС ГЉ Г ДС, *Осредак* Гч Кв, *Шамак* К, *Шиљак* ДА.

-ам: *Грабам* Гч.

[27] О суфиксима који учествују при образовању микротопонима сврљишког краја који у основи имају фитониме или зооними в. Богдановић, 1981, стр. 159–170.

-ан/*-ани*: *Болван* Б, *Смрдан* К Кв, *Џивџани* Кв.

-ана: *Барутана* Кв.

-ар: *Крушкар* К, *Пужар* Гч, *Трскар* ДА, *Чукар* ДП.

-ара: *Стругара* Кв, *Чукара* Т.

-ац: *Кладенац* Лж Т, *Стриковац* Б, *Церовац* Б.

-ација: *Комасација* Кв.

-ђа (< д + *-ја*): *Смрђа* Кц Л.

-(и)је/*-(и)ја*: *Албанија* Кв, *Бачије* Г, *Турија* Бц Ч.

-ик: *Ветерник* ГС МД, *Пасуљарник* Г.

-ина/*-ине*: *Битина* ДА Т, *Грабовина* Кв, *Грабчина*/*Грапчина* Кв, *Јазбина* ДА Гч, *Језерина* Г Т, *Новине* ДА, *Ровине* ДА, *Сушина* Лж, *Тршевина* ДП ДА ГС Л Т, *Утрина* Т.

-ићи: *Лачићи* К, *Лашчићи* ГС, *Ливачићи* Кш, *Њивчићи* Л, *Павићи* Т.

-ица/*-ице*: *Арница* Л, *Арнице* К, *Бошковица* МД, *Водице* Кв, *Врбице* Гч, *Глождарица* Т, *Глошдарица* ГЉ, *Горновица* Лж, *Делнице* Кц МД, *Дељаница* ДА, *Каменарница* Гч, *Козарнице* Кв, *Моравица* Б Кв, *Орнице*/*Арнице* Ч, *Равница* К, *Смоница* ГЉ.

-иште: *Аниште* Т, *Арниште* Т, *Бобиште* Б, *Бостаниште* Л, *Воденичиште* Ј Лж, *Гробљиште* Кш, *Гумниште* ДА Лж, *Кућиште* ДА Т, *Лојзиште* ДА, *Манастириште* Лж, *Моравиште* ДА ГЉ Гч, *Орижиште* К, *Пландиште* Гч, *Појатиште* Гч, *Пералиште* Т, *Ражиште* МД, *Селиште* Б Гч ДС К Кв Лж Т, *Стрелиште* ДА, *Стрниште* Гч, *Тричиште* Б, *Црквениште* ДА.

-ја: *Стража* Гч.

-јак: *Дрењак* Бц, *Клењак* К, *Равњак* Гч ДС Кц Кв, *Трњак* Л, *Церјак* Т,

-је: *Бресје* Кв, *Лојзе*[28] Б ДС.

[28] Стјепан Бабић овај микротопоним, код којег у говору мештана Алексиначког Поморавља долази до појаве метатезе, наводи уз творбени наставак *-је* (Babić, 1986, стр. 131).

-ка/*-ке*: *Коњарке* ДА, *Купињачка* Гч, *Малинке* ГС Кш, *Млака* Кв, *Млаке* Г, *Трска* ГС Гч.

-ор: *Дренор* Б.

-ура: *Жљебура* К, *Чабура* ГС, *Чубура* Гч Кш Т.

-ци: *Цуруњци* Г.

-че: *Арниче* Кш, *Ђеренче* Г, *Изворче* Кш, *Јабуче* Бц, *Лашче* Т, *Лединче* Т, *Новинче* Бц.

6.1.2.3. Префиксална творба

У грађи којом располажемо забележена су само два микротопонима са префиксалним начином творбе, што показује да је овај начин творења микротопонима, за разлику од суфиксације, веома неразвијен. Забележени су следећи микротопоними који припадају овом начину творбе: *Ограђа* ДА К и, множински лик, *Ограђе* Бц Гч Ј Ч.

6.1.2.4. Микротопонимске сложенице са пунозначним деловима

Као део творбеног система издвајају се и сложенице са пунозначним деловима. У селима Алексиначког Поморавља за именовање микротопонима забележен је врло мали број сложеница. Ови микротопоними настали су срастањем пунозначних чланова било без спојног вокала или са њим (Јашовић, 2007а, стр. 85). Микротопонимске сложенице са пунозначним деловима у нашој грађи су: *Бездан* ДА, *Виногради* Кв, *Средорек* К.

6.1.2.5. Микротопоними настали од присвојних придева

У посебну структурну групу спадају микротопоними настали од присвојних придева. Њима се именују најчешће обрадиве површине, и то њиве, ливаде и баште. У највећем броју примера у одредбеном делу налазе се антропоними, и то лична имена, лични надимци, презимена и хипокористици. Такође, носилац одредбеног

дела може бити и ојконим. У селима Алексиначког Поморавља забележени су следећи микротопоними настали од присвојних придева: *Адровачко* Кш, *Бобовишко* Т, *Гробљарско* Т, *Ђевеногино* ДА, *Лазарево* Ј, *Мечкарово* Ч, *Општинско* Гч, *Подосово* Бц, *Рашићско* / *Рашићко* ДА, *Смајалицко* ДА, *Црквено* ДА Т, *Чедино* Кв, *Џаволиско* / *Џавалиско* ДА Т, *Штекицко* Т.

6.1.2.6. Вишечлани микротопоними

Од вишечланих микротопонима у нашој грађи забележени су: 1) двочлани микротопоними, који обухватају и предлошко-падежне конструкције; 3) трочлани микротопоними; 4) четворочлани микротопоними.

6.1.2.6.1. Двочлани микротопоними

Двочлани микротопоними[29] најчешће су конструкције *антропоним* + апелатив или *ојконим* + апелатив. Укупно је забележено 245 двочланих микротопонима и то су: *Абаџино имање* ДП, *Адамов кладенац* Кв, *Албански мост* Кв, *Аранђелов кладенац* Кв, *Аџијско имање* Б, *Аџина ливада* Л, *Бајино имање* Г, *Бара купусара* ДА, *Батина колиба* Кв, *Бачијарски кладенац* Кв, *Бела вода* Ч, *Бела земља* ДП Гч, *Белгијански вир* ДА, *Бели брег* Г, *Бело брдо* Бц К, *Бело камење* Б, *Бетонски мост* Бц, *Бованска Моравица* Б, *Бованска пољана* Б, *Богданов гроб* Бц Гч, *Божина башта* ДА, *Бојковицки поток* ДС, *Бранково језеро* МД, *Бркина ливада* Б, *Велике ливаде* ГЉ, *Велики брег* Кц, *Велики кључ* К, *Велики кревет* Г, *Велико језеро* МД, *Вељина колиба* Кв, *Владино поље* МД, *Влашка падина* ДС, *Вртен цер* Г, *Вучја јазбина* Л, *Вучја рупа* ДА, *Гвозден мост* ДА, *Голема чукара* Кв, *Голо брдо* Г Кш Л, *Горела чука* Б Кв, *Горели поток* ГС, *Горња мала* Кц Кв, *Горња Петна* ДА, *Горњи браник* ГЉ К, *Горњи кључ* К Т, *Горњи лаз* ДС, *Горњи спруд* Гч Т, *Грејачка река* Гч, *Гретинска бара* Г, *Гретинска река* Г, *Гретински лаз* Кш, *Грујчине њиве* ДС, *Дашнички атар* Бц, *Дебели борови* Кв, *Дебели вр* Кв, *Дејановска лојза* ДА, *Дејановска ограђа* ДА, *Делиградски пут* / *Стари пут* / *Ауто-пут* Кв, *Дибоки поток* Ч, *Дикавски крај* Т,

[29] О двочланим микротопонимима в. Богдановић, 1986.

Дикина колиба Кв, *Добра вода* Ч, *Доња мала* Кц Кв, *Доња Петна* ДА, *Доњи браник* ГЉ К, *Доњи кључ* К, *Доњи лаз* ДС, *Доњи спруд* Гч Т, *Доњосувотнички рид* ДС ГС, *Друго окно* Кв, *Дубоки поток* Кв, *Дугачки лаз* ДС ДА, *Дундин брег* Т, *Ђокићев крушкар* ДА, *Ђорин поток* Кш, *Ђурлино брдо* Бц, *Ђурин лаз* Бц, *Жикицко имање* ДП, *Жљунарова колиба* Кв, *Жљунарови борови* Кв, *Заимове њиве* К, *Зелена бара* К, *Зимов пут* Кв, *Зли поток* Л Лж, *Зорина продавница* Кв, *Илицки поток* ГС, *Јанков брег* Т, *Јанковски бунар* К, *Јевремовски сокак* Кш, *Јеремијева долина* МД, *Јеремијино језеро* Ч, *Јоцићева колиба* Кв, *Јоцићеве појате* Кв, *Каменита коса* Кв, *Каменички поток* Кц, *Канатина стругара* Кв, *Качаров поток* Ч, *Качарски сокак* Кв, *Коњарско стрелиште* ДА, *Коњска пољана* Кв, *Копани брег* Л, *Корманski брег* Т, *Кочански поток* Л, *Краљевачка Моравица* Кв, *Крива бара* ДА, *Криви поток* ГС, *Крљина бара* Лж, *Куси поток* Т, *Лазарева појата* ДА, *Лазићевски врбаци* Гч, *Лазићевски мос* Гч, *Лазицки сокак* Кш, *Лалина продавница* Кв, *Ленино појатиште* Кв, *Ленкићев спруд* Т, *Лећина рупа* ДС, *Липарски поток* МД, *Лоћичке њиве* МД, *Лунин чаир* ДА, *Луткићево сокаче* Т, *Макина чука* Бц, *Мали Јастребац* Ч, *Мали кључ* К, *Манџичке њиве* ДА, *Матине њиве* К, *Меанџиски брег* К, *Мехина кафана* Кв, *Мехина колиба* Кв, *Мечин лаз* Бц, *Мечји лаз* Бц, *Миздрина колиба* Кв, *Миленков поток* ДА, *Миленово имање* ДП, *Милошевицки сокак* Кш, *Милутински поток* К, *Мирков гроб* ДС, *Миросинкино имање* ДС, *Мишин бунар* ДА, *Мишино брдо* Бц, *Млада беља* Лж, *Мошићева колиба* Кв, *Наташина продавница* Кв, *Немањина улица* Т, *Ниско брдо* Кв, *Новерска колиба* Кв, *Ново гробље* Т, *Нојкино поље* Кв, *Овча глава* Кв, *Обла глава* Б, *Павицки поток* Т, *Партизанске ливаде* Ј, *Партизански кладенац* Кв, *Партизански споменик* ГС, *Перицки брег* Г, *Петровићево језеро* Гч, *Петровићки воћарник* МД, *Петровски сокак* Кш, *Пецин ћош* ДА, *Пешчанска река* ДП, *Поганачке ливаде* ДА, *Прво окно* Кв, *Пулин брег* К, *Пурина колиба* Кв, *Равна кола* Б, *Равно било* ГС, *Радевачка река* Кш, *Рајков поток* Ч, *Рамаданова колиба* Кв, *Ранково кромпириште* Кв, *Ристина ограђа* Ч, *Росичке ливаде* Г, *Светостефанска река* К, *Сегашки поток* Л, *Седи вр* Б Кв, *Селске баште* Гч, *Сентин врбак* ДА, *Сеоско место* Гч, *Сеџимкићеви шљиваци* Т, *Смајлов шумак* ДА, *Смрдљив кладенац* Гч, *Сравнани поток* ГС, *Средња мала* Кв, *Средњи брег* Л, *Средњи рид* ДС ГС, *Станков поток* ДС, *Стара њива* ДА, *Стаменковски браници* Кв, *Стаменковско имање* Кв, *Станков лаз* Кш, *Стари брег* Т, *Старо бостаниште* ДА, *Старо брдо*

ДА, *Старо гробље* Т, *Старо корито* ДА, *Старо лојзе* Гч МД, *Старо село* Ч Т, *Стојанкицке њиве* ГЉ, *Стојковицки поток* ДС, *Столићски луг* / *Столићки луг* ДА, *Столетове њиве* ДС, *Суботиначка међа* Кв, *Суботиначки мос* Кв, *Суботиначко стење* Кв, *Суви поток* ДА, *Сувотнички поток* ДС ГС, *Сумин сокак* Лж, *Сухошнички канал* ДА, *Тодорова појата* ДА, *Томина колиба* Кв, *Треће окно* Кв, *Трновити лаз* ГС, *Турска њива* ДА, *Турски гробови* ДП, *Ћукавски брег* Т, *Ћулум поток* Б, *Ујкина црква* Б, *Хајдучки кладенац* Кв, *Цвејинска мала* Г, *Цветкова мала* Г, *Цветковицки сокак* Кш, *Церова пољана* Кв, *Циган мала* Кв, *Циганске њиве* Ч, *Цигански брег* Т, *Цигански пут* Т, *Цоцина стругара* Кв, *Црвена звезда* Г, *Црвена земља* Кв, *Црвени брег* Б МД, *Црква Панталеј* Кв, *Црквени лаз* ГС, *Црна крља* Т, *Црно барче* ДА, *Црногорски брег* Т, *Црногорски сокак* Кв, *Чардаклијски сокак* Лж, *Чедина бара* Гч, *Чесмарско брдо* Гч, *Честанска река* Ч, *Честански лаз* Ч, *Чивитарска појата* Кв, *Чкембини ораси* Т, *Чојбин сокак* Лж, *Чокулина колиба* Кв, *Џесмина коса* Б, *Џивџанова појата* Кв, *Шибићев брег* Б, *Широки лаз* ГС, *Шопско лојзе* Т, *Шупаљ брег* ДА.

6.1.2.6.1.1. Предлошко-падежне синтагме

У селима Алексиначког Поморавља забележени су микротопоними са предлозима *код*, *на*, *над*, *под*, *преко*, *уз*. У другом делу синтагме налазе се или антропоним или апелатив, а грађа је разврстана у зависности од тога који је предлог заступљен при именовању, те тако имамо следеће структурне моделе:

1) предлог *код* + *антропоним*: *Код Величковићи* Кв, *Код Војиновца* Ч, *Код Spsino* Кв, *Код Качаревци* Ч, *Код Павловци* Ч.[30]
2) предлог *код* + *апелатив*: *Код воденицу* ДС.
3) предлог *на* + *апелатив*: *На крушке* ДА, *На суп* ДА. Предлог *на* се у синтагмама „везује за именицу у општем падежу са локативном функцијом и конкретизује просторни однос овако именованог локалитета и топономастичких апелатива као оријентира“ (Жугић, 2006, стр. 138).

[30] Уз предлог *код* посебно је приметан удео антропонима у предлошко-падежним конструкцијама који врше функцију микротопонима.

4) предлог *над* + *микротопоним*: *Над Селиште* Кв.
5) предлог *под* + *апелатив*: *Под брдо* ДА, *Под брег* Гч. Предлог *под* је „у функцији успостављања просторне релације указујући на то да се овако именовани објекти налазе с доње стране или у близини објеката који су исказани топономастичким апелативима или топонимима“ (Жугић, 2006, стр. 137). Софија Милорадовић наводи да се овај предлог користи у „позиционом значењу ’с доње стране х’ или ’негде другде у односу на х’“ (Милорадовић, 2003, стр. 114). Ова теза се у испитиваном подручју и потврђује, будући да се микротопоними именовани *Под брдо* ДА и *Под брег* Гч географски налазе у подножју узвишеног терена.
6) предлог *преко* + *апелатив*: *Преко баре* Гч. О овом предлогу Милка Ивић наводи да се њиме обележава „одмеравање простора“, односно „одмеравање заузетог положаја у границама познатог места“ (Ивић, 1958, стр. 144).
7) предлог *уз* + *апелатив*: *Уз реку* ДА.

Микротопоними облика предлошко-падежне синтагме представљају однос „новог топонима према постојећем (маркираном), или неком другом елементу простора“ (Богдановић, 2005, стр. 6) и, као такви, углавном су релационог карактера и „мотивисани су положајем у простору“ (Савић, 2024б, стр. 486).

6.1.2.6.2. Трочлани микротопоними

Трочлани микротопоними представљају веома ретку форму именовања. У селима Алексиначког Поморавља забележено је свега девет трочланих микротопонима. Оваква именовања најчешће се јављају са предлогом, али и антропонимом или ојконимом у првом делу. У нашој грађи налазе се следећи трочлани микротопоними: *Код Гвозденов мост* ДА, *Код два гроба* ДА, *Код два крста* ДА, *Код Милојкову колибу* ДА, *Код црну воду* ДА, *Код чесму* ДА, *Петрово кладенче 1* Ч, *Петрово кладенче 2* Ч, *Суботиначка краљевачка чесма* Кв.

6.1.2.6.3. Четворочлани микротопоними

Структурално гледано, четворочлани микротопоними су најсложеније форме микротопонима које се јављају у нашој грађи. Забележена су само четири четворочлана микротопонима просторног типа, и то: *Воденица над Честанску реку* Ч, *Поток код Цивцанову појату* Кв, *С ове стране Моравице* Кв, *С оне стране Моравице* Кв.

6.2. Презимена

Сагледавањем презимена може се заћи у историју језика и истражити њихово порекло, а многа презимена „претрпела су велику трансформацију доспевши у наш језик“ (Вавић Грос, 2011, стр. 10). Петар Шимуновић наводи да су презимена ономастичка категорија која су стална, непроменљива и наследна (Šimunović, 2009, стр. 168), а њима се указује на припадност и крвну везу појединца са породицом (Frančić, 2002). Проучавањем презимена „прати се кретање и померање породица и целог братства са једног терена на други и тако добија својеврсно историјско сведочанство о кретању појединих слојева друштва и народа“ (Цицмил-Реметић, 2020, стр. 63). Уосталом, како и наводе Гордана Вуковић и Љиљана Недељков, историјске, културне, етнографске и лингвистичке особине једног подручја могуће је проучавати само уколико за то постоје одређени услови, тј. ако постоји више извора на којима се таква проучавања могу заснивати. Ономастика је управо један од могућих проучавања извора, те би се тако у презименима могло наћи довољно интересантног материјала за различита истраживања (Вуковић и Недељков, 1983, стр. 5).

Међу најважније лингвистичке публикације које тематизују презимена спадају *Речник презимена Шајкашке* (Вуковић и Недељков, 1983) и *Српски презименик* (Михајловић, 2002). Без детаљније семантичке или творбене анализе, презимена су навођена у многим ономастичким студијама како у *Ономатолошким прилозима* тако и у монографским публикацијама (Ћупић, 1983; Ћирић, 1997; Букумирић, 2002; Džogović, 2006; Букумирић, 2015; Јашовић, 2022, и др.).

Када говоримо о презименима у систему ономастике, најчешће мислимо на анализу њиховог порекла, семантику и структуру, те ће тако и у овој докторској дисертацији посебна пажња бити посвећена управо овим трима аспектима, с тим да ћемо, прегледности ради, одвојити порекло и семантику у једно поглавље, а структуром презимена се бавити у другом.

6.2.1. Порекло и семантика презимена

У деветнаест испитиваних села која припадају подручју Алексиначког Поморавља забележено је 737 презимена. Настојало се да буду пописана презимена која су у активној употреби и да се о породици која носи одређено презиме забележи што више важних података за наше истраживање. Информатори су нам саопштавали ко коју славу слави у селу, одакле је породица родом, колико носилаца презимена има у једној кући, што је изнето у речничком делу докторске дисертације.

Даља анализа презимена у овој докторској дисертацији вршена је према моделу Гордане Вуковић и Љиљане Недељков (Вуковић и Недељков, 1983) и Мирјане Гочанин (Гочанин, 2021), те су тако презимена анализирана према основи од које се творе. С обзиром на то да постоје три модела која се издвајају у грађи с простора Алексиначког Поморавља, формиране су даље групе презимена, и то: 1) презимена са деантропонимском основом; 2) презимена са деапелативном основом; 3) презимена са детопонимском основом.

6.2.1.1. Презимена са деантропонимском основом

Антропоними у основи презимена представљају посебан тип презимена. Будући да су, поред презимена, и остале антропонимске категорије предмет анализе у овој докторској дисертацији (в. поглавља 6.2., 6.3., 6.4., 6.5., 6.6.), у овом делу нећемо се задржавати на анализи основа већ ћемо, према већ поменутом устаљеном моделу, само издвојити и класификовати грађу уз понеки коментар важан за даљу анализу.

У групу презимена са личним именом, личним надимком или хипокористиком у основи спада највећи број презимена, те се она издваја као

најфреквентнија. Сагледавањем грађе која припада овој групи презимена закључујемо да у творби презимена напоредо учествују и лична имена домаћег, односно словенског порекла, лична имена хришћанског порекла, као и лични надимци и хипокористици. У литератури је већ примећено да „деантропонимска презимена најчешће подразумевају да се у њиховој основи појављује име словенског или име хришћанског порекла“ (Гочанин, 2011, стр. 240).

Нека од личних имена словенског порекла која учествују у образовању презимена јесу: *Драгољуб* (→ *Драгољубић* Ч), *Драгутин* (→ *Драгутиновић* ГС), *Милован* (→ *Миловановић* Кц К Кш Л Т), *Радован* (→ *Радовановић* ДА Кц Кв Т), *Стојадин* (→ *Стојадиновић* ГЉ ДА Кв Л Т) и др.

С друге стране, у основи презимена у грађи којом располажемо забележена су и имена хришћанског порекла попут: *Аврам* (→ *Аврамовић* Г Т), *Јован* (→ *Јовановић* Б ГЉ Г Гч ДС ДА К Лж МД Т Ч), *Петар* (→ *Петровић* Б Г Гч ДС ДА Ј Кц Кв Кш Л Лж Т) итд.

Бројну групу чине презимена од имена хеленског порекла, међу којима из наше грађе убрајамо: *Димитрије* (→ *Димић* ГС Гч К), *Јанко* (→ *Јанковић* ГС ГЉ Г ДП ДА К Кш Л Т Ч), *Никола* (→ *Николић* Б Г Гч ДА К Кв Л Лж Т Ч), *Стефан* (→ *Стефановић* ГС Гч ДС ДА К Кв Лж Т Ч), *Тодор* (→ *Тодоровић* Б ГЉ ДС Г ДА Кш Л Т Ч) и др.

Незнатни удео у систему презимена имају и презимена латинског порекла. У селима Алексиначког Поморавља то су презимена добијена од следећих личних имена: *Маринко* (→ *Маринковић* ГС ГЉ Т), *Марко* (→*Марковић* ГС Г ДС ДА Ј К Лж Т Ч).

Приметан је удео страних имена преузетих из ономастикона других народа као основе презимена, те се тако издвајају она која припадају ономастиконима других како словенских тако и несловенских земаља и њихови носиоци су искључиво досељеници. То су следећа презимена: *Аначков* Гч, *Алексов* Б, *Асанов* Б, *Бандука* Б, *Димитров* Гч, *Јовановски* ДС, *Клачар* ДА, *Латински* Т, *Пајк* Т, *Пискулидис* ДА, *Стојанова* Гч, *Хафнер* К, *Цветанов* Кв, *Чубрило* Б, *Шилер* Г, *Шушак* Т.

Лични надимци као ономастичка категорија, такође, имају удео у формирању презимена. Нека од презимена са личним надимцима у основи приметна су у грађи којом располажемо: *Глиша* (→ *Глишић* ДА Т, *Глишовић* К), *Мирче* (→ *Мирчић* ДА), *Пејча* (→ *Пејчић* Т).

У образовању презимена учествују и хипокористици, што се илуструје следећим примерима: *Арса* (→ *Арсић* Б ДА Кш Т), *Јоки* (→ *Јокић* Кв), *Пава* (→ *Павић* Т), *Раша* (→ *Рашић* Ј К Т) итд.

У овом делу циљ нам је представити ономастичку грађу и извршити њену даљу класификацију према мотивној лексеми.

6.2.1.1.1. Презимена са личним именом, личним надимком или хипокористиком у основи

Презимена која припадају овој групи биће само наведена без даљег разврставања на антропонимске категорије, изузетно због тога што су оне, такође, предмет ове докторске дисертације.[31] Презимена са личним именом, личним надимком или хипокористиком у основи забележена у селима Алексиначког Поморавља јесу следећа: *Аврамовић* Г Т, *Алексић* Б Кв Т, *Андрејић* ДС, *Анђелковић* Б ДА Ј Кв Т Ч, *Антанасковић* Т, *Антић* Б ГС ДА Т, *Антонијевић* ГС, *Аризановић* Б, *Арсић* Б ДА Кш Т, *Арсић Милошевић* Т, *Благојевић* ДС К Кв Лж Т, *Бојковић* ГС, *Бошковић* Б Гч, *Бранковић* ДА, *Васић* Б, *Величковић* Б ГЉ Кв Т, *Вељковић* Лж Т, *Веселиновић* Ј Кв, *Влајић* ДП Т, *Влајковић* ГС, *Војиновић* ДС ДА МД Т Ч, *Вучковић* Б, *Гавриловић* Гч, *Глишић* ДА Т, *Глишовић* К, *Гојковић* Кв, *Грујић* ДС ДА Т, *Дамњановић* Т, *Дејановић* К, *Димитријевић* ГЉ ДС Г Гч Ј Кв Т, *Динић* ДА, *Добринић* Гч, *Дојчиновић* Гч, *Драговић* Б, *Драгољубић* Ч, *Драгутиновић* ГС, *Ђокић* Б ДС ДА Г Ч, *Ђорђевић* Бц Б ГЉ Г Гч ДП ДА Ј Кв Кш Л Лж Т, *Ђорић* Т, *Ђошић* Гч, *Ђурђановић* Гч Т, *Ђурђевић* МД Т, *Ђурић* Кц Кв Кш Т, *Живадиновић* Б Гч ДА К Т, *Живановић* ГЉ К Кв Т, *Живић* Т, *Живковић* Бц ДА Ј Кв Лж Т Ч, *Жикић* Гч К Т, *Здравковић* Б ГС Г Гч ДС ДА К Т, *Златановић* Гч ДП ДА Т, *Златковић* Т, *Ивановић* Б ГС Т, *Ивковић* ГС ДА Т,

[31] Даља анализа и поређење словенских са хришћанским основама у презименима, али и удела личних имена у њима, биће предмет будућих истраживања.

Игњатовић Гч ДС К Т, *Илић* Б ГС ГЉ Г ДА Кц К Т, *Искреновић* ДА, *Јанићијевић* Г, *Јанковић* ГС ГЉ Г ДП ДА К Кш Л Т Ч, *Јањић* Б, *Јевремовић* Г Кв Кш Л, *Јевтић* ГЉ Гч ДП ДА К Л Т Ч, *Јовановић* Б ГЉ Г Гч ДС ДА К Лж МД Т Ч, *Јовић* Б ГС Г Кц Л Т, *Јокић* Кв, *Јоксимовић* ДА, *Костадиновић* Гч ДА МД, *Костић* Бц Гч К Лж, *Коцић* Б, *Крстић* Б ДА, *Кузмановић* Бц, *Лазаревић* Б Гч Кв МД, *Лазић* Б Гч Кв Кш Лж Т, *Лукић* Б Гч Т, *Љубеновић* ДС Т, *Манојловић* ГЉ Г, *Маринковић* ГС ГЉ Т, *Марјановић* ГС ДА Ј Т, *Марковић* ГС Г ДС ДА Ј К Лж Т Ч, *Матејић* ДА Т, *Микић* Г, *Миладиновић* Г К Лж Т, *Миланковић* Лж, *Милановић* ГЉ Г ДА Л Лж Т, *Миленковић* Бц ГС Лж Т, *Миленовић* Г ДА Кц Т, *Милетић* Л Т, *Миливојевић* Т, *Милијић* ДА, *Милићевић* ДА Ј Лж Т, *Миловановић* Кц К Кш Л Т, *Милојевић* ГС ГЉ Г Кш Т, *Милојковић* ДА Ј Т, *Милосављевић* Г Лж, *Милошевић* ГС ДС ДА К Л МД Т, *Милуновић* Т, *Милутиновић* К Т, *Миљковић* ГС Г Кц Т Ч, *Мирчић* ДА, *Митић* ДА Ј, *Михајловић* ГЉ ДА Кц Т, *Мишић* К, *Мишкић* Т, *Младеновић* Бц Г ДА Т, *Момировић* Ч, *Момчиловић* Т, *Најдановић* ГЉ, *Наумовић* Гч, *Недељковић* Б, *Несторовић* Б, *Нешић* ДА К Т, *Николић* Б Г Гч ДА К Кв Л Лж Т Ч, *Новаковић* Б, *Новковић* ДП ДА Т, *Новковић Игњатовић* Т, *Обрадовић* Г Кц Т, *Огњановић* Г Т, *Павић* Т, *Павковић* Г, *Павловић* Б ГС ГЉ Гч ДА Ј К МД Т Ч, *Панић* Б, *Пејчић* Т, *Перишић* Т, *Перовић* ДА, *Петковић* Б ГЉ Г ДА Кв Т, *Петровић* Б Г Гч ДС ДА Ј Кц Кв Кш Л Лж Т, *Пешић* Бц Б Кц Кв, *Прокић* ДА, *Раденковић* Гч Кв Т, *Радивојевић* Б ДА К Кв, *Радић* ГЉ, *Радичевић* Т, *Радовановић* ДА Кц Кв Т, *Радојевић* Т, *Радојичић* Т, *Радојковић* Ј К Кв Т, *Радосављевић* Гч Ј Т, *Радошевић* Т, *Радуловић* Ч, *Рајковић* ГС К Т, *Ракић* Б ГЉ Кв, *Ранђеловић* Б ГЉ Гч К Кв Т, *Ратковић* Т, *Рашић* Ј К Т, *Рашковић* Ј, *Ристић* Б ГС ДС ДА К Т, *Савић* Б Т, *Самарџић* Б, *Симић* ГС, *Симоновић* Бц, *Славковић* К, *Смиљковић* Гч ДА Т, *Спасић* ДА, *Сретеновић* Кш Т, *Стаменковић* Кв Ч, *Станисављевић* Б Г Кш, *Станковић* Бц Б ГЉ Г Гч ДА Кв Л Лж МД Т Ч, *Станојевић* Бц Б ГЉ Г Гч К Л Т Ч, *Стевановић* Б ГС Г Гч ДС Кв Л, *Степановић* ГЉ Гч, *Стефановић* ГС Гч ДС ДА К Кв Лж Т Ч, *Стошљковић* ДА, *Стојадиновић* ГЉ ДА Кв Л Т, *Стојановић* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА К Кв Л Лж Т, *Стојиљковић* Гч, *Стојић* ДА, *Стојковић* ДА Кв, *Тасић* ДС, *Тодоровић* Б ГЉ ДС Г ДА Кш Л Т Ч, *Тодосијевић* Гч, *Томић* Гч Т Ч, *Тонић* Б, *Тошић* ДА, *Трајковић* Б Т, *Трифуновић* Бц Гч Кв Л, *Ћирић* Лж, *Ћирковић* ГЉ, *Урошевић* Л Лж Т, *Филиповић* Г Ј Т, *Цветановић* Б ДП Ј Кв Т, *Цветковић* ГЉ Г Гч Кц К Кш Т, *Цекић* Б, *Цојић* Б.

6.2.1.1.2. Презимена настала од теофорних имена

Теофорна имена имају приличног удела у основи презимена. Милица Грковић наводи да долази до појаве имена оваквог типа и у презименима након примања хришћанства и њиховог превођења на грчки језик (Грковић, 1893, стр. 41). У селима Алексиначког Поморавља забележено је шест презимена са теофорним именом у основи. То су следећа презимена: *Богданић* Т, *Богдановић* Б Т, *Богосављевић* Б, *Божанић* Б, *Божиновић* Б Лж, *Божић* Л.

6.2.1.1.3. Презимена настала од профилактичних имена

Профилактична имена, односно заштитна имена, надевала су се често новорођеној деци због веровања да ће их име штитити од злих сила. Гордана Штасни наводи да су постојала два аспекта поимања животиња у претхришћанском периоду, од којих је једно схватање животиње као вида инкарнације натприродних моћи, при чему као пример наводи вука (Штасни, 2014, стр. 250). У нашој грађи забележена су пет презимена са профилактичним именом у основи. То су: *Вукашиновић* К, *Вукић* ГС Кв, *Вуксановић* ГЉ, *Вученовић* Кв, *Вучковић* Гч Т.

6.2.1.1.4. Презимена морфолошки идентична са личним именима

Посебну групу деантропонимских презимена чине презимена морфолошки идентична са личним именима. Овај тип презимена није заступљен у великој мери, будући да „није способан, баш због истоветности имена и презимена, да идентификује особу у правом ономастичком смислу“ (Вуковић и Недељков, 1983, стр. 18). Овакав тип презимена забележен је у два случаја, и то: *Јероним* ГЉ (уп. Грковић, 1977, стр. 105), *Милић* ДА Т (уп. Грковић, 1977, стр. 133).

У образовању презимена учествују и проста и сложена лична имена, лични надимци и хипокористици. Највише је забележено презимена словенског порекла, с тим да су у ономастикону Алексиначког Поморавља присутна и презимена хришћанског, хеленског, латинског порекла итд.

6.2.1.2. Презимена са деапелативном основом

У ономастичкој грађи са простора Алексиначког Поморавља забележен је немали број презимена са одређеним апелативом у основи. Под презименима са деапелативном основом подразумевамо презимена која у основи имају лексеме из најразличитијих тематских области. Одговор на питање откуд апелативна лексика у основи презимена темељно дају Гордана Вуковић и Љиљана Недељков наводећи да се „сматра да су презимена овог типа постала од надимка, односно да је надимак према неком апелативу, који је човек добио по некој карактеристичној особини, по сличности или вези са неким предметом […]“ (Вуковић и Недељков, 1983, стр. 35).

На подручју Алексиначког Поморавља забележена су: 1) презимена настала од назива звања или титуле; 2) презимена настала од назива занимања; 3) презимена настала од зоонима; 4) презимена настала од људских особина; 5) презимена настала од сродствене терминологије.

6.2.1.2.1. Презимена настала од назива звања или титуле

Овај тип презимена у основи садржи одређено звање или титулу најчешће најугледнијег појединца из породичне лозе. У презименима овог типа видимо остатке старине и постојање неких титуларних назива који данас нису у употреби. У грађи којом располажемо забележена су шест презимена која се могу сврстати у ову групу, и то: *Банковић* Бц Б ГС (← бан), *Бановић* Г (← бан), *Беговић* ДА Т (← бег), *Делибашић* Т (← делибаша), *Деспотовић* Т (← деспот), *Поповић* Г Гч Т (← поп).

6.2.1.2.2. Презимена настала од назива занимања

У групу презимена насталих од назива занимања сврстаћемо она презимена у којима је мотив номинације одређено занимање. Михаило Шћепановић и Снежана Баук наводе да је овај тип презимена настао према занимању даљих предака (Шћепановић и Баук, 2002, стр. 282). Верујемо да су пре постанка облика презимена ова занимања имала функцију личних надимака. С обзиром на то да се занимање

као мотив у основи презимена у нашој грађи може наћи у свега три примера, она су скроман допринос сагледавању система заната и занимања на простору Алексиначког Поморавља. Занатство у селима није било исувише развијено, пре свега због економских прилика (Савић, 1958, стр. 23; Антонијевић, 1971, стр. 69–70), те је и, сходно томе, сасвим оправдан мали уплив занимања у презимена. У ову невелику групу презимена сврставамо следеће примере: *Ковачевић* ГЉ Г Т (← ковач), *Ковачић* Кв (← ковач), *Терзић* Г Т (← терзија).

6.2.1.2.3. Презимена настала од зоонима

У групу деапелативних презимена спадају и презимена настала од зоонима. И овај тип презимена добијен је претварањем личног надимка у форму презимена. У селима Алексиначког Поморавља забележена су свега два презимена овог типа, и то: *Голубовић* К, *Пауновић* Гч Лж.

6.2.1.2.4. Презимена настала од људских особина

Гордана Вуковић и Љиљана Недељков наводе да носиоци презимена мотивисаних људским особинама могу бити идентификовани: 1) на основу физичке особине; 2) на основу психокарактерних црта; 3) на основу карактеристичне појединости типичне за понашање одређене личности; 4) на основу боја (Вуковић и Недељков, 1983, стр. 50). У посебну групу издвојена су презимена настала од људских особина, с тим да је на терену забележено само једно презиме овог типа, и то: *Брзаковић* Б ДС.

6.2.1.2.5. Презимена настала од сродствене терминологије

Сродствена терминологија има удела и при формирању презимена, међутим, не много, будући да су забележена само два примера презимена овог типа. У питању су презимена *Бабић* Т, *Матић* Лж Т.

6.2.1.3. Презимена са детопонимском основом

У групу презимена са детопонимском основом убрајамо презимена у чијој се основи могу наћи имена насеља, планинских врхова, река, мочвара итд. Међутим, у нашој грађи забележена су само презимена са ојконимом и оронимом у основи, те се може извести закључак да је на образовање презимена утицао веома мали број топонима, што се оправдава и невеликим бројем забележених микротопонима у односу на широко пространство предела које је обухваћено истраживањем. Иако се сматра да се презименима са топонимом у основи веродостојно може показати „порекло њихових носилаца, односно (та презимена, прим. аут.) упућују на места из којих су се досељавали, оваква анализа заправо показује какви су били правци миграција на овим теренима“ (Вуковић и Недељков, 1983, стр. 25). Невелики број презимена овог типа може послужити искључиво као узорак за шира будућа истраживања и приказивања процеса миграција кроз ономастичке податке.

Анализом ономастичке грађе добили смо следеће подгрупе детопонимских презимена:

а) ојконими: *Калабић* ДА (← Калабовци; *Регистар имена, вароши, варошица, села, заселака и општина у Краљевини Србији*, 1893).

б) ороними: *Гочанин* ГС (← Гоч; Вавић Грос, 2014, стр. 109), *Шарић* Л (← Шар-планина; Лома, 1991, стр. 313–318; Доганџић и Стошић, 2010, стр. 324).

6.2.2. Структура презимена

У ономастикону мештана Алексиначког Поморавља преовладавају, као што је наведено у претходним деловима нашег истраживања, презимена словенског порекла са антропонимом у основи. Она се творе углавном додавањем наставка *-ић* (*-ов*/*-ев* + *-ић*). Овом приликом издвојићемо их неколико, и то: *Антонијевић* ГС, *Живадиновић* Б Гч ДА К Т, *Милосављевић* Г Лж *Миљковић* ГС Г Кц Т Ч, *Томић* Гч Т Ч.

У нашој грађи регистровано је и неколико презимена без наставка *-ић*, чији су носиоци углавном досељеници из различитих крајева како из земље тако и из

региона. Нека од забележених презимена овог типа су *Алексов* Б, *Јовановски* ДС, *Латински* Т, *Цветанов* Кв, *Чубрило* Б итд.

Карактеристично је то што су, структурно гледано, сва презимена једноделна, изузев два примера код којих долази до удвајања презимена, односно до додавања мужевљевог презимена на већ постојеће, очево. То су примери: *Марђански Чолић* Т, *Новковић Игњатовић* Т.[32]

У селима Алексиначког Поморавља забележено је укупно 709 презимена. Што се порекла тиче, највише их је словенског, с тим да су забележена и презимена хришћанског, хеленског, латинског порекла итд.

У зависности од основе од које се творе, презимена су подељена у три групе, и то: 1) презимена са деантропонимском основом; 2) презимена са деапелативном основом; 3) презимена са детопонимском основом. Највише је забележено презимена са антропонимом у основи, а од антропонимских категорија у основи презимена могу се наћи и лична имена, и лични надимци, и хипокористици. Од презимена са антропонимом у основи посебно се издвајају презимена настала од теофорних имена, презимена настала од профилактичких имена и презимена морфолошки идентична са личним именима.

У нашој грађи забележен је велики број и презимена са деапелативном основом. Даљом анализом и класификацијом добијене су следеће подгрупе овог типа презимена: 1) презимена настала од назива звања или титуле; 2) презимена настала од назива занимања; 3) презимена настала од зоонима; 4) презимена настала од људских особина; 5) презимена настала од сродствене терминологије. Највише је забележено презимена насталих од назива звања или титуле, а регистрован је веома мали број презимена у осталим подгрупама. Оно што је важно истаћи а тиче се деапелативних презимена је то што је апелатив из основе презимена у већини примера најпре имао функцију личног надимка.

[32] Увидом у стање на терену и након разговора са информаторима, мишљења смо да у руралним срединама овај принцип још увек није узео маха, иако је у градским срединама та појава често и подразумевана. О овој појави ће више бити речи неком другом приликом.

Већина регистрованих презимена у селима Алексиначког Поморавља су једноделна и творе се додавањем наставка *-ић* на основу (*-ов*/*-ев* + *-ић*). Забележено је и неколико презимена без овог наставка, али носиоци тих презимена су искључиво досељеници из суседних држава.

6.3. Лична имена

Лично име је „индивидуални језички знак по коме се новорођено лице диференцира од осталих чланова породичне и људске заједнице. Пуно личне име је административно, званично име особе која се уписује у црквену или општинску књигу рођених“ (Жугић, 2016, стр. 97). Као ономастичка категорија, лична имена су „и стварана и надевана као израз пожељних особина, обично моралних врлина и постигнућа која се ’задају’ субјекту именовања […], и/или као израз пожељног односа других људи и сила добра према особи која ће израсти из новорођеног детета […]“ (Радић, 2018, стр. 303–304) и, самим одабиром, она „носе у себи печат историје, културних утицаја и веза, традиције, обичаја, религије, језичког развоја, народне психологије, схватања живота и погледа на свет“ (Грковић, 1977, стр. 7).

Лична имена често су била предмет интересовања лингвиста. Најзначајније публикације речничког типа код нас су *Речник личних имена код Срба* Милице Грковић (Грковић, 1977), *Rječnik osobnih imena* Мата Шимундића (Šimundić, 1988), *Српски именослов* Велибора Лазаревића (Лазаревић, 2001) и *Речник имена* Петра Стевановића (Стевановић, 2014). О семантици, структури и пореклу личних имена објављено је више лингвистичких истраживања (Šimundić, 1978; Марojевић, 1983; Јовићевић, 1992; Дошљак, 2000; Ћирић, 2006; Богдановић, 2009; Гочанин, 2009; Поломац, 2011; Павловић, 2012; Стојановић, 2013; Жугић, 2016; Јашовић, 2017; Ракић, 2018; Стефановић, 2019г и др.), а у издању Филозофског факултета у Нишу је, у оквиру едиције Сусрети, године 2012. одржан научни скуп и објављен двојезични тематски зборник *Име у култури Срба и Бугара*.[33]

[33] У овом зборнику објављени су радови посвећени литерарној ономастици (Јанић, 2012; Вуловић, 2012; Ђорђић, 2012), антропонимима у микротопонимији (Марковић, 2012; Трајковић, 2012), семантици имена (Костадиновић, 2012; Величкова, 2012), творби (Милосављевић, 2012) итд.

Ономастички материјал, забележен у деветнаест села Алексиначког Поморавља, броји 536 личних имена, којима се именује 1.009 мушких, а 885 женских особа. Словенска имена издвајају се као доминантна, с тим да је приметан и уплив имена страног порекла. Лична имена анализирана су са семантичког и творбеног аспекта. Прегледности ради, ово поглавље подељено је на: 1) мушка лична имена; 2) женска лична имена.[34]

6.3.1. Мушка лична имена

На простору Алексиначког Поморавља забележено је укупно 1.009 носилаца мушких личних имена. У овом делу докторске дисертације подробније ћемо се бавити њиховом семантиком и творбом, те ћемо тиме указати на значење неких имена и најчешће типове творбе.

6.3.1.1. Семантика мушких личних имена

Историјска и православна традиција која се, још увек, негује у селима Алексиначког Поморавља често је утицала на избор имена новорођенчета. Многи фактори, попут оних психолошког, социјалног и естетског карактера, такође, имају удела при избору имена новорођенчета (Крстанова, 2009, стр. 71–72). Увидом у именски регистар показује се колики утицај имају историја и култура народа, али и колики је утицај других језика и уопште ванлингвистичких фактора. На систем личних имена једног језика утичу бројни фактори. Како наводи Душан Јовић, „мотивисаност је претежно семантичкога типа и исто толико честа, ако не и чешћа, метафоричка, нпр. наше име Милан“ (Јовић, 1993, стр. 10).[35] Једно од наших претходних истраживања потврдило је тезу да су се деци давала она имена којима се изражавала којекаква особина (Стефановић, 2019г, стр. 111). Милица Грковић истиче да је свако име морало бити нечим мотивисано, али да је семантику ипак

[34] За одређивање семантике, а касније и начина творбе, односно структуре личних имена консултоване су наше најзначајније речничке публикације у науци о именима (Грковић, 1977; Šimundić, 1988).

[35] Примера ради, управо име Милан у основи има придев *мио* од старога *мил*. Према томе, верује се да би носилац имена могао имати нешто од значења појма који је у основи.

тешко одређивати, пре свега, због преплитања категорија (Грковић, 1983, стр. 36), те је управо то један од разлога због којег ћемо посебну пажњу посветити семантици личних имена у селима Алексиначког Поморавља.

На основу грађе формирано је девет семантичких група, и то: 1) мушка лична имена са зоонимом у основи; 2) мушка лична имена по природним појавама; 3) мушка лична имена са именом места у основи; 4) мушка лична имена у вези са ватром; 5) мушка лична имена са сродственом терминологијом у основи; 6) мушка лична имена са теонимом у основи; 7) мушка лична имена са бројем у основи; 8) мушка лична имена са описним придевом у основи; 9) мушка лична имена са глаголом у основи.

6.3.1.1.1. Мушка лична имена са зоонимом у основи

Култ многих како домаћих тако и дивљих животиња чува се међу мештанима Алексиначког Поморавља. На нашем терену забележена су следећа мушка лична имена овог типа: *Вук*[36] Г, *Вукадин* Гч, *Вукашин* Бц Гч МД Т, *Вукосав* К, *Вукослав* ДС, *Вукота* К, *Голуб*[37] Лж, *Паунко*[38] Гч. Приметно је учесталије именовање појединаца са зоонимом *вук* у основи. Како наводи Милица Грковић, „основни разлог за избор овог имена у ствари је пре свега била жеља да се заштити живот његовог носиоца“ (Грковић, 1983, стр. 36), а „код Срба су имена по вуку свакако имена са изузетно значајном профилактичком улогом“ (Ракић Младеновић, 2021, стр. 85). И Гордана Штасни, када пише о великом броју варијанти с основом *вук*-, истиче да је учесталост имена с овом основом „повезана с разним веровањима и надмоћима које су се приписивале вуку“ (Штасни, 2014, стр. 259). Од зоонима су у нашој грађи приметне и птице у основи, те се тако фолклор и народна предања у вези са птицама чувају и до данашњих дана. Антропоними добијени од назива

[36] Милица Грковић пише да је код имена Вук „општесловенска реч индоевропског порекла од најранијих времена узета за лично име у словенској заједници“ (Грковић, 1977, стр. 59). Наша грађа региструје и приличан број како мушких тако и женских имена са основом *вук*-.
[37] Име *Голуб* пример је преузимања имена птице за именовање носиоца имена (Грковић, 1977, стр. 66). Претпоставља се да је у Европу донето као „самотворно име из словенске прапостојбине“ (Стевановић, 2014, стр. 75).
[38] „У народној поезији *паун* се велича као лепа птица изузетног перја, а веровало се да мушку и женску децу такво име штити од урока или мађија“ (Гочанин, 2009, стр. 130).

птица, попут имена *Голуб* Лж, *Паунко* Гч из наше грађе, доводе се у везу са мотивацијом која се темељи на „апстраховању позитивне конотације […], голуб као симбол нежности и верности“ (Новокмет, 2020, стр. 162). Мирјана Гочанин такође истиче важност култа *голуба* и наводи да је она „синоним за чистоту, супружничку верност и привржености, па је раније приношен као жртва духовима покојних предака“ (Гочанин, 2009, стр. 130). Многа народна предања тичу се чувања култа из претхришћанског периода, те је тако паун птица која „по народном веровању доноси срећу и љубав, његова лепота и гордост прелази и на људе, а служи и као амајлија од злих погледа“ (Живковић, 1999, стр. 228).

6.3.1.1.2. Мушка лична имена по природним појавама

Како наводи Милица Грковић, човек је у прошлости „сваку природну појаву доживљавао као манифестацију божанства, а посебно су неке појаве привлачиле његову пажњу“ (Грковић, 1983, стр. 38). С обзиром на то да су се природне појаве манифестовале и схватале управо тако, сасвим је очекивано и постојање мушких личних имена која се доводе у везу са природним појавама. У ономастикону Алексиначког Поморавља забележена су следећа мушка лична имена овог типа: *Звездан*[39] Т, *Зоран*[40] Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж МД Т, *Светислав*[41] ГС К, *Светозар* Гч Кц Т, *Светолик*[42] Т, *Светомир* ГЉ Г ДП ДА К Кв Т. Приметно је и постојање мушких личних имена са две основе.

[39] Милица Грковић наводи да је корен овог имена забележен у старом словенском сложеном имену Звездодраг (Грковић, 1977, стр. 96).
[40] Име *Зоран* своју популарност достиже тек у XX веку, иако је посведочено још у раном средњем веку (Стевановић, 2014, стр. 121).
[41] Петар Стевановић наводи да се име Светислав међу Словенима почело јављати веома рано и да се још у X веку тако звао син бана Крешимира и брат „српског“ краља Прелимира Оштривојевића (Стевановић, 2014, стр. 255).
[42] Милица Грковић истиче да је Светолик сложено име које је први пут забележено у *Летопису попа Дукљанина* и претпоставља да је име књижевника Светолика Ранковића утицало на његову распрострањеност (Грковић, 1977, стр. 177). Петар Стевановић наводи да се тако још почетком VIII века звао краљ балканских српских Словена из династије Светимировића (Стевановић, 2014, стр. 255).

6.3.1.1.3. Мушка лична имена са именом места у основи

Овај тип имена релативно добро се негује у селима Алексиначког Поморавља. Наша грађа бележи постојање шест примера личних имена са именом неког места у основи, и то: *Југослав*[43] ГС ГЉ Гч Лж Т, *Русомир* Кв, *Србијан*[44] Т, *Србобран* Г Гч К Лж Т Ч, *Србољуб* Гч ДС, *Србослав* Лж.

6.3.1.1.4. Мушка лична имена у вези са ватром

Ватра у нашем народу заузима посебно место у култу. Присутност мушких личних имена која имају везу с ватром у систему ономастике потврђује веровање да се проналазак ватре сматра једним од најзначајнијих човечјих достигнућа. У нашој грађи забележена су следећа мушка лична имена која се доводе у везу са ватром: *Жарко* Б ГЉ Г Гч Кв Л Т, *Огњен*[45] Гч Кш Л МД, *Угљеша*[46] Ј.

6.3.1.1.5. Мушка лична имена са сродственом терминологијом у основи

Сродствена терминологија налази се у основи код три мушка лична имена забележена на простору Алексиначког Поморавља, и то: *Батица* ГЉ, *Братислав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Кц К Кв Л Т Ч, *Синиша* ГЉ Г Гч ДА Ј К Кв Л Т.

6.3.1.1.6. Мушка лична имена са теонимом у основи

Ружица Левушкина наводи да би под појмом *теоним* требало „подразумевати било коју језичку јединицу која је у функцији називања (само) Бога или обраћања Богу, и то онаквог каквим се он схвата у хришћанству“ (Левушкина, 2013, стр. 168).

[43] Милица Грковић, када помиње име *Југослав*, каже да је највероватније настало под утицајем формирања државе Југославије (Грковић, 1977, стр. 108).
[44] Лична имена са основом *срб-*, попут имена *Србијан*, *Србобран*, *Србољуб*, *Србослав*, доводе се у везу са именом државе Србије.
[45] Петар Стевановић о овом имену пише да је „изражавало родитељску тежњу да давањем оваквог имена заштите новорођенче“ (Стевановић, 2014, стр. 211).
[46] Милица Грковић истиче да је ово име настало од именице *угљен* у значењу *црн* (Грковић, 1977, стр. 200). За име Угљеша, Петар Стевановић наводи да је постало распростањеније тек у XX веку под утицајем народних јуначких песама у којима се помиње деспот Угљеша (Стевановић, 2014, стр. 289).

Милица Грковић истиче да је божје име персонификовано још у *Старом завету*, те да је временом постало снажно и самостално као *alter ego* самог Бога (Грковић, 1983, стр. 41). У систему ономастике теоними имају функцију очувања вере, култа цркве и хришћанства. Примањем хришћанства, „најпре међу свештеним лицима и владарима, а затим и у народу, проширио се одређен број календарских и библијских имена, превасходно хебрејског и грчког порекла, која у себи, већином садрже корен у значењу *бог*“ (Јовић, 2012, стр. 13). Ономастикон Алексиначког Поморавља познаје следећа мушка лична имена са теонимом у основи: *Богдан*[47] Г ДА Кв Кш, *Богислав* Кв, *Богоје* К Т, *Богољуб* Б ГЉ Гч К МД Т, *Богомир* ДП, *Божидар* ГЉ Кв МД Т, *Христивоје*[48] Т.

6.3.1.1.7. Мушка лична имена са бројем у основи

У нашој грађи забележено је и једно мушко лично име са бројем у основи, и то: *Првослав* Гч ДА К Т. Основа *први* је при надевању имена имала посебно значење. Управо се надевањем имена са том основом желела сачувати жеља родитеља да њихово новорођенче буде прво у свему. Лично име са основом *први* често је надевано и првом детету по реду у породици.

6.3.1.1.8. Мушка лична имена са описним придевом у основи

Описним придевима у основи мушких личних имена покушало се изазвати њихово значење и код носилаца тих имена. Надевањем личног имена са неким од описних придева у основи новорођенчету покушала се, заправо, остварити узајамна веза између тог придева и носиоца имена (Стефановић, 2019г, стр. 113). У грађи којом располажемо из деветнаест села Алексиначког Поморавља забележена су мушка лична имена добијена од следећих описних придева:

[47] Када пише о имену *Богдан*, Никола Родић наводи да је оно код нас дошло у XIII веку, а да се у латинским споменицима помиње још у XI веку и истиче да је најисправније сматрати га славизираним обликом грчког имена (Родић, 1979, стр. 75, 79).
[48] И Мате Шимундић и Петар Стевановић наводе да је ово име добијено од именице Христ + псл. облик *војЬ*, који означава борца, војника (Šimundić, 1988, стр. 143; Стевановић, 2014, стр. 308). Истог мишљења је и Милица Грковић (Грковић, 1977, стр. 205).

благ: *Благоје* Т.

горд: *Гордан* Т, *Горча* Т.

добар: *Добривој* Б, *Добривоје* Гч ДА К Т, *Добрић* Т, *Добрица* Г Т.

драг: *Драган* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Л Лж МД Т Ч, *Драгиша* Бц ГС ГЉ Г ДС ДА Ј К Кв Кш Лж Т, *Драгољуб* Г ДА Ј Кц Кв Т, *Драгомир* ГЉ Гч К Кв Кш Т, *Драгослав* ГС Гч ДС ДА Ј К Кв Лж Т, *Драгутин* Гч Кв Лж, *Дракче* Г.

жив: *Живко* Г, *Живодраг* Т, *Живојин* Б ГЉ Гч К Т, *Живомир* Б ГС Гч ДС ДА К Кв Т Ч, *Живорад* Г Гч ДС Кц Кв Л Лж Т, *Живослав* Гч, *Живота* ГЉ Гч К Кв Л, *Животије* Гч.

здрав: *Здравко* Т, *Здравољуб* Бц.

леп: *Лепомир* Т.

љуб(ак): *Љубисав*[49] К Т, *Љубиша* Б ГС Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Т Ч, *Љубодраг* Б ГЉ Г Ј К Лж Т, *Љубомир* Б Кв Лж Т.

мио (< *мил*): *Мијодраг* Гч Кв Т, *Милан* Бц Б ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кш Л Лж МД Т, *Миливој* Л, *Миливоје* Б Гч ДА К Кв Т, *Милијан* Гч, *Милић* Т, *Милован* Кв Лж Т, *Милодраг* Гч, *Милоје* Кв, *Милојица* ДА, *Миломир* Б Гч Кв Л Т, *Милорад* Б Гч ДП Кц Кв МД, *Милосав* ДА Т, *Милостан* Кв, *Милош* ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Кш Л Лж Т, *Милун* Б К Кв Т, *Милутин* Б ДА Кв Т, *Милча* Т, *Миљан* Г Т, *Миодраг* Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Т Ч, *Миомир* Б ГЉ Т Ч, *Миослав* Т.[50]

мир(ан): *Мирко* Б Г ДП Лж Т, *Мирољуб* Бц Б ГС ГЉ Гч ДА Ј Кв Л Т, *Мирослав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кц К Кв Л Лж Т Ч, *Мирче* ДП.

млад: *Младен* Бц Г Кш Лж, *Млађан* Г.

нов: *Новица* Б ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Л Лж Т Ч.

сладак: *Слађан* Кв Лж Т Ч.

---

[49] У питању је дијалекатска форма имена Љубислав са упрошћеном сугласничком групом *сл* (Жугић, 2016, стр. 99), а Михаило Шћепановић наводи да је овај творбени модел прилично продуктиван (Шћепановић, 1997, стр. 51).

[50] Лична имена са основом *мил-*, како се наводи у подацима београдског Завода за статистику, била су најзаступљенија код нас у периоду од 1900. до 1999. године (Милосављевић, 2012, стр. 98, према: Лазаревић, 2001).

срдачан: *Срђан* Бц ГС Г Гч ДА Кш Л Лж МД Т

рад(ан): *Радивој* Б Кв, *Радивоје* Б ГЉ ДА К Кв Лж МД Т, *Радисав* Гч Кш Т, *Радиша* Бц ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Л Лж Т, *Радмило* Б, *Радован* Б Гч Ј, *Радојко* ДА Т, *Радољуб* Гч, *Радомир* Б Г Гч ДА Кц К Кв Т, *Радосав* Т, *Радослав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј К Кв Т Ч, *Радош* Б ДА Кш, *Радул* ГС.

тих: *Тихомир* ГЉ Л Тм.

чед(ан): *Чедомир* ДА К Кв Т.

6.3.1.1.9. Мушка лична имена са глаголом у основи

Посебну групу чине мушка лична имена која у основи имају глагол. Повезаност између глагола и мушких личних имена остварује се у неколико примера. Даље у тексту ћемо навести глаголе који су забележени на терену, а који чине основу неких мушких личних имена.

стати/стајати/стојати: *Станиша* Бц ГЉ ДП ДА Т, *Станоје* Гч ДА Т, *Станојко* Т, *Стојадин* ГС, *Стојан* Б ГС Г Гч ДА Т Ч, *Стојанча* Т, *Стојча* Т.

бранити (се): *Бранимир* Б ГС Л Т, *Бранислав* Б ГЉ Гч ДА К Кв Т.

владати: *Владан* ДА Кш МД Т, *Владимир* ГС Г ДС ДА Ј К Лж Т, *Владислав* ГЉ Гч, *Владица* Бц ГЉ Г Ј Т.

6.3.1.2. Структура мушких личних имена

Већи део мушких личних имена чине сложена имена словенског порекла, те ћемо указати на најчешће основе од којих се творе. Забележена су мушка лична имена творена суфиксацијом, мушка лична имена префиксално-суфиксалне творбе, мушка лична имена настала конверзијом и деривацијом, неизведена мушка лична имена и мушка лична имена хипокористичког карактера.

6.3.1.2.1. Сложена мушка лична имена

Сложена мушка лична имена састављена од две компоненте представљају најчвршћи слој имена у индоевропској заједници (Милосављевић, 2012, стр. 98). У селима Алексиначког Поморавља преовладавају мушка лична имена са спојним вокалом (*Верољуб*, *Драгољуб*, *Живомир*), међутим, забележена су и сложена мушка лична имена без спојног вокала (*Богдан*, *Радмило*, *Часлав*). У првом делу сложених мушких личних имена забележено је тридесет и девет основа, од којих су нешто продуктивније основе *бог-*, *драг-*, *жив-*, *мил-*, *рад-* и *свет-*. Забележена су мушка лична имена са следећим основама у првом делу:

бог-: *Богдан* Г ДА Кв Кш, *Богислав* Кв, *Богоје* К Т, *Богољуб* Б ГЉ Гч К МД Т, *Богомир* ДП, *Божидар* ГЉ Кв МД Т.

бор-: *Боривоје* Б Гч К, *Борисав* Б ГЉ Кв Т Ч, *Борислав* Б ГЉ ДА.

бран-: *Бранимир* Б ГС Л Т, *Бранислав* Б ГЉ Гч ДА К Кв Т.

брат-: *Братислав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Кц К Кв Л Т Ч.

буд-: *Будимир* ДА К Кв Т.

вел-: *Велибор* ДС Т, *Велимир* ДА.

вер-: *Верољуб* Б ГС Т.

вит-: *Витомир* Б Кв Т.

влад-: *Владимир* ГС Г ДС ДА Ј К Лж Т, *Владислав* ГЉ Гч.

власт-: *Властимир* Кв Т.

вој-: *Војислав* Б ДА МД Т.

вук-: *Вукосав* К, *Вукослав* ДС.

град-: *Градимир* ДА Т.

гран-: *Гранислав* Т.

дал-: *Далибор* Бц ГС ГЉ Г ДП Кв Л Лж Т.

дес-: *Десимир* ДА Кв.

добр-: *Добривој* Б, *Добривоје* Гч ДА К Т.

драг-: *Драгољуб* Г ДА Ј Кц Кв Т, *Драгомир* ГЉ Гч К Кв Кш Т, *Драгослав* ГС Гч ДС ДА Ј К Кв Лж Т.

жив-: *Живодраг* Т, *Живомир* Б ГС Гч ДС ДА К Кв Т Ч, *Живорад* Г Гч ДС Кц Кв Л Лж Т, *Живослав* Гч.

звон-: *Звонимир* Т.

здрав-: *Здравољуб* Бц.

злат-: *Златибор* ГС, *Златомир* Кв.

југ-: *Југослав* ГС ГЉ Гч Лж Т.

леп-: *Лепомир* Т.

љуб-: *Љубисав* К Т, *Љубодраг* Б ГЉ Г Ј К Лж Т, *Љубомир* Б Кв Лж Т.

мил-: *Мијодраг* Гч Кв Т, *Миливој* Л, *Миливоје* Б Гч ДА К Кв Т, *Милован* Кв Лж Т, *Милодраг* Гч, *Миломир* Б Гч Кв Л Т, *Милорад* Б Гч ДП Кц Кв МД, *Милосав* ДА Т, *Милостан* Кв, *Миодраг* Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Т Ч, *Миомир* Б ГЉ Т Ч, *Миослав* Т.

мир-: *Мирољуб* Бц Б ГС ГЉ Гч ДА Ј Кв Л Т, *Мирослав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кц К Кв Л Лж Т Ч.

прв-: *Првослав* Гч ДА К Т.

рад-: *Радивој* Б Кв, *Радивоје* Б ГЉ ДА К Кв Лж МД Т, *Радисав* Гч Кш Т, *Радмило* Б, *Радован* Б Гч Ј, *Радољуб* Гч, *Радомир* Б Г Гч ДА Кц К Кв Т, *Радосав* Т, *Радослав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј К Кв Т Ч.

(х)ран-: *Хранислав* Лж Т.

рат-: *Ратомир* ГС ГЉ Г ДА К Кв Т.

род-: *Родољуб* Ј К Л Т.

рус-: *Русомир* Кв.

свет-: *Светислав* ГС К, *Светозар* Гч Кц Т, *Светолик* Т, *Светомир* Г ГЉ ДА ДП К Кв Т.

слав-: *Славимир* Кш, *Славољуб* Б ГЉ Гч ДС ДА Ј Т, *Славомир* Кв.

срб-: *Србобран* Г Гч К Лж Т Ч, *Србољуб* Гч ДС, *Србослав* Лж.

тих-: *Тихомир* ГЉ Л Т.

час-: *Часлав* Б ГС Г ДА К МД.

чед-: *Чедомир* ДА К Кв Т.

Већина основа регистрованих у првом делу може се наћи и као основа друге саставнице сложених мушких личних имена. Упоредимо ли основе другог дела сложених мушких личних имена са првим, видећемо да је њих знатно мање, али оне учествују при формирању више личних имена. Укупно је примећено дванаест основа другог дела сложених мушких имена, од којих су при образовању мушких личних имена највише удела имали *-драг*, *-љуб*, *-мир* и *-слав*. Основе другог дела мушких личних имена у селима Алексиначког Поморавља су следеће:

-бор: *Велибор* ДС Т, *Далибор* Бц ГС ГЉ Г ДП Кв Л Лж Т, *Златибор* ГС.

-бран:[51] *Ивобран* Б, *Србобран* Г Гч К Лж Т Ч.

-вој(е): *Боривоје* Б Гч К, *Добривој* Б, *Добривоје* Гч ДА К Т, *Миливој* Л, *Миливоје* Б Гч ДА К Кв Т, *Радивој* Б Кв, *Радивоје* Б ГЉ ДА К Кв Лж МД Т.

-дар: *Божидар* ГЉ Кв МД Т.

-драг: *Живодраг* Т, *Љубодраг* Б ГЉ Г Ј К Лж Т, *Мијодраг* Гч Кв Т, *Милодраг* Гч, *Миодраг* Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Т Ч.

-зар: *Светозар* Гч Кц Т.

-љуб:[52] *Богољуб* Б ГЉ Гч К МД Т, *Верољуб* Б ГС Т, *Драгољуб* Г ДА Ј Кц Кв Т, *Здравољуб* Бц, *Мирољуб* Бц Б ГС ГЉ Гч ДА Ј Кв Л Т, *Радољуб* Гч, *Родољуб* Ј К Л Т, *Славољуб* Б ГЉ Гч ДС ДА Ј Т, *Србољуб* Гч ДС.

-мил(о): *Радмило* Б.

-мир: *Богомир* ДП, *Бранимир* Б ГС Л Т, *Будимир* ДА К Кв Т, *Велимир* ДА, *Витомир* Б Кв Т, *Владимир* ГС Г ДС ДА Ј К Лж Т, *Властимир* Кв Т, *Градимир* ДА

[51] Деривирано регресивном деривацијом од глагола *бранити*.
[52] Деривирано регресивном деривацијом од глагола *љубити*.

Т, *Десимир* ДА Кв, *Драгомир* ГЉ Гч К Кв Кш Т, *Живомир* Б ГС Гч ДС ДА К Кв Т Ч, *Звонимир* Т, *Златомир* Кв, *Лепомир* Т, *Љубомир* Б Кв Лж Т, *Миломир* Б Гч Кв Л Т, *Миомир* Б ГЉ Т Ч, *Радомир* Б Г Гч ДА Кц К Кв Т, *Ратомир* ГС ГЉ Г ДА К Кв Т, *Русомир* Кв, *Светомир* ГЉ Г ДП ДА К Кв Т, *Славимир* Кш, *Славомир* Кв, *Тихомир* ГЉ Л Т, *Чедомир* ДА К Кв Т.

-рад: *Живорад* Г Гч ДС Кц Кв Л Лж Т, *Милорад* Б Гч ДП Кц Кв МД.

-сав: *Борисав* Б ГЉ Кв Т Ч, *Вукосав* К, *Љубисав* К Т, *Милосав* ДА Т, *Радисав* Гч Кш Т, *Радосав* Т.

-слав: *Богислав* Кв, *Борислав* Б ГЉ ДА, *Бранислав* Б ГЉ Гч ДА К Кв Т, *Братислав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Кц К Кв Л Т Ч, *Владислав* ГЉ Гч, *Војислав* Б ДА МД Т, *Вукослав* ДС, *Гранислав* Т, *Драгослав* ГС Гч ДС ДА Ј К Кв Лж Т, *Живослав* Гч, *Југослав* ГС ГЉ Гч Лж Т, *Миослав* Т, *Мирослав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кц К Кв Л Лж Т Ч, *Првослав* Гч ДА К Т, *Радослав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј К Кв Т Ч, *Светислав* ГС К, *Србослав* Лж, *Томислав* Бц Б ГС Г Гч ДА Кв Лж МД Т, *Хранислав* Лж Т.

6.3.1.2.2. Суфиксална творба мушких личних имена

Један од начина образовања мушких личних имена је суфиксација. Овај тип творбе подразумева додавање одређеног суфикса на основу, а даље у тексту наводимо који то суфикси учествују у творби мушких личних имена:

-адин: *Вукадин* Гч, *Живадин* ГЉ Т, *Костадин* Т, *Стојадин* ГС.

-ајло: *Михајло* ГС Г Кш Л Т.

-ан: *Бобан* ГС ГЉ Г ДС ДА Ј Кв Кш Л Лж Т, *Бојан* Бц ГС ГЉ Г ДС Кв Л Т, *Владан* ДА Кш МД Т, *Војкан* Кв, *Горан* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч, *Гордан* Т, *Дамњан* Т, *Дацан* Г, *Дејан* ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА К Кв Кш Лж Т, *Драган* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Л Лж МД Т Ч, *Душан* Б ГС Г Гч ДС ДА Кв Л Лж МД Т Ч, *Звездан* Т, *Зоран* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж МД Т, *Милан* Бц Б ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кш Л Лж МД Т, *Милијан* Гч, *Миљан*

Г Т, *Млађан* Г, *Најдан* К, *Слађан* Кв Лж Т Ч, *Слободан* Б ГС Г Гч ДС ДА К Кв Л Лж Т Ч, *Србијан* Т, *Стојан* Б ГС Г Гч ДА Т Ч, *Тројан* Гч.

-ашин: *Вукашин* Бц Гч МД Т.

-ен: *Младен* Бц Г Кш Лж, *Најден* Т, *Обрен* ДА Кв.

-енко: *Стаменко* Т.

-еша: *Угљеша* Ј.

-ије: *Животије* Гч.

-ило: *Момчило* ГЉ Г К Кв.

-ин: *Војин* Б Т, *Живојин* Б ГЉ Гч К Т.

-иња: *Страхиња* Гч Кш.

-ир: *Момир* Ј.

-ић: *Милић* Т.

-ица: *Батица* ГЉ, *Владица* Бц ГЉ Г Ј Т, *Грујица* ГС ДП К Т, *Дикица* Г, *Добрица* Г Т, *Жикица* Г, *Микица* Т, *Милојица* ДА, *Новица* Б ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Л Лж Т Ч, *Перица* Т, *Стевица* Л, *Томица* Кц, *Топлица* ГС ГЉ Г ДС Кв Кш Т.

-иша: *Драгиша* Бц ГС ГЉ Г ДС ДА Ј К Кв Кш Лж Т, *Љубиша* Б ГС Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Т Ч, *Радиша* Бц ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Л Лж Т, *Синиша* ГЉ Г Гч ДА Ј К Кв Л Т, *Славиша* Бц ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Лж МД Т Ч, *Станиша* Бц ГЉ ДП ДА Т.

-ко: *Борко* ДА Т, *Бошко* Б Гч К Т, *Бранко* Б ГС Г ДА К Кв Лж Т, *Величко* Т, *Вељко* ДА Ј МД, *Гојко* К, *Дарко* ДП Лж Т, *Деско* ГС, *Душко* ГЉ, *Жарко* Б ГЉ Г Гч Кв Л Т, *Жељко* Т, *Живко* Г, *Звонко* ГЉ К Л Т, *Здравко* Т, *Златко* Лж МД Т, *Јанко* ДП, *Мирко* Б Г ДП Лж Т, *Паунко* Гч, *Радојко* ДА Т, *Ранко* Б ГЉ Лж Т, *Раско* ГС, *Славко* Г Т, *Срећко* ДА Л, *Станојко* Т, *Трајко* ДА.

-оје: *Милоје* Кв, *Спасоје* ДС, *Станоје* Гч ДА Т, *Христивоје* Т.

-ота: *Вукота* К, *Живота* ГЉ Гч К Кв Л.

-ош: *Милош* ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Кш Л Лж Т, *Радош* Б ДА Кш.

-ул: *Радул* ГС.

-ун: *Милун* Б К Кв Т.

-утин: *Милутин* Б ДА Кв Т, *Драгутин* Гч Кв Лж.

-ча: *Горча* Т, *Милча* Т, *Стојанча* Т, *Стојча* Т, *Тенча* Б.

6.3.1.2.3. Префиксално-суфиксална творба мушких личних имена

Префиксално-суфиксална творба је још један тип творбе мушких личних имена. Много је мање заступљен овај тип творбе неголи слагање и суфиксација. У нашој грађи забележена су свега четири мушка лична имена настала овим типом творбе, те се тако јављају следећи префиксални форманти:

-не: *Небојша* ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј Кв Лж Т, *Недељко* Гч, *Ненад* Б ГС ГЉ Г Гч ДС Кц Кв Кш Т Ч.

-о: *Обрен* ДА Кв.

6.3.1.2.4. Конверзија у систему мушких личних имена

Као најмање плодан тип творбе уопште у науци о језику издваја се конверзија.[53] У ономастици Алексиначког Поморавља издвајају се два примера мушких личних имена насталих поименичењем, и то: *Добрић* Т, *Огњен* Гч Кш Л МД.

6.3.1.2.5. Деривација у систему мушких личних имена

Деривација је још један, не тако продуктивни, творбени механизам уочен у нашој грађи. Као њен посебан тип издваја се регресивна деривација, која подразумева одбацивање суфикса који чине творбени део структуре мотивне речи. Као

[53] Живојин Станојчић и Љубомир Поповић за конверзију кажу да је то *творба претварањем* (Станојчић и Поповић, 1999, стр. 134), а Стјепан Бабић је назива *преобразбом* (Babić, 1986, стр. 47–49). Ми смо се одлучили за коришћење термина *конверзија*, који употребљава Иван Клајн (Клајн, 2003, стр. 379).

репрезентативан пример из наше грађе издваја се једно мушко лично име, и то: *Обрад* ГЉ Гч.

6.3.1.2.6. Неизведена мушка лична имена

Ономастичка грађа из Алексиначког Поморавља бележи и два мушка лична имена код којих је облик зоонима преузео функцију личног имена. То су: *Вук* Г, *Голуб* Лж.

6.3.1.2.7. Мушка лична имена хипокористичког карактера

У селима Алексиначког Поморавља забележена су и мушка лична имена у форми хипокористика, од којих се разликују по томе што су она обавезна човекова детерминанта. То су следећа мушка лична имена: *Влада* Б, *Власта* Ј Лж, *Драга* Бц, *Драги* Б ГС Кв Т, *Дракче* Г, *Лала* ГС, *Љупче* ДП, *Мија* Б Лж, *Миле* Б ГС ДП ДС Л Т, *Мирче* ДП, *Саша* Ј Кв, *Света* ГЉ Гч, *Срба* ГС, *Тони* Б ГС. У вези са овим типом имена треба поменути да су нека од њих наслеђена од предака и да су раније могла бити хипокористици од личних имена, на шта указује и Милета Букумирић (уп. Букумирић, 2015, стр. 179).

Посебну пажњу привлачи име *Немања* Гч К Кв Кш Л МД Т. О његовом пореклу и начину творбе постоје различита, опречна, мишљења. Милица Грковић, позивајући се на мишљење Ватрослава Јагића, наводи да је ово лично име хипокористик и да има основу од глагола *манити* (Грковић, 1977, стр. 145). Мате Шимундић потврђује ово мишљење и наводи чак и значење конструкције не + мања, истичући да то значи „koji ne povećava“ (Šimundić, 1988, стр. 252). Радосав Бошковић пак разлаже ово име на деривационе чиниоце (Бошковић, 2007), док Александар Лома наводи постојање овог имена код Лужичких Срба указује на могућу родовску односно династичку традицију (Loma, 2008, стр. 109–116).

6.3.1.3. Мушка лична имена страног порекла

Поред имена словенског порекла, систем мушких личних имена у селима Алексиначког Поморавља познаје и лична имена страног порекла. Уплив имена страног порекла у српски ономастикон постаје све чешћа појава, чему би српски ономастичари убудуће требало да придају посебну пажњу. Љубисав Ћирић наводи да је на ту појаву утицало поистовећивање са јавним личностима, као и личностима из домена естрадне уметности, књижевних дела или филмова, и то као последица покушаја лакше комуникације у савременом добу (Ћирић, 2012, стр. 32). Мушких личних имена страног порекла је прилично мање у односу на имена словенског порекла, а највише их је преузето из грчког, хебрејског, латинског и руског језика.

Мушка лична имена грчког порекла у нашој грађи су: *Алекса* Л, *Александар* Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Кш Л Лж МД Т Ч, *Андреј* Г Ј Кш, *Андреја* Лж, *Андрија* Г Кв Кш Л, *Аранђел* К Т, *Василије* Г, *Гордан* Т, *Дамњан* Т, *Димитрије* Б Ј Кш Т, *Ђорђе* ДА Ј К Лж МД Т, *Исидор* Л Т, *Константин* Л, *Костадин* Т, *Лука* Г Гч Ј Кш Л, *Митар* Т, *Михајло* ГС Г Кш Л Т, *Никола* Бц ГС Г Гч ДП ДС Ј Кв Кш Л МД Т, *Павле* Г ДП, *Петар* Г ДА К Кв Кш Т, *Петроније* К, *Сотир* Т, *Стеван* Гч Кв МД, *Стефан* ГС Г ДП ДС Ј К Кш Л Лж МД Т, *Тадија* К Кв Кш, *Томислав* Бц Б ГС Г Гч ДА Кв Лж МД Т, *Тривун* Б, *Трифун* Гч, *Филип* ГС Л.

На испитиваном терену забележена су и имена хебрејског порекла: *Адам* ГЉ, *Давид* Г Кш, *Данијел* ГС Г Кш Л, *Данило* Г Т, *Иван* Б ГС ГЉ Г ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч, *Ивица* Б ГС ГЉ Г Гч ДА К Т Ч, *Илија* Г ДС ДА Т, *Јован* ГС Г Гч ДС ДА Ј Кц К Кв Л Т, *Јовица* Бц ГС ГЉ Гч ДП Кв Л Лж Т Ч, *Јордан* ДА, *Лазар* Г Ј Л МД, *Матеја* Кш, *Матија* Ј, *Сава* Б Т.

Забележена су и имена латинског порекла: *Маријан* ДП, *Марјан* ГС Т, *Марко* ГС ГЉ Г Гч ДП Ј Кв Л Лж Т, *Мартин* Г Кш, *Оливер* Т.

Из руског ономастикона преузета су следећа мушка лична имена: *Борис* Г Кш, *Игор* Б ГС ДП ДС ДА Кв Кш Л МД Т.

У грађи којом располажемо забележено је једно име мађарског порекла, и то: *Урош* ДС Кш Л Т.

Забележена су два имена германског порекла: *Роберт* Кв, *Франк* Г.

У селима Алексиначког Поморавља забележено је и име арапског порекла: *Асан* Б.

Такође, забележен је и један пример имена преузетог из француског језика, и то: *Жан* ДА.

6.3.2. Женска лична имена

У нашој грађи забележено је нешто мање облика женских личних имена неголи мушких. У деветнаест села Алексиначког Поморавља забележено је 885 носиоца женских личних имена. Она се по својој структури знатно не разликују од мушких – могу бити проста, изведена и сложена, а поред имена словенског порекла, забележен је и уплив имена страног порекла. Као и код мушких, највише је имена страног порекла преузето из грчког, хебрејског, латинског и руског језика. У овом делу докторске дисертације пажња ће бити посвећена семантици и структури женских личних имена.

6.3.2.1. Семантика женских личних имена

Надевање имена женској деци при рођењу је, такође, уско везано са традицијом и нашом културом. У овом делу докторске дисертације је, на основу прикупљене грађе, формирано седам семантичких поља, и то: 1) женска лична имена са фитонимом у основи; 2) женска лична имена са зоонимом у основи; 3) женска лична имена по природним појавама; 4) женска лична имена са именом места у основи; 5) женска лична имена са теонимом у основи; 6) женска лична имена са описним придевом у основи; 7) женска лична имена са глаголом у основи.

6.3.2.1.1. Женска лична имена са фитонимом у основи

Фитоними се налазе у основи следећих женских личних имена: *Божурка*[54] Т, *Гроздана*[55] Г, *Јаворка*[56] Бц Б ГС ДП Лж Т, *Јагодинка*[57] Б Т, *Јелица*[58] Г Гч К Л Т, *Љиљана*[59] Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Кц К Кв Лж Т Ч, *Невена*[60] ГС Г Гч ДП Кш Л, *Ружица*[61] Б ГЉ Г ДП ДС ДА Ј К Кв Л Т, *Смиљана* ГС Ј Т, *Смиљка* Т, а у потпуности су преузети за лично име у примерима *Вишња* ДС, *Јагода* Гч Ј Л Т, *Малина* Б Г Кш Л Лж.[62] Култ биљака у највећој мери припада жени (Чајкановић, 1923, стр. 138), те се то може сматрати већом заступљеношћу женских личних имена неголи мушких која припадају овој категорији.

6.3.2.1.2. Женска лична имена са зоонимом у основи

Будући да је при навођењу мушких личних имена са зоонимом у основи већ било речи о томе који су разлози надевања овог типа имена новорођеној деци, овде се на томе нећемо задржавати већ ћемо само навести која су то женска лична имена са зоонимом у основи забележена на испитиваном терену. То су имена *Вукана* ГЉ, *Вукица* Б Лж, *Вукосава* Гч Т. Интересантан податак је да су забележена само женска

[54] Божур је као цвет веома цењен и поштован међу српским народом. Он у себи носи лепоту и здравље, али и традиционално предање о истрајној борби за веру и част (Жикић, 1998, стр. 15; Питулић, 2007).
[55] Петар Стевановић ово име доводи у везу са именицом *грозд* (Стевановић, 2014, стр. 79).
[56] Женска лична имена са *јавором* у основи симболизују снагу, истрајност, дуговечност и мудрост, те се стога јавор често узима као основа женских личних имена (Жикић, 1998, стр. 73).
[57] Када пише о спасовданским обичајима, Миле Недељковић истиче важност јагоде указујући на веровање по коме се на Спасовдан ранило и ишло у јагоде, пошто се на празник ништа не једе док се не окусе прве, пролећне, спасовданске јагоде (Недељковић, 1990, стр. 228–229). У складу с тиме, информатори помињу да су име са овим фитонимом у основи раније углавном добијала деца рођена у пролеће.
[58] Са основом *јела* јавља се велики број женских личних имена. У народу се веровало да ће новорођена женска деца бити витка и велика као јела, те је то разлог надевања имена са овом основом (Жикић, 1998, стр. 82).
[59] Као једно од фреквентнијих у нашој грађи јавља се име Љиљана са фитонимом *љиљан* у основи.
[60] Петар Стевановић претпоставља да је „у прошлости (када је због лоших здравствених услова живота помор деце био велики) надевано детету из родитељске жеље да дете остане у животу, 'да не увене'“ (Стевановић, 2014, стр. 201).
[61] Оправданост честог надевања личног имена са *ружом* у основи лежи у томе што је она заузимала значајно место у породичном култу (Жикић, 1998, стр. 148; Софрић, 1990).
[62] Српски ономастикон познаје велики број женских личних имена која у основи имају фитоним. Сматрамо да су се та имена развила из општих именица. У нашој грађи у питању су именице *вишња*, *јагода* и *малина*. Више о фитонимима у систему женских личних имена в. у Грковић, 1983, стр. 37; Жикић, 1998; Жугић, 2004; Гочанин, 2009, стр. 131.

лична имена са основом *вук* у себи, што показује да се давањем имена женској деци мислило, пре свега, на профилактичку функцију тог имена (Грковић, 1983, стр. 36).

6.3.2.1.3. Женска лична имена по природним појавама

Попут мушког, и систем женских личних имена познаје имена по природним појавама. У селима Алексиначког Поморавља забележена су два женска лична имена овог типа: *Зорана* Гч, *Зорица* Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј К Кв Лж МД Т Ч.

6.3.2.1.4. Женска лична имена са именом места у основи

У нашој грађи забележена су следећа женска лична имена са именом места у основи: *Југословенка* Т, *Косовка*[63] ГЉ Т, *Србијанка*[64] Б ГС МД Т.

6.3.2.1.5. Женска лична имена са теонимом у основи

У грађи којом располажемо забележено је једно женско лично име са теонимом у основи, и то: *Богдана* Б.

6.3.2.1.6. Женска лична имена са описним придевом у основи

Као и код мушких личних имена, и код женских личних имена се описним придевима у основи покушавала успоставити веза са особином носилаца тих имена. Даље ће у тексту бити навођени придеви који су заступљени у основама женских личних имена:

благ: *Благица* Бц ГС Т.

горд: *Гордица* К.

[63] Милица Грковић наводи да је ово име постало нарочито популарно после балканских ратова (Грковић, 1977, стр. 267).
[64] За име Југословенка Милица Грковић подвлачи да је назив за житељку уже Србије узет за лично име (Грковић, 1977, стр. 308).

добар: *Добрија* Б, *Добрила* Б ГС ДП Т.

драг: *Драгана* Бц Б ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Лж МД Т Ч, *Драгиња* Т, *Драгица* Б ГС Г Гч ДС Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч, *Драгојла* Т, *Драгослава* Бц ГЉ Гч ДА К Кв Т.

леп: *Лепосава* Ј Т.

љуб(ак): *Љубинка* Б ГЉ Гч ДА Кц К Лж Т Ч, *Љубисава* Ч, *Љубица* Б Г Гч ДП ДС ДА К Кв Т

мио (< *мил*): *Миладија* Т, *Милана* ДА Ј, *Миланка* ДА, *Милева* Г Л Т, *Милевка* Г, *Милена* Бц ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј Кц К Кв Л Т, *Милијана* Б Ј Т, *Милика* Б, *Милица* Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч, *Милка* Г Т Ч, *Милкица* Лж Т, *Милованка* Т, *Милојка* Б, *Милосава* Т, *Милосија* Кц Т, *Милостивна* Т, *Милостија* Т, *Милунка* К Кв Т.

мир(ан): *Миросинка* ДП К Т, *Мирослава* ГС Гч ДП ДА Ј Кв Л Т.

млад: *Младена* Лж, *Младенка* Г.

рад(ан): *Радица* Б Г Гч ДА Ј К Кв Лж Т, *Радмила* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА К Кв Кш Л Т Ч, *Радојка* Т, *Радомирка* Т, *Радосава* Т.

Забележен је и пример попридевљавања женског личног имена када описни придев потпуно преузима функцију личног имена, и то: *Дивна* Г Кц Л Т.

6.3.2.1.7. Женска лична имена са глаголом у основи

Глаголи у основи женских личних имена имају функцију заштите носиоца имена од злих и нечастивих сила, чиме би се управо носиоцу тог имена омогућио дужи и квалитетнији живот. У основи женских личних имена у селима Алексиначког Поморавља налазе се следећи глаголи:

бранити (се): *Бранислава* Бц Б К, *Бранка* Б, *Бранкица* ГС Ј К.

видети: *Видосава* ГЉ.

стати/стојати: *Станимирка* Т, *Станица* ДС ДА К Т Ч, *Станка* Т, *Станоја* Т, *Станојка* ДА, *Стојана* Гч К Т Ч, *Стојанка* Б Г ДС К Т, *Стојна* ГЉ Т.

6.3.2.2. Структура женских личних имена

Женска лична имена се по својој структури знатно не разликују од мушких; могу бити проста, изведена и сложена, а, поред имена словенског порекла, забележен је и уплив имена страног порекла.

6.3.2.2.1. Сложена женска лична имена

У нашој грађи посебно место заузимају сложена женска лична имена. Највише их је настало од придевских основа у иницијалном делу сложенице, од којих се по својој фреквентности посебно издвајају *мил-*, *драг-*, *рад-* и *љуб-*. Основе првог дела сложенице које су учествовале у творби женских личних имена су следеће:

бисер-: *Бисерка* Б ГС Гч Л Т Ч.

благ-: *Благица* Бц ГС Т.

бор-: *Борика* ГЉ, *Борила* ГС, *Борица* Т.

бран-: *Бранка* Б, *Бранкица* ГС Ј К.

буд-: *Будимка* Б ГЉ Г Т.

вук-: *Вукица* Б Лж, *Вукосава* Гч Т.

грозд-: *Гроздана* Г.

дар-: *Даринка* Т.

добр-: *Добрија* Б, *Добрила* Б ГС ДП Т.

драг-: *Драгиња* Т, *Драгица* Б ГС Г Гч ДС Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч, *Драгојла* Т, *Драгослава* Бц ГЉ Гч ДА К Кв Т.

душ-: *Душанка* Бц ГЉ Гч Кв Т Ч, *Душица* Б ГС ГЉ Гч ДА Ј Кц К Кв Т.

злат-: *Златица* ГЉ Г Кв Л Т.

зор-: *Зорица* Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј К Кв Лж МД Т Ч.

јавор-: *Јаворка* Бц Б ГС ДП Лж Т.

јагод-: *Јагода* Гч Ј Л Т, *Јагодинка* Б Т.

јадран-: *Јадранка* Г ДА Т.

јел-: *Јелисавка* Т, *Јелица* Г Гч К Л Т.

југ-: *Југословенка* Т.

леп-: *Лепосава* Ј Т.

љуб-: *Љубинка* Б ГЉ Гч ДА Кц К Лж Т Ч, *Љубисава* Ч, *Љубица* Б Г Гч ДП ДС ДА К Кв Т.

мил-: *Миладија* Т, *Миланка* ДА, *Милева* Г Л Т, *Милевка* Г, *Милена* Бц ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј Кц К Кв Л Т, *Милијана* Б Ј Т, *Милика* Б, *Милица* Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч, *Милка* Г Т Ч, *Милкица* Лж Т, *Милованка* Т, *Милојка* Б, *Милосава* Т, *Милосија* Кц Т, *Милостивна* Т, *Милостија* Т, *Милунка* К Кв Т.

мир-: *Миросинка* ДП К Т, *Мирослава* ГС Гч ДП ДА Ј Кв Л Т.

млад-: *Младенка* Г.

невен-: *Невена* ГС Г Гч ДП Кш Л.

нег-: *Негованка* Кш, *Негомирка* Б.

рад-: *Радица* Б Г Гч ДА Ј К Кв Лж Т, *Радмила* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА К Кв Кш Л Т Ч, *Радојка* Т, *Радомирка* Т, *Радосава* Т.

рат-: *Ратомирка* Т.

слав-: *Славитељка* ГЉ Т, *Славица* Бц ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Лж Т Ч, *Славка* Т.

смиљ-: *Смиљана* ГС Ј Т, *Смиљка* Т.

срб-: *Србијанка* Б ГС МД Т.

стан-: *Станимирка* Т, *Станица* ДС ДА К Т Ч, *Станка* Т, *Станоја* Т, *Станојка* ДА.

стој-: *Стојана* Гч К Т Ч, *Стојанка* Б Г ДС К Т, *Стојна* ГЉ Т.

6.3.2.2.2. Изведена женска лична имена

Посебан тип женских личних имена јесу женска лична имена настала суфиксацијом. Укупно је приметно четрнаест суфикса који учествују у образовању женских личних имена, а као најфреквентнији издвајају се суфикси *-ица*, *-ка*, *-а*, *-инка*, док се ниско продуктивним у нашој грађи сматрају суфикси *-ава*, *-ијана*, *-ијанка* са по две потврде и *-ева* и *-иња* са једном потврдом.

Даље у тексту издвојена су женска лична имена према суфиксима који учествују у њиховој творби:

-а: *Богдана* Б, *Бојана* Г ДА Кв Т, *Бранислава* Бц Б К, *Вукана* ГЉ, *Гвоздена* ГС, *Горана* Т, *Добрила* Б ГС ДП Т, *Драгана* Бц Б ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Лж МД Т Ч, *Живана* МД, *Зорана* Гч, *Милана* ДА Ј, *Милосава* Т, *Миљана* ГС Гч ДА Кв Л Т, *Мирослава* ГС Гч ДП ДА Ј Кв Л Т, *Миљана* ГС Гч ДА Кв Л Т, *Младена* Лж, *Невена* ГС Г Гч ДП Кш Л, *Томислава* ГЉ.

-ава: *Видосава* ГЉ, *Танкосава* ГС.

-ана: *Биљана* Б ГС ГЉ Г ДП ДС ДА Кш Л Лж МД Т, *Божана* ГЉ Т, *Љиљана* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Кц К Кв Лж Т Ч, *Петкана* Т, *Слађана* Бц Б ГС ГЉ Г Гч Ј Кв Л Лж МД Т Ч, *Снежана* Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА К Кв Л Лж МД Т Ч, *Тијана* ДА Лж Т.

-анка: *Босанка* К Т, *Десанка* ГС ДП Т, *Душанка* Бц ГЉ Гч Кв Т Ч.

-ева: *Милева* Г Л Т.

-ена: *Милена* Бц ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј Кц К Кв Л Т, *Стамена* Т.

-ија: *Миладија* Т, *Милосија* Кц Т, *Милостија* Т, *Петрунија* ДА, *Тасија* Т.

-ијана: *Маријана* ГЉ, *Милијана* Б Ј Т.

-ијанка: *Заријанка* Т, *Србијанка* Б ГС МД Т.

-ика: *Божика* Ј, *Борика* ГЉ, *Милика* Б.

-инка: *Варадинка* Т, *Веселинка* Б, *Вукадинка* Кц, *Даринка* Т, *Јагодинка* Б Т, *Латинка* Б, *Љубинка* Б ГЉ Гч ДА Кц К Лж Т Ч, *Миросинка* ДП К Т.

-иња: *Драгиња* Т.

-ица: *Анђица* Б, *Благица* Бц ГС Т, *Бранкица* ГС Ј К, *Верица* Б ГЉ Г Гч ДС ДА Кв Кш Лж Т Ч, *Вукица* Б Лж, *Гордица* К, *Горица* ГС ГЉ Г Кв Л Т, *Даница* Б ГЉ Гч Т, *Драгица* Б ГС Г Гч ДС Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч, *Душица* Б ГС ГЉ Гч ДА Ј Кц К Кв Т, *Живица* Б ГЉ Г К Т, *Златица* ГЉ Г Кв Л Т, *Зорица* Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј К Кв Лж МД Т Ч, *Јелица* Г Гч К Л Т, *Катица* Б ДП К Т, *Лелица* Б, *Летица* Т, *Лозица* Б, *Љубица* Б Г Гч ДП ДС ДА К Кв Т, *Марица* Гч ДА Т Ч, *Милица* Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч, *Мимица* Ч, *Надица* ГС ГЉ Гч ДС ДА Ј К Кв МД Т, *Павица* Б, *Радица* Б Г Гч ДА Ј К Кв Лж Т, *Росица* К, *Ружица* Б ГЉ Г ДП ДС ДА Ј К Кв Л Т, *Славица* Бц ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Лж Т Ч, *Станица* ДС ДА К Т Ч, *Сунчица* Гч ДА Л Т.

-ка: *Бисерка* Б ГС Гч Л Т Ч, *Божурка* Т, *Будимка* Б ГЉ Г Т, *Данка* Л, *Донка* Т, *Дунавка* Л, *Душанка* Бц ГЉ Гч Кв Т Ч, *Живка* Т, *Загорка* ГЉ Г ДА К Лж Т, *Иванка* Ч, *Илинка* Т, *Јаворка* Бц Б ГС ДП Лж Т, *Јадранка* Г ДА Т, *Ковиљка* Бц Г Л Т, *Косовка* ГЉ Т, *Ливерка* Т, *Марјанка* Т, *Миланка* ДА, *Милевка* Г, *Милојка* Б, *Милунка* К Кв Т, *Младенка* Г, *Негованка* Кш, *Негомирка* Б, *Радојка* Т, *Радунка* Т, *Ратомирка* Т, *Сарајевка* Б Т, *Слободанка* Б ГС ГЉ Г Гч Лж Т, *Солунка* ГС Т, *Станојка* ДА, *Стојанка* Б Г ДС К Т, *Томиславка* Ј, *Убавка* ГС К Л Т.

6.3.2.2.3. Женска лична имена хипокористичког порекла

У групу имена хипокористичког порекла убрајамо она женска лична имена која имају облик сличан хипокористицима, али која немају хипокористичну функцију. Забележено је укупно 38 женских личних имена тог типа: *Анка* Т, *Вера* Л, *Вида* Г Лж, *Гина* Лж, *Града* Т, *Грана* Б Т, *Зага* Б, *Злата* Г Ј Т, *Зорка* Гч, *Јагода* Гч Ј Л Т, *Јасна* Б ДС, *Јелка* Кв Т, *Јонка* Т, *Коса* Б, *Краљка* Т, *Круна* ГЉ, *Лара* Г, *Лела* Г ДП Ј, *Лена* Лж, *Ленка* ГЉ Т, *Либа* Л, *Лоза* Т, *Маша* Кв, *Мила* Б Гч К Лж Т, *Мина* ГС, *Мирка* Гч, *Нађа* ДА, *Нина* Ј Лж МД, *Новка* Б, *Перса* Т, *Ратка* Б Т, *Роса* Т, *Руса* Кв, *Сања* Г Кв Кш Лж, *Севда* ГС, *Славна* ГС, *Смиља* Кш, *Стана* ДП Кш.

6.3.2.3. Женска лична имена страног порекла

Српски именослов по развојним етапама ширио се увођењем личних имена из страних језика. Поред мушких, често су преузимани и облици женских имена. Ономастикон Алексиначког Поморавља, тако, поред женских имена словенског порекла, познаје имена из грчког, хебрејског, латинског, руског језика и др.

У нашој грађи забележена су следећа женска лична имена преузета из грчког језика: *Адријана* Кш, *Андријана* ГЉ Ј Л, *Александра* ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Кш Л Т Ч, *Анастасија* Г Кш, *Ангелина* Гч, *Андријана* ГЉ Ј Л, *Анђела* ГС Г Гч Ј Кш, *Анђелија* Г ДС Ј Кш Т Ч, *Анђелка* Т, *Василија* Бц Г, *Верица* Б ГЉ Г Гч ДС ДА Кв Кш Лж Т Ч, *Верка* Б Кв, *Дафина* ДА Лж, *Ђурђа* Л, *Ђурђина* Б, *Иконија* Т, *Ирена* Г, *Јелена*[65] Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Кш Л МД Т, *Катарина* Б ГС Г Гч К Кв Кш Т, *Кристина* Гч ДА, *Лидија* Бц Гч К МД Т, *Магдалена* Ј, *Марија* ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Л Т, *Марина* Бц ГС ГЉ Г Гч ДА Ј Кв Кш Л Лж МД Т, *Надежда* Б ГС Гч ДА Ј Кв Т, *Наста* Т, *Николина* Г Л МД Т, *Сандра* Гч Л МД Т, *Селена* Бц, *Софија* Г Кш, *Стевана* Т, *Теодора* Г ДП Кш.

Следећа женска лична имена преузета су из хебрејског језика: *Ана* Ј Л, *Аница* Б, *Данијела* Б ГС ГЉ Г ДП ДС К Кв Кш Л МД Т, *Евица* Б К Т, *Ива* ДП Кв Л, *Ивана* Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кв Кш Л Лж МД Т, *Јана* Кв Т, *Јована* ГС ГЉ Г Гч ДА Кш Л Лж, *Јованка* Г Кв Т, *Марта* ГЉ Г Л, *Мартина* Г, *Мирјана* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА К Кв Л Лж МД Т Ч, *Оливера* ГЉ Гч ДА Ј К Кв, *Сара* Г К Т, *Сузана* ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кв Кш Л Т, *Тамара* Г ДА Ј Кв МД Т.

Женска лична имена преузета из латинског језика су следећа: *Валентина* Г Гч Кв Лж Т, *Виолета* ДА Лж МД Т, *Дијана* ГС Г Гч ДА, *Емилија* ГС ГЉ ДС Кш Л, *Јулијана* Т, *Маја* Гч Т, *Наталија* ГС Ј Л Лж МД, *Силвана* ДА Лж Т.

Женска руска имена која су ушла у ономастички систем Алексиначког Поморавља су следећа: *Весна* Бц ГС ГЉ Г ДС ДА Ј Кв Кш Л Лж Т Ч, *Наташа* Г

[65] Када помиње женско име Хелена, Милица Грковић пише да је оно истог порекла као женско име Јелена, али да је у том облику највероватније примљено из неких других западноевропских језика (Грковић, 1977, стр. 319). На обрађиваном терену имамо забележену једну потврду овог имена: *Хелена* МД.

ДА Ј Кв Кш Лж, *Олга* ГЉ Т Ч, *Соња* Лж МД Т, *Тања* Кш Л, *Татијана* Т, *Татјана* ГЉ Гч ДА Кв Лж, *Татјанка* Ј.

Женска лична имена оријенталног порекла у нашој грађи су следећа: *Емина* ДП, *Есма* Т, *Јасмина* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј Кв Кш Л Лж Т, *Роксанда* Т, *Руфада* Т, *Фазила* ГС.

Из француског језика преузето је једно женско личне име: *Жаклина* ДА Кш Л.

Систем женских личних имена бележи и једно име преузето из шпанског језика: *Анита* Б.

Из бугарског ономастикона преузето је једно женско име: *Пловдина* К.

Утицај западноевропских језика и његово присуство у систему личних имена Алексиначког Поморавља огледа се и у следећим примерима: *Анабела* Лж, *Андреа* Ј, *Габријела* Т, *Даниела* Кв, *Елена* Ј, *Михаела* Т, *Новела* Т.

Као једна од карактеристика именослова Алексиначког Поморавља која се тиче система женских личних имена издваја се неприсутност двоструких имена, што није случај у неким другим крајевима, додуше, у урбаним срединама (уп. Поломац, 2011; Марковић, 2024).

6.4. Лични надимци

Као засебна и врло специфична ономастичка категорија издвајају се лични надимци. Иако су они теоријски утемељени, у богатој ономастичкој литератури недостаје прегледност када је ова категорија у питању, те ће у наредним редовима лични надимци бити подробније описани.[66]

Одредница *надимак* у Речнику САНУ има неколико значења, и то: а) назив, име (често погрдно или хипокористично) којим се појединац (односно породица) прозове поред личног имена (презимена); б) покр. назив одмила, у обраћању; в) уопште реч, назив којим се нешто именује; г) додатно име, назив уз племићку

[66] О одредници *надимак* више прочитати и у *Речнику лингвистичких термина*, доступном на следећем линку: https://www.lingvistickitermini.rs/pojmovnik/nadimak/

титулу; д) назив који се некоме даје да би се окарактерисало његово дело, звање; ђ) покр. устаљени израз, узречица која се надене неком предмету (РСАНУ, 1988, стр. 617).

У *Енциклопедијском речнику лингвистичких назива* налазимо то да је надимак „pridjevak, odnosno drugo ime koje neko ima pored svog pravog imena i koje u svakom trenutku može zameniti pravo ime“ (Simeon, 1969, стр. 869). Милица Грковић, поред тога што истиче да се надимак носи напоредо са личним именом и/или презименом, наводи и да надимак често може бити погрдног карактера (Грковић, 2002, стр. 522). Истог мишљења је и Петар Шимуновић, који наводи да су надимци специфична имена која се надевају појединцима или целој породици, а које они носе уз њихово име или презиме (Šimunović, 2009, стр. 187, 191). Уз то, Дејвид Кристал сматра да лични надимци настају у друштвеним групама које чине међусобно блиски људи, истичући да су то групе попут спортских тимова, групе војника, колега на послу или чланова породице (Crystal, 2003, стр. 152). Даље, важно је истаћи то да Вук Стефановић Караџић у *Српском рјечнику* наводи да „у Црној Гори и Херцеговини много чељади (и мушко и женско) има још по једно име осим крштенога“ (Караџић, 1935, стр. 399) и наводи да надимци могу бити двојаки, односно да се једни надевају детету у кући одмила, а други ван куће. Голуб Јашовић томе додаје да се лични надимци „у свакодневној комуникацији употребљавају као имена за идентификацију људи“ (Јашовић, 2009, стр. 26), будући да „појединац добија надимак онда када испољи какву карактеристику која ће мотивисати појаву новог имена (надимка)“ (Танасковић, 2012, стр. 24) и припадају, како истиче Милица Лађевић, систему неслужбеног именовања (Lađević, 1981, стр. 324). Милица Грковић пак, када говори о разлозима за надевање надимака, наводи да они могу бити заштитног карактера, одмила, са сврхом исмевања и ругања, али и да служе распознавању појединаца ван куће (Грковић, 2002, стр. 522). На основу свега претходно изнесеног, лични надимак могао би носити функцију *секундарног имена*. С друге стране, Милија Станић наводи да „надимци немају снагу имена […] они се често налазе само у границама породице или у границама ближе околине, као и хипокористици и пејоративи“ (Станић, 1989, стр. 516), са чиме се делимично слажу Михаило Шћепановић и Снежана Баук, који уз одредницу *надимак* наводе да је то „незванично, нестално и допунско име човека дато у породичном или ужем

социјалном окружењу“ (Шћепановић и Баук, 2002, стр. 281). Међутим, када бисмо говорили о разлици између личних имена и личних надимака, не смемо заборавити то да лично име, „упркос томе што упућује на свога носиоца, не указује ни на какву његову особину“ (Стефановић, 2022, стр. 51), што и те како јесте случај са надимцима. Уз то, за разлику од хипокористика, који настају у кругу породице и блискијих кругова људи, лични надимци настају на различите начине и на различитим местима (Лазаревић, 2001, стр. 228). Уосталом, „надимци (као антропономастичка категорија) могу бити показатељи језичког развоја (ономастички подаци сматрају се значајним изворима за проучавање историје језика), културно-историјских чинилаца, погледа на свет, носиоци дијалекатске информације, али и одраз верске и етничке припадности неке заједнице“ (Дејановић, 2021, стр. 40). Сходно свему наведеном, лични надимци, иако нису обавезна човекова компонента, „боље представљају једног човека него што то чине његово име и презиме“ (Стефановић, 2019, стр. 36) и постају део човековог културног идентитета. На тај начин они служе „не само за […] идентификацију него носе у себи и диференцијацијски моменат у односу на друге особе, без обзира на чињеницу јесу ли семантички пејоративни, хипокористични или неутрални“ (Јашовић, 2009, стр. 30). Лични надимци често имају пејоративни карактер, што потврђује и приступ информатора током разговора са истраживачем.[67]

Сходно томе што лични надимци у тренутку надевања остварују и „метафоричну везу са значењем лексеме која их је мотивисала“ (Танасковић, 2012, стр. 24), формирањем семантичких група може се утврдити која су била најчешћа занимања у прошлости, које се физичке и карактерне особине појединаца издвајају, какав је био начин живота, али се могу изразити и различите културолошке компоненте, а свакако да је „најупадљивија особина, из угла оног који именује појединца […] најчешћи мотив за давање надимка“ (Петровић-Савић, 2016, стр. 58). Надимком, „којим се појединац истиче и маркира у својој заједници, често се указује на одређену особину, ону најистакнутију, било да је у питању физички изглед, понашање особе у друштву, њено порекло и сл.“ (Савић, 2024а, стр. 35).

[67] Овде наводимо флоскулу са терена из села Трњане када информатор који носи надимак пејоративног карактера истраживачу не наводи његово постојање, док изузетно детаљно описује разлоге надевања надимака пејоративног карактера другим комшијама. Из разговора са другим информаторима сазнали смо значење његовог надимка.

Важно је и то што, поред ономастичког, лични надимци носе и лексичко значење мотивне речи, те је то разлог мотивацијске анализе грађе, а „о мотивацији личних надимака у систему ономастике говоримо онда када за надевање надимка служи одређена карактеристика носиоца, а разноврсношћу семантичких група не стиче се увид само у ономастику већ и у историју и културу испитиваног предела“ (Стефановић, 2022, стр. 55), а како наводи Милета Букумирић, „семантика надимака је, по правилу, непрозирна, а мотивација именовања на први поглед нејасна, тако да се без помоћи информатора тешко могла откривати, а без ње је било немогуће надимке систематизовати“ (Букумирић, 2015, стр. 273). За класификацију надимака веома важну улогу имају како спремност информатора за сарадњу тако и способност истраживача, те је њихова узајамна кооперативност кључни фактор за успешан исход.

Савремена истраживања и подробнија језичка анализа личних надимака (Жугић, 2002; Јашовић, 2009; Јашовић, 2010; Танасковић, 2012; Петровић-Савић, 2016; Јашовић, 2018б; Дејановић, 2021; Petrović-Savić, 2021; Стефановић, 2022; Обрадовић, 2023; Савић, 2024а; Стефановић, 2024) говоре у прилог томе да ова ономастичка категорија полако постаје неизоставни део интересовања лингвиста, а често публиковање грађе и семантичка/мотивациона анализа личних надимака из различитих микрорегија може системски показати културолошке разлике међу српским становништвом. Стога задатак пописивања и анализе личних надимака сматрамо прилично важним.[68]

Класификовани надимци „омогућиће будућим истраживачима преглед надимака пониклих на овим просторима, могућност за лингвокултуролошка истраживања, заснована на анализи културне компоненте присутне у представљеним ономастичким јединицама, будући да се у њима изражава и ванјезичка стварност“ (Јашовић, Дејановић, Стефановић, 2023, стр. 6), а приступ примењен у овом истраживању омогућава да се „сагледа начин на који

[68] Као приоритет ономастичара убудуће може се издвојити лексикографско уазбучавање грађе са читавог српског говорног подручја. Објављена грађа са простора Косова и Метохије прикупљена је и објављена у *Речнику личних надимака Срба са Косова и Метохије* (Јашовић, Дејановић, Стефановић, 2023), те би се по том моделу могла објединити сва досад објављена грађа у србистичкој литератури.

представници испитиваног подручја маркирају одређену особу личним надимком, који функционише као нова дистинктивна јединица“ (Жугић, 2002, стр. 202).

На основу прикупљене грађе, формирано је укупно осамнаест семантичких група, и то: 1) лични надимци мотивисани занимањем појединаца; 2) лични надимци мотивисани понашањем појединаца или каквом специфичном ситуацијом; 3) зооними у личним надимцима; 4) лични надимци мотивисани физичким изгледом појединаца; 5) лични надимци мотивисани пореклом или каквим етником или етнонимом; 6) лични надимци мотивисани именима, презименима или надимцима познатих личности; 7) лични надимци мотивисани говорном маном појединаца; 8) наслеђени лични надимци; 9) лични надимци мотивисани именима фиктивних ликова из цртаних филмова; 10) лични надимци мотивисани апелативима за именовање сродства; 11) лични надимци мотивисани титулама и различитим звањима; 12) лични надимци мотивисани карактерном особином; 13) лични надимци мотивисани кулинарском лексиком; 14) лични надимци мотивисани презименима; 15) фитоними у личним надимцима; 16) лични надимци мотивисани друштвеним односима; 17) лични надимци мотивисани фиктивним ликовима; 18) лични надимци нејасне мотивације.

6.4.1. Лични надимци мотивисани занимањем појединаца

Бројност личних надимака мотивисаних према занимању његовог носиоца најбоље приказује то да су занимања „чест изворни домен за стварање надимака“ (Стефановић, 2022, стр. 52). Лични надимци мотивисани занимањем појединаца приказују однос средине према (не)стручним квалификацијама њихових носилаца, а подаци добијени из грађе, који припадају овој семантичкој групи, најбоље показују која су то приоритетна занимања била у прошлости у селима Алексиначког Поморавља. Велику улогу у процесу именовања има и метафора, те овој семантичкој групи не припадају само надимци са занимањем у основи већ се могу наћи и апелативи који су уско везани са одређеним занимањем (нпр. *Аутобус* ГС, *Гајба* Т, *Кмет* Ј и сл.). Овој семантичкој групи, тако, припадају следећи лични надимци: *Албантин* Б, *Аутобус* ГС, *Аџија* Б, *Бакарија* Бц, *Басаџија* Г, *Бескијар* Лж, *Бојаџија* Лж, *Бриле* ГЉ, *Брица* ГС, *Вариоџ* Бц, *Ветеринар* Г, *Гајба* Т, *Деловођа* Б,

Доца Ч, *Зидар* Т, *Јаза* К, *Јужарац* ГС, *Касапин* Т, *Катранџија* ГС, *Качар* ДА ГС, *Кмет* Ј, *Ковач* ДА МД, *Колар* Б Т, *Колесар* Т, *Конопљар* К, *Коњар* Б, *Коџијаш* Б, *Кучинар* ГС, *Кучињар* Лж, *Мајстор* Т, *Месар* Б, *Млекарче* Т, *Млинар* Лж, *Молер* Б, *Опанчар* Т, *Пекар* ГС Г, *Поп* ГС К Лж, *Петлајка* Г, *Поткивач* Б, *Пискарало* Т, *Поштар* Г, *Правница* Г, *Професор* ГС, *Прскалица* Т, *Скелеџија* Т, *Струја* Ј, *Стругар* ГС, *Таксиста* Лж, *Точилац* ГС, *Туткал* К, *Тутур* Г, *Ћаба* Т, *Цоца* Т, *Часовничар* ДА, *Џелат* Г, *Шишај*, *синко* Г, *Шпика* К, *Шумар* К.

6.4.2. Лични надимци мотивисани понашањем појединаца или каквом специфичном ситуацијом

Због веома честих специфичних ситуација у којима су се појединци налазили, било у друштву или не, ова семантичка група је веома фреквентна. Оваквом се мотивном везом представљају и културолошке компоненте друштва. Мотивација је код већине примера који припадају овој семантичкој групи наведена у речничком делу докторске дисертације (в. *Речник личних надимака*), а забележен је чак 61 лични надимак мотивисан понашањем појединаца, и то: *Алавуждa* Г, *Баџа* К, *Бомбић* ГЉ, *Бонђа* Т, *Брзи* ДС, *Буклика* Т, *Вуждa* Ј, *Галерија* Т, *Глобус* Г, *Глувча* К, *Гужва* ДА, *Дивљак* Лж, *Дик* К, *Динамит* Т, *Дрма* МД, *Дрско* ДС, *Ждимко* Т, *Звечка* Т, *Зевка* Б, *Звезда* К, *Исус* Т, *Кита* Г, *Колективац* Б, *Кошава* К, *Кремче* ГЉ, *Крка* К, *Мирација* Б, *Мркоња* ДС, *Муња* Б, *Мућак* Б, *Општинско* Т, *Печенка* Т, *Пировинка* Т, *Поревко* МД, *Прдлић* Г, *Просерко* Б, *Рема* Г, *Рикос* Г, *Свезналица* ДС, *Сеља* Кш, *Сеџа* Т, *Сиринавка* Т, *Слано море* Т, *Сребрица* К, *Тополовина* Т, *Ћаба* К, *Урле* ГС, *Усерко* К, *Цака* ГС Т, *Цревo* ГС, *Цуки* К, *Чауш* Т, *Чкембе* Т, Ц Б, *Џерима* ГС, *Џигеран* Т, *Швајн* К, *Шега* ГС, *Шеширче* ДС, *Шоче* Т, *Шприцер* Б, *Шустер* К.

6.4.3. Зооними у личним надимцима

У основи личних надимака зооними се јављају као „продукт асоцијативне везе између номинатора и референта, у временском трајању потребном да номинатор из збира формираних особина референта издвоји само једну, по њему најмаркантнију која постаје мотив именовања“ (Жугић, 2004, стр. 190). На тај начин зооними

„показују колико је на појмовном нивоу снажна веза између ознаке и означеног, тј. колико народне представе о животињама, условљене традицијом, културом, те емпиријским, али и магијским доживљајем света, обремењују језички знак и учитавају у њега слојеве екстралингвистичких наноса“ (Новокмет, 2020, стр. 162).[69] Укупно су забележена 43 примера личних надимака мотивисаних зоонимима, који су разврстани у неколико подгрупа, сходно томе којој врсти зоонима припадају, и то: 1) лични надимци мотивисани називима домаћих животиња; 2) лични надимци мотивисани називима дивљих животиња; 3) лични надимци мотивисани птицама; 4) лични надимци мотивисани рибама и водоземцима; 5) лични надимци мотивисани инсектима и гмизавцима; 6) лични надимци мотивисани глодарима.

1) лични надимци мотивисани називима домаћих животиња: *Бикуша* Гч Кц, *Бица* Лж, *Бицоња* ГС, *Гица* ДС, *Гица прасе* Т, *Јарац* ГЉ Г К, *Квачка* К, *Коза* Б ГЉ К, *Кокошка* Г Т, *Кулаш* Б, *Магаре* ГС ГЉ, *Мазга* ГС, *Мацишше* Г, *Мече* ГС Г, *Мачор* Т, *Пијуко* К, *Пиле* ГС, *Пилка* К, *Прасе* ДС Г, *Ћуран* Т, *Ћуре* Б, *Шотарка* Т;
2) лични надимци мотивисани називима дивљих животиња: *Горило* Г, *Зајац* Г, *Залац* К, *Зека* Г Ј, *Мајмун* ДС, *Меда* Т, *Мечка* ГС, *Слонче* Б ДС Г;
3) лични надимци мотивисани птицама: *Гутка* Г, *Љештарка* К, *Мисирка* ДС, *Попуњак* ГС, *Пупуњак* ГС, *Ћукавац* Т, *Фиш* К, *Чкорац* Т, *Шојка* ГЉ;
4) лични надимци мотивисани рибама и водоземцима: *Жабац* Лж Т, *Пастрмка* Т;
5) лични надимци мотивисани инсектима и гмизавцима: *Жељка* Т;
6) лични надимци мотивисани глодарима: *Пацов* Б.

6.4.4. Лични надимци мотивисани физичким изгледом појединаца

Како физички изглед често карактерише и обележава појединца, лични надимци њиме мотивисани надевају се „најчешће по боји косе, њеној величини, по брковима, телесној грађи, висини, дебљини, облику и величини појединих делова тела и слично“ (Јашовић, 2009, стр. 30). Милета Букумирић наводи да „изразитија

[69] Лични надимци са зоонимом у основи најчешће имају пејоративни карактер (в. *Речник личних надимака* у речничком делу докторске дисертације).

висина, корпулентност, пре свега изглед који карактерише пуније особе, мотивише за именовања носилаца“ (Букумирић, 2015, стр. 274). Из наше грађе издвајамо 43 лична надимка која припадају овој семантичкој групи, и то су: *Балча* Т, *Бели* Г ГС ДА МД Т, *Беличко* ДС, *Белка* Т, *Блек стена* Т, *Брце* ДС, *Бузда* Лж, *Бујко* Л, *Буља* Г, *Главаш* Лж, *Главша* Б, *Гузица* Т, *Дебели* Б, *Дрвце* ГС, *Жута* Т, *Жути* Б, *Жуња* ДС Г Ј Лж, *Крна* Т, *Крњашка* Т, *Луче* К, *Мали* Т, *Медени* ГС, *Муса* ГС, *Прцко* ГС, *Сајла* Г, *Сила* К, *Слика* Т, *Талуска* Г, *Трбушин* К, *Трта* Лж, *Трунта* К, *Ћуфта* ДС, *Цвикераш* Т, *Цокула* ГС, *Црља* Лж, *Црни* Б ГС, *Чела* К, *Чомбе* ДС, *Шики* ГС, *Шиља* Г Т, *Штрбља* Т, *Штрока* Т, *Шупље коске* К.

6.4.5. Лични надимци мотивисани пореклом или каквим етником или етнонимом

Семантичка група личних надимака мотивисаних пореклом или каквим етником или етнонимом најверодостојније може приказати процес миграција у прошлости. Будући да је Алексиначко Поморавље често насељавано из различитих крајева, сасвим је очекиван велики број надимака који припада овој семантичкој групи. Тако лични надимци мотивисани пореклом или каквим етником или етнонимом означавају „народност, порекло или неку особину карактеристичну за одређену етничку заједницу или личност“ (Букумирић, 2015, стр. 274). Уосталом, „етноназиви који народу долазе са стране изводе се из претпостављеног порекла тог народа, назива бивше или наслеђене територије, етноса који је на тој територији раније обитавао, затим из топонима, хидронима, оронима итд., али и по основу социјалног положаја, руралног или урбаног начина живота и, после свега, субјективног (позитивног или негативног) става према дотичном народу, формираног на темељу оваквих или онаквих представа о њему“ (Рељић, 2011, стр. 168). У селима Алексиначког Поморавља забележен је 41 лични надимак мотивисан пореклом или каквим етником или етнонимом, а даље у тексту дати су примери носилаца са мотивацијом овог типа: *Албанац* Л, *Американац* ГС Г, *Бањац* Т, *Босанац* Б Г К Т, *Босанка* К, *Босце* Лж, *Бугарин* Б Г, *Бугарка* Б МД, *Врањанац* Лж, *Вукањац* Г, *Грчки* Т, *Енглез* ДА, *Житковчанка* ДС, *Кинез* Т, *Коритар* К, *Косоварка* ГЉ, *Лесковчанин* Лж, *Лондонац* К, *Македонац* Б ДС, *Македонка* Бц Л, *Моравче* Г, *Немац* ДС, *Османац* К, *Росуљац* Г, *Рус* Г Лж Т, *Рускиња* Б, *Словенац* Л,

Словенка МД, *Турски* Б, *Турчин* Б, *Француз* ГС, *Хрватица* Л, *Цига* Лж Т, *Циганка* Б, *Црногорац* Б Л Т, *Црногорка* Б Л, *Чабра* ГЉ, *Чардаклија* Лж, *Шиптар* Т, *Шоп* Г, *Шумадинац* Б.

6.4.6. Лични надимци мотивисани именима, презименима или надимцима познатих личности

Мештани села Алексиначког Поморавља често су узоре налазили у познатим личностима. У прилог томе говори одређени број личних надимака мотивисаних именима, презименима или надимцима познатих личности, па чак и именима њихових улога у култним како домаћим тако и страним филмовима. Ова семантичка група је „најбољи показатељ тога да се разне сфере друштва одражавају и на личне надимке људи“ (Стефановић, 2022, стр. 53). Овој групи припада 20 надимака, а према томе из које сфере долазе познате личности, формиране су следеће подгрупе:

1) музика, филм, уметност: *Боле* Т, *Мане* Л, *Конан* Лж, *Лепа Брена* Т, *Лепи Цане* Ч, *Ребран* ДА, *Шејн* Г, *Шојер* К;
2) спорт: *Галис* ГС, *Каталински* Т, *Келаво* Т, *Панча* ДС, *Ћафу* Б, *Франц* Т, *Џаја* Т, *Шумахер* ДС;
3) историјске личности: *Саламунка* Т, *Тесла* Б;
4) политичке личности: *Рега* Лж, *Реган* К.

6.4.7. Лични надимци мотивисани говорном маном појединаца

Једна од врло приметних особина појединаца може бити и говорна мана, најчешће стечена у раној фази живота. Она временом постаје обележје појединца, те се као чест изворни домен за надевање личних надимака може наћи управо и неразумна артикулација гласова, најчешће неке речи. Широм Алексиначког Поморавља забележено је 20 личних надимака мотивисаних говорном маном појединца: *Гема* Г, *Гркља* ГС, *Гркљанац* К, *Губонија* Б, *Гуче* Г, *Жома* ГС, *Кесер* Т, *Кодић* Б, *Лакица*

К, *Лацко* К, *Моша* Ј, *Муса* Г, *Њушмула* Т, *Рда* К, *Рце* Г, *Фуђа* ГС, *Цив* К, *Цуцула* ГС, *Цана* Т, *Цбан* Б.

6.4.8. Наслеђени лични надимци

У селима Алексиначког Поморавља чест је пример наслеђивања надимака с колена на колено. Тиме се лични надимак, карактеристичан за једног носиоца, одржава међу мештанима и у народу „остаје да живи“ и након његове смрти. Забележен је немали број овог типа личних надимака, с тим да је забележено и девет надимака жена, преузетих од брачног партнера. Женски лични надимци, тако, својом формом, али и непостојаношћу, најбоље рефлектују патријархални систем вредности. Овом приликом, женски надимци нису засебно систематизовани, али, овако презентовани, представљају подлогу за ширу анализу и детаљнија истраживања, и то не само у оквирима лингвистике. Сходно свему наведеном, од наслеђених надимака формиране су две подгрупе: 1) лични надимци наслеђени од предака; 2) лични надимци наслеђени од брачног партнера.

а) лични надимци наслеђени од предака: *Буба* Б Т, *Буљић* Г, *Верко* Т, *Дуда* Т, *Камбер* ДА, *Коларица* Б, *Лукица* Т, *Мурџа* Т, *Панта* ГС, *Рајс* Т, *Сера* Т, *Тимотије* Т, *Томка* ДА, *Ћабче* ГС, *Чорков* Лж, *Чуде* Т, *Џупуња* Г, *Шибе* Т;

б) лични надимци наслеђени од брачног партнера: *Амазонка* Г, *Громче* Т, *Десетарка* Т, *Коларка* Б, *Колективка* Б, *Кркиница* К, *Микерка* Т, *Ровељка* Лж, *Шпикиница* К.

6.4.9. Лични надимци мотивисани именима фиктивних ликова из цртаних филмова

Посебну семантичку групу чине лични надимци мотивисани фиктивним ликовима из цртаних филмова, те тако можемо наћи неке од омиљених цртаних ликова актуелних у другој половини XX века. У грађи којом располажемо забележено је пет личних надимака из ове категорије: *Калимеро* ГС, *Кременко* ГС, *Лиса* К, *Паја* К, *Џери* Ј.

6.4.10. Лични надимци мотивисани апелативима за именовање сродства

Пошто сродничку терминологију можемо схватити „као систем термина формиран у складу са структуром сродства, можемо рећи да је познавање терминологије значајно за разумевање сродничких односа. Узимајући у обзир да терминологија сродства зависи од друштвено-историјског контекста у којем постоји, видимо да је познавање сродничке терминологије значајно за разумевање друштвене структуре у целини“ (Ђорђевић, 2001, стр. 110). Сходно томе, изводи се закључак да апелативи за именовање сродства изражавају блискост носиоца надимка према околини или ужем члану породице према којем му је надевен надимак. Забележено је осам личних надимака са овом мотивацијом: *Бабачко* Т, *Бабинац* Лж, *Баја* Бц, *Бајра* Г, *Брат* ДА, *Деда* Б, *Мате* ДС, *Чика* Т.

6.4.11. Лични надимци мотивисани титулама и различитим звањима

С обзиром на то да и у руралним срединама постоји потреба појединаца за изражавањем моћи (в. *Речник личних надимака*), очекивано је надевање надимцима мотивисаним титулама или различитим звањима. Сходно друштвеним разликама при изражавању моћи, формирано је неколико подгрупа, и то: 1) титуле; 2) војничка звања; 3) звања која карактеришу отменост и господственост. У селима Алексиначког Поморавља забележено је осам надимака која припадају овој семантичкој групи.

а) титуле: *Бајазит султан* К, *Цар* Б Г, *Царски* К, *Шериф* Т, *Шеф* Т;

б) војничка звања: *Капетан* Л, *Каплар* Б;

в) звања која карактеришу отменост и господственост: *Сењор* Б.

6.4.12. Лични надимци мотивисани карактерном особином

Испољавање одређених карактерних особина је, такође, извор за формирање надимака. Као једно од кључних обележја личности, карактерна особина присутна је у једанаест личних надимака. У испитиваном подручју забележени су следећи

лични надимци мотивисани карактерном особином: *Дрћко* ГЉ, *Дурач* К, *Дурка* Б, *Курта* Б, *Ладовина* К Т, *Лошко* Т, *Мила* ГЉ, *Пижља* Т, *Пицаћ* Т, *Тандрлика* Т, *Тоњча* Т.

6.4.13. Лични надимци мотивисани кулинарском лексиком

У литератури се досад истиче да „лексички фонд који се односи на кулинарство формира посебну терминологију из једне од сфера свакодневног живота“ (Радоњић, 2017, стр. 1). Међутим, иако и тематски разноврсна у селима Алексиначког Поморавља (в. Радоман Цветићанин, 2012), кулинарска лексика не заузима значајно место при процесу надевања личних надимака. Лексика из домена кулинарства забележена је у свега неколико примера, и то: *Диња* Б ГС, *Кочан* К, *Кулаш* Т, *Лубенче* Б ГС, *Цигеран* Т.

6.4.14. Лични надимци мотивисани презименима

У једну од формираних група спадају и лични надимци мотивисани презименима. Овај тип личних надимака близак је хипокористицима, с тим да је разлика у томе што су хипокористици скраћена лична имена, а лични надимци скраћена презимена. Како је презиме одређујућа компонента једне фамилије тако је био очекиван и велики број личних надимака добијених скраћивањем презимена. Међутим, забележена су свега четири надимка овог типа мотивације, што објашњавамо великим бројем хипокористика, односно именовања од скраћених личних имена. То су следећи надимци: *Диле* ГС, *Пејко* Лж, *Тоша* Кш, *Цивке* Л.

6.4.15. Фитоними у личним надимцима

Невелики број личних надимака мотивисан је фитонимом иако се култ биљака сматра врло поштованим међу мештанима Алексиначког Поморавља. Забележена су свега два примера личних надимака са фитонимом у основи: *Зумбул* Б, *Лала* Лж.

6.4.16. Лични надимци мотивисани друштвеним односима

У ову групу смештени су лични надимци мотивисани заправо друштвено-историјским моментима из прошлости, те овде наводимо два примера именовања: *Ајдук* К, *Четник* ДА ГС Т.

6.4.17. Лични надимци мотивисани фиктивним ликовима

Лични надимци мотивисани фиктивним ликовима нису фреквентни. Забележена су само два облика, и то: *Вампирка* Т, *Дракула* Г.

6.4.18. Лични надимци нејасне мотивације

У последњу групу смештени су лични надимци за које информатори нису имали никакве податке. Сви ти надимци су у активној употреби, а, иако се у неким примерима мотивација могла претпоставити, нисмо се тиме бавили, те тако ова семантичка група броји укупно 64 примера. То су следећи лични надимци: *Адамче* Лж, *Алавуш* Г, *Бас* Г, *Бељгуз* Лж, *Бренгал* Т, *Бутка* Г ДС, *Вили* Т, *Вржда̏ло* Г, *Гега* Т, *Доде* ДС, *Ђерош* ГЉ, *Жоца* ДС, *Звеле* Б, *Зубер* Г, *Јуско* Т, *Калаба* Лж, *Кесер* Б, *Корела* К, *Коритар* Б, *Кроца* Т, *Куљче* Г, *Кундак* Г, *Кусаћ* ГЉ, *Кушља* К, *Минцер* Т, *Мурџа* ДС, *Њехман* Т, *Њурла* Г, *Палунка* Б, *Прчула* Г, *Пулка* Т, *Пуре* Т, *Пуфта* Г, *Расе* Лж, *Ровела* Лж, *Рочко* Б, *Рунда* Г, *Сунђер* Б, *Сурка* Т, *Тилко* ГС, *Трефлан* ГС, *Триша* Т, *Ћифта* Г, *Ћуђа* К, *Урица* Т, *Фифи* Т, *Фуња* ГС, *Фућара* ДС, *Цврле* Т, *Цоне* Т, *Цуцулеја* Т, *Чаклас* ДА, *Чорља* К, *Чурулејка* Т, *Чучундера* Т, *Чуче* Б, *Џамбас* Б, *Џвизга* Т, *Џмркља* Лж, *Џома* Б, *Џунџулеја* ГС, *Шаја* Ј, *Шиник* Б, *Ширкић* Б.

Прикупљена грађа броји 424 лична надимка, а на основу ње, формирано је укупно осамнаест семантичких група. Највише надимака мотивисано је занимањем појединаца и њиховим понашањем или каквом специфичном ситуацијом. Значајан удео при формирању надимака имају зооними, с тим да је формирано више подгрупа, сходно томе којој врсти зооними припадају, и то: 1) лични надимци мотивисани надимцима домаћих животиња; 2) лични надимци мотивисани

називима дивљих животиња; 3) лични надимци мотивисани птицама; 4) лични надимци мотивисани рибама и водоземцима; 5) лични надимци мотивисани инсектима и гмизавцима; 6) лични надимци мотивисани глодарима. Физички изглед појединаца, али и етници и етноними, такође, имају значајно место при формирању надимака. Уз то, забележени су и лични надимци мотивисани именима, презименима или надимцима познатих личности, говорном маном појединца, именима фиктивних ликова из цртаних филмова, апелативима за именовање сродства итд. У активној употреби су и наслеђени лични надимци. С друге стране, најмање је забележено личних надимака мотивисаних фитонимима, друштвеним односима и фиктивним ликовима. Овако класификованим личним надимцима стиче се увид у прегледност културолошког момента једног подручја, будући да су многи примери именовања условљени друштвено-историјским, културним и социолошким приликама у селима Алексиначког Поморавља. Како су лични надимци ономастичка категорија која може испољити и дијалекатске црте поднебља у којем су прикупљани, њихово прикупљање, потом и анализа, могу бити од велике важности за лингвистику.

6.5. Хипокористици

Хипокористици се због своје форме, такође, издвајају као засебна ономастичка категорија.[70] Недељко Богдановић истиче да „име по милос јесте хипокористични облик крштеног имена настао обично скраћивањем правог имена, или формиран додавањем наставка на пуни или скраћени део“ (Богдановић, 1992, стр. 324–325). Петар Шимуновић наводи да хипокористици настају скраћивањем личних имена за један или два слога и додаје да се тако „dobivala okrnjena imenska osnova na koju je dolazio drugi formant s hipokorističkim nabojem“ (Šimunović, 2009, стр. 149). То су заправо „скраћена лична имена која се дају ради економичности те се по правилу јављају уз вишесложна лична имена […], односно то су деривати настали скраћивањем личних имена уз која стоје“ (Букумирић, 2015, стр. 225). Милета Букумирић такође наводи да су хипокористици најчешће двосложне форме и да

[70] За хипокористике се у литератури још наводе и облици *милоштице* и *драгоснице* (уп. Моловић, 1977, стр. 365; Лазаревић, 2001, стр. 148).

постоје хипокористици који су изгубили своју хипокористичност, те да се могу јавити како у форми хипокористика тако и у форми секундарног личног имена (Букумирић, 1981, стр. 342). Они најчешће настају додавањем различитих суфикса на иницијални слог одређеног личног имена. Такође, основа хипокористика може бити медијални слог вишечланог имена, а, исто тако, хипокористичну основу могу чинити и финални слогови личних имена. Иако су по својој функцији блискији личним надимцима, хипокористици се чешће везују за лична имена. Они не замењују лично име него делују напоредо са њим, а, како сматра Љубисав Ћирић, „хипокористична имена су намењена ословљавању у интимнијем кругу, врло су бројна и присутна код свих имена – словенских, хришћанских, исламских и модерних“ (Ћирић, 2012, стр. 36). Овај аутор закључује да једно име може послужити за творбу више хипокористика, и обратно, један хипокористик може да буде изведен из више имена (Ћирић, 2012, стр. 36), што је случај и са хипокористицима забележеним у селима Алексиначког Поморавља. У нашој грађи забележено је укупно 138 различитих хипокористика, од тога 76 мушких и 62 женска облика за 401 носиоца, од чега је 211 мушких, а 189 женских.

Даља класификација хипокористика урађена је према творбеним моделима, те су тако мушки хипокористици одвојени од женских, будући да је приметно да постоји више начина извођења женских хипокористика.

6.5.1. Мушки хипокористици

Будући да је на простору Алексиначког Поморавља приметан велики број хипокористика, сасвим је очекивано да постоји и велики број начина њихове творбе. Хипокористици настају скраћивањем личних имена, те се на окрњену основу додаје одређени суфикс.[71] Мушки хипокористици биће разврстани по томе који суфикси учествују у процесу њиховог настанка. У творби мушких хипокористика учествовало је осамнаест суфикса, од којих су најпродуктивнији суфикс *-ки* са 51 потврдом, *-е* са 38 потврда, *-а* са 31 потврдом и *-ле* са 25 потврда. Забележен је и велики број ниско продуктивних суфикса, од којих се издвајају *-ка*,

[71] О суфиксима који могу учествовати у творби хипокористика в. Стевановић, 1970, стр. 453–538; Babić, 1986; Клајн, 2003.

-ра, *-ћа*, *-ца* и *-ја* са по две потврде, док суфикс *-че* има само једну потврду из испитиваних пунктова.

Даље ће бити наведени сви суфикси који су учествовали у образовању мушких хипокористика и примери именовања забележени на терену.

-а: *Аца* ГС ГЉ Г Гч ДА Ј Кв Кш Л Т Ч, *Бата* Бц ГЉ Г Гч ДС Кц К Кв Л Т, *Боба* Г Кв, *Божа* ГЉ Кв, *Бора* Б, *Гага* Г ДС Кв Л Лж, *Југа* Гч Лж, *Љуба* Лж, *Мија* К, *Слоба* Кв Лж, *Света* ГЉ Т, *Срба* Т Ч, *Тоза* Кц, *Тома* Г Гч Кв МД, *Чеда* К;

-е: *Бане* ДА, *Бране* Б Л, *Граде* Т, *Жаре* Г Гч Л, *Љубе* ГС ГЉ ДА Т Ч, *Маре* Г ДП Л Лж Т, *Миле* ГЉ Л, *Мире* Б ГС Г, *Раде* Б ГС ГЉ Г Гч Кв Кш Лж Т, *Славе* ДП ГС Г;

-и: *Боби* Кш, *Боги* Т, *Гаги* Г ДА МД Т, *Драги* ГС Гч ДА Т, *Топи* ГЉ Г;

-ја: *Вељa* ДА, *Воја* Б, *Гоља* К, *Деја* ГЉ Г, *Млађа* Лж, *Паја* Г, *Пеђа* ДА;

-ка: *Жика* Кв Т;

-ки: *Боки* Бц ГС ГЉ Г Кв Л Т, *Гоки* ГЉ Г, *Даки* ДП Кш, *Деки* ГС Г Кв Кш Лж Т, *Зоки* Б ГС ГЉ Г Гч Ј Кв Кш Л МД, *Јоки* ГС, *Мики* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц Кв Кш Л Лж Т Ч, *Срки* Кш Лж, *Чаки* ГС;

-ко: *Бошко* ДС, *Влајко* Г Ј Т, *Живко* Гч Ч, *Мишко* ДА, *Првко* ДА К, *Ратко* ДА, *Рашко* К, *Фићко* Л;

-ле: *Боле* МД Т, *Вуле* МД, *Гале* ГС Г Кв, *Гиле* Бц ГЉ Ј Ч, *Дуле* Б, *Ђоле* Ј Лж, *Жиле* Г Кц, *Јоле* Т, *Ноле* Г, *Срле* Г Л МД Т, *Столе* ГС, *Цале* Бц;

-ра: *Пера* Кв Т;

-ћа: *Мића* ДА Т;

-ца: *Неца* МД, *Ноца* Л;

-че: *Влајче* Лж, *Славче* ДС;

-ја: *Ница* Гч ДП;

-ша: *Гиша* Г, *Миша* Т, *Неша* ДА Кв Лж, *Саша* ДА Лж Т.

6.5.2. Женски хипокористици

С обзиром на то да у селима Алексиначког Поморавља постоји више приметних начина образовања женских хипокористика, прикупљену грађу издвојили смо према следећим творбеним моделима: 1) додавање одређених творбених наставака на иницијални слог; 2) додавање одређених творбених наставака на медијални слог; 3) додавање одређених творбених наставака на финални слог; 4) скраћивање имена на иницијални и медијални слог; 5) скраћивање имена на иницијални и финални слог; 6) узимање окрњеног медијалног слога уз додавање одређеног творбеног наставка; 7) скраћивање имена на иницијални и финални слог.

Као најфреквентнија група добијања хипокористика издваја се додавање одређених творбених наставака на иницијални слог. Женски хипокористици ће, попут мушких, бити разврстани по томе који суфикси учествују у процесу њиховог настанка. У творби женских хипокористика деловало је укупно четрнаест суфикса, од којих се као најпродуктивнији издвајају суфикси *-а*[72] са четрнаест потврда, суфикс *-ка* са осам потврда и суфикс *-ца* са шест потврда. Као ниско продуктивни издвајају се суфикси *-ба*, *-е*, *-ки*, *-ла*, *-на*, *-са*, *-ћа*, *-че* са по једном потврдом.

Сви суфикси који су учествовали у образовању женских хипокористика биће таксативно наведени даље у тексту докторске дисертације.

-а: *Биса* Б ГС, *Брана* Ј, *Вања* Кв, *Вера* ГЉ Г ДА Т Ч, *Ема* Кш, *Злата* Г, *Зора* Г ДП, *Ката* ДП, *Мара* ГС Кв Л, *Мила* Г, *Нада* Гч, *Рада* Б ГС ГЉ Г Гч ДС К Кв Кш Т, *Ружа* Г Т, *Стана* Т;

-ба: *Биба* ДА;

-е: *Љубе* ДП;

-ја: *Оља* ГЉ, *Тања* ГЉ Гч ДА Т;

-ка: *Бока* ДА, *Верка* ДС Лж, *Душка* ГЉ Гч Кв, *Живка* ГЉ, *Зока* Б Г ДА Кв МД, *Зорка* Т, *Јека* ДА, *Јока* ГЉ;

-ки: *Даки* ДП;

[72] Иван Клајн каже да се овим суфиксом формира велики број хипокористика од женских личних имена (Клајн, 2003, стр. 18), што се у нашој грађи и показало.

-ла: *Јела* Ј;

-ле: *Дуле* Кц, *Суле* Ј;

-на: *Дана* Г МД Т;

-ра: *Мира* Бц ГС ГЉ Г ДП К Л Лж;

-са: *Боса* ГЉ Г;

-ћа: *Каћа* Кв;

-ца: *Веца* Бц Г Ј Л, *Гоца* Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Кц К Кв Л Т, *Даца* Л, *Јаца* ГС Г, *Јеца* ГС Г МД, *Наца* Т;

-че: *Мирче* К.

Као врло чест творбени модел за стварање хипокористика издвојило се скраћивање имена на иницијални и медијални слог. Забележени су следећи примери овог типа творбе: *Биља* ГС ГЉ Г ДП Кш Л Т, *Ката* Г, *Љиља* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДА Кц Лж Т, *Миља* Л Т, *Ната* МД, *Слађа* Бц ГС Г МД Ч, *Снежа* ГЉ Г ДП Л Лж МД, *Суза* Г Гч ДА Кв Кш.

Не тако фреквентан начин творења хипокористика јесте и додавање одређених творбених наставака на медијални слог. У селима Алексиначког Поморавља забележени су следећи примери са овим творбеним поступком: *Боба* Г, *Гага* Бц Б ГЉ Г ДА Ј Кв Лж Т, *Лела* Бц ДС Кш Т.

Такође, издваја се и скраћивање имена на иницијални и финални слог. Забележена су три хипокористика овог типа творбе: *Мица* Гч ДА, *Нада* ДА Ј Т, *Нена*[73] ГС Гч ДА.

Начин творења хипокористика додавањем одређених творбених наставака на финални слог забележен је само у једном примеру, и то: *Цаца* Г Л Ч.

Узимање окрњеног медијалног слога уз додавање одређеног творбеног наставка није знатно заступљено. Приметно је да су оба ова хипокористика творена од личног имена Александра. То су: *Сања* Кш Л Т, *Сашка* Т.

[73] Ово је пример скраћивања личног имена на окрњени иницијални и финални слог.

Незнатно је заступљено скраћивање имена на иницијални и финални слог, те је и овај начин творбе забележен у само једном примеру, и то: *Дуџа* ГС.

У грађи којом располажемо приметан је и тип женских хипокористика који функционише као секундарно име, а који није скраћено лично име. То су примери *Цеџа* Бц ГЉ Гч ДП Кв Лж Т и *Циџа* Л.

Прикупљена грађа показала је да су хипокористици искључиво двосложни облици. Будући да тросложни и четворосложни хипокористици нису забележени у селима Алексиначког Поморавља, ово се може издвојити као специфичност овог предела.[74] Поређењем мушких и женских хипокористика, примећује се да је принцип њиховог грађења сличан и да се хипокористици углавном граде додавањем одређеног творбеног наставка на иницијални слог. Уосталом, када говоримо о хипокористицима у систему ономастике, најчешће говоримо о начину њихове творбе, те је то разлог због кога је творбена анализа заузела примарно место у овом одељку.

6.6. Фамилијарни надимци

Фамилијарни или породични надимци јесу посебна категорија у систему ономастике. Како наводи Милета Букумирић, у ситуацијама када у истом селу постоје две особе са истим личним презименом, на основу фамилијарног надимка утврђује се даље порекло и братственички однос (Букумирић, 2015, стр. 175). Фамилијарни надимци су специфична ономастичка категорија по томе што су двоструког карактера: неки од њих могу бити наслеђени од старине, па су донети из места порекла, а други су пак настали у селима у којима су становници досељени (Јашовић, 2018а, стр. 42).

С обзиром на то да је током боравка на терену приметан изостанак фамилијарних надимака, односно да се у свим селима као фамилијарни надимци користе презимена, њима није ни посвећивана посебна пажња. На подручју Алексиначког Поморавља у шест испитиваних села забележена су 32 фамилијарна

[74] С тим у вези, пожељно је поменути да су, примера ради, у другим областима у активној употреби и тросложни и четворосложни хипокористици (уп. Букумирић, 2015, стр. 252; Јашовић, 2018а, стр. 59, 63).

надимка. Прикупљена је грађа у неколико села, те се она може сматрати узорком за читаву област. У наставку износимо забележене фамилијарне надимке: *Банковци* ГС, *Божицки* Л, *Бојковићи* ГС, *Борини* Ј, *Бујкови* Л, *Влајићи* ДП, *Гочани* ГС, *Диметови* ГС, *Добрићи* Ј, *Ђокићеви* Г, *Ђорђевићи* Г, *Здравковци* Г, *Илићеви* Кц, *Јевтићи* Л, *Југини* Ј, *Камењарци* Ј, *Ковачи* Г, *Лазићи* Г, *Марковци* ГС, *Милановци* Г, *Милете* Л, *Милошевићи* ГС, *Михајловићи* Кц, *Реџини* Ј, *Сатаљонци* Ј, *Симићи* ГС, *Стојадинови* Л, *Токање* Ј, *Фрклићи* Ј, *Цокулићи* Ј, *Црногорци* Ј, *Цуруњци* Г.

На основу разговора са информаторима на терену (в. *Речник фамилијарних надимака* и поглавље 9.), може се закључити да фамилијарни надимци настају по презименима, односно по именима родоначелника лозе, те се тако њима изражава припадност грани родоначелника фамилије. Уз то, важно је истаћи да се јављају искључиво у облику множине.

7. Закључак

У овој докторској дисертацији представљено је и анализирано око 4.000 ономастичких јединица забележених у деветнаест села Алексиначког Поморавља. Објављена је ономастичка грађа из Банковца, Бовна, Горњег Сухотна, Горњег Љубеша, Гредетина, Грејача, Доње Пешчанице, Доњег Сухотна, Доњег Адровца, Јасења, Каменице, Катуна, Краљева, Крушја, Лознаца, Лужана, Малог Дреновца, Трњана и Честе.

Докторска дисертација *Ономастика Алексиначког Поморавља* састоји се из више делова. Уводни део укључује истицање предмета истраживања, задатака, хипотеза, методологије и начина истраживања. Као један од циљева ове докторске дисертације издваја се научно презентовање грађе из досад неистраженог поднебља, чиме би се попунила празнина на ономастичкој слици ширег географског подручја. У засебним деловима издвојени су подаци о говору Алексиначког Поморавља, с тим да су најмаркантније језичке особине поткрепљене антропонимима или микротопонимима забележеним на терену. Такође, посебан део посвећен је ономастичким истраживањима, уз посебан приказ најзначајнијих досадашњих ономастичких истраживања на простору Алексиначког Поморавља. Како је ономастика Алексиначког Поморавља завређивала пажњу једино Недељка Богдановића и Вилотија Вукадиновића, с тим да је њихова грађа објављивана врло ретко и да се чува у архиви Одбора за ономастику САНУ, важност израде овакве докторске дисертације огледа се у експлицирању грађе из села чија ономастичка грађа није публикована.

Посебан део докторске дисертације, насловљен „Ономастичка грађа“, јесте издвајање ономастичких јединица из сваког села. Сва села наведена су азбучним редом, а уз навођење званичног и дијалекатског назива села, издвојени су етници и ктетици. Пре навођења грађе дати су географски, историјски и културно-историјски подаци о сваком селу, што је посебно важно јер се тиме та села диференцирају од села истог морфолошког лика широм српског језичког простора.

Најважнији део ове докторске дисертације јесте поглавље насловљено „Творбено-семантичка анализа ономастичких јединица“. У овом делу су са

семантичког и структурног аспекта анализирани микротопоними, презимена, мушка и женска лична имена, мушки и женски лични надимци, мушки и женски хипокористици и фамилијарни надимци.

У селима Алексиначког Поморавља на именовања микротопонима утицали су бројни фактори. Пре свих, издвајају се географски положај, климатске промене, друштвеноекономске прилике, али и међусобни положај објеката. Забележени микротопоними анализирани су са лексичко-семантичког и структурног аспекта.

Сходно прикупљеној грађи, која обухвата 497 микротопонима, формирано је шест ширих семантичких група, и то: 1) географски називи условљени физичкогеографским својствима тла; 2) хидронимија; 3) човек – живот и рад; 4) микротопоними антропонимског порекла; 5) географски називи настали од ојконима; 6) микротопоними недовољно јасне мотивације. Бројност микротопонима у свакој од наведених семантичких група условљена је прикупљеном грађом која јој одговара. Како би се што јасније приказао систем микротопонима, у оквиру сваке семантичке групе формирано је по неколико подгрупа.

Будући да физичкогеографска својства тла исказују више различитих обележја, дошло је до потребе за формирањем семантичких подгрупа, те се тако у оквиру семантичке групе Географски називи условљени физичкогеографским својствима тла јављају следеће подгрупе: 1) називи мотивисани природним обликом, положајем и изгледом тла; 2) називи мотивисани површинским својствима тла; 3) називи мотивисани саставом и особинама тла; 4) називи мотивисани фитонимима; 5) називи мотивисани зоонимима; 6) називи мотивисани односом према другим топонимима; 7) називи мотивисани именом локалитета на коме се налазе; 8) називи мотивисани својствима посредством других чула. Микротопоними који припадају овим подгрупама имају своје карактеристике видљиве голим оком, те, као такви, чине једну од бројнијих семантичких група. У оквиру подгрупе Називи мотивисани природним обликом, положајем и изгледом тла издвојени су пак географски термини (Nomina topographica), топономастичке метафоре (Nomina metaphorica) и лексичке варијанте са микротопонимом као општим називом за географски објекат. У оквиру семантичке подгрупе Називи

мотивисани површинским својствима тла издвојене су семантичке подгрупе које се односе на димензионалност просторног типа, конфигурацију тла и одсуство/присуство растиња. Микротопоними који припадају овом семантичком пољу углавном су двочлане синтагме, а ређе једночлани суфиксални називи. Када је реч о микротопонимима именованим према својој димензионалности, најчешће се за именовање употребљава придев + апелатив, с тим да су у првом делу забележени следећи придеви: *велики*, *дебели*, *мали*, *обли*, *широки*. Трећа семантичка подгрупа – Називи мотивисани саставом и особинама тла – није обимна по броју забележених примера колико прве две, с тим да је прикупљена грађа диктирала формирање двеју семантичких подгрупа, те су тако издвојени: 1) микротопоними мотивисани саставом тла; 2) микротопоними мотивисани бојом земљишта. Микротопоними мотивисани саставом тла кроз своја именовања чувају старину, док су у првом делу синтагми неких микротопонима од боја забележене *бела*, *црвена* и *црна*. Називи мотивисани фитонимима јесу посебна подгрупа издвојена у оквиру прве семантичке групе. Појединачне биљке које су мотивисале мештане за именовање микротопонима јесу следеће: *бреза*, *врба*, *глог*, *граб*, *дрен*, *зова*, *јабука*, *клен*, *крушка*, *купина*, *леска*, *малина*, *рижа*, *трска* и *цер*. Будући да је предмет истраживања ове докторске дисертације ономастика села брдско-планинско-равничарског типа, сасвим је очекивано формирање семантичке подгрупе Називи мотивисани зоонимима. У формирању микротопонима који припадају овој семантичкој групи учествовале су следеће животиње: *коњ*, *мечка*, *вук*, *коза*, *овца*, *пуж*, *ћукавац* и *џивџан*. Посебна семантичка подгрупа је Називи мотивисани односом према другим топонимима, која подразумева релационе микротопониме просторног односа – предлошко-падежне синтагме, релационе микротопониме просторног односа од опозитних придева и апелатива и релационе микротопониме темпоралне семантике. Називи мотивисани именом локалитета на коме се налазе јесте посебна семантичка подгрупа којом се изражава посесивност према месту на коме се налазе одређени микротопоними. Последња семантичка подгрупа јесу Називи мотивисани својствима посредством других чула и забележен је свега један пример који јој припада.

Предео Алексиначког Поморавља прилично је богат водама, што је условљено географским положајем и повољним климатским условима. Семантичка

група Хидронимија има своје подгрупе, формиране на основу прикупљене грађе, те се тако издвајају: 1) хидронимски термини у хидронимији; 2) хидрографски називи који изражавају различита својства вода; 3) хидронимски називи настали човековим радом; 4) хидронимски називи антропонимског порекла; 5) хидронимски називи мотивисани каквим оруђем; 6) хидронимски називи мотивисани хрематонимима; 7) хидронимски називи мотивисани сточарском терминологијом. Као и код микротопонима, и код хидронима који припадају семантичкој групи Хидрографски називи који изражавају различита својства вода формирано је неколико семантичких подгрупа, и то: 1) хидронимски називи мотивисани димензијама; 2) хидронимски називи мотивисани обликом и изгледом; 3) хидронимски називи мотивисани квалитетом воде; 4) хидронимски називи мотивисани бојом; 5) хидронимски називи мотивисани својствима посредством других чула. Семантичка група Хидронимски називи настали човековим радом није једна од бројнијих, будући да броји свега два хидронима. За разлику од ње, семантичка група Хидронимски називи антропонимског порекла једна је од бројнијих, што се оправдава човековом жељом да именовањем локалитета по њему остави дубљи траг у историји. Такође, у посебну подгрупу издвојени су хидронимски називи мотивисани оријентацијом према ојконимима, хидронимски називи мотивисани оруђем, хидронимски називи мотивисани хрематонимима и хидронимски називи мотивисани сточарском терминологијом. Хидронимски називи заузимају посебно место у класификацији због својих специфичности које се односе на посебан однос човека према води.

Трећа семантичка група насловљена Човек – живот и рад условљена је сталним миграцијама становништва. Сталне селидбе често су стварале потребу за новим именовањима различитих објеката, те је тако ова семантичка група најразноврснија. Сходно томе, формирано је неколико семантичких подгрупа, с тим да свака има своје подгрупе. Шире семантичке подгрупе, формиране у односу на човекове активности, јесу следеће: 1) микротопоними мотивисани друштвеним животом; 2) микротопоними мотивисани пољопривредним културама и начином коришћења тла; 3) микротопоними мотивисани ратарством, сточарством и сличним пословима; 4) микротопоними који означавају путеве; 5) микротопоними мотивисани духовним животом; 6) микротопоними мотивисани оруђем.

Човекова потреба за обележавањем територије утицала је на формирање семантичке групе Микротопоними антропонимског порекла, која је уједно и најобимнија по броју примера забележених на терену који јој припадају, с тим да су сви микротопоними овог типа разврстани у семантичке подгрупе према томе којој антропономастичкој категорији припадају. Тиме смо добили: 1) микротопониме мотивисане мушким личним именом или мушким хипокористиком; 2) микротопониме мотивисане женским личним именом или женским хипокористиком; 3) микротопониме мотивисане личним или породичним надимком; 4) микротопониме мотивисане презименом; 5) микротопониме мотивисане пореклом или каквим етником или ентонимом; 6) микротопониме мотивисане звањем, занимањем и друштвеним односима; 7) микротопониме мотивисане сродственом терминологијом.

Мање продуктивније семантичке групе су: Географски називи настали од ојконима, Микротопоними војног карактера, Микротопоними настали од бројних основа, Микротопоними настали од метеоролошких појава и Микротопоними нејасне мотивације.

Богатство грађе огледа се и у разноврсности творбених модела. Структурна анализа микротопонима у селима Алексиначког Поморавља бележи једночлане – изведене и неизведене, двочлане, трочлане, па и четворочлане микротопониме, те је прикупљена грађа, према критеријуму сложености микротопонима, подељена на: 1) неизведене једночлане називе; 2) изведенице (суфиксација); 3) називе добијене префиксалном творбом; 4) микротопонимске сложенице са пунозначним деловима; 5) микротопониме настале од присвојних придева; 6) вишечлане микротопониме.

Неизведени једночлани називи су микротопоними апелативног порекла употребљени за различита именовања. Забележен је велики број микротопонима добијених суфиксацијом, а у овом типу творбе учествовао је велики број суфикса, од којих су најплоднији *-иште*, *-ица*/*-ице*, *-ина*/*-ине* и *-ак*. Не тако продуктивна група јесу микротопоними настали префиксалном творбом и микротопонимске сложенице са пунозначним деловима. У одредбеном делу микротопонима насталих од присвојних придева најчешће су антропоними и ојконими, а од вишечланих микротопонима забележени су: 1) двочлани микротопоними; 2) трочлани

микротопоними; 3) четворочлани микротопоними. Од тога, двочлани микротопоними најчешће су конструкције *антропоним* + апелатив или *ојконим* + апелатив, с тим да двочланим микротопонимима сматрамо и именовања у виду предлошко-падежних конструкција. Код оваквих именовања у другом делу синтагме налази се или антропоним или апелатив, а грађа је разврстана према предлозима који учествују у именовању. Предлози који учествују у именовању су *код*, *на*, *над*, *под*, *преко*, *уз*. Структурално најсложенији микротопоними у селима Алексиначког Поморавља јесу четворочлани микротопоними.

Семантичком и структурном анализом микротопонима утврдило се да је човекова потреба за обележавањем територије заправо њихова примарна функција.

Након лексичко-семантичке и структурне анализе микротопонима приступило се анализи антропонимских категорија, којом су обухваћена презимена, мушка и женска лична имена, мушки и женски лични надимци, мушки и женски хипокористици и фамилијарни надимци.

О презименима у систему ономастике говоримо онда када мислимо на њихово порекло, семантику и структуру. Управо је овим трима аспектима у овој докторској дисертацији и посвећена посебна пажња, с тим да су, прегледности ради, семантика и порекло издвојени у једно поглавље, док њихова структурна анализа заузима посебан део. Сходно основи од које се творе, издвојене су три велике групе презимена, и то: 1) презимена са деантропонимском основом; 2) презимена са деапелативном основом; 3) презимена са детопонимском основом. Порекло презимена утврђује се према пореклу личног имена које се налази у његовој основи, те се тако у нашој грађи бележе презимена словенског, хришћанског, хеленског и латинског порекла. Свакако најбројнија група јесте група презимена са деантропонимском основом, која је даље подељена на следеће подгрупе: 1) презимена са личним именом, личним надимком или хипокористиком; 2) презимена настала од теофорних имена; 3) презимена настала од профилактичких имена; 4) презимена морфолошки идентична са личним именима. У групу презимена са деапелативном основом убрајамо: 1) презимена настала од назива звања или титуле; 2) презимена настала од назива занимања; 3) презимена настала од зоонима; 4) презимена настала од људских особина; 5) презимена

настала од сродствене терминологије. Посебно су издвојена детопонимска презимена. Када је пак реч о структури презимена, треба истаћи то да је већина њих творена додавањем наставка *-ић* на основу (*-ов*/*-ев* + *-ић*). Носиоци презимена која немају овај суфикс углавном су досељеници из региона.

Следећа анализирана ономастичка категорија јесу лична имена, подељена на две велике групе, на мушка и женска лична имена, пре свега, због различитог начина творбе. И мушка и женска лична имена подвргнута су семантичкој и структурној анализи. Што се семантике мушких личних имена тиче, на основу увида у грађу, формирано је девет семантичких група, и то: 1) мушка лична имена са зоонимом у основи; 2) мушка лична имена по природним појавама; 3) мушка лична имена са именом места у основи; 4) мушка лична имена у вези са ватром; 5) мушка лична имена са сродственом терминологијом у основи; 6) мушка лична имена са теонимом у основи; 7) мушка лична имена са бројем у основи; 8) мушка лична имена са описним придевом у основи; 9) мушка лична имена са глаголом у основи. Структурално гледано, у селима Алексиначког Поморавља забележена су сложена мушка имена, творена суфиксацијом, мушка лична имена префиксално-суфиксалне творбе, мушка лична имена настала конверзијом и деривацијом, неизведена мушка лична имена и мушка лична имена хипокористичког карактера. У првом делу код сложених мушких личних имена преовладавају основе *бог-*, *драг-*, *жив-*, *мил-*, *рад-* и *свет-*, а већина основа регистрованих на иницијалном слогу може се наћи и као основа друге саставнице сложених мушких личних имена, те тако као најфреквентније издвајамо *-драг*, *-љуб*, *-мир* и *-слав*. Најчешћи тип образовања мушких личних имена је суфиксација, која подразумева додавање одређеног суфикса на основу. У нашој грађи забележена су 23 суфикса која учествују у творби мушких личних имена. Неки од начина образовања мушких личних имена су префиксално-суфиксална творба, конверзија и деривација. Забележен је и мали број неизведених мушких личних имена, а посебно су издвојена мушка лична имена хипокористичког карактера, која се од хипокористика разликују по томе што су она, уз презиме, обавезан део човекове детерминанте. У прикупљеној грађи приметан је уплив имена страног порекла, и то грчког, хебрејског, латинског, руског, мађарског, германског, арапског и француског. Женских личних имена забележено је незнатно мање од мушких и,

структурално гледано, не разликују се од мушких. Забележена су, такође, проста, изведена и сложена женска лична имена словенског порекла уз приметан уплив имена из страних језика. Увидом у грађу којом располажемо, формирано је седам семантичких поља, и то: 1) женска лична имена са фитонимом у основи; 2) женска лична имена са зоонимом у основи; 3) женска лична имена по природним појавама; 4) женска лична имена са именом места у основи; 5) женска лична имена са теонимом у основи; 6) женска лична имена са описним придевом у основи; 7) женска лична имена са глаголом у основи. Приметно је то што је забележен већи број женских имена мотивисаних фитонимом неголи мушких, што оправдавамо тиме што култ биљака махом припада жени. Од придева који се налазе у основи женских личних имена највише је забележених примера са придевима *мио* < *мил*, *драг* и *рад(ан)*, док су од глагола, као и код мушких личних имена, највише забележена имена са глаголом *стати*/*стојати* у основи. Што се структуре женских личних имена тиче, забележена су проста, изведена и сложена. Највише женских личних имена настало је од придевских основа у иницијалном делу сложенице, од којих су најзаступљеније *мил*-, *драг*-, *рад*- и *љуб*-. У селима Алексиначког Поморавља забележен је и велики број женских личних имена насталих суфиксацијом. Као најфреквентнији суфикси издвајају се *-ица*, *-ка*, *-а* и *-инка*, док се ниско продуктивним суфиксима сматрају суфикси *-ева*, *-иња*, *-ава*, *-ијана* и *-ијанка*. Посебно су издвојена женска лична имена хипокористичког порекла која имају функцију личних имена, а не хипокористика. Поред женских имена словенског порекла, наша грађа познаје имена из грчког, хебрејског, латинског, руског, оријенталног, француског, шпанског и бугарског језика.

Веома специфична антропонимска категорија, пре свега због начина надевања, јесу лични надимци. Од прикупљене грађе формирано је осамнаест семантичких поља, и то: 1) лични надимци мотивисани занимањем појединаца; 2) лични надимци мотивисани понашањем појединаца или каквом специфичном ситуацијом; 3) зооними у личним надимцима; 4) лични надимци мотивисани физичким изгледом појединаца; 5) лични надимци мотивисани пореклом или каквим етником или етнонимом; 6) лични надимци мотивисани именима, презименима или надимцима познатих личности; 7) лични надимци мотивисани говорном маном појединаца; 8) наслеђени лични надимци; 9) лични надимци

мотивисани именима фиктивних ликова из цртаних филмова; 10) лични надимци мотивисани апелативима за именовање сродства; 11) лични надимци мотивисани титулама и различитим звањима; 12) лични надимци мотивисани карактерном особином; 13) лични надимци мотивисани кулинарском лексиком; 14) лични надимци мотивисани презименима; 15) фитоними у личним надимцима; 16) лични надимци мотивисани друштвеним односима; 17) лични надимци мотивисани фиктивним ликовима; 18) лични надимци нејасне мотивације. Увидом у личне надимке могу се истаћи занимања која су била актуелна у прошлости (*катранџија*, *опанчар*, *стругар*), те се тиме може приказати слика најчешћих занимања, али и подсетити нас на нека која су данас изумрла због технолошких иновација. Једна од продуктивнијих семантичких група је и Лични надимци мотивисани понашањем појединаца или каквом специфичном ситуацијом, којом се најбоље даје приказ културологије друштва. Такође, велику улогу при надевању личних надимака имају и зооними, али и физички изглед појединаца. Најмање личних надимака мотивисано је фитонимима, друштвеним односима и фиктивним ликовима.

Анализа хипокористика урађена је према творбеним моделима, а, с обзиром на то да постоји више начина извођења женских хипокористика, дошло је до потребе за њиховим одвајањем од мушких. Мушки хипокористици разврстани су према суфиксима који учествују у њиховом образовању, а као најплоднији издвојили су се суфикси *-ки*, *-е*, *-а* и *-ле*, док се ниско продуктивним сматрају хипокористици са суфиксом *-че*, *-ка*, *-ра*, *-ћа*, *-ца* и *-ја*. С друге стране, женски хипокористици класификовани су према творбеним моделима, и то: 1) додавање одређених творбених наставака на иницијални слог; 2) додавање одређених творбених наставака на медијални слог; 3) додавање одређених творбених наставака на финални слог; 4) скраћивање имена на иницијални и медијални слог; 5) скраћивање имена на иницијални и финални слог; 6) узимање окрњеног медијалног слога уз додавање одређеног творбеног наставка; 7) скраћивање имена на иницијални и финални слог.

Као најмање заступљена ономастичка категорија издвајају се фамилијарни надимци. Они у селима Алексиначког Поморавља настају према презименима породица, а по њима остаје препознатљива читава лоза.

Специфичности ономастике Алексиначког Поморавља одражавају бурну прошлост изазвану сталним миграцијама становништва и друштвено-историјским и економским приликама. Из тих разлога, ономастички систем овог предела трпи утицаје страних језика, огледаних, пре свега, у антропонимији. Такође, изложена ономастичка грађа која се тиче антропонимије показује да тај систем и те како прати развојне промене друштва које неминовно утичу на српски именослов. С обзиром на то да је у тренутку прикупљања грађе бележена антропонимија пунолетних мештана, може се истаћи то да се у овој докторској дисертацији налази грађа мештана рођених до почетка XXI века.

Истраживање спроведено за потребе ове докторске дисертације, и у њој потом објављена и анализирана ономастичка грађа, послужиће и за употпуњавање празнине на ширем географском подручју. Објављена грађа може послужити сагледавању најмаркантнијих особина српског ономастикона, будући да је ономастика завређивала пажњу лингвиста неких других предела, те на тај начин она може бити предмет различитих упоређивања.

Овако представљена ономастичка грађа из села Алексиначког Поморавља служиће како многим лингвистима, историчарима, археолозима, антрополозима итд. за будућа мултидисциплинарна истраживања тако и мештанима за ближе упознавање именовања на том простору.

8. Речник ономастичких јединица

Посебан и веома значајан део ове докторске дисертације чини речнички организована грађа, а своје место у овом делу нашло је око 4.000 ономастичких јединица. Прегледности ради, Речник ономастичких јединица конципиран је из неколико делова, те се тако издвајају *Речник микротопонима*, *Речник презимена*, *Речник личних имена*, *Речник личних надимака*, *Речник хипокористика* и *Речник фамилијарних надимака*. Ономастичка грађа акцентована је и уазбучена, а уз канонски облик одређене ономастичке јединице у н. јд., навођене су скраћенице села у којима је забележена, али и остали за ономастику важни подаци са терена. Код ономастичких јединица које се јављају више пута, унета је њихова фреквентност на терену. Када су на терену забележена два назива којима се реферише исти објекат, у Речнику је наведен учесталији, док се скраћеницом в. упућује на други назив. Често је, посебно уз микротопониме и личне надимке, навођено и казивање информатора, што сматрамо изузетно важним, будући да се њима може стећи увид у то где се раније чувала стока у селима, која су била најчешћа занимања, где су мештани најчешће играли карте, какав је облик предела, због чега су брдима надевана баш та имена итд., те се на тај начин кроз речник дају и културолошки подаци.

8.1. Речник микротопонима

А̏бацино има́ње ДП, брдо изнад Језера у Доњој Пешчаници.

А̏дамов кла́денац Кв.

Адрова́чко Кш, део Крушја „по́ред Ру̏ску цр̏кву“.

Алба́нија Кв, махала у којој у Краљеву живе Роми.

Алба́нски мо́ст Кв, мост на Моравици према Циган мали.

Ало́ге ДС, њиве у Доњем Сухотну.

Ани́ште Т, њиве у атару Трњана које се налазе према Корману и у којима се некада налазио млин.

Ара́нђелов кла́денац Кв.

А̏рница Л, земљиште у Лознацу према Рускоj цркви, „с цр̏ну зе́мљу, те́шко за да се ра̀ди“.

Арни́це К Ч (х2), „напу̏штено обра̀диво зе́мљиште, ме́сто дѐ би̏ла ледѝна, де се чува̀ла сто́ка, у Арни̏це смо чува̀ли о̀вце. То̀ ти је њи̏вски по́тез, а̀тар, верова̀тно од пољопри̏вредно зе́мљиште, од а̀ри. Ту̏ су свѐ тршѐвине“; брдо у Чести.

Арни́че Кш, њиве у Крушју „пре́ма Ста̀нков ла̀з и то̀ ти̏ та́мо пу̏сто, пу̏ста зе́мља, та́мо ни̏кад ни̏је ни̏шта би̏ло“.

Арни́ште Т, в. Ани̏ште.

Ами́јско има́ње Б, њиве изнад Бовна.

А̏мина лива́да Л, обрадиве ливаде изнад гробља у Лознацу.

Ба́зјак Ч, извор у Чести.

Ба́јино има́ње Г, њиве које катастарски припадају Бајци, а које обрађују други мештани.

Ба́ра Лж.

Ба́ра купуса́ра ДА.

Барута́на Кв, „код Суботи̏начко има̀ње где се чува̀о ба́рут за ру̏дник“.

Батáљка ДП, утрина (шумаци) у Доњој Пешчаници.

Бáтина колúба Кв.

Бачијáрски клáденац Кв.

Бачúје Г, „тáмо гóре се извóди стóка лѐти у Бачúје“.

Бездáн ДА, дубоки поток којем се не види дно у Доњем Адровцу.

Бéла вóда Ч, извор у Чести.

Бéла зéмља Гч ДП (х2), брежуљци према Корману погодни за виноградарство.

Белгијáнски вúр ДА.

Бéли брéг Г.

Бéло брдо Бц К (х2), „бѐла зѐмља, бáш бѐла, а узвишѐње. Тý бúли винóгради искључúво, сáд су багрењáри“. „Тý úма пѐсак ки да је Морáва бúла“.

Бéло камéње Б, шума изнад Бовна.

Бетóнски мóст Бц, мостић преко Туријe који повезује Банковац и Тешицу.

Бúтина ДА Т (х2), предео испод Доњег Адровца према Јужној Морави; атар Трњана према Доњем Адровцу.

Бóбиште Б, шума изнад Бовна.

Бобóвишко Т, њиве у Трњану смештене уз Јужну Мораву ка путу за Бобовиште.

Бóванска Морáвица[75] Б, сеоска река.

Бóванска пољáна Б, ливада, пашњак у Бовну.

Бóгданов грóб Бц Гч (х2), „Ајдýк Бóгдан сарáњен са сáбљу са сѐдам балтáка“.

Бóжина бáшта ДА.

[75] Према подацима које износи Звездана Павловић, „Јужна Морава настаје спајањем Биначке Мораве и Моравице код Бујановца. Ову Моравицу зову и Прешевска Моравица. Северно од Нишаве утиче са десне стране у Јужну Мораву река са истим именом – Моравица. Она протиче кроз Алексинац, па је по њему именована и Алексиначка Моравица. Ове детерминанте Прешевска и Алексиначка су веома важне као фактор препознатљивости; захваљујући њима зна се о којој је реци реч“ (Павловић, 1994, стр. 18). Податак до којег смо дошли од информатора јесте да мештани сваког села кроз које протиче Моравица (мисли се на Алексиначку Моравицу), на неки начин „присвајају“ реку, надевајући јој ново име. Тако имамо хидрониме Бованска Моравица, Суботиначка Моравица и Краљевачка Моравица.

Бо́јковицки по́ток ДС, поток који протиче кроз сокак у Доњем Сухотну у ком је претежно насељена фамилија Бојковића.

Бо́лван Б, остаци средњовековне тврђаве смештени на изласку из Моравичке клисуре. Први пут се име тврђаве помиње у XV веку, али је претпоставка да је она издигнута била и раније. Тврђава Болван била је седиште нахије у оквиру Крушевачког санџака. Остаци се данас налазе на брду са два врха изнад Моравице.

Бостáниште Л, обрадиве шуме изнад сеоског гробља у Лознацу. Пре него што је део пошумљен, на том месту се налазила плантажа лубеница.

Бошковúца МД, шумак у Малом Дреновцу који припада Бошковићима.

Брáна Т, део дуж целе обале поред Трњана.

Брáнково јéзеро МД.

Брéг ДА.

Брéза Л.

Брéсје Кв, брестова шума у Краљеву.

Бр̏кина ливáда Б, „пољáна, ливáда у ствáри нéког Бр̏ке“.

Брóд Гч.

Вéлике ливáде ГЉ, „обрáдиво зéмљиште прéма Морáву“.

Вéлики брéг Кц, виногради у Каменици према Лознацу.

Вéлики кљýч К, потес у Катуну ка Морави.

Вéлики крéвет Г, велико брдо изнад села у облику кревета.

Вéлико јéзеро МД.

Вéљина колúба Кв, „колúба у пòток“.

Ветéрник ГС МД (х2), „нáјвиша кòта у сéло, одáтле се вúди цéла долúна“.

Виногради Кв, место на ком се налази црква у Краљеву.

Влáдино пóље МД.

Вла́шка па́дина ДС, део Доњег Сухотна који су насељавали Власи, а који је данас претежно у виноградима.

Воденѝца над Честáнску ре́ку Ч, „тӯ бѝла водѐница нѐкад“.

Воденѝчиште Ј Лж (х2), поток у Јасењу.

Водѝце Кв, место у Краљеву на коме се спаја неколико потока.

Врба́к ДА.

Врбѝце Гч, кладенац, место где извире вода у Грејачу.

Вр́тен це́р Г, „шӯпаљ, нѐма нѝшта тӯ“.

Вӯчја ја́збина Л, најмрачнији део шуме у Лознацу.

Вӯчја ру́па ДА.

Гво́зден мо́ст ДА.

Гизе́нг Кв, место на коме је извршена комасација земљишта.

Глождари́ца Т, њиве према Горњем Адровцу.

Глошдари́ца ГЉ, „обра́диво зѐмљиште код Смонѝцу“.

Голе́ма чука́ра Кв, шума у Краљеву.

Голе́мо ДС, део села и кућа у Доњем Сухотну које нису „уз гла́вни пӯт“.

Го́ло бр́до Г Кш Л (х3), „ѝспод Рӯску цр́кву, па нѐма дрвѐће ѝч, са́мо њѝве“; њиве и шумаци у Крушју „пре́ма Радѐвац“; узвишење у Лознацу према Радевцу са обрадивим њивама.

Горе́ла чӯка Б Кв (х2), шума у Бовну; шума у Краљеву која је некад изгорела.

Горе́ли по́ток ГС, пресушени поток у Горњем Сухотну.

Го́рновица Лж, „багрења́р којѝ се нала́зи го́ре у сѐло ѝзмеђу Манастѝришта и желѐзничке ста́нице“.

Го́рња ма́ла Кц Кв.

Го́рња пе́тна ДА.

Го́рњи брани́к ГЉ К (х2), „де́о од пру́гу па на го́ре“; њиве у Катуну. „Бране́к у кату́начком је́зику је шу́ма, зна́чи да је то́ тршће́вина која́ ски́нута. Би́ла шу́ма са́д обра́диве зе́мље“.

Го́рњи кљу́ч К Т (х2), „то́ ти је код Мора́ву, то́ се во́ди у Ката́стар ка́о ва́ше Мора́виште та́мо код Тр̀њане, во́доток Мора́ве“; в. Глождари́ца.

Го́рњи ла́з ДС.

Го́рњи спру́д Гч Т (х2), песковита земља „пре́ко Мора́ву“ у Трњану. Њиве изнад којих су својевремено пролазиле корпе на жичари док је радио рудник.

Граба́м Гч.

Гра́бовина Кв, шума у Краљеву у којој расте граб.

Гра́бчина/*Гра́пчина* Кв, брдашце изнад Моравице у Краљеву.

Грејачка ре́ка Гч.

Грети́нска ба́ра Г, „не́ма жа́бе“.

Грети́нска ре́ка Г, „о́на и ни́је на́ша. Изви́ре јо́ш на Ја́стребац, али је и ми́ зове́мо Грети́нска, у Ко́рман гу́ зову́ Корма́нска, у Пешча́ницу Пешча́нска, то́ ти́ је тако́ кро́з сва́ се́ла све́ до́к се не ули́је у Мора́ву“.

Грети́нски ла́з Кш, њиве у Крушју поред реке.

Гробља́рско Т, последња улица у Трњану која води ка сеоском гробљу.

Гробљи́ште Кш, део Крушја према Лознацу у коме је смештено сеоско гробље.

Гру́јчине њи́ве ДС.

Гумни́ште ДА Лж (х2), „слу́шај шта ти́ при́чам, то́ ти́ она́ ку́ћа до́ле на по́ље та́мо де вршимо“; некада је у Лужану то било место на коме се вршило жито.

Дашни́чки а́тар Бц.

Дебе́ли бо́рови Кв.

Дебе́ли вр́ Кв, врх брда у Краљеву.

Деја́новска ло́јза ДА.

Деја́новска огра́ђа ДА.

Делúградски пу́т / *Стáри пу́т* / *Ау́то-пут* Кв, део села близу ауто-пута Београд–Ниш.

Делнúце Кц МД (х2), обрадива земља у Каменици према Сухотну.

Дељáница ДА, „дȅо ѝспод канáл“.

Дибóки пóток Ч.

Дикáвски крáј Т, део села у којем су се 70-их година XX века доселили становници из Црне Траве.

Дúкина колúба Кв.

Дóбра вóда Ч, извор у Чести.

Дóња мáла Кц Кв (х2).

Дóња пéтна ДА.

Дóњи бранúк ГЉ К (х2), предео код Панића и „од прýгу па на дóле“; њиве у Катуну.

Дóњи кљýч К.

Дóњи лáз ДС.

Дóњи спрýд Гч Т (х2), песковите њиве у Трњану уз десну обалу Јужне Мораве.

Доњосувотнúчки рúд ГС ДС.

Дреновáк Г, „гретѝнски зàсеок“.

Дренóр Б, шума у Бовну.

Дрењáк Бц, њиве у Банковцу.

Друго́ о́кно Кв, место на коме се вадио угаљ.

Дубóки пóток Кв, поток изнад села, нема воду, а обале су му 5–6 м.

Дугáчки лáз ДС ДА (х2).

Дýндин брéг Т.

Ђевенóгино ДА.

Ђерéнче Г, највиша кота у селу на 310 м надморске висине.

Ђóкићев крушкáр ДА.

Ђо́рин по́ток Кш.

Ђу́рлино бр́до Бц.

Ђу́рин ла́з Бц, „лива́де од не́ког Ђу́ру на кој́м се пра́ви репети́тор“.

Жики́ћко има́ње ДП, „бр́до пре́ма ре́ку где ран́је живе́ли Жи́кићи“.

Жљебу́ра К, „једно́ дуга́чко кли́зиште, се́оска у́трина. Не́родно је, жља́мбаво, зато́ се и зове́ Жљебу́ра – ме́сто љу́бавних са́станака“. Овај потез налази се на падини побрђа и представља погодно пространство за испашу стоке.[76] У последњих 30–40 година земљиште ту не клизи вероватно због радова на ауто-путу.

Жљуна́рова коли́ба Кв.

Жљуна́рови бо́рови Кв, „жљу́не су со́ве, па тако́ на́зван део због ве́ликог бро́ја со́ви чије је то би́ло ста́ниште“.

За́имове њи́ве К, њиве које су припадале Турчину, „ку́пено од Ту́рци ка́о што је и 90% зе́мљишта ку́пено, то́ је гра́ница ме́ђу Кату́н и Бу́јмир“.

За́пис Бц.

Зеле́на ба́ра К, то је некад било водокрчиво земљиште, „по́дручје по́ред ре́ке, барушљи́во, ту́ су лива́де, ту́ ни́је кад сам би́о де́те ни́ко ни́је ора́о“.

Зимо́в пу́т Кв, шума у Краљеву.

Зли́ по́ток Л Лж (х2), в. Ву́чја ја́збина.

Зо́рина прода́вница Кв.

Изво́рче Кш, „ода́тле ми у се́ло и́мамо во́довод“.

И́лицки по́ток ГС, поток код Илића у Горњем Сухотну.

Ја́бука Гч.

Јабу́че Бц, њиве у Бовну.

Ја́збина Гч ДА, брдо изнад Дома културе у Грејачу.

[76] Више о овом микротопониму в. у Милојевић и Трајковић-Филиповић, 2017, стр. 121.

Ја́нков бре́г Т, брег у Трњану смештен поред Јанкове куће, једине куће у том делу села.

Ја́нковски буна́р К, бунар породице Јанковић на путу ка Липовцу.

Јевре́мовски сока́к Кш, сокак у Крушју, у коме претежно живе Јевремовићи.

Језери́на Г Т (х2), „не̏кад ту̏ испливава̏ла во̏да, не̏ма то̏ ви̏ше, са̏д са̏мо тако̏ зове̏мо та̏ј де̏о“; њиве у Трњану према цркви Св. Тројице које се зову тако „јер има̏ли и̏звори та̏мо“.

Језе́ро Г Гч ДП Кц Кв Кш (х6), в. Језери́на; плодне њиве у Грејачу; обрадиве њиве (плодна земља) у Доњој Пешчаници; шумасти предео у Каменици на којем је некад било језеро док није исушило; део пута у Краљеву на ком има много бара; то су у Крушју „њи̏ве више̏ се̏ло“.

Јере́мијева доли́на МД, етно-фарма у Малом Дреновцу.

Јереми́јино је́зеро Ч, у Чести је ту некад била пољана, а данас је шума.

Јо́цићева коли́ба Кв.

Јо́цићеве поја́те Кв.

Камена́рница Гч.

Ка́менита ко́са Кв, „бр̏до без шу̏ме, са̏мо камења̏р“.

Камени́чки по́ток Кц.

Кана́тина струга́ра Кв, стругара за метал у Краљеву.

Кача́ров по́ток Ч, поред потока живео неко ко се бавио израдом каца.

Ка́чарски сока́к Кв, „та̏мо су живе̏ли љу̏ди ко̏ји се бави̏ли и̏зрадом дрве̏них ка̏ца“.

Кла́денац Лж Т (х2), извор у пољу са ког су радници некада пили воду; место у Трњану где извире вода поред Јужне Мораве.

Кленова́к ДП, брдо према Горњој Пешчаници.

Клења́к К, виногради. По дрвету клен, „и̏сто по̏ла шу̏мско по̏ла винограда̏рско би̏ло, са̏д је то̏ ура̏сло. Та̏м и̏мају Осма̏нци на поче̏так“.

Кљу́ч Г Кш (х2), „по́тез од пре́ма ре́ку до Цр̏кву“; у Крушју је то „де́о уз а́свалт пре́ма Ло́знац“.

Код Вели́чковићи Кв.

Код воденúцу ДС, део села у Доњем Сухотну на ком се 80-их година XX века налазила сеоска воденица.

Код Војúновца Ч, део Честе у којем живе Војиновићи.

Код Гво́зденов мо́ст ДА, део преко потока.

Код два́ гро́ба ДА.

Код два́ кр̏ста ДА.

Код Sр̏sино Кв, „ту́ пра́вљени ко́шеви за ср̏не у ко́јима их ва́тају ло́вци“.

Код Качаре́вци Ч, део Честе у којем живе Качаревићи.

Код Мило́јкову коли́бу ДА.

Код Па́вловци Ч, део Честе у којем живе Павловићи.

Код цр̏ну во́ду ДА.

Код че́сму ДА.

Коза́рнице Кв, шума у Краљеву, названа тако зато што су се тамо чувале козе.

Комаса́ција Кв, место на коме је комасирана земља.

Коњáрке ДА, в. Би́тина.

Ко́њска пољáна Кв.

Ко́њарско стре́лиште ДА.

Ко́пани бре́г Л, шумаци у Лознацу.

Корма́нски бре́г Т, брег на излазу из села према Корману.

Ко́са Кв, страна брда у Краљеву.

Ко́чански по́ток Л, шума од цркве у Лознацу према Сухотну.

Краље́вачка Мора́вица Кв, сеоска река.

Кри́ва ба́ра ДА.

Кри́ви по́ток ГС, тромеђа у Горњем Сухотну.

Кр̏љина ба́ра Лж.

Кр̏с К, „посто̀ји леге́нда да је Ма́рко Кра̀љевић ту̏ баци́о кр̏ст и да до́тле ни́је сме́ло да се до́ђе. На́јвише бр̏до у Като̏н, на вр̏ху се и нала́зи Кр̏с, ве́лики, ка́мени, ма́сивни. Ма́рко Кра̀љевић га фрљну̏о из Ли́повац јо́ш, а Кр̏с и́ма га бо́гами. Од ка́д зна́м кад сам га ви́до. То̀ би́о гра̀нични ка́мен и́змеђу Ту̏рске и ослобо́ђене Ср̏бије“.

Крушка́р К, „то̀ је и́знад нас, највероватни́је би́ло ди́вљих кру̏шака и тако̀ да̀ље, јер то̀ је јо́ш ста̀ри на̀зив, доби́вен по во̀ћке кру̏шке“.

Кру̏шке Гч, виногради и њиве у Грејачу.

Ку̏ла Б Лж (х2), шума у Бовну.

Купињача́ Гч.

Ку̏си по́ток Т, њиве у Трњану према Доњој Пешчаници.

Кућиште ДА Т (х2), место у Трњану одакле је село измештено у више крајеве. На том потезу могу се наћи још две старе куће у којима су људи некада живели. Данас се ту налазе њиве. Овај потез има облик високе речне терасе полукружног облика попут полуострва у односу на саму реку и ниске терасе које га окружују.

Ла́з ГС Г[77] ДП Л (х4), обрадиве њиве у Горњем Сухотну; шумак изнад Батаљке у Доњој Пешчаници који се простире према Горњој Пешчаници; највиша кота ливаде у Лознацу на око 300 м надморске висине.

Ла́зарева по́јата ДА.

Ла́зарево Ј.

Ла́зићевски врба́ци Гч.

Ла́зићевски мо́с Гч.

Ла́зицки сока́к Кш, сокак у Крушју у коме претежно живе Лазићи.

Ла́лина прода́вница Кв.

[77] Локалитет Лаз евидентиран је у Гредетину још 1934. године у *Прегледу археолошких налазишта и места са карактеристичним називима Гредетинске општине* (Милојевић и Трајковић-Филиповић, 2017, стр. 96).

Ла́чићи К, „пре́део и́знад Го́рњих Брани́ка и За́имових њи́ви“.

Ла́шче Т, шумак у Трњану према Доњој Пешчаници.

Ла́шчићи ГС.

Леди́нче Т, пољана у Трњану испред куће поред пута.

Ле́нино поја́тиште Кв, „ме́сто на ко́м Ле́на чува́ла сто́ку, али са́да не́ма по́јата“.

Ле́нкићев спру́д Т, место у Трњану где је некада била воденица Славка Ленкића.

Ле́ћина ру́па ДС.

Лешта́к ГС ГЉ Г ДС (х4), котлина између два брда, њиве у Горњем Сухотну; „шума́ци ту́ бли́зу пред Гретѝн“.

Ло́јзе Б ДС (х2), виногради у Бовну.

Ло́јзиште ДА, потез ка Горњем Адровцу.

Лива́де Кв, шуме у Краљеву, „не́кад би́ле лива́де, са́д су шу́ме“.

Лива́чићи Кш, ливаде и њиве у Крушју.

Липа́рски по́ток МД.

Лоћи́чке њи́ве МД.

Лу́ка Г, засеок у Гредетину.

Лу́нин чаи́р ДА.

Лу́ткићево сока́че Т, сокаче у Трњану названо по Лутки.

Магаци́ни Кв, „ме́сто на ко́м се не́кад чува́о динами́т, а да́нас напу́штено ме́сто ту́ и́знад Краље́во са́мо од зи́дова“.

Ма́кина чу́ка Бц, „ме́сто са које́г су партиза́ни гађа́ли ка пру́гу“.

Ма́ли Ја́стребац Ч, планина одмах изнад Честе.

Ма́ли кљу́ч К.

Мали́нке ГС Кш (х2), њиве у којима се саде малине у Горњем Сухотну; њиве, малињак, у Крушју према Горњем Адровцу.

Ма́настириште Лж, њиве распрострањене између Тешице и Лужана.

Манџи́ћке њи́ве ДА, обрадиве њиве „с ове̏ стра̀не од по́ток“.

Ма́тине њи́ве К, „био ко́мплекс од не̏ког Ма̀те, Ма̀тића ли“.

Меанџи́ски бре́г К, ту је била граница између Турске и Србије. „За̀дња гра̀ница са Ту́рском. Од Сре̏мца Вука̀дин се помѝње на та̀ј бре̏г та́мо“.

Ме́хина кафа́на Кв, кафана која не ради од краја 90-их година XX века, али је локалитет остао познат по томе.

Ме́хина коли́ба Кв.

Ме́чин ла́з Бц.

Ме́чји ла́з Бц, в. Ме̏чин ла̀з.

Мечка́рово Ч, ту су живели Роми који су изводили мечке из Честе у моравска села.

Ми́здрина коли́ба Кв.

Миле́нков по́ток ДА.

Миле́ново има́ње ДП, део испод Рида а изнад Жикицког имања.

Мило́шевицки сока́к Кш, сокак у Крушју у коме претежно живе Милошевићи.

Милути́нски по́ток К, „једа̀н по́тез и́знад Не̏шићи, ту́ страда̀о Ајду́к Милу́тин. То̀ је Милути́нов по́ток. Вла́сништво Ајду́ка“.

Ми́рков гро́б ДС.

Миросѝнкино има́ње ДС.

Ми́шин буна́р ДА.

Ми́шино бр́до Бц, „ту́ ку́ћу има̀а поко̀јни дѐда Ми́ша, и то̀ би́ла једѝна ту́ ку́ћа, нала̀зи се дѐсно од пру́гу“.

Мла́да бе́ља Лж, поток у Лужану.

Мла́ка Кв, плодна земља у Краљеву поред Моравице.

Мла́ке Г, обрадиве њиве у Гредетину, „ла̀ке за ра̀д“.

Мора́ва ГЉ Т (x2), мисли се на Јужну Мораву.

Мора́вица Б Кв (х2), в. Бо́ванска Мора́вица – сеоска река. „Че́сто нази́вана и Бо́ванска Мора́вица“; в. Краље́вачка Мора́вица – река која протиче кроз село.

Мора́виште ГЉ Гч ДА (х3), предео у Горњем Љубешу испред Мораве. Ово земљиште је врло плодно и лако за обраду јер садржи доста песка (Антонијевић, 1971, стр. 46).

Мо́шићева коли́ба Кв.

На кру́шке ДА.

На су́п ДА.

Над Селе́ште Кв, брдо изнад Селишта у Краљеву.

На́ташина прода́вница Кв.

Не́мањина[78] *у́лица* Т, постоји легенда да је у питању део Трњана у којем током 80-их година XX века није било деце.

Ни́ско бр́до Кв, виногради у Краљеву.

Нове́рска коли́ба Кв.

Нови́не ДА, горње поље у Доњем Адровцу преко пруге ка Трњану.

Нови́нче Бц, њиве у Банковцу.

Но́во гро́бље Т, проширени део Старог гробља у Трњану.

Но́јкино по́ље Кв.

Њивчи́ћи Л, обрадива земља у Лознацу према Јаковљу.

О́бла гла́ва Б.

О́вча гла́ва Кв, брдашце изнад Краљева.

Ограђа/*Огра́ђа* ДА К (х2), плодна њива у Катуну нарочито штићена, јер је ту у оквиру села. „То́ су има́ње по́ред се́ла ко́је не́кад би́ло огра́ђено, због сто́ке у то́ вре́ме“.

[78] Иако са антропонимом у основи, микротопоним овде нема функцију антропонима, те је стога на свим местима писан малим словом.

Ограђе/*Огра́ђе* Бц Гч J (х3), део у Банковцу у којем се налази гробље; десна обала Грејачке реке.

Ограђе Ч, брдо у Чести.

Општинско Гч, „та́мо не́кад би́ла о́пштина, од ку́ј зна́ ка́д“.

Орижи́ште К, „ту́ се у ту́рско вре́ме сади́о пири́нач или ри́жа, не́ма дру́го. Између Дража́вац и Ката́н, код Меанџи́ског бре́га“.

Орни́це Ч, в. Арни́це.

Осре́дак Гч Кв (х2), земља поред воде у Краљеву – „уну́тра је осре́дак, во́да се тр̀гне, а оно́ оста́не го́ре“.

Острво Т, шљунковити део у Јужној Морави; „кад се по́вуче во́да из Мора́ву остави́ла Острво“.

Павићи Т, две улице у Трњану у којима живе староседеоци фамилије Павића.

Павићки по́ток Т, поток који тече кроз део Трњана у којем живе Павићи.

Партиза́нске лива́де J, ливаде у Јасењу.

Партиза́нски кла́денац Кв, „о́н се нала́зи на Ко́њску пољ̀ану“

Партиза́нски спо́меник ГС.

Пасуља́рник Г, „њи́ве до а́свалт“.

Пера́лиште Т, њиве у Трњану према Утрини поред Павицког потока.

Пе́рицки бре́г Г, назван тако по Перићу.

Пе́тровићево је́зеро Гч.

Пе́тровићки воћа́рник МД.

Пе́трово кла́денче 1 Ч, извор који је пронашао Петар.

Пе́трово кла́денче 2 Ч, и овај извор је пронашао Петар десетак година након проналаска првог.

Петро́вски сока́к Кш, сокак у Крушју у коме претежно живе Петровићи.

Пе́цин ћо́ш ДА.

Пешча́нска ре́ка ДП, слив ове реке обухвата Росицу, Јаковље, Радевац, Крушје, Каменицу, Лознац, Гредетин, Горњу Пешчаницу, Доњу Пешчаницу, Корман и део атара Трњана.

Пла́ндиште Гч.

Погана́чке лива́де ДА, „ту̀ Ту̀рци оставља̀ли ко̀њи“.

По́д бр̀до ДА, в. Брѐг.

По́д бре́г Гч.

Подо́сово Бц, њиве у Банковцу.

Поја́тиште Гч.

Поља́на Ч, шумак у Чести.

По́ток код Џивџа́нову поја́ту Кв.

Пр̀во о́кно Кв, место на коме се у Краљеву вадио угаљ.

Пре́ко ба́ре Гч.

Провали́ја Гч.

Пужа́р Гч, „мѐсто дѐ горѐла шу̀ма овдѐ у Грѐјач, ѝзнад сѐло“.

Пу̀лин бре́г К, „по човѐка Пу̀лета, њего̀во има̀ње ту̀ бѝло“.

Пу̀рина коли́ба Кв.

Ра́вна ко́ла Б, ливада у Бовну.

Равни́ца К, равно узвишење обрадиве површине. „Ра̀вно мѐсто ко тепси̇ја. И̇знад Меанџи̇ског брѐга – док оти̇днеш му̀ка“.

Ра́вно било̀ ГС, велики брег у Горњем Сухотну.

Равња́к Гч ДС Кц Кв (х4), сеоска ливада у Доњем Сухотну; обрадиве њиве према Љуптену; пуста пољана у Краљеву.

Раде́вачка ре́ка Кш.

Ражи́ште МД, ливаде на којима је некада сађена рижа.

Ра́јков по́ток Ч, „по́ток ко́ји протица́о по́ред има́ње де́да Ра́јка, о́н ви́ше ни́је жи́в ода́вно“.

Рамада́нова коли́ба Кв.

Ра́нково кромпири́ште Кв, „дана́с је шу́ма, а ту је не́кад га́зда Ра́нко сади́о кромпи́р“.

Рашиh́ско/*Рашиh́ко* ДА.

Раздво́ј К, назив за место које „раздва́ја се́оски од гла́вни пу́т“.

Ри́д ДП Кш (х2), део у Доњој Пешчаници изнад Батаљке; њиве и шумаци у Крушју „пре́ма Раде́вац“.

Ри́стина о́грађа Ч, некад је била ледина, а сад шума, „ал та́чно омеђе́на тако́ да о́н та́чно поставу́ја да се бре́ то́ ви́ди да његово“.

Ро́вине ДА, „де́о ка Тр̀њану уз а́свалт“.

Роси́чке лива́де Г, потез према Росици, тако назван зато што се у том делу доселио неко „још ко́ј зна́ ка́д из Роси́цу“.

С ове́ стра́не Мора́вице Кв, део села у Краљеву.

С оне́ стра́не Мора́вице Кв, део села у Краљеву.

Светосте́фанска ре́ка К, „изви́ре из Ли́повца, из ма́настира Свѐти Сте́фан. Ули́ва се у Мора́ву код Катун, код Ма́ли Кљу́ч, ту́ где́ је кључа́ла во́да“.

Се́гашки по́ток Л.

Се́ди вр̀ Б Кв (х2), пашњак у Бовну; врх брда у Краљеву.

Се́лиште Б Гч ДС К Кв Лж Т (х7), њиве у Бовну; плодне њиве у Грејачу. О овом микротопониму постоје праисторијски налази евидентирани у селу око куће Драгослава Стевановића 1975. године (Милојевић и Трајковић-Филиповић, 2017, стр. 68); њиве у Катуну, „и́ма толи́ко ископи́на. Ту́ је би́ло огро́мно на́сеље, ту́ би́ле ра́дне а́кције“; в. Куhи́ште. Потез Селиште заузима пространу територију на речној тераси око једне конвексне окуке Јужне Мораве, а лоциран је између Доњег Адровца и Трњана (Милојевић и Трајковић-Филиповић, 2017, стр. 162).

Се́лске ба́ште Гч.

Се́нтин врба́к ДА.

Се́оско ме́сто Гч.

Сеџи́мкићеви шљива́ци Т, њиве које су у Сеџимкићевом поседу.

Смајали́цко ДА, обрадиве њиве у Доњем Адровцу.

Сма́јлов шума́к ДА, в. Смајали́цко.

Смони́ца[79] ГЉ.

Смрда́н К Кв (х2), „запу́штен тере́н – трња́к, се́оски о́тпад. Ту́ баца́ли ђу́бре, мр́тву сто́ку и то́, па смрде́ло. Не́што је смрде́ло. Са́мо та́ј де́о ни́је обрађи́ван“.

Смрдљи́в кла́денац Гч.

Смр́ђа Кц Л (х2), обрадива земља према Љуптену; река у Лознацу која извире у Каменици.

Сра́внани по́ток ГС.

Сре́дња ма́ла Кв.

Сре́дњи бре́г Л, шумаци у Лознацу.

Сре́дњи ри́д ГС ДС (х2), њиве у Горњем Сухотну, „то́ оно́ та́мо по́ље пре́ма Мора́вац“.

Средоре́к К, насеље у Катуну усред реке предвојено старим и новим током Светостефанске реке. „Ту́ би́о кана́л пре́ко не́ких дво́ришта излива́ла се во́да кад надо́ђу пото́ци, да је то́ не́ка а́да би́ла и са́д да се нала́зи усре́д ре́ке“. Нека́д је ре́ка проби́ла то́к и оста́ло тако́ и́змеђу ре́ку, па зато́ и́ме Средоре́к“.

Стаме́нковски брани́ци Кв, Стаменкови шумаци у Краљеву.

Стаме́нковско има́ње Кв.

Ста́нков ла́з Кш.

Ста́нков по́ток ДС.

Ста́ра њи́ва ДА.

[79] Како наводи Драгослав Антонијевић, село које има Смоницу сматра се богатим (Антонијевић, 1971, стр. 46).

Ста́ри бре́г Т, први брег у селу.

Ста́ро боста́ниште ДА.

Ста́ро бр̏до ДА.

Ста́ро гро́бље Т, сеоско гробље се налази на самом улазу у Трњане са леве стране из правца Алексинца.

Ста́ро кори́то ДА.

Ста́ро ло́јзе Гч МД (х2), виногради који се налазе изнад цркве у Грејачу.

Ста́ро се́ло Т Ч (х2), в. Кући̏ште; шљиваци у Чести.

Стоја́нкицке њи́ве ГЉ, „пре̏ма Мора̏ву ле̏во до пу̏т, њи̏ве од не̏ки Стоја̏новићи, Бо̏г зна̏ који̏ су ти̏“.

Сто́јковицки по́ток ДС.

Сто́летове њи́ве ДС.

Сто́лићски лу́г/*Сто́лићки лу́г* ДА, обрадиве њиве у Доњем Адровцу, шумак.

Стра́жа Гч.

Стрели́ште ДА.

Стри́ковац Б, шума у Бовну.

Стр̏ниште Гч.

Струга́ра Кв, в. Кана̏тина струга̏ра.

Суботи́начка краље́вачка че́сма Кв.

Суботи́начка ме́ђа Кв, место где се спајају суботиначки и краљевачки атари.

Суботи́начки мо́с Кв, краљевачки мост. Мост између Краљева и Суботинца који Краљевчани зову Суботиначки, а Суботинчани за њега кажу да је то Краљевачки мост.

Суботи́начко сте́ње Кв, стеновито брдо без шуме у Краљеву.

Су́ви по́ток ДА, поток који извире у Горњем Адровцу, има три чесме.

Су̏вотнички по́ток ГС ДС (х2), „овдѐ му и́звор, та̏ј по́ток прола̏зи кро́з дѐсет сѐла“; поток који извире у Горњем Сухотну.

Су́мин сока́к Лж.

Су́хошнички кана́л ДА.

Су́шина Лж.

Та́бла Ј.

То́дорова по́јата ДА, в. Би́тина.

То́мина коли́ба Кв.

Тре́ће о́кно Кв, место на коме се вадио угаљ.

Три́чиште Б.

Трнови́ти ла́з ГС.

Трња́к Л, „дѐо око гро́бље, у̏век цѐо ура̏со у тр̀ње“.

Тр̀ска ГС Гч (х2).

Трска́р ДА.

Тршѐвина ГС ДП ДС ДА Л Т (х6), „ту̏ би́ла шу́ма па поко́шена и дана̏с етѐ тако́ – пу́сто“; равна земља десно према Корману, „ама не́ма једа̏н чи́чак а не шу́ма“; „то́ ти́ је за цѐло Су̏вотно, и за Го́рње и́сто, ту̏ би́ла шу́ма па поко́шена“; „дѐо у Ло́знац пре́ма Кру̏шје на у̏лаз у сѐло“; њиве у Трњану преко Јужне Мораве до којих се долази скелом.

Ту́рија Бц Ч (х2), река чији је извор у подножју Великог Јастрепца. Турија преко лета „умѐ да пресу̏ши, ал кад су о́билне ки́ше умѐ и да би́дне вѐлика“. Године 2018. због обилних киша „би́ла је вѐлика ки́ Мора̏ва и направи́ла вѐлику штѐту сви́ма на́ма о́вде па и однѐла дѐо од мо́с кој и́ на́с енѐ спа̏ја с Тѐшицу и о́днесе, мо́ре, и два̀ мла̏да живо́та, Бо́г ду̏шу да ги про́сти“; сеоска река у Чести.

Ту́рска њи́ва ДА.

Ту́рски гро́бови ДП, њиве према Корманском атару, где је некад било сеоско гробље.

Ћука́вски бре́г Т.

Ћу́лум по́ток Б.

Уз ре́ку ДА.

Ујкина цр́ква Б, сеоска црква посвећена Св. Архангелу, тако прозвана при саградњи због Јеремије Марјановића Ујчета, дародавца.

Утрина Т, брдо у Трњану према Доњој Пешчаници.

Фурго́н Кв, контејнер – место на ком се сакупљају ловци у Краљеву.

Хајду́чки кла́денац Кв.

Цве́јинска ма́ла Г, „Цве́ле до́шо с ко́ња у се́ло и обеле́жио тере́н, зна́чи би́о гла́вни“.

Цве́ткова ма́ла Г, „и́сто по не́ког Цве́тка“.

Цветкови́ћки сока́к Кш, сокак у Крушју у коме претежно живе Цветковићи.

Церја́к Т, шумаци у Трњану према Доњој Пешчаници.

Це́рова поља́на Кв, ливада у Краљеву.

Церо́вац Б, њиве у Бовну.

Циган ма́ла Кв, в. Алба́нија.

Цига́нске њи́ве Ч, некад су ту живели Роми, а данас их више нема.

Цига́нски бре́г Т.

Цига́нски пу́т Т, део Трњана који је већином насељен Ромима.

Цо́ћина струга́ра Кв, стругара за метал у Краљеву.

Црве́на зве́зда Г, најдужа улица у којој су 90-их година XX века мештани организовано гледали фудбалске утакмице Црвене звезде.

Црве́на зе́мља Кв, пут у шуми где је глиновита земља.

Црве́ни бре́г Б МД (х2), њиве у Малом Дреновцу које се налазе према Сухотну.

Цр́ква Пантале́ј Кв.

Цркве́ни ла́з ГС, „где је ста́ра цр́ква де́о, е зато́ што је ту́ цр́ква, зато́ се зове́ та́ј ла́з цркве́ни“.

Црквени́ште ДА, имање око цркве.

Цркве́но ДА Т (х2), обрадиве њиве око цркве; брда у Трњану око цркве.

Цр́на кр́ља Т, њиве у Трњану поред Јужне Мораве са изразито црном земљом.

Цр́но ба́рче ДА.

Црногóрски бре́г Т, брег у Трњану смештен у делу села претежно насељеном становницима досељеним из Црне Горе. Брегови су добили име по томе уз чију кућу се налазе. Брег је заправо пут који мештани користе како би лакше дошли до својих њива и поседа.

Црногóрски сока́к Кв, сокак у Краљеву у коме живе досељеници из Црне Горе.

Чабу́ра ГС, „дѐо и́спод во́ду“.

Чардакли́јски сока́к Лж.

Че́дина ба́ра Гч.

Че́дино Кв, Чедино имање изнад Обле главе у Краљеву.

Чесма́рско бр́до Гч, брдо на ком се налазе старе чесме – прве чесме у селу.

Честа́нска ре́ка Ч, поток који се улива у реку Туриј у.

Честа́нски ла́з Ч, брдо у Чести.

Чивита́рска поја́та Кв, „оста́ли јо́ш зи́дови од ту́ по́јату“.

Чке́мбини ора́си Т, Чкембино имање, „то́ ти по́тез пре́ма Мора́ву и пре́ма Бобо́вишко“.

Чо́јбин сока́к Лж.

Чо́кулина коли́ба Кв.

Чубу́ра Гч Кш Т (х3), њиве у Крушју „пре́ма Ру́ску цр́кву“; шумовито брдо у Трњану изнад Чукаре.

Чу́ка Кц Кш Л (х3), шума у Каменици; шума у Крушју; брдо у Лознацу према Каменици.

Чука́р ДП, узвишица у Доњој Пешчаници према Корману.

Чука́ра Т, напуштени виногради у Трњану урасли у багрењаре и шуме према Доњој Пешчаници.

Џавали́ско ДА Т (х2), трњанско-адровачки атар према Алексинцу.

Џаволи́ско ДА.

Џе́смина ко́са Б, ливада у Бовну.

Џивџани Кв, „дѐо где живѝ фами́лија Џивџа́ни“.

Џивџа́нова поја́та Кв.

Џуру́њци Г, сокак назван тако по фамилијарном надимку породице која тамо живи.

Шама́к К, „Ма̀ли и Вѐлики кљу́ч спа̀дају под Шама̀к, то̀ ти је дѐо водокре́чив ста̀лно та̀мо и́за ау́то-пу́т“.

Ши́б Б.

Ши́бићев бре́г Б.

Шиља́к ДА, в. Ла̀зарева по́јата.

Широки ла́з ГС, „широ́ко га зову́ зато́ што ра̀вно ко́ равни́ца“.

Шо́пско ло́јзе Т, виногради према цркви Св. Тројице и Горњем Адровцу.

Ште́кицко Т, део Трњана у којима је смештена ова фамилија.

Шу́паљ бре́г ДА.

8.2. Речник презимена

Авра́мовић Г Т (х2), презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Трњану.

А́лексић Б Кв Т (х8), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Краљеву; презиме двеју кућа у Трњану.

Але́ксов Б, презиме једне куће у Бовну.

Ана́чков Гч, презиме једне куће у Грејачу.

Андре́јић ДС, презиме једне куће у Доњем Сухотну.

Анђе́лковић Б ДА Ј Кв Т Ч (х39), презиме једне куће у Бовну; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, славе Св. Петку; презиме двеју кућа у Јасењу; презиме једне куће у Краљеву; презиме четири кућа у Трњану; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Антана́сковић Т (х22), презиме пет кућа у Трњану, славе Св. Јована.

А́нтић Б ГС Гч ДА Т (х17), презиме двеју кућа у Бовну; презиме двеју кућа у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, а други славе Св. Димитрија; презиме једне куће у Трњану.

Антони́јевић ГС (х3), презиме двеју кућа у Горњем Сухотну. Сматрају се староседеоцима пошто је деда Антоније био један од првих досељеника.

Ариза́новић Б Т (х2), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Трњану.

А́рсић Б ДА Кш Т (х12), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Андреја Првозваног; презиме једне куће у Крушју, славе Св. Николу; презиме двеју кућа у Трњану.

А́рсић Мило́шевић Т, презиме једне куће у Трњану.

Аса́нов Б, презиме једне куће у Бовну.

Ба́бић Т (х5), презиме двеју кућа у Трњану.

Банду́ка Б, презиме једне куће у Бовну.

Ба́нковић Бц Б ГС (х20), презиме трију куће у Банковцу, славе Св. Николу. Банковићи се сматрају најстаријим досељеницима. Претпоставља се да је извесни Банко, родоначелник лозе, досељен крајем XVIII века и да је у село дошао из Голешнице са Власине; презиме једне куће у Бовну; презиме трију кућа у Горњем Сухотну.

Ба́новић Г, презиме једне куће у Гредетину.

Бе́говић ДА Т (х23), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Димитрија; презиме пет кућа у Трњану.

Бера́ковић Б (х2), презиме једне куће у Бовну.

Бла́гојевић ДС К Кв Лж Т (х17), презиме двеју кућа у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Краљеву; презиме трију кућа у Лужану, славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Трњану, славе Св. Ђорђа.

Богда́нић Т (х4), презиме двеју кућа у Трњану.

Богда́новић Б Т (х4), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Трњану.

Богоса́вљевић Б, презиме једне куће у Бовну.

Бо́жанић Б, презиме једне куће у Бовну.

Божи́новић Б Лж (х4), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Лужану, славе Св. Аранђела.

Бо́жић Л (х17), презиме пет кућа у Лознацу. Божићи су староседеоци у селу.

Бо́јковић ГС (х10), презиме трију кућа у Горњем Сухотну. Они су једни од првих досељеника и „мо́же се ка́же, ка́ко то ка́жу, оснива́чи се́ла. Де́да Бо́јко би́о пр́ви кој́и до́шо овде́“.

Бо́цић Б, презиме једне куће у Бовну.

Бо́шковић Б Гч Т (х33), презиме двеју кућа у Бовну; презиме једне куће у Грејачу; презиме седам кућа у Трњану, славе Св. Стефана.

Бра́нковић ДА (х2), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Николу.

Брза́ковић Б ДС (х8), презиме једне куће у Бовну; презиме двеју кућа у Доњем Сухотну.

Була́јић Т (х4), презиме двеју кућа у Трњану, славе Св. Николу.

Бу́рсаћ Т, презиме једне куће у Трњану.

Васи́љевић Л Т (х18), презиме трију кућа у Лознацу; презиме једне куће у Трњану.

Ва́сић Б Т (х5), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Трњану.

Вели́чковић Б ГЉ Кв Т (х12), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Горњем Љубешу; презиме двеју кућа у Краљеву; презиме једне куће у Трњану.

Ве́љковић Лж Т (х25), презиме једне куће у Лужану, славе Св. Николу; презиме шест кућа у Трњану, славе Св. Аранђела.

Весели́новић Ј Кв (х12), презиме двеју кућа у Јасењу. Досељеници из Црне Горе; презиме једне куће у Краљеву.

Вида́новић ДА (х2), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Николу.

Вла́јић ДП Т (х22), презиме седам кућа у Доњој Пешчаници, славе Св. Јована и Св. Саву; презиме једне куће у Трњану, славе Св. Стевана.

Вла́јковић ГС (х2), презиме једне куће у Горњем Сухотну.

Воји́новић ДС ДА МД Т Ч (х37), презиме трију кућа у Доњем Сухотну; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, славе Св. Јована Крститеља; презиме једне куће у Малом Дреновцу, славе Петковицу; презиме једне куће у Трњану; презиме четири куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Вукаши́новић К (х3), презиме двеју кућа у Катуну.

Ву́кић ГС Кв (х11), презиме трију кућа у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Краљеву.

Вукса́новић ГЉ, презиме једне куће у Горњем Љубешу.

Ву́лић Кв, презиме једне куће у Краљеву.

Вуче́новић Кв, презиме једне куће у Краљеву.

Ву́чковић Б Гч Т (х6), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Трњану.

Гаври́ловић Гч, презиме једне куће у Грејачу.

Гво́здић Т (х14), презиме четири кућа у Трњану.

Гли́шић ДА Т (х24), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Јована Крститеља; презиме четири кућа у Трњану, славе Митровдан.

Гли́шовић К (х2), презиме једне куће у Катуну, славе Св. Луку. Пореклом су из села Пуста Тушимља код Новог Пазара. По предању предака, у Нови Пазар досељени су из Роваца у Црној Гори.

Го́јковић Кв (х4), презиме једне куће у Краљеву.

Голу́бовић К (х5), презиме двеју кућа у Катуну.

Го́цић Гч, презиме једне куће у Грејачу.

Го́чанин ГС (х2), презиме једне куће у Горњем Сухотну. Досељеници из околине Врњачке Бање.

Гру́јић ДС ДА Т (х17), презиме двеју кућа у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Николу; презиме двеју кућа у Трњану. Грујићи су досељеници са Косова и Метохије.

Гу́шић Т, презиме једне куће у Трњану.

Дамња́новић Т (х4), презиме једне куће у Трњану.

Да́шић Б (х3), презиме једне куће у Бовну.

Деја́новић К, презиме једне куће у Катуну.

Де́либашић Т (х2), презиме једне куће у Трњану.

Деспо́товић Т (х3), презиме једне куће у Трњану.

Деста́новић Б (х2), презиме једне куће у Бовну.

Ди́кић Б (х5), презиме једне куће у Бовну.

Димитри́јевић ГЉ Г Гч ДС Ј Кв Т (х40), презиме двеју кућа у Горњем Љубешу; презиме двеју кућа у Гредетину; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Јасењу, славе Св. Николу; презиме једне куће у Краљеву; презиме шест кућа у Трњану, славе Св. Николу.

Дими́тров Гч, презиме једне куће у Грејачу.

Ди́мић ГС Гч К (х10), презиме двеју кућа у Горњем Сухотну. Димићи се сматрају староседеоцима; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Катуну.

Ди́нић ГС ДА К Т (х22), презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Лазареву суботу; презиме трију кућа у Катуну; презиме двеју кућа у Трњану.

Ди́нчић Т, презиме једне куће у Трњану.

До́бринић Гч, презиме једне куће у Грејачу.

Дојчи́новић Гч Т (х7), презиме једне куће у Грејачу; презиме двеју кућа у Трњану.

Дола́шевић Гч, презиме једне куће у Грејачу.

До́шић К, презиме једне куће у Катуну.

Дра́говић Б, презиме једне куће у Бовну.

Драгољу́бић Ч, презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Драгути́новић ГС (х2), презиме једне куће у Горњем Сухотну.

Ђо́кић Б Г ДС ДА Ч (х27), презиме једне куће у Бовну; презиме двеју кућа у Гредетину; презиме трију кућа у Доњем Сухотну; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, славе Св. Алимпија Столпника; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Ђо́рђевић Бц Б ГЉ Г Гч ДП ДА Ј Кв Кш Л Лж Т (х134), презиме двеју кућа у Банковцу, славе Св. Николу; презиме трију кућа у Бовну; презиме двеју кућа у Горњем Љубешу, славе Св. Николу; презиме шест кућа у Гредетину; презиме трију кућа у Грејачу; презиме једне куће у Доњој Пешчаници, славе Св. Саву; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, славе Св. Николу; презиме једне куће у Јасењу, славе Св. Николу; презиме двеју кућа у Краљеву, славе Св. Николу; презиме двеју кућа у Крушју, једни славе Св. Стевана, а други славе Ђурђевдан; презиме двеју кућа у Лознацу; презиме пет кућа у Лужану, три куће славе Св. Николу, а две куће славе Св. Аранђела; презиме пет кућа у Трњану, једни славе Св. Ђорђа, а остали славе Св. Аранђела.

Ђо́рић Т (х5), презиме двеју кућа у Трњану.

Ђо́шић Гч (х2), презиме једне куће у Грејачу.

Ђу́рић Кц Кв Кш (х7), презиме једне куће у Каменици, славе Св. Петку; презиме једне куће у Краљеву; презиме једне куће у Крушју.

Ђурђа́новић Гч Т (х13), презиме једне куће у Грејачу; презиме четири кућа у Трњану.

Ђу́рђевић МД Т (х8), презиме једне куће у Малом Дреновцу, славе Петковицу; презиме једне куће у Трњану. У село су дошли почетком XXI века из Прћиловице.

Ђу́рић Т (х16), презиме четири кућа у Трњану.

Живади́новић Б Гч ДА К Т (х36), презиме трију кућа у Бовну; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила; презиме једне куће у Катуну; презиме четири кућа у Трњану, две куће славе Св. Ђорђа, а две куће славе Св. Стефана.

Жива́новић ГЉ К Кв Лж Т (х22), презиме трију кућа у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Краљеву; презиме једне куће у Лужану, славе Св. Јована; презиме једне куће у Трњану.

Жи́вић Т, презиме једне куће у Трњану.

Жи́вковић Бц ДА Ј Кв Лж Т Ч (х61), презиме једне куће у Банковцу, славе Св. Николу; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила; презиме четири кућа у Јасењу; презиме једне куће у Краљеву; презиме шест кућа у Лужану, пет кућа слави Св. Стевана, а једна кућа слави Св. Јована; презиме шест кућа у Трњану, славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Чести, славе Св. Николу.

Жи́кић Гч К Т (х6), презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Трњану.

Здра́вковић Б ГС Г Гч ДС ДА К Т (х41), презиме двеју куће у Бовну; презиме двеју кућа у Горњем Сухотну; презиме двеју кућа у Гредетину; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Николу; презиме пет кућа у Катуну; презиме једне куће у Трњану.

Златáновић Гч ДП ДА Т (х31), презиме једне куће у Грејачу; презиме четири кућа у Доњој Пешчаници, славе Св. Саву; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила; презиме четири кућа у Трњану, славе Св. Николу.

Злáтковић Т (х33), презиме десет кућа у Трњану, славе Св. Аранђела.

Ивковић ДА Т (х6), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. врачеве Козму и Дамјана; презиме двеју кућа у Трњану, славе Св. Николу.

Ибић Гч, презиме једне куће у Грејачу.

Ибрић Гч Кв (х3), презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Краљеву.

Ивáновић Б ГС Т (х7), презиме двеју кућа у Бовну; презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Трњану.

Ивковић ГС, презиме једне куће у Горњем Сухотну.

Игњáтовић Гч ДС К Т (х28), презиме једне куће у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњем Сухотну; презиме трију кућа у Катуну; презиме једне куће у Трњану.

Илић Б ГС ГЉ Г Гч ДА Кц К Кв З (х94), презиме двеју кућа у Бовну; презиме шест кућа у Горњем Сухотну; презиме двеју кућа у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Гредетину; презиме трију кућа у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, славе Св. Јована Крститеља. Једна кућа се у Доњи Адровац доселила из Јабуковика код Црне Траве; презиме двеју кућа у Каменици, славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Катуну; презиме пет кућа у Краљеву; презиме шест кућа у Трњану, једни славе Св. Аранђела, а остали славе Св. Ђорђа.

Искре́новић ДА (х2), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Јована Крститеља.

Јанићи́јевић Г (х3), презиме једне куће у Гредетину.

Јáнковић ГС ГЉ Г ДП ДА К Кш Л Т Ч (х52), презиме двеју кућа у Горњем Сухотну; презиме двеју кућа у Горњем Љубешу; презиме двеју кућа у Гредетину; презиме двеју кућа у Доњој Пешчаници, једна кућа слави Св. Јована, а друга слави Св. Николу; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, други славе Св. Јована Крститеља; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће

у Крушју; презиме једне куће у Лознацу; презиме трију кућа у Трњану, славе Св. Ђорђа; презиме двеју кућа у Чести, славе Св. Николу.

Ја́њић Б (х3), презиме једне куће у Бовну.

Јевре́мовић Г Кв Кш Л (х31), презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Краљеву; презиме трију кућа у Крушју, једни славе Ђурђевдан, а други и трећи славе Св. Аранђела; презиме четири кућа у Лознацу.

Је́втић ГЉ Гч ДП ДА К Л Т Ч (х36), презиме једне куће у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњој Пешчаници; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, славе Св. Стефана Дечанског; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Лознацу; презиме двеју кућа у Трњану; презиме једне куће у Чести, славе Св. Николу.

Је́роним ГЉ, презиме једне куће у Горњем Љубешу.

Јова́новић Б ГЉ Г Гч ДС ДА К Лж МД Т Ч (х107), презиме шест кућа у Бовну; презиме четири кућа у Горњем Љубешу; презиме трију кућа у Гредетину; презиме двеју кућа у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњем Сухотну; презиме трију кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, други Св. Николу, а трећи Св. Преподобну Параскеву; презиме једне куће у Катуну; презиме трију кућа у Лужану, славе Св. Николу; презиме трију кућа у Малом Дреновцу, славе Св. Јована; презиме пет кућа у Трњану; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Јована́вски ДС (х5), презиме једне куће у Доњем Сухотну.

Јо́вић Б ГС Кц Л (х44), презиме трију кућа у Бовну; презиме четири куће у Горњем Сухотну; презиме двеју кућа у Гредетину; презиме једне куће у Каменици, славе Св. Петку; презиме једне куће у Лознацу; презиме пет кућа у Трњану, славе Св. Ђорђа.

Јо́кић Гч Кв (х2), презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Краљеву.

Јокси́мовић ДА (х4), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. великомученицу Варвару.

Ка́дрић Кв, презиме једне куће у Краљеву.

Ка́лабић ДА, презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Великомученика Георгија.

Кла́чар ДА (х2), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Великомученика Георгија.

Кова́чевић ГЉ Г Т (х9), презиме трију кућа у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Трњану.

Ко́вачић Кв, презиме једне куће у Краљеву.

Костади́новић Гч ДА МД (х16), презиме једне куће у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Николу, а други славе Св. Петку; презиме једне куће у Малом Дреновцу, славе Петковицу.

Ко́стић Бц Гч К Лж Т (х14), презиме трију кућа у Банковцу, славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Грејачу; презиме трију кућа у Катуну; презиме двеју кућа у Лужану, једни славе Св. Аранђела, а други славе Св. Игњата; презиме једне куће у Трњану, славе Митровдан.

Ко́цић Б ГС Лж Т Ч (х14), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Лужану; презиме двеју кућа у Трњану; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Ко́шче Кв, презиме једне куће у Краљеву.

Кр́стић Б Г Гч ДА К Кв Л Т Ч (х34), презиме двеју кућа у Бовну; презиме једне куће у Гредетину; презиме двеју кућа у Грејачу; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила; презиме једне куће у Катуну; презиме трију кућа у Краљеву; презиме једне куће у Лознацу; презиме двеју кућа у Трњану; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Кузма́новић Бц, презиме једне куће у Банковцу, славе Св. Николу.

Лаза́ревић Б Гч Кв МД (х31), презиме двеју кућа у Бовну; презиме једне куће у Грејачу; презиме трију кућа у Краљеву; презиме трију кућа у Малом Дреновцу, славе Св. Јована.

Ла́зић Б Г Гч Кв Кш Лж Т (х52), презиме двеју кућа у Бовну; презиме трију кућа у Гредетину; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Краљеву; презиме

четири куће у Крушју, славе Св. Аранђела; презиме трију кућа у Лужану, две куће славе Св. Николу, а једна слави Св. Стефана; презиме двеју кућа у Трњану.

Ла́кић Кв (х2), презиме једне куће у Краљеву.

Латѝновић Ни́колић Т, презиме једне куће у Трњану.

Латѝнски Т (х29), презиме шест кућа у Трњану, славе Св. Јована.

Ли́чић Кв, презиме једне куће у Краљеву.

Лу́кић Б Гч Т (х7), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Трњану.

Љубе́новић ГС ДС Т (х8), презиме двеју кућа у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Трњану.

Мано́јловић ГЉ Г (х8), презиме једне куће у Горњем Љубешу; презиме двеју кућа у Гредетину.

Марђа́нски Чо́лић Т, презиме једне куће у Трњану.

Мари́нковић ГС ГЉ Т (х25), презиме трију кућа у Горњем Сухотну; презиме двеју кућа у Горњем Љубешу; презиме шест кућа у Трњану, славе Св. Николу.

Марја́новић ГС ДА Ј Т (х12), презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Димитрија; презиме једне куће у Јасењу; презиме трију кућа у Трњану, славе Св. Николу.

Ма́рковић ГС Г ДС ДА Ј К Лж Т Ч (х44), презиме трију кућа у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила; презиме једне куће у Јасењу; презиме трију кућа у Катуну; презиме трију кућа у Лужану, једна слави Св. Аранђела, а друга Св. Николу; презиме трију кућа у Трњану. Марковићи су досељеници са Косова и Метохије; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Мате́јић ДА Т (х6), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Петку; презиме једне куће у Трњану.

Ма́тић Лж Т (х7), презиме једне куће у Лужану, славе Св. Николу; презиме двеју кућа у Трњану, славе Св. Аранђела.

Ма́ткић Т (х5), презиме једне куће у Трњану, славе Св. Николу.

Машу́ловић Т, презиме једне куће у Трњану.

Ми́кић Г (х2), презиме једне куће у Гредетину.

Миладѝновић Г К Лж Т (х26), презиме једне куће у Гредетину; презиме двеју кућа у Катуну; презиме четири куће у Лужану, славе Св. Ђорђа и Св. Јована; презиме једне куће у Трњану.

Мила́нковић Лж (х3), презиме двеју кућа у Лужану, славе Св. Јована.

Мила́новић ГЉ Г ДА Л Лж Т (х40), презиме тријух кућа у Горњем Љубешу; презиме тријух кућа у Гредетину; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Стефана Дечанског; презиме двеју кућа у Лознацу; презиме тријух кућа у Лужану, једни славе Св. Петку, а други славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Трњану.

Миле́нковић Бц ГС Лж Т (х42), презиме једне куће у Банковцу, славе Св. Николу; презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Лужану, славе Св. Јована; презиме девет кућа у Трњану.

Миле́новић Г ДА Кц Т (х20), презиме једне куће у Гредетину; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Великомученика Георгија, а други славе Св. Стефана Дечанског; презиме једне куће у Каменици; презиме двеју кућа у Трњану.

Ми́летић Л Т (х34), презиме пет кућа у Лознацу; презиме четири кућа у Трњану.

Миливо́јевић Т, презиме једне куће у Трњану.

Ми́лијић ДА (х3), презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Димитрија, а други славе Св. Јована Крститеља.

Ми́лић ДА Т (х4), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Јована Крститеља; презиме једне куће у Трњану, славе Св. Николу.

Мили́ћевић ДА Ј Лж Т (х11), презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Алимпија Столпника, други славе Св. Николу; презиме једне куће у Јасењу; презиме једне куће у Лужану, славе Св. Николу; презиме једне куће у Трњану.

Миловáновић Кц К Кш Л Т (х15), презиме једне куће у Каменици, славе Св. Јована; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Крушју, славе Св. Стевана; презиме једне куће у Лознацу; презиме једне куће у Трњану.

Ми́лојевић ГС ГЉ Г Кш Т (х19), презиме двеју кућа у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Крушју; презиме једне куће у Трњану.

Мило́јковић ДА Ј Т (х20), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила; презиме двеју кућа у Јасењу; презиме двеју кућа у Трњану, славе Св. Ђорђа.

Милоса́вљевић Г Лж (х16), презиме једне куће у Гредетину; презиме трију кућа у Лужану, две куће славе Св. Николу, а једна кућа слави Св. Ђорђа.

Мило́шевић ГС ДС ДА К Кш Л МД (х69), презиме трију кућа у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Николу; презиме шест кућа у Катуну; презиме двеју кућа у Крушју, славе Св. Николу; презиме једне куће у Лознацу; презиме једне куће у Малом Дреновцу, славе Св. Јована; презиме пет кућа у Трњану, славе Св. Ђорђа. Две породице су се доселиле у село након ратних дешавања на Косову и Метохији 2004. године.

Милта́новић ГС Т (х3), презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Трњану.

Милу́новић Т (х5), презиме једне куће у Трњану, славе Св. Ђурђиц. Доселили су се са Косова и Метохије шездесетих година XX века.

Милути́новић К Т (х11), презиме трију кућа у Катуну; презиме једне куће у Трњану, славе Св. Ђорђа.

Ми́љковић ГС Г Кц Т Ч (х19), презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме двеју кућа у Гредетину; презиме једне куће у Каменици, славе Св. Ђорђа; презиме једне куће у Трњану; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Ми́рчић ДА (х4), презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, славе Св. Алимпија Столпника.

Ми́тић Г ДА Ј МД Т Ч (х33), презиме трију кућа у Гредетину; презиме трију кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, други славе Св. Николу, а трећи славе Св. Петку; презиме трију кућа у Јасењу; презиме једне куће у Малом Дреновцу; презиме једне куће у Трњану; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Михáјловић ГЉ ДА Кц Т (х16), презиме двеју кућа у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Димитрија; презиме трију кућа у Каменици, славе Св. Јована. Једна су од бројнијих породица у Каменици; презиме једне куће у Трњану.

Ми́шић К (х7), презиме трију кућа у Катуну.

Ми́шкић Т (х4), презиме двеју кућа у Трњану.

Младе́новић Бц Г ДА (х37), презиме трију кућа у Банковцу, славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Гредетину; презиме трију кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. врачеве Козму и Дамјана, други славе Св. Николу, а трећи славе Св. Петку; презиме четири кућа у Трњану, једни славе Ђурђевдан, други славе Св. Ђорђа, а остали славе Св. Аранђела.

Моми́ровић Ч х7, презиме трију кућа у Чести, славе Св. Аранђела.

Момчи́ловић Т (х3), презиме једне куће у Трњану.

Најда́новић ГЉ (х3), презиме једне куће у Горњем Љубешу.

На́кић Лж, презиме једне куће у Лужану, славе Св. Аранђела.

Нау́мовић Гч (х4), презиме двеју кућа у Грејачу.

Неде́љковић Б ГС Г Ј Лж (х12), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Јасењу, славе Св. Николу; презиме једне куће у Лужану, славе Св. Петку.

Несто́ровић Б (х4), презиме двеју кућа у Бовну.

Не́шић ДА К Т (х31), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Великомученика Георгија; презиме трију кућа у Катуну; презиме пет кућа у Трњану, славе Св. Ђорђа.

Ни́колић Б Г Гч ДА К Кв Л Лж Ч (х69), презиме двеју кућа у Бовну; презиме четири кућа у Гредетину; презиме једне куће у Грејачу; презиме пет кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, други славе Св. Димитрија, трећи славе Св. Николу, четврти славе Св. Петку, а пети славе Св. Преподобну Параскеву; презиме двеју кућа у Катуну; презиме двеју кућа у Краљеву; презиме једне куће у

Лознацу; презиме једне куће у Лужану, славе Св. Николу; презиме четири кућа у Трњану, славе Св. Николу; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Новáковић Б (x4), презиме двеју кућа у Бовну.

Нóвковић Г ДП ДА Т (x36), презиме четири кућа у Гредетину; презиме трију кућа у Доњој Пешчаници, славе Св. Николу; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Димитрија, други Св. Илију; презиме једне куће у Трњану. Новковићи су досељеници из Црне Горе.

Нóвковић Игњáтовић Т, презиме једне куће у Трњану.

Нóјић Гч, презиме једне куће у Грејачу.

Обрáдовић Г Кц Т (x36), презиме трију кућа у Гредетину; презиме једне куће у Каменици, славе Св. Аранђела; презиме шест кућа у Трњану.

Огњáновић Г Т (x7), презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Трњану, славе Св. Николу.

Осмáновић Кв, презиме једне куће у Краљеву.

Пáвић Т (x37), презиме једанаест кућа у Трњану, славе Св. Ђорђа.

Пáвковић Г (x5), презиме једне куће у Гредетину.

Пáвловић Б ГС ГЉ Гч ДА Ј К МД Т Ч (x89), презиме двеју кућа у Бовну; презиме двеју кућа у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Горњем Љубешу; презиме двеју кућа у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила; презиме једне куће у Јасењу; презиме једне куће у Катуну; презиме трију кућа у Малом Дреновцу, славе Св. Јована; презиме шест кућа у Трњану, једни славе Св. Аранђела, а остали славе Ђурђевдан; презиме шест кућа у Чести, славе Св. Николу.

Пáјк Т, презиме једне куће у Трњану.

Пáјкић Ј (x4), презиме једне куће у Јасењу.

Пáнић Б ГЉ (x7), презиме једне куће у Бовну; презиме четири кућа у Горњем Љубешу.

Пауʹновић Гч Лж (х4), презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Лужану, славе Св. Николу.

Пе́јковић Лж Т (х6), презиме двеју кућа у Лужану; презиме двеју кућа у Трњану.

Пе́јовић ДА (х3), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила.

Пе́јчић Г Т (х5), презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Трњану.

Пе́кић Гч, презиме једне куће у Грејачу.

Пе́рић Г (х4), презиме једне куће у Гредетину.

Пе́ришић Т, презиме једне куће у Трњану, славе Ђурђевдан.

Перова́новић Т (х8), презиме двеју кућа у Трњану.

Пе́ровић ДА (х3), презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Јована Крститеља, а други славе Св. Петку.

Пе́тковић Б ГЉ Г ДА Кв Т (х37), презиме трију кућа у Бовну; презиме једне куће у Горњем Љубешу; презиме трију кућа у Гредетину; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Преподобну Параскеву; презиме једне куће у Краљеву; презиме трију кућа у Трњану, славе Ђурђевдан.

Пе́тровић Б ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кц Кв Кш Л Лж Т (х88), презиме двеју кућа у Бовну; презиме четири кућа у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Гредетину; презиме двеју кућа у Грејачу; презиме једне куће у Доњем Сухотну; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, други Св. Николу; презиме двеју кућа у Јасењу; презиме једне куће у Каменици, славе Св. Илију; презиме трију кућа у Краљеву; презиме трију кућа у Крушју, славе Ђурђевдан; презиме једне куће у Лознацу; презиме једне куће у Лужану, славе Св. Тодора; презиме једне куће у Трњану, славе Митровдан.

Пе́шић Бц Б ГЉ Гч Кц Кв (х16), презиме једне куће у Банковцу, славе Св. Аранђела; презиме трију кућа у Бовну; презиме двеју кућа у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Каменици, славе Св. Јована; презиме једне куће у Краљеву.

Пискули́дис ДА (х2), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила.

По́повић Г Гч Т (х10), презиме једне куће у Гредетину; презиме двеју кућа у Грејачу; презиме једне куће у Трњану.

Про́кић ДА, презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Великомученика Георгија.

Ра́девић Т (х2), презиме једне куће у Трњану. Доселили су се са Косова и Метохије шездесетих година XX века.

Раде́нковић Гч Кв Т (х12), презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Краљеву; презиме једне куће у Трњану. Доселили су се из Црне Траве седамдесетих година XX века.

Радивоје́вић Б ДА К Кв (х7), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Димитрија; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Краљеву.

Ра́дић ГЉ (х25), презиме шест кућа у Горњем Љубешу.

Ради́чевић Т (х3), презиме једне куће у Трњану. Доселили су се у Трњане из околине Црне Траве седамдесетих година XX века.

Радова́новић ДА Кц Кв Т (х11), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила; презиме једне куће у Каменици; презиме двеју кућа у Краљеву; презиме једне куће у Трњану.

Ра́дојевић Т, презиме једне куће у Трњану. Доселили су се у Трњане из околине Црне Траве седамдесетих година XX века. Данас у селу живи само једна бака.

Радо́јичић Т (х5), презиме двеју кућа у Трњану. Доселили су се у Трњане из околине Црне Траве седамдесетих година XX века.

Радо́јковић Ј К Кв Т (х21), презиме једне куће у Јасењу; презиме једне куће у Катуну; презиме четири кућа у Краљеву; презиме двеју кућа у Трњану, једни славе Св. Ђорђа, а други славе Ђурђевдан.

Ра́доњић Гч (х2), презиме једне куће у Грејачу.

Радосáвљевић Гч Ј Т (х10), презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Јасењу; презиме двеју кућа у Трњану, славе Св. Николу.

Радóшевић Т, презиме једне куће у Трњану.

Радýловић Ч (х2), презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Рáјић Т, презиме једне куће у Трњану.

Рáјковић ГС К Т (х3), презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Трњану.

Рáкић Б ГЉ Г Кв (х17), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Гредетину; презиме трију кућа у Краљеву.

Ранђéловић Б ГЉ Гч К Кв Т (х38), презиме двеју кућа у Бовну; презиме једне куће у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Краљеву; презиме пет кућа у Трњану, славе Св. Ђорђа.

Рáнчић ДА (х3), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Архангела Михаила.

Рáтковић Т (х4), презиме једне куће у Трњану.

Рáшић Ј К Т (х5), презиме једне куће у Јасењу; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Трњану.

Рáшковић Ј (х2), презиме једне куће у Јасењу.

Ри́стић Б ГС Г ДС ДА К Т (х32), презиме двеју кућа у Бовну; презиме двеју кућа у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Гредетину; презиме двеју кућа у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Димитрија; презиме двеју кућа у Катуну; презиме једне куће у Трњану.

Сáвић Б Г К Кв Т (х53), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Краљеву; презиме девет кућа у Трњану, једни славе Св. Стевана, а остали славе Св. Аранђела.

Сáмарџић Б (х4), презиме једне куће у Бовну.

Сéвдић Т (х3), презиме једне куће у Трњану, славе Ђурђевдан.

Си́мић ГС К Кв Т (х12), презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме двеју кућа у Катуну; презиме једне куће у Краљеву; презиме једне куће у Трњану.

Симо́новић Бц К (х3), презиме једне куће у Банковцу, не славе славу; презиме једне куће у Катуну.

Сми́љковић Гч ДА Т (х30), презиме двеју кућа у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, а други славе Св. Преподобну Параскеву; презиме трију кућа у Трњану.

Спа́сић ДА (х4), презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, а други славе Св. Димитрија.

Срете́новић Кш Т (х10), презиме једне куће у Крушју, славе Митровдан; презиме једне куће у Трњану.

Стаме́нковић Кв Ч (х6), презиме једне куће у Краљеву; презиме једне куће у Чести, славе Св. Николу.

Станиса́вљевић Б Г Кш (х9), презиме једне куће у Бовну; презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Крушју, славе Ђурђевдан.

Ста́нковић Бц Б ГЉ Г Гч ДА Кв Л Лж МД Т Ч (х72), презиме једне куће у Банковцу, славе Св. Аранђела. Станковићи су досељеници из Врања, из села Пољаница; презиме двеју кућа у Бовну; презиме двеју кућа у Горњем Љубешу; презиме двеју кућа у Гредетину; презиме двеју кућа у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. врачеве Козму и Дамјана, а други славе Св. Димитрија; презиме једне куће у Краљеву; презиме двеју кућа у Лознацу; презиме трију кућа у Лужану, једна кућа слави Св. Аранђела, а две куће славе Св. Николу; презиме једне куће у Малом Дреновцу, славе Св. Ђорђа; презиме трију кућа у Трњану, славе Ђурђевдан; презиме трију кућа у Чести, славе Св. Аранђела.

Ста́нојевић Бц Б ГЉ Г Гч К Л Т Ч (х49), презиме једне куће у Банковцу, славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Бовну; презиме трију кућа у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Грејачу; презиме трију кућа у Катуну; презиме трију кућа у Лознацу; презиме двеју кућа у Трњану; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Ста́нчић Г (х3), презиме једне куће у Гредетину.

Стева́новић Б ГС Г Гч ДС Кв Л (х96), презиме двеју кућа у Бовну; презиме једне куће у Горњем Сухотну; презиме дванаест кућа у Гредетину; презиме трију кућа у Грејачу; презиме једне куће у Доњем Сухотну; презиме трију кућа у Краљеву; презиме четири кућа у Лознацу.

Степа́новић ГЉ Гч (х16), презиме трију кућа у Горњем Љубешу; презиме двеју кућа у Грејачу.

Стефа́новић ГС Гч ДС ДА К Кв Лж Т Ч (х41), презиме четири кућа у Горњем Сухотну. „Е њи́хов дѐда Стѐфан и мо́ј та́мо нѐки дѐда Бо́јко за́једно до́шли у сѐло“; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Доњем Сухотну; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, други Св. Јована Крститеља; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Краљеву; презиме једне куће у Лужану; презиме трију кућа у Трњану, славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Чести, славе Св. Николу.

Стои́љковић ДА (х2), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Преподобну Параскеву.

Стојади́новић ДА Кв Л Т (х18), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Николу; презиме једне куће у Краљеву; презиме трију кућа у Лознацу; презиме једне куће у Трњану.

Стоја́нова Гч, презиме једне куће у Грејачу. Досељеница из околине Сурдулице.

Стоја́новић Бц Б ГС Г Гч ДС ДА К Кв Л Лж Т (х70), презиме једне куће у Банковцу, славе Св. Николу; презиме двеју кућа у Бовну; презиме двеју кућа у Горњем Сухотну; презиме једне куће у Гредетину; презиме трију кућа у Грејачу; презиме двеју кућа у Доњем Сухотну; презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, а други славе Св. врачеве Козму и Дамјана; презиме двеју кућа у Катуну; презиме једне куће у Краљеву; презиме двеју кућа у Лознацу; презиме једне куће у Лужану, славе Св. Стевана; презиме двеју кућа у Трњану, славе Св. Николу.

Стојади́новић ГЉ (х3), презиме једне куће у Горњем Љубешу.

Стоја́новић ГЉ (х5), презиме двеју кућа у Горњем Љубешу.

Стоји́ловић Т (х6), презиме двеју кућа у Трњану, славе Св. Стефана.

Стојиљковић Гч (х2), презиме једне куће у Грејачу.

Сто́јић ДА Ј (х9), презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Јована Крститеља; презиме двеју кућа у Јасењу, славе Св. Јована Крститеља.

Сто́јковић ДА Кв (х13), презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Покров Пресвете Богородице, а други славе Св. Алимпија Столпника; презиме трију кућа у Краљеву.

Сто́шић Гч Ч (х6), презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Та́јић Гч, презиме једне куће у Грејачу.

Та́сић ДС Ј К Т (х8), презиме двеју кућа у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Јасењу; презиме једне куће у Катуну. Тасићи су се у села Алексиначког Поморавља досељавали са Косова и Метохије. Највише их је у Корману (Стефановић, 2024, стр. 59); презиме једне куће у Трњану.

Та́чић Лж (х2), презиме једне куће у Лужану, славе Св. Николу.

Те́рзић Г Т (х37), презиме трију кућа у Гредетину; презиме шест кућа у Трњану, славе Св. Николу.

Тодо́ровић Б ГЉ Г ДС ДА Кш Л Т Ч (х44), презиме трију кућа у Бовну; презиме трију кућа у Горњем Љубешу; презиме трију кућа у Гредетину; презиме двеју кућа у Доњем Сухотну; презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Николу; презиме једне куће у Крушју. Досељеници из Црне Горе; презиме двеју кућа у Лознацу; презиме једне куће у Трњану; презиме једне куће у Чести, славе Св. Аранђела.

Тодоси́јевић Гч К (х8), презиме једне куће у Грејачу; презиме двеју кућа у Катуну.

То́кић Кв, презиме једне куће у Краљеву.

То́мић Г Гч Т Ч (х13), презиме четири кућа у Гредетину; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Трњану, славе Св. Ђорђа; презиме једне куће у Чести, славе Св. Николу.

То́нић Б, презиме једне куће у Бовну.

То́шић ДА, презиме једне куће у Доњем Адровцу, славе Св. Преподобну Параскеву.

Тра́јковић Б Т (х16), презиме једне куће у Бовну; презиме трију кућа у Трњану.

Тре́нкић ДА (х8), презиме двеју кућа у Доњем Адровцу, једни славе Св. Архангела Михаила, а други славе Св. Николу. Једна кућа недавно се иселила у Неготин.

Трифу́новић Бц Гч Кв Л (х10), презиме једне куће у Банковцу, славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Краљеву; презиме двеју кућа у Лознацу.

Ћи́рић Лж, презиме једне куће у Лужану, славе Св. Аранђела.

Ћи́рковић ГЉ, презиме једне куће у Горњем Љубешу. Досељеник са Косова и Метохије.

Уро́шевић Л Лж Т (х18), презиме једне куће у Лознацу; презиме двеју кућа у Лужану, славе Св. Јована; презиме двеју кућа у Трњану.

Фили́повић Г Ј Т (х47), презиме десет кућа у Гредетину; презиме трију кућа у Јасењу; презиме једне куће у Трњану.

Ха́фнер К, презиме једне куће у Катуну.

Ца́кић Лж (х24), презиме осам кућа у Лужану, славе Св. Ђорђа.

Цвета́нов Кв, презиме једне куће у Краљеву. Досељеници из околине Власотинца.

Цвета́новић Б ДП Ј Кв Т (х21), презиме двеју кућа у Бовну; презиме трију кућа у Доњој Пешчаници, славе Св. Саву; презиме двеју кућа у Јасењу; презиме једне куће у Краљеву; презиме једне куће у Трњану.

Цве́тковић ГЉ Г Гч Кц К Кш Т (х18), презиме једне куће у Горњем Љубешу; презиме једне куће у Гредетину; презиме једне куће у Грејачу; презиме једне куће у Каменици, славе Св. Аранђела; презиме једне куће у Катуну; презиме једне куће у Крушју, славе Св. Стевана; презиме једне куће у Трњану.

Це́кић Б (х2), презиме једне куће у Бовну.

Це́нић Лж (х6), презиме једне куће у Лужану, славе Св. Аранђела.

Ци́вић Л (х2), презиме једне куће у Лознацу.

Цо́јић Б (х2), презиме једне куће у Бовну.

Ча́вић Т (х2), презиме једне куће у Трњану, славе Св. Ђорђа.

Чубри́ло Б, презиме једне куће у Бовну.

Шаре́нац Т, презиме једне куће у Трњану.

Ша́рић Л, презиме једне куће у Лознацу.

Ши́лер Г (х2), презиме једне куће у Гредетину.

Шу́ндрић К (х3), презиме једне куће у Катуну.

Шу́шак Т, презиме једне куће у Трњану.

8.3. Речник личних имена

А́дам ГЉ.

Адри́јана Кш.

Алекса́ндар Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Кш Л Лж МД Т Ч (х58).

Алекса́ндра ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Кш Л Т Ч (х34).

А́на ДА Ј Л (х3).

Анабе́ла Лж.

Анаста́сија Г Кш (х4).

Ангели́на Гч.

Андре́а Ј.

А́ндрej Г Ј Кш (х3).

А́ндреја Лж.

А́ндрија Г Кв Кш Л (х5).

Андрија́на ГЉ Ј Л (х4).

А́нђела ГС Г Гч Ј Кш (х11).

Анђе́лија Г ДС Ј Кш Т Ч (х6).

А́нђелка х2

А́нђица Б.

Ани́та Б.

А́ница Б (х2).

А́нка Т.

Ара́нђел К Т (х2).

А́сан Б.

Ба́тица ГЉ.

Би́љана/*Биља́на* Б ГС ГЉ Г ДП ДС ДА Кш Л Лж МД Т (х29).

Би́серка/*Бисе́рка* Б ГС Гч Л Т Ч (х6).

Бла́гица Бц ГС Т (х3).

Бла́гоје Т (х2).

Бо́бан ГС ГЉ Г ДС ДА Ј Кв Кш Л Лж Т (х23).

Бо́гдан Г ДА Кв Кш (х6).

Богда́на Б.

Боги́слав Кв.

Бо́гоје К Т (х2).

Бо́гољуб/*Богóљуб* Б ГЉ Гч К МД Т (х8).

Богóмир ДП.

Божа́на ГЉ Т (х2).

Божи́дар ГЉ Кв МД Т (х4).

Божи́ка Ј.

Божу́рка х2

Бо́јан Бц ГС ГЉ Г ДС Кв Л Т (х22).

Бо́јана Г ДА Кв Т (х11).

Бо́ривоје/*Бори́воје* Б Гч К (х3).

Бори́ка ГЉ.

Бори́ла ГС.

Бо́рис Г Кш (х2).

Бо́рисав/*Бори́сав* Б ГЉ Кв Т Ч (х6).

Бори́слав Б ГЉ ДА (х5).

Бо́рица Т (х3).

Бо́рко ДА Т (х2).

Бо́са Т.

Боса́нка К Т (х3).

Босиљка ГЉ Г Т (х5).

Бо́шко Б Гч К Т (х4).

Бра́нимир Б ГС Л Т (х7).

Бра́нислав Б ГЉ Гч ДА К Кв Т (х17).

Бра́нислава Бц Б К (х4).

Бра́нка Б.

Бра́нкица ГС Ј К (х4).

Бра́нко Б ГС Г ДА К Кв Лж Т (х12).

Бра́тислав/*Братисла́в* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Кц К Кв Л Т Ч (х36).

Будимир ДА К Кв Т (х6).

Будимка Б ГЉ Г Т (х4).

Вале́нтина/*Валентина* Г Гч Кв Лж Т (х8).

Варадинка Т.

Василија Бц Г (х2).

Василије Г.

Велибор ДС Т (х3).

Ве́лимир ДА.

Величко Т.

Ве́љко ДА Ј МД (х3).

Ве́ра ГЉ Л (х3).

Ве́рица Б ГЉ Г Гч ДС ДА Кв Кш Лж Т Ч (х26).

Ве́рка Б Кв (х3).

Ве́рољуб Б ГС Т (х4).

Веро́сима ГС.

Весели́нка Б.

Ве́сна Бц ГС ГЉ Г ДС ДА Ј Кв Кш Л Лж Т Ч (х31).

Ви́да Г Лж (х2).

Видо́сава ГЉ.

Виоле́та ДА Лж МД Т (х8).

Вито́мир Б Кв Т (х3).

Ви́шња ДС.

Вла́да Б.

Вла́дан ДА Кш МД Т (х12).

Вла́димир ГС Г ДС ДА Ј К Лж Т (х19).

Вла́дислав ГЉ Гч (х3).

Вла́дица Бц ГЉ Г Ј Т (х7).

Вла́ста Ј Лж (х2).

Вла́стимир/*Власти́мир* Кв Т (х2).

Во́јин Б Т (х2).

Во́јкан Кв.

Во́јислав/Војисла́в Б ДА МД Т (х9).

Ву́к Г.

Вука́дин Гч (х3).

Вукади́нка Кц.

Вука́на ГЉ.

Вука́шин/Вукаши́н Бц Гч МД Т (х4).

Ву́кица Б Лж (х5).

Ву́косав К.

Вуко́сава Гч Т (х3).

Ву́кослав ДС.

Ву́кота К.

Габрије́ла Т.

Гвозде́на ГС.

Ги́на Лж.

Го́јко К.

Го́луб Лж.

Го́ран Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч (х55).

Го́рана Т.

Го́рдан Т.

Го́рдана/*Горда́на* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Кц К Кв Л Т Ч (х52).

Го́рдица К (х2).

Го́рица ГС ГЉ Г К Кв Л Т (х12).

Го́рча Т.

Гра́да Т.

Гра́димир ДА Т (х5).

Гра́на Б Т (х2).

Гра́нислав Т.

Гроздана́ Г.

Гру́јица ГС ДП К Т (х4).

Да́вид Г Кш (х3).

Да́либор Бц ГС ГЉ Г ДП Кв Л Лж Т (х14).

Да́мњан Т.

Данице́ла Кв.

Да́нијел ГС Г Кш Л (х5).

Данијéла Б ГС ГЉ Г ДП ДС К Кв Кш Л МД Т (x28).

Данúло Г Т (x2).

Дáница Б ГЉ Гч Т (x9).

Дáнка Л.

Дарúнка Т.

Дáрко ДП Лж Т (x5).

Дафúна ДА Лж (x2).

Дáцан Г.

Дéјан ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА К Кв Кш Лж Т (x53).

Десáнка ГС ДП Т (x8).

Десúмир ДА Кв (x3).

Дéско ГС.

Дúвна Г Кц Л Т (x4).

Дúјана ГС Г Гч ДА (x4).

Дúкица Г.

Димúтрије Б Ј Кш Т (x5).

Добрúвој Б.

Добрúвоје Гч ДА К Т (x7).

Добрúја Б.

Добрúла Б ГС ДП Т (x9).

Дóбрић Т.

Дóбрица Г Т (x5).

Дóнка Т.

Дрáга Бц.

Дрáган/*Драгáн* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Л Лж МД Т Ч (x94).

Дра́гана/Драга́на Бц Б ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Лж МД Т Ч (х45).

Дра́ги Б ГС Кв Кш Т (х6).

Драги́ња Т.

Дра́гица/Драги́ца Б ГС Г Гч ДС Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч (х33).

Драги́ша Бц ГС ГЉ Г ДС ДА Ј К Кв Лж Т (х27).

Драго́јла Т.

Драго́љуб Г ДА Ј Кц Кв Т (х12).

Дра́гомир/Драго́мир ГЉ Гч К Кв Кш Т (х9).

Дра́гослав/Драго́слав ГС Гч ДС ДА Ј К Кв Лж Т (х39).

Дра́гослава/Драго́слава Бц ГЉ Гч ДА К Кв Т (х10).

Драгу́тин Гч Кв Лж (х3).

Дра́кче Г.

Ду́навка Л.

Ду́шан/Душа́н Б ГС Г Гч ДС ДА Кв Л Лж МД Т Ч (х23).

Душа́нка Бц ГЉ Гч Кв Т Ч (х12).

Ду́шица Б ГС ГЉ Гч ДА Ј Кц К Кв Т (х19).

Ду́шко ГЉ.

Ђо́рђе ДА Ј К Лж МД Т(х10).

Ђу́рђа Л.

Ђурђи́на Б.

Е́вица Б К Т (х3).

Еле́на Ј.

Еми́лија ГС ГЉ ДС Кш Л (х5).

Еми́на ДП.

Е́сма Т.

Жа́н ДА.

Жаклі́на ДА Кш Л Т (х4).

Жа́рко Б ГЉ Г Гч Кв Л Т (х9).

Же́лько Т.

Жива́дин ГЉ Т (х2).

Жива́на МД.

Жи́вица Б ГЉ Г К Т (х8).

Жи́вка Т.

Жи́вко Г.

Жи́водраг Т.

Живо́јин Б ГЉ Гч К Т (х11).

Живо́мир Б ГС Гч ДС ДА К Кв Т Ч (х11).

Живо́рад Г Гч ДС ДА Кц Кв Л Лж Т (х15).

Живо́слав Гч.

Жи́вота ГЉ Гч К Кв Л (х7).

Живо́тије Гч.

Жи́кица Г.

За́га Б.

За́горка ГЉ Г ДА К Лж Т (х12).

Зарија́нка Т.

Зве́здан Т.

Зво́нимир Т.

Зво́нко ГЉ К Л Т (х4).

Здра́вко Т.

Здравóљуб Бц.

Зла́та ГЉ Г Ј Т (х8).

Зла́тибор ГС.

Зла́тица Г Кв Л Т (х6).

Зла́тко Лж МД Т (х3).

Зла́томир Кв.

Зо́ран Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж МД (х89).

Зо́рана Гч.

Зо́рица Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј К Кв Лж МД Т Ч (х61).

Зо́рка Гч.

И́ва ДП Кв Л (х3).

И́ван Б ГС ГЉ Г ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч (х40).

И́вана Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кв Кш Л Лж МД Т (х37).

Ива́нка Ч.

И́вица Б ГС ГЉ Г Гч ДА К Т Ч (х11).

Ивобран Б.

И́гор Б ГС ДП ДС ДА Кв Кш Л МД Т (х14).

Ико́нија Т.

И́лија/Илија́ Г ДС ДА Т (х6).

Или́нка Т.

Ире́на Г (х2).

Иси́дор Л Т (х3).

Ја́блан Т.

Ја́ворка Бц Б ГС ДП Лж Т (х12).

Ја́года Гч Ј Л Т (х5).

Јагоди́нка Б Т (х2).

Ја́дранка Г ДА Т (х5).

Ја́на Кв Т (х3).

Ја́нко ДП.

Јасми́на Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј Кв Кш Л Лж Т (х37).

Ја́сна Б ДС (х3).

Је́лена Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Кш Л МД Т (х47).

Јелиса́вка Т.

Је́лица Г Гч К Л Т (х10).

Је́лка Кв Т (х2).

Јо́ван ГС Г Гч ДС ДА Ј Кц К Кв Л Т (х15).

Јо́вана ГС ГЉ Г Гч ДА Кш Л Лж (х11).

Јова́нка Кв Т (х5).

Јо́вица Бц ГС ГЉ Гч ДП Кв Л Лж Т Ч (х16).

Јо́нка Т.

Јо́рдан ДА.

Ју́гослав ГС ГЉ Гч Лж Т (х6).

Југослове́нка Т.

Јулија́на Т (х4).

Катари́на Б ГС Г Гч К Кв Кш Т (х10).

Ка́тица Б ДП К Т (х8).

Ковиљка Бц Г Л Т (х4).

Конста́нтин Л.

Ко́са Б.

Косо́вка ГЉ Т (х2).

Коста́дин Т.

Кра́љка Т.

Христи́на Гч ДА (х3).

Кру́на ГЉ.

Ла́зар Г Ј Л МД (х8).

Ла́ла ГС (х2).

Ла́ра Г.

Латѝнка Б.

Ле́ла Г ДП Ј (х3).

Ле́лица Б.

Ле́на Лж (х2).

Ле́нка ГЉ Т (х3).

Лепо́мир Т.

Ле́посава/*Лепо́сава* Ј Т (х2).

Ле́тица Т.

Ли́ба Л.

Ли́верка Т.

Ли́дија Бц Гч К МД Т (х7).

Ло́за Б Т (х2).

Лу́ка Г Гч Ј Кш Л (х7).

Љиљана́ Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Кц К Кв Лж Т Ч (х57).

Љу́бисав/*Љуби́сав* К Т (х2).

Љуби́нка Б ГЉ Гч ДА Кц К Лж Т Ч (х20).

Љуби́сава Ч.

Љу́бица Б Г Гч ДП ДС ДА К Кв Т (х21).

Љу́биша/*Љуби́ша* Б ГС Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Т Ч (х37).

Љубо́драг Б ГЉ Г Ј К Лж Т (x17).

Љу́бомир Б Кв Лж Т (x6).

Љу́пче ДП.

Магдале́на Ј.

Ма́ја Гч Т (x8).

Мали́на Б Г Кш Л Лж Т (x8).

Ма́рија ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Л Т (x41).

Ма́ријан ДП.

Марија́на ГЉ.

Мари́на Бц ГС ГЉ Г Гч ДА Ј Кв Кш Л Лж МД Т (x30).

Ма́рица Гч ДА Т Ч (x5).

Ма́рјан ГС Т (x2).

Ма́рјанка Т.

Ма́рко ГС ГЉ Г Гч ДП Ј Кв Л Лж Т (x29).

Ма́рта ГЉ Г Л (x4).

Ма́ртин Г Кш (x2).

Марти́на Г.

Ма́теја Кш (x2).

Ма́тија Ј.

Ма́ша Кв.

Ми́ја Б Лж (x2).

Мијо́драг Гч Кв Т (x4).

Ми́кица Т.

Ми́ла Б Гч К Лж Т (x11).

Мила́дија Т.

Ми́лан/*Мила́н* Бц Б ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кш Л Лж МД Т (х57).

Ми́лана ДА Ј (х2).

Мила́нка ДА.

Ми́ле Б ГС ДП ДС Л Т (х8).

Миле́ва Г Л Т (х5).

Миле́вка Г.

Миле́на Бц ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј Кц К Кв Л Т (х22).

Мили́вој Л.

Мили́воје Б Гч ДА К Кв Т (х10).

Ми́лијан Гч.

Милија́на Б Ј Т (х8).

Ми́лика Б.

Ми́лић Т.

Ми́лица Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Л Лж Т Ч (х55).

Ми́лка Г Т Ч (х6).

Ми́лкица Лж Т (х2).

Ми́лован Кв Лж Т (х5).

Миловáнка Т.

Мило́драг Гч.

Ми́лоје Кв.

Мило́јица ДА.

Мило́јка Б.

Ми́ломир/*Мило́мир* Б Гч Кв Л Т (х5).

Мило́рад Б Гч ДП Кц Кв МД (х9).

Мило́сав ДА Т (х2).

Ми́лосава Т.

Милоси́ја Кц Т (х2).

Мило́стан Кв.

Милости́вна Т.

Милости́ја Т.

Ми́лош ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Кш Л Лж Т (х40).

Милу́н Б К Кв Т (х7).

Милу́нка К Кв Т (х5).

Милу́тин Б ДА Кв Т (х6).

Ми́лча Т.

Ми́љан Г Т (х2).

Ми́љана ГС Гч ДА Кв Л Т (х7).

Ми́мица Ч.

Ми́на ГС.

Ми́одраг/*Мио́драг* Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Т Ч (х48).

Мио́мир Б ГЉ Т Ч (х8).

Мио́слав Т.

Ми́рјана/*Мирја́на* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА К Кв Л Лж МД Т Ч (х57).

Ми́рка Гч (х2).

Ми́рко Б Г ДП Лж Т (х6).

Миро́љуб Бц Б ГС ГЉ Гч ДА Ј Кв Л Т (х17).

Миросѝнка ДП К Т (х3).

Ми́рослав/*Миро́слав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кц Кв Л Лж Т Ч (х88).

Ми́рослава ГС Гч ДП ДА Ј Кв Л Т (х16).

Ми́рче ДП.

Михае́ла Т.

Миха́јло ГС Г Кш Л Т (х6).

Младе́н Бц Г Кш Лж (х6).

Младе́на Лж.

Младе́нка Г.

Мла́ђан Г (х2).

Мо́мир Ј.

Мо́мчило ГЉ Г К Кв (х8).

На́дежда Б ГС Гч ДА Ј Кв Т (х17).

На́дица ГС ГЉ Гч ДС ДА Ј К Кв МД Т (х16).

На́ђа ДА.

На́јдан К.

На́јден Т.

На́ста Т.

Ната́лија ГС Ј Л Лж МД (х7).

На́таша Г ДА Ј Кв Кш Лж Т (х13).

Не́вена ГС Г Гч ДП Кш Л (х7).

Не́бојша/*Небо́јша* ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј Кв Лж Т (х17).

Не́гован К.

Негова́нка Кш.

Не́гомирка Б.

Неде́љко Гч.

Не́мања Гч К Кв Кш Л МД Т (х9).

Не́на ГЉ.

Не́над Б ГС ГЉ Г Гч ДС Кц Кв Кш Т Ч (х19).

Ни́кола/Нико́ла Бц ГС Г Гч ДП ДС Ј Кв Кш Л МД Т (х27).

Николи́на Г Л МД Т (х4).

Ни́на Ј Лж МД (х3).

Нове́ла Т.

Но́вица Б ГС Г Гч ДП ДС ДА Ј К Кв Л Лж Т Ч (х29).

Но́вка Б.

О́брад ГЉ Гч (х2).

О́брен ДА Кв (х2).

О́гњен Гч Кш Л МД (х4).

О́лга ГЉ Т Ч (х5).

О́ливер Т.

Оливе́ра ГЉ Гч ДА Ј К Кв (х7).

Па́вица Б.

Па́вле Г ДП (х2).

Пау́нко Гч.

Пе́рица Т.

Пе́рса Т.

Пе́тар Г ДА К Кв Кш Т (х13).

Петка́на Т.

Петро́није К.

Петруни́ја ДА.

Пловди́на К.

Прво́слав Гч ДА К Т (х6).

Пре́драг Г Гч ДС ДА К Т Ч (х18).

Ради́вој Б Кв (х2).

Ради́воје Б ГЉ ДА К Кв Лж МД Т (х14).

Ра́дисав/Ради́сав Гч Кш Т (х3).

Ра́дица Б Г Гч ДА Ј К Кв Лж Т (х23).

Ра́диша/*Ради́ша* Бц ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Л Лж Т (х17).

Ра́дмила Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДС ДА К Кв Кш Л Т Ч (х50).

Ра́дмило Б.

Ра́дован Б Гч Ј (х3).

Радо́јка Т.

Радо́јко ДА Т (х2)

Ра́дољуб Гч.

Ра́домир/*Радо́мир* Б Г Гч ДА Кц К Кв Т (х22).

Радоми́рка Т.

Радо́сав Т (х2).

Радо́сава Т.

Ра́дослав/*Радо́слав* Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДА Ј К Кв Т Ч (х42).

Ра́дош Б ДА Кш (х3).

Ра́дул ГС.

Раду́нка Т (х2).

Ра́нко Б ГЉ Лж Т (х9).

Ра́ско ГС.

Ра́тка Б Т (х2).

Ра́томир ГС ГЉ Г ДА К Кв Т (х9).

Рато́мирка Т.

Ро́берт Кв.

Ро́дољуб Ј К Л Т (х7).

Роксáнда Т.

Рóса Т.

Рóсица К.

Рýжа Б ГЉ (x2).

Рýжица Б ГЉ Г ДП ДС ДА Ј К Кв Л Т (x22).

Рýса Кв.

Рýсомир Кв.

Руфáда Т.

Сáва Б Т (x2).

Сáндра Гч Л МД Т (x5).

Сáња Г Кв Кш Лж (x7).

Сáра Г К Т (x4).

Сарајéвка Б Т (x2).

Сáша Ј Кв (x3).

Свéта ГЉ Гч (x2).

Свéтислав ГС К (x3).

Светлáна Бц Б ГС ГЉ Гч ДП ДА К Кв Кш Лж Т (x40).

Свéтозар Гч Кц Т (x3).

Светóлик Т.

Свéтомир/*Светóмир* ДП ДА К Кв Т (x5).

Сéвда ГС.

Селéна Бц.

Силвáна ДА Лж Т (x4).

Сúниша/*Синúша* ГЉ Г Гч ДА Ј К Кв Л Т (x16).

Славúмир Кш.

Славите́љка ГЉ Т (х3).

Сла́вица Бц ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј К Кв Л Лж Т Ч (х60).

Сла́виша/*Славиша* Бц ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц К Кв Кш Лж МД Т Ч (х52).

Сла́вка Т (х2).

Сла́вко Г Т (х2).

Сла́вна ГС.

Сла́вољуб Б ГЉ Гч ДС ДА Ј Т (х22).

Сла́вомир Кв.

Сла́ђан Кв Лж Т Ч (х5).

Слађа́на Бц Б ГС ГЉ Г Гч Ј Кв Л Лж МД Т Ч (х42).

Слободан́ Б ГС Г Гч ДС ДА К Кв Л Лж Т Ч (х38).

Слободанка Б ГС ГЉ Г Гч Лж Т (х16).

Смиљ́а ГС Кш (х2).

Смиљана́ Ј Т (х4).

Смиљка Т.

Снежа́на Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА К Кв Л Лж МД Т Ч (х55).

Солу́нка ГС Т (х3).

Со́ња Лж МД Т (х6).

Сотиљ́р х2

Со́фија Г Кш (х2).

Спа́соје ДС.

Срп́ба ГС.

Србија́н Т.

Србија́нка Б ГС МД Т (х5).

Срп́бобран Г Гч К Лж Т Ч (х11).

Ср́бољуб ДС.

Ср́бослав Лж.

Ср́ђан Бц ГС Г Гч ДА Кш Л Лж МД Т (х24).

Сре́ћко ДА Л (х3).

Ста́мена Т.

Стаме́нко Т.

Ста́на ДП Кш (х2).

Станими́рка Т.

Ста́ница ДС ДА К Т Ч (х6).

Ста́ниша/Стани́ша Бц ГЉ ДП ДА Т (х7).

Ста́нка Т (х2).

Ста́ноја Т.

Ста́ноје Г Гч ДА Т (х6).

Стано́јка ДА.

Стано́јко Т.

Сте́ван Гч Кв МД (х3).

Сте́вана Т.

Сте́вица Л.

Сте́фан ГС Г ДП ДС Ј К Кш Л Лж МД Т (х28).

Стоја́дин ГС.

Сто́јан/*Стоја́н* Б ГС Г Гч ДА Т Ч (х11).

Стоја́на Гч К Т Ч (х6).

Стоја́нка Б Г ДС К Т (х8).

Стоја́нча х3

Сто́јна ГЉ Т (х2).

Сто́јча Т.

Стра́хиња Гч Кш (х2).

Су́зана/*Сузи́на* ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кв Кш Л Т (х31).

Су́нчица Гч ДА Л Т (х7).

Тадија́ К Кв Кш (х3).

Та́мара Г ДА Ј Кв МД Т (х7).

Танко́сава ГС.

Та́ња Кш Л (х3).

Тасија́ Т.

Татија́на Т.

Та́тјана/*Татја́на* ГЉ Гч ДА Кв Лж (х7).

Та́тјанка Ј.

Те́нча Б.

Теодо́ра Г ДП Кш (х3).

Тија́на ДА Лж Т (х5).

Ти́хомир/*Тихо́мир* ГЉ Л Т (х4).

То́мислав/*Томи́слав* Бц Б ГС Г Гч ДА Кв Лж МД Т (х27).

Томи́слава ГЉ.

Томисла́вка Ј.

То́мица Кц.

То́ни Б ГС.

То́плица ГС ГЉ Г ДС Кв Кш Т (х15).

Тра́јко ДА.

Триву́н Б (х2).

Три́фун Гч.

Тро́јан Гч.

У́бавка/*Уба́вка* ГС К Л Т (х4).

У́гљеша Ј.

У́рош ДС Кш Л Т (х4).

Фази́ла ГС.

Фи́лип ГС Л (х3).

Фра́нк Г.

Хеле́на МД.

Хра́нислав Лж Т (х2).

Христи́воје Т.

Ча́слав Б ГС Г ДА К МД (х8).

Че́домир/*Чедо́мир* ДА К Кв Т (х6).

8.4. Речник личних надимака

Ада́мче Лж.

Ајду́к К, ишао је у хајдуке.

Алаву́жда Г, увек је један од најгласнијих у друштву – галамџија.

Алаву́ш Г.

Алба́нац Л, досељеник с Косова.

Алба́нтин Б, ковач по занимању.

Амазо́нка Г, према преминулом супругу кога су звали Амазон.

Америка́нац ГС Г (х2), „би́о у Аме́рику да ра́ди“; носиоцу надимка из Гредетина деца су због посла отишла у Америку.

Ауто́бус ГС, возач аутобуса по занимању.

Аџи́ја Б, „бави́о се са тргови́ну, и о́н и њего́ви“.

Баба́чко Т, очувала га баба.

Баби́нац Лж.

Ба́ја Бц, „деведе́сетих го́дина би́о гла́вни ба́ја у Ба́нковац“.

Бајази́т султа́н К.

Ба́јра Г, „бра́т“.

Бакари́ја Бц, познати продавац бакра у замену за новац.

Ба́лча Т, „ко де́те ста́лно је би́о ба́лав“.

Ба́њац Т, досељен из села Лабукова које припада општини Сокобања.

Ба́с Г.

Басаџи́ја Г, „израђу́је ба́самци, не́ма бо́љи о́вде у ова́ј кра́ј“.

Ба́џа К, волео да се тепа.

Бе́ли ГС Г ДА МД Т (х5), изразито светлог тена; о носиоцу надимка из Малог Дреновца, информатори кажу: „це́о је бе́о, од гла́ву пре́ко ру́ке до́ле до но́ге“.

Белúчко ДС, надимак добијен због изразито белог тена.

Бе́лка Т, рођена је без пигмента за боју.

Бељгу́з Лж.

Бескија́р Лж, један од бољих баскијара у општини.

Бику́ша Гч Кц (х2), из истог разлога је надевен надимак обема женама – „ве́лика, кру́пна же́на“.

Би́ца Лж, „због ко́њи“.

Би́ција ГС, „о́н ти́ чу́ва би́кови, и́ма тр̏и ил че́три би́ка“.

Бле́к сте́на Т, „кру́пан човек“.

Бојаџи́ја Лж, „фарба́о ву́ну до́к ни́је оти́шо у пе́нзију“.

Бо́ле Т, омиљени лик из серије „Црни Грује“ био му је Боле.

Бомби́ћ ГЉ, „кад би́о ра̏т 1999. о́н бежа́о од бо́мбе у по́друм, ми́слим ки́ сви́ ми́, ал ги назива́о тако́, бомби́ћи, и од та́д о́стаде на́димак Бомби́ћ“.

Бо́ња Т, „ју́рца по се́ло ко́ пра́ва бо́нца“.

Боса́нац Б Г К Т (х4), досељеници из Босне.

Боса́нка К, према мужу Босанцу.

Бо́сце Лж, досељен из Босне.

Бра́т ДА.

Бренга́л Т.

Бр̏зи ДС, изразито брз у свему.

Бри́ле ГЉ, „се́оски бри́ца“.

Бри́ца ГС, сеоски фризер.

Бр̏це ДС, по брковима.

Бу́ба Б Т (х2), носилац надимка из Бовна надимак је наследио од бабе; носилац надимка из Трњана надимак је наследио од мајке.

Бу́гарин Б Г (х3), досељеници из Бугарске.

Бу́гарка Б МД (х2), досељеница из Бугарске.

Бу́зда Лж, буздован, „мно́го кру́пан чо́век“.

Бу́јко Л, има буљаве очи.

Буклѝка Т, често је пила код куће из буклије.

Бу́ља Г, „ли́чи на бу́љу кака́в је“.

Бу́љић Г, Буљин син, надимак добио према очевом надимку.

Бу́тка Г ДС (х2).

Вампѝрка Т, „мисли́ла да не мо́же да заспи́ због при́суства вампи́ра у ку́ћи“.

Ва́риоц Бц, електромеханичар по занимању.

Ве́рко Т, надимак наслеђен од деде.

Ветерина́р Г, по занимању, има своју ветеринарску амбуланту.

Ви́ли Т.

Врањана́ц Лж, „ту́ до́ле се доселѝо из Вра́ње“.

Вржда́ло Г.

Ву́жда Ј, галамџија, „че́сто у кафа́ну кад бу́де, уме́ да бу́де гласни́ји од пева́ча“.

Вука́њац Г, „њего́ви ти се доселѝли из Вука́њу, ал бр́зо помре́ли па оста́о о́н једа́н“.

Га́јба Т, продавала воће и поврће на пијаци у најлепшим гајбама.

Гале́рија Т, као мали није схватао значење речи *галерија*.

Гали́с ГС, надимак добијен према прослављеном грчком кошаркашу.

Ге́га Т.

Ге́ма Г, не уме да изговори енглеску реч *game.*

Ги́ца ДС, дебељушкастог изгледа.

Ги́ца пра́се Т.

Глава́ш Лж, „и́ма мно́го ве́лику гла́ву“.

Гла́вша Б, „ко́лку гла́ву чове́к и́ма то́ ти је невероватно“.

Гло́бус Г, „факултѐтски обра́зован, а и пона́ша се, бра́те, у скла́ду с ти́м, и́знад сви́ је о́н“.

Глу́вча К, не чује добро.

Гори́ло Г.

Гр́кља ГС, има говорнуману.

Гркља́нац К, „це́л ве́к има́о го́ворну ма́ну, са́д по́д ста́рос то́ пре́шло и у о́збиљан здра́вствени пробле́м жи́мити“.

Гро́мче Т, због ниске жене „о́пасне ко гро́м“.

Гр́чки Т, порекло из Грчке.

Губони́ја Б, као мали није умео да изговори „боран и́ја“.

Гу́жва ДА, „заврша́ва по́со на му́фте, ва́та на брзи́ну, на бу́ку, на гу́жву“.

Гузи́ца Т, гојазан је.

Гу́тка Г, „најпознати́ји чове́к по гу́тке“.

Гу́че Г, као дете, дуго није јасно изговарала речи.

Дебе́ли Б, одувек је био најдебљи у друштву.

Де́да Б.

Де́ловођа Б, радио је на железници.

Десета́рка Т, надимак је добила по мужу, који је десетар пруге.

Дивља́к Лж, био је врло, врло немиран у школи.

Ди́к К, „глу́п ко она́ ства́р, ал ова́ко ку́лтурно“.

Ди́ле ГС, надимак добијен према презимену.

Динами́т Т, „же́ља му да напра́ви бо́мбу“.

Ди́ња Б ГС, „од оно́лко во́ће, и сезо́нско и све́, о́н у шко́лу на́јвише воле́о ди́њу да једе́“; као дечак, носилац надимка из Горњег Сухотна волео је да једе диње.

До́де ДС.

До́ца Ч, доктор по занимању.

Дра́кула Г.

Дрвце ГС, мршав „ки при́тка за парада́јз“.

Дрма МД, „свира́о ко́нтрабас, ал ни́је ба́ш до́бро свира́о не́го са́мо дрма́о у њ́ега“.

Дрско ДС, „не уме́ да ти́ се пона́ша у дру́штво и то́ ти́ је“.

Дрћко ГЉ, „о́н ти це́о надрка́н, ми́слим да ну́ме да при́ча љу́дски, са́д ка́д би оти́шо ко́д њ́ега е́то она́ко, о́н би те́ и те́бе дочека́о намрго́ђен, таки́ чо́век“.

Ду́да Т, наслеђен надимак од оца.

Дура́ч К, „ма о́н ти се ста́лно не́што дури́о, це́л ве́к тако, све́ мо́ра му обигра́ваш не́што, го́ни се, бре́, чо́вече у пи́зду ма́терину“.

Ду́рка Б, редовно је био намргођен и надурен.

Ђе́рош ГЉ.

Енгле́з ДА (х2).

Жа́бац Лж Т (х2).

Жди́мко Т, много је брз.

Же́лька Т, „тврди́о да ства́рни на́зив за корња́чу у ства́ри же́лька“.

Житковча́нка ДС, жена из Житковца удата у Сухотну.

Жо́ма ГС, надимак надевен због говорне мане.

Жо́ца ДС.

Жу́та Т, има косу жуте боје.

Жу́ти Б (х2), надимак добијен због изразито беле пути.

Жу́ћа Г ДС Ј Лж (х4), носиоцу надимка из Гредетина „ко́са це́ла жу́та“; носилац надимка из Јасења има „и́зразито све́тлу ни́т“; носилац надимка из Лужана је „така́в, таква́ му ко́жа про́сто“.

За́јац Г.

За́лац К, „би́ли дри́ни“.

Зве́ле Б.

Зве́чка Т, сваког воли да задиркује/звечка.

Зе́вка Б, „но́н-сто́п зе́ва, ко да нуме́ да држи́ у́ста како́ тре́ба“.

Зе́ка Г Ј (х2), носилац надимка из Јасења има изразито велике уши.

Зидар Т, зидар по занимању.

Зу́мбул Б, „на́јлепши у генера́цију јеба́му све́“.

Свезда К, живи у Аустрији и када дође лети у село понаша се и облачи као „звезда“.

Су́бер Г.

Исус Т, „зате́чен у пре́љуби са попади́јом, а на пи́тање шта то чи́ни, ре́као је да га је Исус посла́о код ње“.

Ја́за К, копао јаз за премештање корита реке, а „то́ му и би́о по́со, копа́ч“.

Ја́рац ГЉ Г К (х3), носилац надимка из Горњег Љубеша „такву́ не́ку бра́ду и́ма“; носилац надимка из Катуна добио је надимак јер је као дете волео да чува јарчеве.

Јужа́рац ГС, правио ужад.

Ју́ско Т.

Кала́ба Лж.

Калиме́ро ГС, физички подсећа на лика из цртаног филма.

Камбе́р ДА, наслеђен надимак од деде.

Капета́н Л, надимак добијен по војничком чину.

Капла́р Б.

Каса́пин Т, по послу којим се бави.

Катали́нски Т, својевремено је играо фудбал за сеоски клуб на позицији центарфора, па надимак добија по некадашњем репрезентативцу.

Катранџија ГС, надимак добијен по занимању катранџије.

Ка́чар ГС ДА (х3), носилац надимка из Горњег Сухотна бави се израдом бурића и каци од дрвета; о надимку браће из Доњег Адровца, информатори наводе: „де́да ги би́о пи́нтер, ка́чар“.

Ква́чка К.

Кела́во Т, „залу́ђен је истоѝменим бо́ксером“.

Ке́сер Б Т (х2), о носиоцу надимка из Трњана информатори кажу да „као ма́ли ни́је уме̏о да изгово́ри *ексе́р*“.

Кине́з Т, својевремено је играо на позицији левог крила у ФК „Борац“ и играо је прецизно – кинески.

Ки́та Г, „глу́п ко она́ ства́р да про́стиш“.

Кме́т Ј, „о̀н ти пома́же сви́ма овдѐ по сѐло, оба́вља сви по́слови ко́ме шта трѐба“.

Кова́ч ДА МД (х2), надимак добијен по занимању.

Ко́ди̏ћ Б, „ни́је уме̏о да изгова́ра сво́је прѐзиме, про́сто ни́је зна̀о“.

Ко́за Б ГЉ К (х3), носилац надимка из Горњег Љубеша „цѐо је тако́ бѐо, ма и наличу́је пома́ло ха̀-ха̀-ха̀“; носилац надимка из Катуна је као дете чувао козе.

Кокóшка Г Т (х2).

Ко́лар Б Т (х2), надимак добијен по занимању.

Ко́ларица Б, Коларева ћерка.

Ко́ларка Б, Коларева жена.

Колекти́вац Б (х2), „игра̀о ова̀ј фу́дбал и ста̀лно исти́цао како́ је фу́дбал ко́лективни спо́рт а не и́ндивидуални, не трѐба се дри́блаш мно́го, нѐго да разми́шљаш ко у ко̀лектив, ко у ти́м“.

Колекти́вка Б, жена Колективца.

Колеса́р Т, прави колесаре за говедину.

Ко́нан Лж, надимак добијен према Конану варварину.

Конопља́р К, радио је у фабрици конопље у Лесковцу.

Коња́р Б, надимак добијен због коња којег чува.

Коре́ла К.

Корита́р Б К (х2), носилац надимка у Катуну је пореклом из Румуније.

Косо́варка ГЉ, досељена са Косова и Метохије.

Кочáн К, „збо́г онáј унутрáшњи дéо од ку́пус“.

Коцијáш Б.

Кошáва К, брза, исхитрена.

Кремéнко ГС, физички подсећа на лика из цртаног филма.

Крéмче ГЉ, „као дéте је мно́го волéо да једé крéм, ил крéм, ил ни́шта“.

Кркá К, „á ла о́н во́ли да једе́, то́ не́ма ни́где“.

Кркини́ца К, према мужу Крки.

Кр́на Т, жена без носа.

Крњáшка Т, „кр́њег но́са“.

Кро́ца Т.

Кулáш Б Т (х3), о браћи из Бовна информатори кажу да су „и́сти обадвоји́ца ко́ ко́њи кулáши, жи́мити“.

Кундáк Г.

Ку́ље Г.

Ку́рта Б, „срамо́та, си́нко, да ти препричáвам заштó ја зовéмо Ку́рта, ал пáметан си мо́мак, мо́же претпостáвиш, у сушти́ни такáв карáктер, то́лко за њéга, збо́г карáктер такáв, ни́је дру́го немо́ да ми́слиш хá-хá“.

Кусáћ ГЉ.

Кучинáр ГС, „садио́ кучи́ну па зато́“.

Кучињáр Лж, надимак добијен по занимању.

Ку́шља К.

Ладови́на К Т (х2), не брину ни о чему и живе безбрижно.

Лаки́ца К, није умела да каже лаку ноћ, лакиц = лаку ноћ.

Лáла Лж.

Лáцко К, муца, штуца док говори – лацка.

Ле́па Бре́на Т, „плени́ла лепо́том по́пут Ле́пе Бре́не“.

Ле́пи Ца́не Ч, омиљени глумац био му је Драган Зарић – Лепи Цане.

Леско́вчанин Лж, надимак је добијен „по о̀ца кој̀ је ста̀ри Леско́вчанин“.

Ли́са К, према лику из цртаног филма.

Лондо́нац К, био је на студијама у Лондону.

Ло́шко Т, пргаве нарави.

Лубе́нче Б ГС (x2), носилац надимка из Бовна много воли да једе лубенице.

Лу́кица Т, због брата епилепсичара.

Лу́че К, леп као лутка – луче.

Љешта́рка К.

Магда́ре ГС ГЉ (x2), носилац надимка из Горњег Сухотна „мно́го глу́п чове́к“.

Ма́зга ГС, „то́ бра̀т од Магда́ре, ма́зга се тре́ба уврѐди што га зове́мо тако́, и́сто глу́п неви́ђено“.

Мајму́н ДС.

Ма̀јстор Т, столар по занимању.

Македо́нац Б ДС (x2), по националности.

Македо́нка Л, према пореклу.

Ма̀ли Т, ниског раста.

Ма̀не Л, кујунџија по занимању, надимак добијен према лику из филма „Зона Замфирова“.

Ма̀те ДС.

Маци́ште Г.

Ма̀че ГС Г (x2), за носиоца надимка из Горњег Сухотна „и́ма анегдо́та; о̀коло њего́ву ку́ћу ста̀лно би́ло мно́го ма̀чке, то́ та̀мо на и́злаз из сѐло, шта̀ ли су тражи́ле та̀мо и́стина, не́го ко́лко ги о̀н јури́о, то́лко о̀не долази́ле све́ ви́ше и једа́н да́н ме́сто *Пи́с* поче́о ги тѐра са *Иш*, погреши́о ли је, ал оне́ та̀д преста̀ле да се ту оку́пљају,

зато́ га зове́мо Ма́че по́што о́н оста́о једи́но ма́че на и́злаз из се́ло“; носилац надимка из Гредетина је „ле́па, зго́дна же́на“.

Мачо́р Т (х2).

Ме́да Т, био дебео као мали.

Ме́дени ГС, сматра се најлепшим мушкарцем у селу.

Меса́р Б, надимак добијен по занимању.

Ме́чка ГС.

Ми́керка Т, надимак добијен по деди Микеру.

Ми́ла ГЉ, „е па ви́диш, то́ ти је при́мер кад ло́шег чове́ка зове́ш су́протно, то́ оно́ ма́лопре што ти ре́ко, она́ ти је све́ о́сим ми́ла, то́ бре́ жи́во зло́“.

Ми́нцер Т.

Млека́рче Т, „прево́зи мле́ко“.

Мли́нар Лж, надимак надевен због занимања којим се бави.

Мора́вче Г, „то́ ти је и́ме за све́ ове́ љу́де што су из ова́ј кра́ј, ал о́н у шко́лу го́ре у Бе́оград би́о једи́ни ода́вде, па га тако́ прозва́ли. И о́нда ка́д смо чу́ли да га та́мо у дру́штво, друга́ри, тако́ зову́, о́нда смо поче́ли и ми́, и тако́ и о́стаде“.

Мираци́ја Б, „дебе́о мира́з доби́о од та́збину, дебе́о“.

Мисирка ДС, „па ћура́н, и́ста миси́рка“.

Мо́лер Б, „дру́ги по́со му молера́ј“.

Мо́ша Ј, надимак добијен због тога што у детињству није умео добро да изговори своје име.

Мр́коња ДС, „мр́си му́да да про́стиш за све́ и сва́шта, ка́д го́д да ти не́што тре́ба, о́н нуме́ ле́по не́го мо́ра ти га замр́си“.

Му́ња Б, „она́ ти са́в по́со завр́ши у секу́нду, док тре́пнеш. Тако́ док би́ло четере́с да́на од Јасми́ну, она́ и́шла на и́спомоћ и све́ жи́во им изпозаврша́вала“.

Му́рџа ДС Т (х2), носилац надимка из Трњана је наследио свој надимак од деде.

Му́са ГС Г (х2), као беба, носилац надимка из Горњег Сухотна, био је стално мусав; носилац надимка из Гредетина надимак је добио због говорне мане – „му́са купу́са“.

Му́ћак Б, „ско́ро ни́кад ни́је има́о па́ре код се́бе и ста́лно остаја́о ду́жан у прода́вницу, че́сто му треба́ло јо́ш нпр. 50 дина́ра и о́н, кад ни́је има́о, говори́о ’му́ћак’“.

Не́мац ДС, „изузе́тно педа́нтан и та́чан у све́му у шта́ се дова́ти“.

Ње́хман Т.

Ну́рла Г.

Ну́шмула Т, као мали није умео да изговори реч *мушмула*.

Опанча́р Т, „прави́о опа́нци за вре́ме ра́та“.

Општи́нско Т, кућа јој је на згради старе општине.

Осма́нац К, физичким изгледом подсећа на Турчина.

Па́ја К, према Патку Паји.

Палу́нка Б.

Па́нта ГС, надимак наслеђен од деде Пантелије.

Па́нча ДС, надимак добијен према фудбалеру Дарку Панчеву.

Пастр́мка Т, кад хода, заноси попут рибе.

Пацо́в Б, „ка́д го́д је пада́ла ки́ша, у шко́лу долази́о без кишо́бран и у́век би́о поки́со ко пацо́в“.

Пе́јко Лж (х2).

Пека́р ГС Г (х2), пекари по занимању.

Пече́нка Т, воли да једе печенке.

Пи́жља Т, много је плакао кад је био мали.

Пију́ко К, као дечак често је пијуцкао попут пилета.

Пи́ле ГС.

Пи́лка К, „чува́о мно́го пили́ћи“.

Пиро́винка Т, кукуруз јој је стално био пиров.

Писка́рало Т, „запису́је све́ и сва́шта“.

Пиџа́ћ Т, „во́ли да задиркује ле́пе же́не како́ су у́век пи́цнуте, сре́ђене“.

По́п ГС К Лж (х3), надимак добијен по занимању.

Попуња́к ГС.

Поре́вко МД, док прича, често уме да упљује саговорника.

Поткива́ч Б, „сељак чо́век, це́о жи́вот са ко́њи. Ал не́ма ви́ше, са́д о́бичан пољопри́вредник“.

По́штар Г, надимак добијен по занимању.

Пра́вница Г, правница по професији, „заврши́ла висо́ке шко́ле“.

Пра́се Г ДС (х2), носилац надимка из Гредетина „тако́ не́како изгле́да, шта га зна́м, ко пра́се“; за носиоца надимка из Доњег Сухотна информатори кажу: „да га ви́ш са́мо како́ изгле́да све́ би ти би́ло ја́сно“.

Прдли́ћ Г, „има́о инциде́нт у шко́лу па пусти́о ја́ког го́луба“.

Просе́рко Б, „о́н шта је све́ уме́о да напри́ча учите́љски и да је обо́ри с но́гу, то́ ни́ко ни́је уме́о, не позна́вам не́ког тако́ ко́ о́н што́ је уме́о“.

Про́фесор ГС, „на́ставник по зани́мање, у шко́лу ра́ди“.

Пр́скалица Т, својевремено је прскао винограде мештанима села за новац.

Пр́цко ГС, „мно́го ни́зак, а мно́го воле́о да глу́ми да је ба́јча, па га у село прозва́ли скро́з другачи́је“.

Прчу́ла Г.

Пу́лка Т.

Пупуња́к ГС.

Пу́ре Т.

Пу́фта Г.

Ра́јс Т, наслеђен надимак од покојног оца.

Ра́се Лж.

Рда́ К, зато што муца и не уме јасно да изговори Рада.

Ребра́н ДА, идол му је холандски сликар Рембрант.

Ре́га Лж, према једном од идола, Роналду Регану, америчком председнику.

Рега́н К, изузетно је поштовао Регана, америчког председника.

Ре́ма Г, понављао је седми разред.

Ри́кос Г, „и́шо и удара́о ре̏дом згла́ву де̏ како̀ сти́гне“.

Рове́ла Лж.

Рове́љка Лж, надимак добијен због супруга.

Росу́љац Г, „до́шо у се̏ло из Роси́цу“.

Ро́чко Б.

Ру́нда Г.

Ру́с Г Лж Т (х3), носилац надимка из Гредетина је велики русофил. Ишао је у Москву у неколико наврата; носилац надимка из Лужана свој надимак је добио према оцу, који је био на Голом отоку; носилац надимка из Трњана живи и ради у Русији.

Ру́скиња Б.

Ру̏це Г, надимак добијен због говорне мане.

Са́јла Г, „јадни́чко мно́го висо́к, а мр̏шав“.

Саламу́нка Т, по краљу Соломону, „прави́ла се гла́вна у мла́дости“.

Све́зналица ДС, „заврши́о Геогра́фију, па ми́сли да све̏ зна́“.

Се́ља Кш, „нуме̏ да се пона́ша ме̏ђу љу́ди и то̀ ти је. О̀н мо́ра да бу́де најгласни́ји, њего́во мо́ра да се чу́је, па сељак чо́век, ни́је за у на́род“.

Сењо́р Б, дуго је боравио у Шпанији и понаша се господствено.

Се́ра Т, по покојном оцу Сери.

Се́ца Т, „о́н чо́век нуме̏ да се пона́ша и то̀ ти је, па пра́ви се̏ца“.

Си́ла К, најнижи је у друштву, а силио се да је јак.

Сирињáвка Т, „и́шо је на ва̀шар и ста̀лно тражи́о пудињáвку, а у́век су му продава̀ли сирињáвку“.

Ске́леџија Т, превози скелу преко Мораве.

Сла́но мо́ре Т, „једном при́ликом упали́о је комши́ји вино́град, а на су́ду је ре́ко ка́ко мисли́о да не́ће да го́ри, јер је мо́жда по́пут сла́ног мо́ра“.

Сли́ка Т, „ле́п ко́ сли́ка“.

Слове́нац Л.

Слове́нка МД.

Сло́нче Б Г ДС (х3), носилац надимка из Бовна физички подсећа на слона.

Сре́ћица К, весела је нон-стоп.

Стругáр ГС, надимак добијен по занимању.

Струја Ј, носилац надимка из Јасења је електричар по занимању.

Су́нђер Б.

Су́рка Т.

Такси́ста Лж, „це́о жи́вот вози́о та̀кси у Ни́ш“.

Талу́ска Г, врло, врло мршав.

Тандрли́ка Т, жена алапача.

Те́сла Б, надимак добијен због Николе Тесле. Тесла је један од ретких факултетски образованих мештана.

Ти́лко ГС.

Тимо́тије Т, по деди Тимотију.

То́мка ДА, надимак наслеђен од деде.

То́ња Т, „то́њаве на́прави, така́в је це́о“.

Тополо́вина Т, „једне́ зи́ме грејао се са́мо топо́лама“.

То́чилац ГС, радник на бензинској пумпи.

То́ша Кш, према презимену Тодоровић.

Трбуши́н К, има велики стомак.

Трефла́н ГС.

Три́ша Т.

Тр́та Лж, „гузи́ца му ко аста́л“.

Тру́нта К, због дебљине.

Ту́рски Б, „е́во ће оти́демо по́сле, о́н ту́ у комши́лук, ће про́ђемо по́ред њего́ву ку́ћу. Си́нко, то́ и́сти Ту́рчин ка́д га погле́даш ова́ко“.

Ту́рчин Б, „пу́ши ки Ту́рчин“.

Туткала́ К, туткалио је све и свашта по селу, бавио се дрвенаријом.

Тутму́р Г, „чука́о зво́но у цр́кву неде́љом“.

Ћа́ба К Т (х2), носилац надимка из Катуна ишао је на поклоничко путовање у Меку; носилац надимка из Трњана столар је по занимању који за ствари које направи каже да су „пра́ве ћа́бе“.

Ћа́бче ГС, надимак наслеђен од оца.

Ћафу́ Б, „ја́о, ка́д би́о фу́дбал, Све́тско прве́нство, да́л 1998. ил 2002, не зна́м које́ го́дине; чо́век ни́је мо́го запа́мти да се Брази́лац Ка́фу зове́ Ка́фу а не Ћа́фу, и о́стаде тако́“.

Ћи́фта Г.

Ћука́ваџ Т, „ста́лно се жали́о како́ му сме́тају ћука́вци док чу́ка вино́град“.

Ћура́н Т, чува много ћурки.

Ћу́ре Б.

Ћу́ћа К.

Ћу́фта ДС, због физичког изгледа, „дебељу́шкаст је тако́ ко ћу́фта“.

Ури́ца Т.

Урле ГС, „та́ј ко́лко у́рла, ко́лко при́ча гла́сно, то не́ма ни́где“.

Усе́рко К, „смо́тан са́м тако́“.

Фи́фи Т.

Фи́ш К, као мали је волео пецање, а није умео да изговори риба.

Фра́нц Т, по фудбалеру Францу Бекенбауеру.

Францу́з ГС, дуго је живео у Француској.

Фу́ња ГС.

Фу́ћа ГС, надимак добијен због говорне мане.

Фућа́ра ДС.

Хрва́тица Л, досељена из Хрватске.

Ца́ка ГС Т (х2), о носиоцу надимка из Горњег Сухотна информатори кажу да кад је играо фудбал у младости, „че́сто уме́о да ба́ца ца́ке, да финти́ра“.

Ца́р Б Г (х2), носилац надимка из Бовна „пона́ша се кабада́хијски, ко да се́ло њего́во“.

Ца́рски К, имао је бранике на колима који су личили на царске.

Цвикера́ш Т, носи изразито велике наочаре.

Цврле́ Т.

Ци́в К, није умела да каже *црв*, *цив = црв*.

Ци́вке Л, надимак добијен према презимену.

Ци́га Лж Т (х2), изразито црне пути.

Ци́ганка Б, удата за мушкарца ромске националности.

Цо́кула ГС, „зна́ш ли ти́ ко́лка сто́пала о́н и́ма и ко́лке ципе́ле но́си, тако́ ко́ ти́“.

Цо́не Т.

Цо́ца Т, био је мајстор у игрању „Цоце“.

Цре́во ГС, „пра́во да ти ка́жем, и́ма на́јдуже цре́во за наводња́вање у се́ло, на́ма то́ о́вде то́лко не тре́ба, то́ они́ што и́мају њи́ве до́ле у мора́вска се́ла“.

Црља Лж, по тамној боји тена.

Цр́ни Б ГС (х2), надимак добијен због тамног тена.

Црногóрац Б Л Т (х7), досељен из Црне Горе.

Црногóрка Б Л (х4), досељенице из Црне Горе.

Цу́ки К, извољева увек и свуда за све и свашта.

Цу́цула ГС, као мали, носилац надимка из Горњег Сухотна није умео правилно да тражи цуцлу.

Цуцулéја Т.

Чáбра ГЉ, „досéљен од Кóсово, тáмо из Зу́бин Пóток ли, одáкле бéше, тó си мóра пи́таш тáмо у његóв крáј“.

Чакла́с ДА.

Чардакли́ја Лж, досељеник из Македоније.

Чáсовничар ДА, надимак добијен по занимању.

Чáуш Т, „знá свé по сéло“.

Чéла К, због великог чела.

Чéтник ГС ДА Т (х3), сва тројица носиоца овог надимка су четници по опредељењу.

Чи́ка Т.

Чкáља Г, према српском глумцу.

Чкéмбе Т, воли да једе чкембиће.

Чкóрац Т, док је као мали чувао винограде, жалио се како му сметају чкорци.

Чóмбе ДС, велики, крупан човек.

Чоркóв Лж, надимак према деди.

Чóрља К.

Чу́де Т, надимак добијен по прадеди Чудету.

Чурулéјка Т.

Чу́че Б.

Чучунде́ра Т.

Џ Б, „ле́ле и о́н за́врши шко́лу а ни́је уме́о да напи́ше лати́нично џ, жи́мити, џ ни́је уме́о да напи́ше до о́сми ра́зред“.

Џа́ја Т, волео да гледа Драгана Џајића.

Џамба́с Б.

Џа́на Т, као мали није умео да изговори „џада“, већ је говорио „џана“.

Џба́н Б, надимак добијен због говорне мане.

Џви́зга Т.

Џела́т Г, „ууу, о́н би́о извр̀шилац за сви́ по́слови пре́тходног ше́фа ме́сне канцела́рије. Ова́ј шта́ му́ ка́же, Џела́т то извршава́ по кра́тком по́ступку, и о́вде по се́ло, ал и та́мо по о́пштину, ма бу́дала“.

Џе́ри Ј, надимак је мотивисан именом из цртаног филма „Том и Џери“.

Џери́ма ГС, „зању́бен це́о жи́вот у Џери́му, о́на би́ла ту ал уда́ла се та́мо не́где код Ле́сковац“.

Џигера́н Т, воли да једе џигерице.

Џмр́кља Лж.

Џо́ма Б.

Џунџуле́ја ГС.

Џупу́ња Г, надимак наслеђен од покојног деде.

Ша́ја Ј.

Шва́јн К, прича у празно.

Ше́га ГС, „ста́лно прави́о не́ке зајеба́нције“.

Ше́јн Г, према лику из вестерн романа.

Ше́риф Т, понаша се као газда.

Ше́ф Т, воли да води главну реч у друштву.

Шеши́рче ДС, „ни́је скида́о шеши́р, ће́лав па зато́“.

Ши́бе Т, имао је деду који је био много вредан и стално је млађим укућанима говорио да се шибну/тргну, да раде и они нешто, па је након дедине смрти, син наследио надимак.

Ши́ки ГС Г (х2), носилац надимка из Горњег Сухотна добио је надимак „збо́г и́зразито шиља́т но́с“; носилац надимка из Гредетина је „висо́к а мр̏шав – шиља́т“.

Ши́ља Т (х2), обојица су шиљатог, а мршавог лица.

Шини́к Б.

Ши́птар Т, досељен са Косова.

Ши́ркић Б.

Ши́шај, си́нко Г, фризер, надимак добио према занимању.

Шоје́р К, према лику из филма.

Шо́јка ГЉ, „ко́лко кре̏штав то́ не мо́гу ти опи́шем“.

Шо́п Г, досељеник из Бугарске.

Шота́рка Т, „па по шо́тке“.

Шо́че Т, „ко́ље шо́тке и једе̏ ги с мера́к“.

Шпи́ка К, професионално се бавио шпијунирањем.

Шпикини́ца К, према мужевом надимку.

Шпри́цер Б, омиљено алкохолно пиће му је шприцер.

Штр̏бља Т, у младости није имао зубе.

Штро́ка Т, због испуцале коже на руци која личи на прљавштину.

Шумади́нац Б, досељеник из околине Крагујевца.

Шума́р К, ради у шуми.

Шу́махер ДС, идол му је познати возач Формуле 1.

Шу́пље ко́ске К, „пи́о мно́го шпри́цер, а ни́је се напија́о, јер је има́о шу́пље ко́ске“.

Шу́стер К, не зна ништа о животу.

8.5. Речник хипокористика

А́на ГС ГЉ Г Гч ДА Кв Кш Т (x13), хипокористик женских личних имена Александра, Анастасија и Андријана.

А́ца ГС ГЉ Г Гч ДС ДА Ј Кв Кш Л Т Ч (x17), хипокористик мушког личног имена Александар.

Ба́не ДА, хипокористик мушког личног имена Бранислав.

Ба́та Бц ГЉ Г Гч ДС Кц К Кв Л Т (x16), хипокористик мушког личног имена Братислав.

Би́ба ДА, хипокористик женског личног имена Биљана.

Би́ља ГС ГЉ Г ДП Кш Л Т (x10), хипокористик женског личног имена Биљана.

Би́са Б ГС (x2), хипокористик женског личног имена Бисерка.

Бо́ба Г Кв (x3), хипокористик мушког личног имена Слободан и женског личног имена Слободанка.

Бо́би Кш, хипокористик мушког личног имена Бобан.

Бо́ги Т, хипокористик мушког личног имена Богољуб.

Бо́жа ГЉ Кв (x2), хипокористик мушког личног имена Божидар.

Бо́ка ДА, хипокористик женског личног имена Бојана.

Бо́ки Бц ГС ГЉ Г Кв Л Т (x8), хипокористик мушког личног имена Бојан.

Бо́ле МД Т (x2), хипокористик мушких личних имена Бобан и Богољуб.

Бо́ра Б, хипокористик мушког личног имена Боривоје.

Бо́са ГЉ Г (x2), хипокористик женског личног имена Босиљка.

Бо́ћко ДС, хипокористик мушког личног имена Бобан.

Бра́на Ј, хипокористик женског личног имена Бранкица.

Бра́не Б Л (x2), хипокористик мушког личног имена Бранимир.

Ва́ња Кв, хипокористик женског личног имена Валентина.

Ве́ља ДА, хипокористик мушког личног имена Вељко.

Ве́ра ГЉ Г ДА Т Ч (х8), хипокористик женског личног имена Верица.

Ве́рка ДС Лж (х2), хипокористик женског личног имена Верица.

Ве́ца Бц Г Ј Л (х4), хипокористик женског личног имена Весна.

Вла́јко Г Ј Т (х4), хипокористик мушког личног имена Владимир.

Вла́јче Лж, хипокористик мушког личног имена Владимир.

Во́ја Б, хипокористик мушког личног имена Војислав.

Ву́ле МД, хипокористик мушког личног имена Вукашин.

Га́га Бц Б ГЉ Г ДС ДА Ј Кв Л Лж Т (х23), хипокористик мушких личних имена Драган и Драгослав и женског личног имена Драгана

Га́ги Г ДА МД Т (х8), хипокористик мушког личног имена Драган.

Го́ки ГЉ Г (х2), хипокористик мушког личног имена Горан.

Го́ца Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Кц К Кв Л Т (х24), хипокористик женских личних имена Гордана и Гордица.

Га́ле ГС Г Кв (х4), хипокористик мушког личног имена Драган.

Ги́ле Бц ГЉ Ј Ч (х4), хипокористик мушких личних имена Драган и Драгиша.

Ги́ша Г, хипокористик мушког личног имена Драгиша.

Го́ља К, хипокористик мушког личног имена Богољуб.

Гра́де Т, хипокористик мушког личног имена Градимир.

Да́ки ДП Кш (х3), хипокористик мушких личних имена Далибор и Данијел и женског личног имена Данијела.

Да́на Г МД Т (х3), хипокористик женских личних имена Данијела и Даница.

Да́ца Л, хипокористик женског личног имена Данијела.

Де́ја ГЉ Г (х2), хипокористик мушког личног имена Дејан.

Де́ки ГС Г Кв Кш Лж Т (х10), хипокористик мушког личног имена Дејан.

Дра́ги ГС Гч ДА Т (х7), хипокористик мушких личних имена Драгиша и Драгослав.

Ду́ле Б Кц (х2), хипокористик мушког личног имена Душан и женског личног имена Душица.

Ду́ца ГС, хипокористик женског личног имена Душица.

Ду́шка ГЉ Гч Кв (х3), хипокористик женског личног имена Душица.

Ђо́ле Ј Лж (х2), хипокористик мушког личног имена Ђорђе.

Е́ма Кш, хипокористик женског личног имена Емилија.

Жа́ре Г Гч Л (х3), хипокористик мушког личног имена Жарко.

Жи́вка ГЉ, хипокористик женског личног имена Живица.

Жи́вко Гч Ч (х2), хипокористик мушких личних имена Живојин и Живомир.

Жи́ка Кв Т (х3), хипокористик мушких личних имена Живомир и Живорад.

Жи́ле Г Кц (х2), хипокористик мушких личних имена Живко и Живорад.

Зла́та Г, хипокористик женског личног имена Златица.

Зо́ка Б Г ДА Кв МД (х9), хипокористик женског личног имена Зорица.

Зо́ки Б ГС ГЉ Г Гч Ј Кв Кш Л МД (х16), хипокористик мушког личног имена Зоран.

Зо́ра Г ДП (х3), хипокористик женског личног имена Зорица.

Зо́рка Т, хипокористик женског личног имена Зорица.

Ја́ца ГС Г (х2), хипокористик женског личног имена Јасмина.

Је́ка ДА, хипокористик женског личног имена Јелена.

Је́ла Ј, хипокористик женског личног имена Јелена.

Је́ца ГС Г МД (х3), хипокористик женског личног имена Јелена.

Јо́ка ГЉ, хипокористик женског личног имена Јована.

Јо́ки ГС, хипокористик мушког личног имена Јован.

Јо́ле Т, хипокористик мушког личног имена Јован.

Ју́га Гч Лж (х2), хипокористик мушког личног имена Југослав.

Ка́та Г ДП (х2), хипокористик женских личних имена Катарина и Катица.

Ка́ћа Кв, хипокористик женског личног имена Катарина.

Ле́ла Бц ДС Кш Т (х7), хипокористик женског личног имена Јелена.

Љи́ља Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДА Кц Лж Т (х16), хипокористик женског личног имена Љиљана.

Љу́ба Лж (х2), хипокористик мушких личних имена Љубодраг и Љубомир.

Љу́бе ГС ГЉ ДП ДА Т Ч (х8), хипокористик мушких личних имена Љубиша и Љубодраг и женског личног имена Љубица.

Ма́ра ГС Кв Л (х3), хипокористик женског личног имена Марија.

Ма́ре Г ДП Л Лж Т (х9), хипокористик мушког личног имена Марко.

Ми́ја К, хипокористик мушког личног имена Мирослав.

Ми́ки Бц Б ГС ГЉ Г Гч ДП ДС ДА Ј Кц Кв Кш Л Лж Т Ч (х31), хипокористик мушких личних имена Милан, Миодраг и Мирослав.

Ми́ла Г, хипокористик женског личног имена Милица.

Ми́ле ГЉ Л (х2), хипокористик мушких личних имена Миодраг и Милан.

Ми́ља Л Т (х2), хипокористик женског личног имена Миљана.

Ми́ра Бц ГС ГЉ Г ДП К Л Лж (х12), хипокористик женског личног имена Мирјана.

Ми́ре Б ГС Г (х3), хипокористик мушких личних имена Мирољуб и Мирослав.

Ми́рче К, хипокористик женског личног имена Мирјана.

Ми́ћа ДА Т (х2), хипокористик мушког личног имена Миливоје.

Ми́ца Гч ДА (х4), хипокористик женског личног имена Милица.

Ми́ша Т, хипокористик мушког личног имена Милош.

Ми́шко ДА, хипокористик мушког личног имена Милош.

Мла́ђа Лж, хипокористик мушког личног имена Младен.

На́да Гч ДА Ј Т (х7), хипокористик женских личних имена Надежда и Надица.

На́та МД, хипокористик женског личног имена Наталија.

На́ца Т, хипокористик женског личног имена Наташа.

Не́на ГС Гч ДА (х5), хипокористик женског личног имена Снежана.

Не́ца МД, хипокористик мушког личног имена Немања.

Не́ша ДА Кв Лж (х3), хипокористик мушких личних имена Небојша и Ненад.

Ни́ца Гч ДП (х2), хипокористик мушког личног имена Никола.

Но́ле Г (х3), хипокористик мушког личног имена Новица.

Но́ца Л, хипокористик мушког личног имена Новица.

О́ља ГЉ, хипокористик женског личног имена Оливера.

Па́ја Г, хипокористик мушког личног имена Павле.

Пе́ђа ДА, хипокористик мушког личног имена Предраг.

Пе́ра Кв Т (х2), хипокористик мушког личног имена Петар.

Пр́вко ДА К (х2), хипокористик мушког личног имена Првослав.

Ра́да Б ГС ГЉ Г Гч ДС К Кв Кш Т (х15), хипокористик женског личног имена Радмила.

Ра́де Б ГС ГЉ Г Гч Кв Кш Лж Т (х15), хипокористик мушких личних имена Радивоје, Радисав, Радиша, Радомир, Радослав.

Ра́тко ДА, хипокористик мушког личног имена Ратомир.

Ра́шко К, хипокористик мушког личног имена Радивоје.

Ру́жа Г Т (х4), хипокористик женског личног имена Ружица.

Са́ња Кш Л Т (х3), хипокористик женског личног имена Александра.

Са́ша ДА Лж Т (х11), хипокористик мушког личног имена Александар.

Са́шка Т, хипокористик женског личног имена Александра.

Све́та ГЉ Т (х3), хипокористик мушких личних имена Светомир и Светозар.

Сла́ве ГС Г ДП (х3), хипокористик мушког личног имена Славиша.

Сла́вче ДС, хипокористик мушког личног имена Славољуб.

Сла́ђа Бц ГС Г МД Ч (х5), хипокористик женског личног имена Слађана.

Сло́ба Кв Лж (х2), хипокористик мушког личног имена Слободан.

Сне́жа ГЉ Г ДП Л Лж МД (x7), хипокористик женског личног имена Снежана.

Ср́ба Т Ч (x2), хипокористик мушког личног имена Србобран.

Ср́ки Кш Лж (x2), хипокористик мушког личног имена Срђан.

Ср́ле Г Л МД Т (x4), хипокористик мушког личног имена Срђан.

Ста́на Т (x3), хипокористик женских личних имена Станимирка и Станица.

Сто́ле ГС, хипокористик мушког личног имена Стојан.

Су́ле Ј, хипокористик женског личног имена Сузана.

Су́за Г Гч ДА Кв Кш (x6), хипокористик женског личног имена Сузана.

Та́ња ГЉ Гч ДА Т (x4), хипокористик женских личних имена Татијана и Татјана.

То́за Кц, хипокористик мушког личног имена Томица.

То́ма Г Гч Кв МД (x5), хипокористик мушког личног имена Томислав.

То́пи ГЉ Г (x2), хипокористик мушког личног имена Топлица.

Фи́ћко Л, хипокористик мушког личног имена Филип.

Ца́ле Бц, хипокористик мушког личног имена Славиша.

Ца́ца Г Л Ч (x4), хипокористик женског личног имена Славица.

Це́ца Бц ГЉ Гч ДП Кв Лж Т (x13), хипокористик женског личног имена Светлана.

Ци́ца Л, хипокористик женског личног имена Славица.

Ча́ки ГС, хипокористик мушког личног имена Часлав.

Че́да К, хипокористик мушког личног имена Чедомир.

8.6. Речник фамилијарних надимака

Ба́нковци ГС, фамилијарни надимак лозе Банковића.

Божи́ци Л, фамилијарни надимак породице Божић.

Бо́јковићи ГС, фамилијарни надимак лозе Бојковића. „Нѐма, си́нко, овдѐ то́. И́сто ти́ је свѐ. Зна́ се. Сви́ од и́сто пре́зиме су ти́ Бо́јкова ло́за – ма́ло сѐло. И́ма та́мо нѐгде бли́зу Ни́ш, не мо́гу се сѐтим у којѐ сѐло та́чно одсе́љени, ал и́ма. Пресе́љени, ал и́ста фами́лија“.

Бори́ни Ј, фамилијарни надимак породице Филиповић. Овај фамилијарни надимак надевен је према прадеди Бори.

Бу́јкови Л, фамилијарни надимак породице Веселиновић. Овај фамилијарни надимак надевен је према прадеди Бујку.

Вла́јићи ДП, фамилијарни надимак свих Влајића.

Го́чани ГС, фамилијарни надимак препознатљив за досељенике са Гоча.

Ди́метови ГС, фамилијарни надимак свих фамилија „чи́ја је сво́јта дѐда Ди́ме“.

Добри́ћи Ј, фамилијарни надимак породице Живковић.

Ђо́кићеви Г, фамилијарни надимак породице Ђокић.

Ђо́рђевићи Г, фамилијарни надимак породице Ђорђевић.

Здра́вковци Г, фамилијарни надимак породице Здравковић.

Или́ћеви Кц, фамилијарни надимак породице Илић.

Је́втићи Л, фамилијарни надимак породице Јевтић.

Ју́гини Ј, фамилијарни надимак породице Стојић. Овај фамилијарни надимак надевен је према прадеди Југи, глави породице. „Чувѐни трго́вац ти́ о́н би́о, сви́ жи́ви га познава́ли по Алѐксинац“.

Камењ а́рци Ј, фамилијарни надимак породице Радојковић.

Кова́чи Г, фамилијарни надимак породице Ковачевић. Један од информатора наводи да је „постоја́о у фами́лију нѐки кова́ч, јо́ш мо́ј дѐда то́ прича́о, па ти́ мо́же по́јмиш од ка́д је то́“.

Ла́зићи Г, фамилијарни надимак породице Лазић.

Марко́вци ГС, фамилијарни надимак породице Марковић.

Мила́новци Г, фамилијарни надимак породице Милановић.

Ми́лете Л, фамилијарни надимак породице Милетић.

Мило́шевићи ГС, фамилијарни надимак породице Милошевић.

Миха́јловићи Кц, фамилијарни надимак породице Михајловић.

Ре́џини Ј, фамилијарни надимак породице Недељковић.

Сатаљо́нци Ј, фамилијарни надимак породице Марковић.

Си́мићи ГС, фамилијарни надимак породице Симић.

Стојади́нови Л, фамилијарни надимак породице Стојадиновић.

Тока́ње Ј, фамилијарни надимак породице Ђорђевић.

Фр́клићи Ј, фамилијарни надимак породице Димитријевић.

Цо́кулићи Ј, фамилијарни надимак породице Цветановић.

Црногóрци Ј, фамилијарни надимак породице Веселиновић. Они су досељеници из Црне Горе.

Цуру́њци Г.

9. Дијалекатски текстови

Део сведочанства о антропонима и микротопонимима забележен у селима Алексиначког Поморавља представљен је и кроз дијалекатске текстове.[80] На потребу објављивања и важност дијалекатских текстова указао је Жарко Бошњаковић (Бошњаковић, 2010), а о њиховом научном и културном значају пише Бранкица Марковић, наводећи да „дијалекатска грађа преточена у дијалекатске текстове представља документарну подлогу сваког дијалектолошког истраживања“ (Марковић, 2016, стр. 483). С обзиром на то да су разговори са информаторима вођени без стриктног упитника и искључиво уско о теми и предмету ове докторске дисертације, важно је истаћи културолошки значај истраживања приказан управо кроз дијалекатске текстове. Уз то, требало би да се „језичке особине које су обухваћене наведеним истраживањима, као и међугенерацијске разлике и језичке промене до којих долази сагледају у ширем контексту“ (Чопа, 2018, стр. 188), будући да се приказивање конкретног говора са терена сматра изузетно корисним за лингвистику. Уосталом, како истиче Софија Милорадовић, „народним говорима, због сваковрсних промена у начину живота, посебно у руралним срединама, прети опасност убрзане трансформације и девастације, тамо где се још увек чувају, и зато би требало да буду постављени високо на листу приоритета у спровођењу мера заштите елемената нематеријалног националног културног блага (најпре снимање говора, адекватно похрањивање аудио-записа, а затим анализирање сакупљеног материјала и његово представљање)“ (Милорадовић, 2023, стр. 164).

Да се анализом дијалекатских текстова заиста могу утврдити многе језичке особености, али и потенцијални задаци за будућа истраживања, показују резултати појединих студија (Бошњаковић, 1985; Станишић, 1998; Станковић, 2010; Марковић, 2010; Станковић и Бошњаковић, 2015; Стефановић, 2019а итд.). Значајан допринос прегледу дијалекатских текстова у србистици јесте рад Бранкице Марковић „Ка индексирању дијалекатских текстова публикованих у Републици Србији“ (Марковић, 2020), објављен у LXVII свесци *Српског дијалектолошког зборника*. Она у библиографији износи преглед, опис и

[80] О формама дијалекатских текстова в. Бошњаковић, 2016.

иницијалну класификацију дијалекатских текстова објављених у периоду од првих година XX века до средине друге деценије XXI века.

У складу са свим претходно наведеним подацима, у овом делу докторске дисертације издвојени су дијалекатски текстови у којима информатори говоре о основи *мил-* у личном имену Милан, о грађењу куће у Трњану, о првим досељеницима у Горњем Сухотну, о (не)поверењу у рад катастра, о проблемима при прикупљању грађе, о непостојању надимака у Крушју, о процесу преноса њива и о непостојању фамилијарних надимака у Катуну. Након сваког дијалекатског текста дат је податак о информатору.

О основи мил- *у личном имену* Милан

Па како̀ што сам му да̏ла и́ме Мила̏н? Па л да бу́де ми́о, да ми не бу́де баксу́з. Што тѐбе ма̏јка назва̏ла Ду́шан? Па и́сто зато̀. Немо̀ се ла̏жемо. Мо̀ж при́чате и пи́шете шта̏ о̀ћете у књи́ге ал то̀ ти је тако̀ј би́ло у на̏род. И мо́ја ба̏ба и ја̏ и дру́га ба̏ба, ни́је ту́ има̏ло мно́го да се разми́шља, то̀ј си је си зна̏ло. Миро̀слав, Драго̀слав, Радо̀слав. То̀ касни́је ка̏д почѐли да дола̏зе ови́ја, па ма̏ло бѐше дру́кше, ина̏че ти је то̀ свѐ би́ло и́сто. Па̏л из мо́ју генера̏цију, како̀ се зва̏ше, дал бѐоше Драго́мири ил Драго̀слави, та̏мо, њи́ десетори́ца би́ли тако̀ све и́сто и́ме. Па ни́смо ги разли́ковали, па како̀ да ги разлику́јеш ка̏д се и́сто зову́. Од Пѐру учи́теља си́н би́о бѐли, о́н и она̏ко би́о ма̏ло погосподи́чен, она̏ко друкчи́ји од оста̏ли по тѐн и ко́су. Е ѐто њѐга смо разли́ковали, зва̏ли га Бѐли, оста̏ли брѐ, Мила̏не, ти́, брѐ, Душа̏не, сви́ и́сти.

Р. Ђорђевић, 1951, Боран

О грађењу куће у Трњану

Нѐма шта̏, уо́пште ту́ не трѐба да се би́стри поли́тика. Чѐк са̏д ћу донѐсем, и́мам ја̏ то̀ изву́чено. Би́о та̀ј нѐки Бо́гољуб што̀ ми и́сто тражи́о такви́ пода̏ци и ја̏ се заинтерѐсовао ова̀кој по̀д ста̏ре да̏не, па нѐмам шта̏ да ра̏дим, пензионѐрски живи́м, од дана̏с до су́тра и шта̏ ћу, о́н ми, етѐ, прѐ нѐку го́дину да̏де идѐју, ал ви́диш са̏д то̀ и тѐби мо̀же да послу́жи. И́мам на̏ше ста̏бло, свѐ са́м ја̏ то̀ написа̏о. Ал ви́диш, ово̀ је непопу́њена стра̏на, ја̏ се не мога̏ сѐтим, ова̏ дѐца што по Ни́ш, ма не зна̏ју

о́ни то́, а ја́ ни́сам писа́а на вре́ме. Не зна́м за ту́ ба́ба Драги́цу из Бобо́виште. Мо́ра да је има́ла не́ку бра́ћу, ко́ј зна, гре́ота, не зна́м де́ су, кро́з ма́глу се не́што се́ћам од не́ке при́че за њи́, ал мно́го бре́ го́дине про́шло, пре́ко 50 од та́д, не мо́г се се́тим жи́ми ти́. Ћу да ти да́м ја́ да поне́сеш ову́ све́ску, ал то́ и́маш са́мо о́вде за мо́ју ку́ћу. Ми́ смо ову́ ку́ћу гради́ли, би́ли смо та́мо прекопу́та у за́једницу, па тако́ по́сле ра́т мо́ра да бе́ше да смо поче́ли све, и шта́лу, и буна́р, и згра́ду и све́ ма́ло по ма́ло и ете́, ово́ ти је ку́ћа од та́д. Све́ са́м то́ ја́ са две́ ру́ке изгради́о, помага́ли ми, има́а сам по́моћ, не мо́гу да ка́жем, ма то́ та́д и би́ла дру́га време́на. Ду́ле, ал Ду́ле бе́ше, са́д сви́ оту́ђени, и ова́ коро́на на́с уништи́ла, ја́о немо́ј то́ да се дети́чемо, ма и пре́, дабо́ме, ал о́ћу ти ка́жем ја́ то́ ка́д сам гради́о ку́ћу би́ло бре́ љу́ди, би́ло де́ца, има́о ко́ј да ти поне́се, да ти прене́се, ово́ са́д не зна́м.

Б. Латински, 1934, Трњане

О првим досељеницима у Горњем Сухотну

То́ напи́ши, то́ ти је интереса́нтно и то́ тре́ба љу́ди да зна́ју, не́го мно́го глу́п на́род и́ма, ца́бе ти́ при́чаш при́чу и прено́сиш како́ би́ло рани́је, о́н ће те закецу́је како́ то́ ни́је тако́ и шта́ му мо́жеш. Ма будале́тине бре́. Па пр̏ви су ти се овде́ доселили мо́ј не́ки де́да, пра́деда ли је, чу́кун, мо́гу ти изва́дим, и́ма мо́ј о́тац правио ста́бло, Бо́јко. О́нда ту́ у и́сто вре́ме ене́ до́ле Ву́кан, а и́сто та́д и́звесни Сте́фан и Анто́није. Њи́хове фами́лије ту́ и и́ма на́јвише, по́сле кад ти при́чам по презиме́на то́ ће и да ви́диш, ал о́нда ће ти до́ћу ови́, како́ се зва́оше бре́ ови́ до́ле, па ће ти испри́чају како́ ни́је Бо́јко пр̏ви до́шо. Глу́п на́род, мно́го зату́цани.

Д. Бојковић, 1964, Горње Сухотно

О (не)поверењу у рад Катастра

Ми́ смо има́ли се́дам њи́ве и тако́ 80-их го́дина комаса́ција укрупни́ла у једну́ ве́ћу и са́д не́ма ви́ше на́зиви као рани́је што би́ло не́го се све́ зове́ по та́бле и бро́јеви – та́бла та́-и-та́, број та́ј-и-та́ј. Па е́л ене́, кад оти́деш у Ката́стар они́ ти са́д тра́же парце́лу ба́ш по та́блу, про́шле го́дине ова́ј комши́ја Ра́де кад продава́о мно́го му́ку има́о око ти́ја бро́јеви. То́ га јебава́ли до сто́ је́дан и на́зад. Ал о́на са́д мо́же у̏ће та́мо

у компју̏тер и ете́ ти га, о́дма и́маш оме́ђено по ка́рту. Ма шта́ ти зна́м, ће да завр̏шиш бр̏зо, ал шта́ ја́ уме́м на ти́ја како́ ги ви́кају – ме́јлови. Ће ми поша́ље парце́лу на ме́јл, ал по́што не́ма ку̏ј да гу отво́ри, о́на ће гу поша́ље Биља́ни, шта и́ма њо́јзе да гу ша́ље.

Д. Ђурић, 1948, Трњане

О проблемима при прикупљању грађе

Моје́га си ти до́шо да саку̏пљаш на́димци за до́ктора. Ти́ тако́ у кошу̏љу мо́ра да си поли́тичар, ма за држа́ву ра́ди, пу̏стите буда́лу, немо́ј му при́чате ни́шта. Све́ то́ што он напи́ше од ва́с и́ма да оста́не. Буда́ле, ко́га боли́ она ства́р што Бу̏љу ил Туту̏ра тако́ зове́мо, како́ да ни́је за на́уку. Бу̏ља, па буља́ш, шта́ ту̏ и́ма, не́го о́ће све́ да не попи́ше како́ ла́кше да препозна́ју под име́на, боли́ сто́јко ба́ш не́кога за Гретин, како́ сте бре́ глу̏пи то́лко? [обраћа се другим информаторима]. И њи́ве? Немо́ј да му не́ко ре́ко би́ло шта од име́на за њи́ве, е ти́ ви́диш да о́н во́зи бе́лу шко́ду фа́бију, па то́ во́зе са́мо држа́вни љу̏ди, не́ће по́сле мо́же да оме́ћимо њи́ве, ако сте занешо́тине ви́ му испри́чајте ал зна́ш и са́м да Ра́де има́ а пробле́м за то́ оно́ј ско́ро са ови́ из ката́стар. А́ко. Како́ о́ћете. Немо́ј по́сле бу̏де ни́сам зна́о. Каква́ његови́ докторати́, пу̏шти то́.

М. Ивић, 1983, Гредетин

О непостојању надимака у Крушју

Не́ма, си́нко, овде́ тако́. А́ца ти је Алекса́ндар, Ми́ки Миро́слав, Де́ки ти је Де́јан, не́ма оно́ како́ тво́г о́ца зва́ли Ши́ља збо́г но́с ил гла́ву, шта бе́ше, тако́ и овде́, па не́ма шта да се вре́ђа, же́на ме уњуткује, тако́ би́ло. Ма́ло, бре́, љу̏ди, ме́штани, не́ма мно́го. Ма не́ма љу̏ди. То́ се дава́ло од ва́здајкад ал са́мо кад и́маш тако́ не́ки по́себни по не́што, што се исти́чу. Ово́ ма́ло ме́сто, не́ма то то́лко, то́ ти је друкчи́је по ова́ ве́ћа се́ла, по Гретин, Те́шицу, па и код те́бе у Трњане, та́мо мо́же да на́ђеш. И́ма чове́к, она́ј, ете́ ја́ га не знам по и́ме, зову́ га Цо́не, она́ј што му ку̏ћа на кра́ј се́ло.

Д. Лазић, 1939, Крушје

О процесу преноса њива

Зна́ш ли, кад бе́ше, и́ма мо́ре ме́сец и ја́че, долази́ла ми ће́рка из Бео́град и а̀ј ће отѝднемо да пренесе́мо има́ње на њу̀, њѝ је двојѝца, по́сле и́ма се ма̀ју по су̀дови до́датно да си прено́се, а та́мо у Бе́оград су и Ми́ра и си́н ми, па мо́ра да си дола́зе, овако́ ај ће завр̀шимо то́ што тре́ба тако́ кад до́ђе, па ни о́на не́ма о́дмор, ма и шта́ ће ми овде́, не́к си и́де с де́цу, она́ кад си до́ђе са́мо ви́дим ја́ да нестр̀пљиви кад ће отѝду. И заприча́ ти, отѝшла у Але́ксинац та́мо код судѝју да пѝта како́ да гу пренесе́м на њу̀ све́ што тре́ба, они́ гу ре́кли та́мо не мо́же, мо́ра ја дѝдем да се потпѝшем. Пал шта́ би раде́ли да ја́ не мо́г да отѝднем, јеба́га не мо́же, да не мо́гу уста́нем из кре́вет, како́, не́го све́ то зна́ш, са па́ре би мо́гло. Ѝмам ту̀ и не́ке њѝве, пло́дне, до́бре њѝве, о́на то́ј не́ће ра́ди, ја́ гу ви́кам да̀ј изна̀јми комши́ји, не́ма она́ вре́ме. Ова̀ј Ра́де, чове́к то́ ра́ди, још је у сна́гу, мо́же, пал не́к му да́. Јо́к, бре́, не́ма вре́ме.

Д. Павловић, 1956, Лужане

О непостојању фамилијарних надимака у Катуну

А́ма не́ма, жѝми ти, не́ма. Па л ти ка́жем да по презиме́на. У сва́ку ку̀ћу кад у̀ђеш, сва́ку фами́лију зове́мо по презиме́на. Па л ти прича́ ма́лопре, не́си ме слуша́о. Од оснива́ча фами́лије, такозва́ни о́тац фами́лије, е па по њего́во и́ме се зову̀ оста́ли. Не́ма ту̀ то́пла во́да да се изми́шља, ма тако́ ти по сва́ се́ла. Од и́ме најстари́јег. Не́где је то́ и́ме досељени́ка, на при́мер ако комши́ја до́ђе и ку̀пи ку̀ћу која́ би́ла на про́дају, о́нда не по најстари́јег, не́го ту ку̀ћу зове́мо по ку̀пцу, по оно́г који́ је ку̀пац.

Г. Славковић, 1952, Катун

10. Преглед етника и ктетика

С обзиром на то да је на терену у разговору са информаторима приметна несигурност при издвајању појединих етника и ктетика, у овом делу докторске дисертације ће табеларним приказом, прегледности ради, бити представљен систем етника и ктетика на испитиваном терену. Овако конципиран преглед може послужити будућим ширим истраживањима ове ономастичке категорије на читавом српском простору, имајући у виду чињеницу да не постоји уникатан творбени образац за њихово образовање.

Табела 1. Преглед етника и ктетика на испитиваном терену

Р. бр.	**Службено име села**	**Дијалекатски облик имена села**	**Етник за означавање особа мушког пола**	**Етник за означавање особа женског пола**	**Ктетик**
1.	Ба́нковац	Ба́нковац	Банко́вчанин	Банко́вчанка	ба́нковачки
2.	Бо́ван	Бо́ван	Бова́нац	Бова́нка	бова́нски
3.	Го́рње Су́хотно	Го́рње Су́вотно / Го́рње Су́хотно	Сувотни́чанин / Горњосувотни́чанин	Сувотни́чанка / Горњосувотни́чанка	сувотни́чки / горњосувотни́чки
4.	Го́рњи Љу́беш	Го́рњи Љу́беш	Љубеша́нин / Горњољубеша́нин	Љубеша́нка / Горњољубе́шанка	љубеша́нски / горњољубеша́нски
5.	Гредети́н	Гредети́н	Гредети́нац	Гредети́нка	гредети́нски
6.	Гре́ја́ч	Гре́јач	Грејача́нин	Грејача́нка	грејача́чки
7.	До́ња Пешча́ница	До́ња Пешча́ница	Пешча́нац / Доњопешча́нац	Пешча́нка / Доњопешча́нка	пешча́нски / доњопешча́нски
8.	До́ње Су́хотно	До́ње Су́вотно/ До́ње Су́хотно	Сувотни́чанин / Доњосувотни́чанин	Сувотни́чанка / Доњосувотни́чанка	сувóтнички / доњосувóтнички
9.	До́њи А́дровац	До́њи А́дровац	Адровча́нин / Доњоадровча́нин	Адровча́нка / Доњоадровча́нка	а́дровачки / доњоа́дровачки

10.	Ја́се́ње	Јасе́ње	Јасењ̀а́нин	Јасењ̀а́нка	јасењ̀а́чки
11.	Ка́меница	Ка̀меница	Камени́чанин	Камени́чанка	камени́чки
12.	Ка́ту́н	Ката́н	Ката́нац	Ката́нка	ката́начки
13.	Кра́љево	Краље́во	Краље́вац / Краље́вчанин	Краље́вчанка	краље́вачки
14.	Кру́шје	Кру́шје	Крушј̀а́нин	Крушј̀а́нка	крушј̀а́нски
15.	Ло́знац	Ло́знац	Лозни́чанин	Лозни́чанка	лозна́чки
16.	Лу́жане	Лу́жане	Лужа́нац	Лужа́нка	лужа́нски
17.	Ма́ли́ Дре́новац	Ма̀ли Дрено́вац	Дреновча́нин / Малодреновча́нин	Дреновча́нка / Малодреновча́нка	дренова́чки / малодренова́чки
18.	Тр̀њане	Тр̀њане	Трњ̀а́нац	Трњ̀а́нка	трњ̀а́нски
19.	Че́ста	Чѐста	Честа́нац	Честа́нка	честа́нски

11. Прилози у виду фотографија са терена

Слика 1. Река Турија у Банковцу

Слика 2. Црква Покрова Пресвете Богородице у Гредетину

Слика 3. Утрина у Трњану

Слика 4. Улаз у село Грејач

Слика 5. Партизански споменик у Горњем Сухотну

Слика 6. Раздвој у Катуну

12. Списак информатора

У истраживању спроведеном у селима Алексиначког Поморавља учествовао је 41 информатор. Како начело етичности налаже њихову заштиту, из тих разлога овде ћемо навести само иницијал имена, презиме и годину рођења, уз велику захвалност за све пружене податке и стрпљење које су показали приликом интервјуисања.

Банковац (Бц)

Р. Младеновић (1950)

Бован (Б)

Р. Ђорђевић (1951)

Горње Сухотно (ГС)

Д. Бојковић (1964)

М. Бојковић (1992)

Горњи Љубеш (ГЉ)

М. Младеновић (1947)

Гредетин (Г)

Б. Лазић (1961)

М. Ивић (1983)

Н. Стевановић (1955)

Р. Оташевић (1947)

Грејач (Гч)

С. Стајић (1932)

Доња Пешчаница (ДП)

М. Влајић (1983)

С. Цветановић (1950)

Доње Сухотно (ДС)

Д. Бојковић (1964)

М. Бојковић (1992)

Доњи Адровац (ДА)

М. Николић (1943)

С. Стефановић (1959)

Јасење (Ј)

М. Петровић (1992)

Д. Петровић (1959)

Каменица (Кц)

Г. Миленовић (1952)

Катун (К)

П. Глишовић (1948)

Г. Глишовић (1950)

Г. Славковић (1952)

С. Нешић (1974)

Краљево (Кв)

М. Маринковић (1982)

Крушје (Кш)

Д. Тодоровић (1956)

Д. Лазић (1939)

М. Јевремовић (1996)

Р. Јевремовић (1944)

Лознац (Л)

Б. Јовић (1969)

М. Јовић (1947)

Лужане (Лж)

Д. Павловић (1956)

Мали Дреновац (МД)

Н. Костадиновић (1959)

Д. Дејановић (1970)

Трњане (Т)

Б. Латински (1934)

Д. Ђурић (1948)

Ж. Ивковић (1948)

Р. Павић (1935)

Р. Стефановић (1956)

С. Латински (1964)

С. Павић (1963)

Честа (Ч)

М. Војиновић (1967)

Г. Митић (1978)

13. Мрежа испитаних насеља

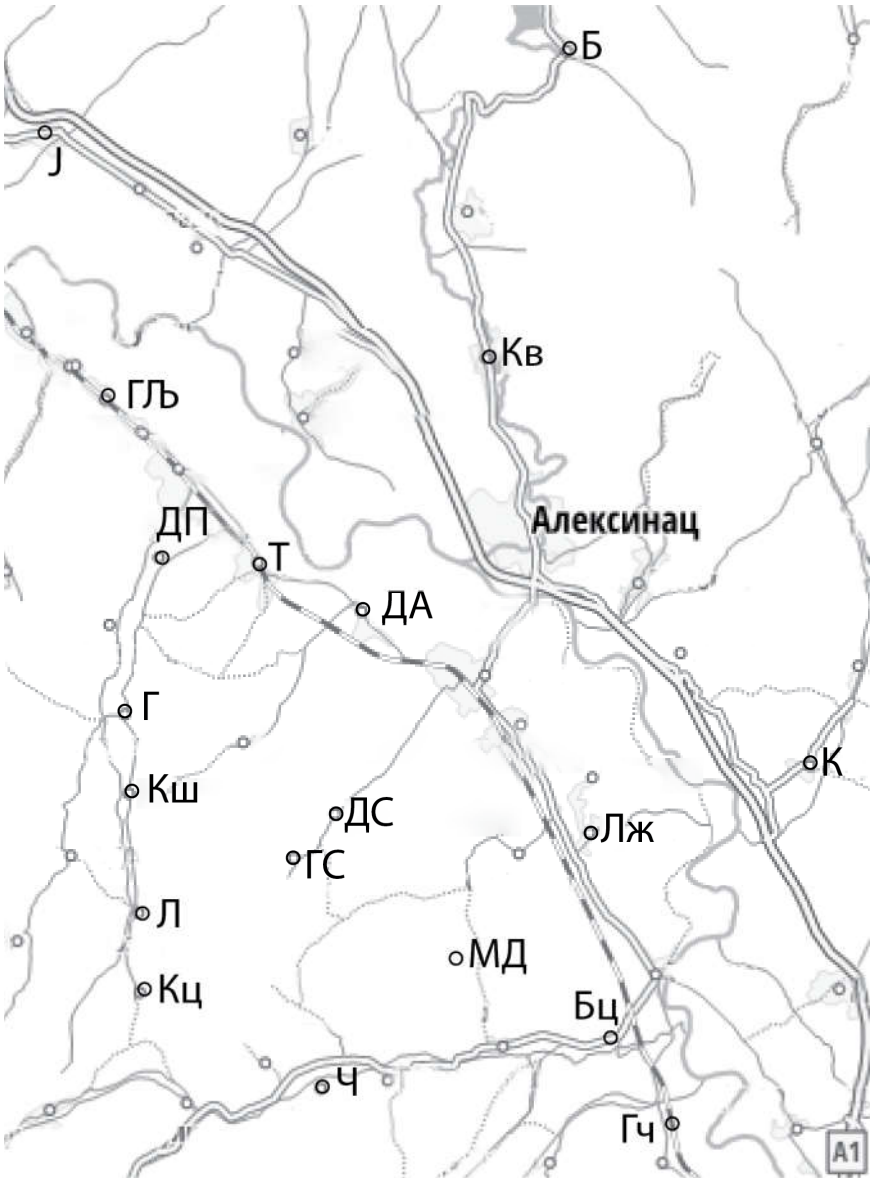

Легенда. Банковац (Бц), Бован (Б), Горње Сухотно (ГС), Горњи Љубеш (ГЉ), Гредетин (Г), Грејач (Гч), Доња Пешчаница (ДП), Доње Сухотно (ДС), Доњи Адровац (ДА), Јасење (Ј), Каменица (Кц), Катун (К), Краљево (Кв), Крушје (Кш), Лознац (Л), Лужане (Лж), Мали Дреновац (МД), Трњане (Т) и Честа (Ч).

14. Литература

Антонијевић, Д. (1971). *Алексиначко Поморавље*. Београд: Српска академија наука и уметности.

Белић, А. (1905). *Дијалекти источне и јужне Србије*. Београд: Државна штампарија Србије.

Богдановић, Н. (1981). Називи биља и животиња у топонимији сврљишког краја. *Ономатолошки прилози*, II, 159–170.

Богдановић, Н. (1986). Двочлани топоними у долини Височице. *Пиротски зборник*, 18 (14), 16–22.

Богдановић, Н. (1987). *Говор Алексиначког Поморавља*. Београд: САНУ.

Богдановић, Н. (1992). Језик и говор. У: С. Петровић (ур.), *Језик, култура и цивилизација*. Ниш–Сврљиг: Просвета – Народни универзитет.

Богдановић, Н. и Вукадиновић, В. (2004). *Ономастика сокобањског Голака*. Сврљиг: Етно-културолошка радионица.

Богдановић, Н. (2005). Микротопонимија Сврљига. *Ономатолошки прилози*, XVIII, 39–178.

Богдановић, Н. (2007). Језички остаци – споменици људског памћења. *Лесковачки зборник*, XLVII, 377–383.

Богдановић, Н. (2009). Име и надимена у југоисточној Србији. У: А. Савић-Грујић и Н. Богдановић (ур.), *Именослови српских писаца* (7–12). Ниш: Филозофски факултет.

Богдановић, Н. (2013). Завичајни идиом као конструктивни фактор ономастици. *Етно-културолошки зборник*, XVII, 153–157.

Богдановић, Н. (2014). Један (не)могућ дијалекатски речник. *Етно-културолошки зборник*, XVIII, 117–127.

Богдановић, Н. (2016). Даљи путеви лексикографске обраде призренско-тимочких говора. *Етно-културолошки зборник*, XX, 135–147.

Богдановић, Н. (2021). Архаизми и иновације у говору алексиначког краја. У: С. Рајић (ур.), *Алексинац и Поморавље у прошлости* (471–485). Алексинац: Центар за културу и уметност.

Богдановић, Н., Радоман Цветићанин, М., Лончар Раичевић, А. (2019). *Алексиначки језички поучник*. Алексинац: Центар за културу и уметност Алексинац.

Богдановић, Н. и Радоман Цветићанин, М. (2022). *Речник Алексиначког Поморавља*. Алексинац: Центар за културу и уметност Алексинац.

Бошковић, Р. (2007). *Основи упоредне граматике словенских језика*. Београд: Чигоја штампа.

Бошњаковић, Ж. (1985). Дијалекатски текстови из Срема и Баната. *Прилози проучавању језика*, 21, 153–164.

Бошњаковић, Ж. (2010). Значај дијалекатског текста. *Српски језик: студије српске и словенске*, XV, 369–389.

Бошњаковић, Ж. (2016). Како би још могао изгледати дијалекатски текст. У: Р. Жугић (ур.), *Дијалекти српског језика: истраживања, настава, књижевност 1* (473–483). Лесковац–Врање: Лесковачки културни центар – Педагошки факултет у Врању.

Букумирић, М. (1981). Ономастика дела Прекорупља омеђеног рекама Мирушом, Белим Дримом и Клином. *Ономатолошки прилози*, 2, 339–403.

Букумирић, М. (2002). *Ономастика горњег и средњег Лаба*. Лепосавић – Косовска Митровица – Исток: Институт за српску културу – Филозофски факултет – Дом културе „Свети Сава“.

Букумирић, М. (2015). *Ономастика централног Косова*. Београд: САНУ.

Вавић Грос, З. (2011). *Презимена су чувари нашег језика*. Нови Сад: Прометеј.

Вавић Грос, З. (2014). *Топоними су чувари нашег језика*. Нови Сад: Прометеј.

Васовић, М. (1985). Југоисточна Србија. У: М. Милетић (ур.), *Социјалистичка република Србија, III том* (363–387). Београд: НИРО „Књижевне новине“.

Величкова, Д. (2012). За семантиката и кодирането на собствени имена в езика на превода. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (147–153). Ниш: Филозофски факултет.

Вукадиновић, В. (1986). Антропонимија Голака. *Ономатолошки прилози*, *VII*, 499–511.

Вукадиновић, В. (1990). Микротопонимија Сокобањске котлине. *Ономатолошки прилози*, XI, 367–398.

Вукановић, Т. (1975). Насеља у Србији у доба Првог устанка 1804–1813. *Врањски гласник*, XI, 1–171.

Вуковић, Г. и Недељков, Љ. (1983). *Речник презимена Шајкашке (XVIII и XIX век)*. Нови Сад: Филозофски факултет.

Вуловић, Ј. (2012). Име као оквир разумевања књижевног текста (властито име у роману *Газда Младен* Борисава Станковића. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (227–236). Ниш: Филозофски факултет.

Вучковић, Д. и Тодоровић, Ј. (1958). Ископавања Тумула у селу Моравац код Алексинца. *Старинар*, IX–X, 187–293.

Голубовић, П. (1992). Становништво општине Алексинац. *Лесковачки зборник*, XXXII, 181–189.

Гочанин, М. (2009). О личним именима према мотивној лексеми у српском језику. *Mežkulturnaa kommunikacia*, 10 (2), 129–133.

Гочанин, М. (2011). О презименима у Врњачкој Бањи. У: В. Ружић и С. Павловић (ур.), *Лексикологија, ономастика, синтакса* (239–247). Нови Сад: Филозофски факултет.

Грковић, М. (1977). *Речник личних имена код Срба*. Београд: „Вук Караџић“.

Грковић, М. (1983). *Имена у Дечанским хрисовуљама*. Нови Сад: Филозофски факултет – Институт за јужнословенске језике.

Грковић, М. (2002). Надимци – хронологија, функција, друштвени статус. *Slowianska onomastyka: encyclopedia I* (522–524). Warszawa–Krakow.

Дејановић, М. (2021). Лични надимци Врбештице. У: Г. Јашовић (ур.), *Драган Лилић – између лингвистике и стилистике* (39–52). Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Динић, Ј. (2017). Топонимија Буџака. *Ономатолошки прилози*, 24, 91–193.

Динчић, А. (2021). Алексиначко Поморавље у рату и окупацији (1941–1944). У: С. Рајић (ур.), *Алексинац и Поморавље у прошлости* (281–329). Алексинац: Центар за културу и уметност.

Доганџић, А. и Стошић, Н. (2010). Садашње стање, заштита и развој животне средине Националног парка Шар-планина. У: У. Шуваковић (ур.), *Косово и Метохија у цивилизацијским токовима*, књ. 4 (323–335). Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Домаћинства према броју чланова: подаци по насељима, књ. 3 (2022). Београд: Републички завод за статистику. Сајту приступљено 30. јануара 2024. године: https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/Pdf/G20234005.pdf

Дошљак, Д. (2000). *Лична имена Заостара*. Врање: Филолошки факултет Приштина.

Дошљак, Д. (2006). *Топонимија Горњег Бихора* (одбрањена докторска дисертација). Филозофски факултет, Косовска Митровица.

Думић, О. и Ђокић, Н. (2016). Из историје Алексинца и околине у XVI веку. У: С. Рајић (ур.), *Алексинац и околина у прошлости* (65–106). Алексинац: Завичајни музеј.

Ђорђевић, Т. (1899). О скупљању имена. *Караџић*, I, 147–154.

Ђорђевић, Ј. (2001). *Сродднички односи у Врању*. Врање: Етнографски институт.

Ђорђевић, Т. (1903). Оглед из граматике народног говора Алексиначке Мораве. *Караџић*, 2, 1–2.

Ђурђевић, С. (2017). Пробој Солунског фронта и ослобођење Алексинца и околине 1918. године. *Караџић*, 9, 120–134.

Ђорђић, С. (2012). Књижевна ономастика Иве Андрића. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (255–261). Ниш: Филозофски факултет.

Живковић, Г. (1999). Зооморфни орнаменти на преслицама општине Зајечар. *Етно-културолошки зборник за проучавање културе источне Србије и суседних области*, 5, 227–230.

Живковић, Љ., Јовановић, С., Милошевић, Н. (2004). Проблем прикупљања и депоновања смећа са аспекта животне средине у Алексинцу. *Зборник радова Географског факултета*, LII, 105–120.

Жикић, Љ. (1998). *Цветник женских имена*. Београд: ЧИН.

Жугић, Р. (2002). Лични надимци у околини Лебана и Лесковца. *Ономатолошки прилози*, XV, 201–214.

Жугић, Р. (2004). Мотивисаност зоонима и њихов однос према личним надимцима и личним именима. *Јужнословенски филолог*, LX, 177–192.

Жугић, Р. (2006). Предлози у релационим микротопонимима јабланичког краја (граматички и ономастички аспект). *Годишњак за српски језик и књижевност*, XX (8), 135–144.

Жугић, Р. (2013). *Микротопонимија доњег слива Јабланице (семантичко-творбени аспект).* Београд: Институт за српски језик САНУ.

Жугић, Р. (2016). Лична имена у микротопонимији јабланичког краја. *Годишњак за српски језик*, XXVII (14), 95–113.

Златановић, М. (1998). *Речник говора јужне Србије*. Врање: Учитељски факултет.

Ивић, М. (1958). Систем предлошких конструкција у српскохрватском језику. *Јужнословенски филолог*, XXII, 141–166.

Ивић, П. (1985). *Дијалектологија српскохрватског језика*. Нови Сад: Матица српска.

Ивић, П. (2001). Српски дијалекти и њихова класификација. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XLIV (1–2), 175–209.

Ивковић, М. (1912). Извештај о испитивању говора у североисточној Србији. *Годишњак СКА*, XXV, 369–374.

Јанић, А. (2012). Именослов *Газда Младена* Борисава Станковића. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (237–248). Ниш: Филозофски факултет.

Јашовић, Г. (2007а). Структура и творба микротопонима и ојконима у околини Куршумлије. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XXXVII, 79–88.

Јашовић, Г. (2007б). *Микротопонимија околине Куршумлије* (одбрањена докторска дисертација). Филозофски факултет, Косовска Митровица.

Јашовић, Г. (2009). Лични надимци у Угљару код Косова Поља. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XXXIX, 25–40.

Јашовић, Г. (2010). *Лични надимци са Косова и Метохије*. Косовска Митровица – Београд: Филозофски факултет – Друштво за неговање и проучавање српског језика.

Јашовић, Г. (2016). Микротопонимија села Беркова у Прекорупљу. *Зборник радова Филозофског факултета у Пришини*, XLVI (1), 13–26.

Јашовић, Г. (2017). Творбена структура мушких и женских личних имена забележених у сливу реке Косанице. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XLVII (4), 283–300.

Јашовић, Г. (2018а). *Ономастика слива реке Косанице*. Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Јашовић, Г. (2018б). Лични и породични надимци села Смољинца. *Стиг*, 124, 88–98.

Јашовић, Г. (2022). *Ономастика Горње Топлице*. Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Јашовић, Г., Дејановић, М., Стефановић, Д. (2023). *Речник личних надимака Срба са Косова и Метохије*. Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Јашовић, Г. и Стефановић, Д. (2024). Изазови и ограничења једне лексикографске паралеле – називи за млеко и млечне производе у селима Алексиначког Поморавља и Пећког Подгора. У: Н. Богдановић (ур.), *Пастирска лексика призренско-тимочких говора* (277–287). Београд–Ниш. Институт за српски језик САНУ – Огранак САНУ у Нишу.

Јовић, Д. (1993). Лично име као језички знак. *Баштина*, 4, 9–16.

Јовић, Н. (2012). Лична имена у шестој књизи *Старих српских записа и натписа* Љ. Стојановића. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (11–22). Ниш: Филозофски факултет.

Јовићевић, Р. (1992). *Лична имена у старословенском језику*. Београд: Филолошки факултет.

Јошић, Н. (2018). Ономастички речници. У: М. Тешић, Р. Драгићевић, Н. Ивановић (ур.), *Српска лексикографија од Вука до данас* (329–340). Београд: Српска академија наука и уметности – Савез славистичких друштава Србије.

Клајн, И. (2003). *Творба речи у савременом српском језику. Део II, суфиксација и конверзија*. Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Институт за српски језик САНУ – Матица српска.

Кнежевић, Б. (2016). *Микротопонимија и говор Романије* (одбрањена докторска дисертација). Филолошки факултет, Београд.

Костадиновић, Д. (2012). Семантика личних имена у роману *Ветрови Старе планине* Слободана Џунића. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (283–294). Ниш: Филозофски факултет.

Костић, М. (1969). Алексиначка котлина: друштвеногеографска проучавања. *Зборник радова Географског института „Јован Цвијић“*, 22, 453–592.

Крстанова, В. (2009). Савремено стање бугарског и српског система личних имена. У: М. Ковачевић (ур.), *Српски језик у употреби* (71–79). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Лазаревић, В. (2001). *Српски именослов: одабране руководи*. Београд: Book Marso.

Левушкина, Р. (2013). Теоними у савременом српском језику. У: Ј. Грковић-Мејџор и К. Кончаревић (ур.), *Теолингвистичка проучавања српског језика* (167–179). Београд: Српска академија наука и уметности.

Лома, А. (1991). Словени и Албанци до XII века у светлу топономастике. У: Ј. Бојовић (ур.), *Становништво словенског поријекла у Албанији* (279–327). Титоград: Историјски институт СР Црне Горе.

Лома, А. (2013). *Топонимија Бањске хрисовуље*. Београд: Институт за српски језик САНУ.

Лома, А. (2017). Четрдесет година Ономатолошких прилога. *Трибина Библиотеке САНУ*, 5, 208–214.

Маринковић, Ј. (2004). Дијалектолошка и ономастичка истраживања призренско-тимочких говора у XX веку. *Славистика*, VIII, 91–102.

Маринковић, Ј. (2017). Врањски акценат на ономастичком материјалу од Белића до данас. У: Ј. Марковић (ур.), *Александар Белић – 110 година од појаве Српског дијалектолошког зборника* (63–71). Ниш: Филозофски факултет.

Марковић, Б. (2010). Дијалекатски текстови из староседелачких делова Новог Сада. *Прилози проучавању језика*, 41, 227–234.

Марковић, Б. (2016). Научни и културни значај дијалекатских текстова (Прилог грађи о пинтерском занату: село Буковац у Срему). У: Р. Жугић (ур.), *Дијалекти српског језика: истраживања, настава, књижевност 1* (483–494). Лесковац–Врање: Лесковачки културни центар – Педагошки факултет у Врању.

Марковић, Б. (2020). Ка индексирању дијалекатских текстова публикованих у Републици Србији. *Српски дијалектолошки зборник*, LXVII, 413–528.

Марковић, Б. (2024). Из савремене антропонимије Новог Сада 1 – лична имена мушке деце рођене у Новом Саду 2021. године. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, LIV (2), 65–88.

Марковић, Ј. (2012). Микротопоними са предлогом у иницијалном положају. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (53–69). Ниш: Филозофски факултет.

Марковић, Ј. (2013). Дијалекатски речник као слика свог аутора. У: Б. Димитријевић (ур.), *Путеви и домети дијалекатске лексикографије* (193–202). Ниш: Филозофски факултет.

Маројевић, Р. (1983). Словенски антропоними. *Ономатолошки прилози*, V, 212–215.

Милићевић, М. (2006). *Кнежевина Србија*, фототипско издање. Београд: Book Marso.

Миловановић, Г. (2003). Порекло становништва у насељима Моравског Голака. *Трагања*, 6, 56–60.

Миловановић, Г. (2013). Порекло становништва у насељима Моравског Голака, проширено издање. У: Б. Челиковић (прир.), *Алексиначко Поморавље, Бања, Голак* (617–633). Београд: Службени гласник.

Милојевић, П. и Трајковић-Филиповић, Т. (2017). *Праисторијска налазишта у Алексиначкој котлини: евиденција и ревизија старих података*. Алексинац–Ниш: Завичајни музеј Алексинац – Народни музеј Ниш.

Милорадовић, С. (2003). *Употреба падежних облика у говору Параћинског Поморавља: балканистички и етномиграциони аспект*. Београд: Институт за српски језик САНУ.

Милорадовић, С. (2023). Српски дијалекти – документи о традицији нашег народног живота и неизоставни део културног наслеђа. *Исходишта*, 9, 163–176.

Милосављевић, Т. (2012). Лична имена са основом -мил код Срба и Бугара. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (97–121). Ниш: Филозофски факултет.

Митровић, С. (2016). Осврт на српску антропонимију у Дунавској клисури. *Исходишта*, 2, 131–143.

Михајловић, В. (2002). *Српски презименик*. Нови Сад: Аурора.

Мишић, С. (2009). Болван у средњем веку. *Караџић*, 1, 15–18.

Мишовић, С. (2004). *Регионална географија*. Београд: Факултет цивилне одбране.

Моловић, Ј. (1977). Ужички надимци. *Ужички зборник*, 6, 365–381.

Национална припадност: подаци по општинама и градовима (2022). Београд: Републички завод за статистику. Сајту приступљено 26. марта 2024. године: https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/Pdf/G20234001.pdf

Недељковић, М. (1990). *Годишњи обичаји у Срба*. Београд: „Вук Караџић“.

Никић, Б. (2015). Топоними с основом баз-. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XLV (4), 363–379.

Николић, З. (2021). *Катун – село мог детињства*. Алексинац: Центар за културу и уметност.

Николић, Ј. (2021). Хидронимија десног слива средњег Ибра. *Баштина*, 54, 41–59.

Николић, М. (2021). *Хроника села Доњи Адровац*. Алексинац: Центар за културу и уметност.

Новокмет, С. (2020). *Називи животиња у српском језику – семантичка и лингвокултуролошка анализа*. Београд: Институт за српски језик САНУ.

Обрадовић, М. (2023). Из ономастике села Доња Сабанта код Крагујевца. *Липар*, XXIV, 201–214.

Павловић, Ј. (2012). Лична имена у Стенографским белешкама Народне скупштине одржане у Нишу 1898. године. *Годишњак за српски језик*, XXV (12), 117–127.

Павловић, З. (1976). Потреба сарадње ономастичара и географа. *Наш језик*, XXII (3), 153–155.

Павловић, З. (1982). Систем детерминаната у синтагматским спојевима. *Onomastica jugoslavica*, 9, 67–76.

Павловић, З. (1994). *Хидронимски систем слива Јужне Мораве*. Београд: Институт за српски језик САНУ.

Павловић, З. (1996). *Хидроними Србије*. Београд: Институт за српски језик САНУ.

Павловић, М. (1973–1974). Мисли о задацима ономастике. *Onomastica jugoslavica*, 3–4, 179–181.

Перуничић, Б. (1978). *Алексинац и околина*. Београд: Скупштина Општине Алексинац.

Петровић, Д. и Капустина, Ј. (2011). Из лексике Качера. *Српски дијалектолошки зборник*, LVIII, 1–336.

Петровић-Савић, М. (2013). *Топонимија Рађевине* (одбрањена докторска дисертација). Филозофски факултет, Нови Сад.

Петровић-Савић, М. (2016). Из ономастике Рађевине – лични надимци два рађевска села: семантика и мотивација. *Филолог*, VII, 57–74.

Петровић-Савић, М. (2017). Називи биљака у топонимији Рађевине (творбено-семантички аспект). *Српски језик: студије српске и словенске*, XXII, 571–586.

Петровић-Савић, М. (2019). О релационим микротопонимима у Рађевини. *Наш језик*, L (2), 699–705.

Питулић, В. (2007). *Семантика божура*. Београд – Косовска Митровица: Алтере – Филозофски факултет.

Поломац, В. (2011). Неколико напомена о систему личних имена у Крагујевцу у првој деценији XXI века. *Ономатолошки прилози*, XXI, 35–43.

Радић, Ј. (1999). *Микротопонимија беличког краја* (одбрањена докторска дисертација). Филозофски факултет, Ниш.

Радић, Ј. (2003). Топонимија Белице. *Ономатолошки прилози*, XVI, 17–234.

Радић, Ј. (2018). Српска лична имена и феминистички погледи на језик. У: Р. Драгићевић и В. Брборић (ур.), *Српска славистика: колективна монографија* (303–314). Београд: Савез слависти̇чких друштава Србије.

Радоман Цветићанин, М. (2012). Кулинарска лексика села Катуна. *Карадић*, 4, 96–112.

Радоман Цветићанин, М. (2020). Из лексике села Катуна: прилог *Речнику алексиначког говора*. *Карадић*, 12, 147–173.

Радоњић, Д. (2017). *Кулинарска лексика у савременом српском књижевном језику* (одбрањена докторска дисертација). Филолошки факултет, Београд.

Ракић, Ј. (2018). Лична имена од основе вук- у Поменику манастира Дечана (XVI–XX). У: М. Лончар-Вујновић (ур.), *Наука без граница 2: увиди и изазови* (303–313). Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Ракић Младеновић, Ј. (2021). *Лична имена у Поменику манастира Дечана (XVI–XX век): палеографска, ономастичка и језичка анализа* (одбрањена докторска дисертација). Филолошки факултет, Београд.

Рашковић, Д. (2007). Римско насеље Praesidium Pompei – Римљани у Алексиначкој котлини. У: М. Ракоција (ур.), *Ниш и Византија 5* (205–226). Ниш: Град Ниш – Нишки културни центар.

Рашковић, Д. (2013). Прилог познавању археолошких налазишта Алексиначке котлине. *Каранић*, 5, 57–77.

Регистар имена, вароши, варошица, села, заселака и општина у Краљевини Србији (1893). Београд: Државна штампарија Краљевине Србије.

Рељић, М. (2011). О пореклу и етнонимима Албанаца – Албанци и (или) Шиптари. У: М. Букумирић (ур.), *Истраживања српског језика на Косову и Метохији*, књ. 3 (161–171). Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Реметић, С. (2006). Језик Моравског слива. У: Н. Јовановић (ур.), *Морава: колективна монографија* (673–697). Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Реметић, С. (2017). Александар Белић и српска дијалектологија. У: Ј. Марковић (ур.), *Александар Белић – 110 година од појаве Српског дијалектолошког зборника* (17–27). Ниш: Филозофски факултет.

Реметић, С. (2018). Српски дијалекатски комплекс у светлу миграционих струјања (лингвистички и социолингвистички аспект). У: Р. Драгићевић и В. Брборић (ур.), *Српска славистика* (327–344). Београд: Савез славистичких друштава Србије.

Речник лингвистичких термина (2023). Београд: Институт за српски језик САНУ. Сајту приступљено 1. априла 2024. године: https://www.lingvistickitermini.rs/pojmovnik/nadimak/

Ризнић, М. (1891). Старине у планини Мојсињи и околини. *Старинар*, 1891, 45–46.

Родић, Н. (1979). О имену Богдан. *Ономатолошки прилози*, I, 75–79.

РСАНУ (1959–2001). *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, књ. I–XXVI. Београд: Српска академија наука и уметности.

РСЈ (2011). *Речник српскога језика*. Нови Сад: Матица српска.

Савић, О. (1958). *Утицајна сфера Алексинца и њене особине*. Београд: Српска академија наука.

Савић, С. (2022). Из ономастике Заплања – микротопонимија заплањског села Тасковићи. У: С. Гудурић, Ј. Дражић, М. Стефановић (ур.), *Језици и културе у времену и простору* X/1 (217–226). Нови Сад: Филозофски факултет.

Савић, С. (2024а). Лични надимци заплањске варошице Гаџин Хан. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, LIV (1), 33–51.

Савић, С. (2024б). Творбена структура микротопонима Заплања. *Philologia Mediana*, 16, 481–490.

Софрић, П. (1990). *Главније биље у народном веровању и певању код нас Срба (фототипско издање)*. Београд: БИГЗ.

Спирић, М. (2004). *Историја Алексинца и околине од краја прве владавине кнеза Милоша 1839. до краја Првог српско-турског рата 1876–1877, књ. 2*. Алексинац: Скупштина општине – Центар за културу.

Спирић, М. (2021а). *Историја Алексинца и околине. До краја прве владавине кнеза Милоша, књ. 1*. Алексинац: Центар за културу и уметност.

Спирић, М. (2021б). *Историја Алексинца и околине. Од краја Првог српско-турског рата 1876–1877. године до краја владавине краља Милана Обреновића 1889. године и развој привреде и здравства у Алексинцу и околини у XIX веку, књ. 3*. Алексинац: Центар за културу и уметност.

Спирић, М. (2021в). *Историја Алексинца и околине. Од абдик[а]џије краља Милана Обреновића до краја Првог светског рата, књ. 4*. Алексинац: Центар за културу и уметност.

Станојчић, Ж. и Поповић, Љ. (1999). *Граматика српског језика*, шесто издање. Београд.

Станић, М. (1989). Ускочка антропонимија. *Ономатолошки прилози*, X, 497–557.

Станишић, В. (1998). Неколико дијалекатских текстова из Крагујевачке Лепенице. *Српски језик: студије српске и словенске*, III, 535–549.

Станковић, С. (2007). Ареал заплањскога говора на власотиначкоме земљишту. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XXXVII, 67–78.

Станковић, С. (2008). *Границе призренско-тимочких говора у власотиначкоме крају*. Београд: Институт за српски језик САНУ.

Станковић, С. (2010). О дијалектолошкој екскурзији у витинскоме крају у Горњој Морави (Извештај, напомене о говору, дијалекатски текстови. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, посебно издање поводом 50-годишњице оснивања Филозофског факултета посвећено проф. др Милосаву Вукићевићу, 519–540.

Станковић, С. и Станковић, С. (2010). О именовању косовскометохијске покрајине и њених становника у француском језику. У: С. Милорадовић (ур.), *Косово и Метохија у цивилизацијским токовима* (301–317). Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Станковић, С. и Бошњаковић, Ж. (2015). Анализа дијалекатскога текста (На примеру говора Скопске Црне Горе). *Philologia Mediana*, VII, 417–437.

Стевановић, З. (2017). Подизање цркава у Моравском срезу у периоду од ослобођења од Турака до Првог светског рата. У: С. Рајић и др. (ур.), *Капија Поморавља у духовној историји српског народа* (79–90). Својново: Удружење за културу и уметност „Логос“.

Стевановић, З. (2021а). Становништво и привреда Алексиначког и Моравског среза од 1918. до 1941. године. У: С. Рајић (ур.), *Алексинац и Поморавље у прошлости* (133–170). Алексинац: Центар за културу и уметност.

Стевановић, З. (2021б). Основно школство у Моравском срезу између два светска рата. У: С. Рајић (ур.), *Алексинац и Поморавље у прошлости* (415–453). Алексинац: Центар за културу и уметност.

Стевановић, З. (2021в). *Историја Алексинца и околине. Од 1918. до 1941, књ. 5*. Алексинац: Центар за културу и уметност.

Стевановић, М. (1970). *Савремени српскохрватски језик I*. Београд: Научна књига.

Стевановић, П. (2014). *Речник имена*. Београд: Завод за уџбенике.

Стефановић Караџић, В. (1935). *Српски рјечник: истолкован њемачкијем и латинскијем ријечима*. Београд: Штампарија Краљевине Југославије.

Стефановић, Д. (2019а). Фонетске карактеристике села Трњана код Алексинца (анализа дијалекатскога текста). *Радови Филозофског факултета*, 20, 88–99.

Стефановић, Д. (2019б). Мушки и женски лични надимци у Катуну крај Алексинца. У: М. Ковачевић и Ј. Петковић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, књ. 1 (35–45). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Стефановић, Д. (2019в). Ратарска лексика села Трњана код Алексинца. У: Г. Јашовић (ур.), *Вуковим трагом на Косову и Метохији* (189–204). Косовска Митровица: Филозофски факултет – Градска библиотека „Вук Караџић“.

Стефановић, Д. (2019г). Мотивисаност личних имена у Доњем Љубешу код Алексинца. *Баштина*, 49, 109−116.

Стефановић, Д. (2019д). Мотиви настанка личних надимака у селима северозападног Алексиначког Поморавља. У: М. Лончар-Вујновић (ур.), *Наука без граница 2* (193–220). Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Стефановић, Д. (2022). Лични надимци у Доњем Љубешу код Алексинца. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, LII (2), 47–59.

Стефановић, Д. (2024). Ономастика алексиначког Кормана. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, LIV (1), 53–66.

Стијовић, Р. (1990). Из лексике Васојевића. *Српски дијалектолошки зборник*, XXXVI, 119–381.

Стијовић, С. (1988). Савремена ономастика Косова и Метохије. У: П. Ивић (ур.), *Зборник Округлог стола о научном истраживању Косова* (121–126). Београд: Српска академија наука и уметности.

Стијовић, С. (1997). Развој српске ономастичке науке у последњој четвртини века. *Јужнословенски филолог*, LIII, 203–210.

Стојановић, Ј. (2013). Лична имена словенског поријекла у старим српским поменицима. У: М. Радан (ур.), *Српско језичко наслеђе на мултикултуралном простору Баната* (218–239). Темишвар: Савез Срба у Румунији.

Танасковић, Т. (2012). Мушки лични надимци у селу Шљивовцу код Крагујевца. У: М. Ковачевић (ур.), *Савремена проучавања језика и књижевности*, год. III, књ. 1 (23–33). Крагујевац: Филолошко-уметнички факултет.

Трајковић, Т. (2011). Микротопонимија прешевског краја. *Ономатолошки прилози*, XXI, 331–421.

Трајковић, Т. (2012). Антропонимија прешевске микротопонимије. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (79–87). Ниш: Филозофски факултет.

Трајковић, Т. (2021). Топономастичка истраживања на подручју призренско-тимочких говора и перспектива израде јединственог речника. У: С. Ристић, И. Лазић-Коњик, Н. Ивановић (ур.), *Лексикографија и лексикологија у светлу актуелних проблема* (593–609). Београд: Институт за српски језик САНУ.

Ћирић, Ј. (1979). Југоисточна Србија. *Нишки зборник*, VIII, 3–15.

Ћирић, Љ. (1997). Ономастика белопаланачког краја. *Ономатолошки прилози*, 12, 37–338.

Ћирић, Љ. (2004). Топоними инвентивног постања. У: Љ. Ћирић (ур.), *Дијалектолошка истраживања* (45–65). Ниш: Филозофски факултет.

Ћирић, Љ. (2006). *О говорима и именима Понишавља и суседних области: стање и паралеле у историјској перспективи*. Ниш: Филозофски факултет – Просвета.

Ћирић, Љ. (2012). Типови личних имена у призренско-тимочкој области. У: Б. Димитријевић (ур.), *Име у култури Срба и Бугара* (29–43). Ниш: Филозофски факултет.

Ћупић, Д. (1981). Из топонимије око средњег тока ријеке Зете. *Ономатолошки прилози*, II, 171–188.

Ћупић, Д. (1983). *Ономастика Загарача*. Београд: Српска академија наука и уметности.

Цвијић, Ј. (1966). *Балканско полуострво и јужнословенске земље*. Београд: Завод за издавање уџбеника Социјалистичке Републике Србије.

Цицмил-Реметић, Р. (2020). Антропонимија Пивске планине. *Ономатолошки прилози*, XXVII, 61–129.

Цицмил-Реметић, Р. (2021). *Топонимија Пивске планине*. Београд: Чигоја штампа.

Чајкановић, В. (1923). *Имена од урока*. Београд: Штампарија Мироточиви.

Чопа, М. (2018). Дијалекатски текстови из војвођанског села Крушчић. *Прилози познавању језика*, 49, 185–205.

Штасни, Г. (2014). Лична имена по вуку. *Књижевност и језик*, LXI (3–4), 249–264.

Шћепановић, М. (1997). *Именослов Ваљевске Петнице*. Београд–Ваљево: Институт за српски језик САНУ – Истраживачка станица „Петница“ – ИК „Колубара“.

Шћепановић, М. и Баук, С. (2002). Терминологија српске антропонимије. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 32 (3), 269–287.

Шћепановић, М. (2019). Оними под лупом лингвистике. *Српски језик*: *студије српске и словенске*, XXIV, 127–134.

Babić, S. (1986). *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku: nacrt za gramatiku*. Zagreb: JAZU.

Crystal, D. (2003). *Cambridge Encyclopedia of English Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

Džogović, A. (2006). *Onomastika Župe i Prizrenskog Podgora*. Prizren: Udruženje bošnjačkih pisaca u skandinavskim zemljama.

Frančić, A. (2002). *Međimurska prezimena*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Lađević, M. (1981). Prilog proučavanju naših nadimaka. U: F. Jakopin (ur.), *Četvrta jugoslovenska onomastična konferenca* (319–329). Ljubljana: SAZU.

Loma, A. (2008). Der Personenname Nemanja: Ein Neuer Ausblick. *Зборник радова Византолошког института*, XLV, 109–116.

Marković, Đ. J. (1980). *Regionalna geografija SFR Jugoslavije*. Beograd: Građevinska knjiga.

Okuka, M. (2008). *Srpski dijalekti*. Zagreb: SDK Prosvjeta.

Petrović-Savić, M. (2021). Personal nicknames from the Jadar region. *Onoma*, 56, 107–121.

Simeon, R. (1969). *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva*. Zagreb: Matica hrvatska.

Skok, P. (1971). *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.* Zagreb: Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti.

Šimundić, M. (1978). Motivacija prostih osobnih imena u nas. *Onomastica jugoslavica*, 7, 5–174.

Šimundić, M. (1988). *Rječnik osobnih imena*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske.

Šimunović, P. (1970). Struktura naziva u regiji (ispitivano na građi srednjidalmatinskih otoka). *Onomastica Jugoslavica*, 2, 12–29.

Šimunović, P. (1976). Toponimija istarskog razvoda. *Onomastica Jugoslavica*, 6, 3–34.

Šimunović, P. (2009). *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Zagreb: Golden marketing.

Škaljić, A. (1966). *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Izdavačko preduzeće „Svjetlost“.

Žugić, R. (1993). *Mikrotoponimija donjeg toka sliva Jablanice: (semantičko-tvorbeni aspekt)* (odbranjena doktorska disertacija). Filološki fakultet, Beograd.

Vujičić, D. (1982). *Hidronimi (imena voda) u lijevom slivu Drine*. Sarajevo: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine.

15. Биографија

Душан Р. Стефановић рођен је 19. јуна 1993. године у Алексинцу. Основне академске студије на Катедри за српски језик и књижевност Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици завршава школске 2016/2017. године. Наредне године уписује мастер академске студије на Катедри за српски језик и књижевност, такође на Филозофском факултету у Косовској Митровици. Завршио их је са просечном оценом 10,00, одбранивши 4. октобра 2018. године мастер рад на тему „Лични надимци у селима са леве долинске стране Јужне Мораве пред уласком у Сталаћку клисуру“, под менторством проф. др Голуба Јашовића. Академске 2018/2019. године уписује докторске академске студије на Филозофском факултету у Косовској Митровици на Студијском програму за језик и књижевност.

Првог априла 2018. године почиње са радом као сарадник лектора за српски језик у Центру за научноистраживачки рад Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, да би 1. децембра 2020. године постао лектор за српски језик у истој установи.

Аутор је више стручних радова из области ономастике и коаутор *Речника личних надимака Срба са Косова и Метохије*. Током студија ангажован је од стране Одбора за ономастику САНУ за прикупљање ономастичке грађе из општине Алексинац и сарадник је на научноистраживачком пројекту *О-33-23 Пастирска/сточарска лексика призренско-тимочких говора* при Огранку САНУ у Нишу. Главни је уредник *Др Филстуда*, студентског листа Филозофског факултета Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

Прилог 1.

Изјава о ауторству

Потписани-а Душан Р. Стефановић

број индекса 24/17

Изјављујем

да је докторска дисертација под насловом

Ономастика Алексиначког Поморавља

- резултат сопственог истраживачког рада,
- да предложена дисертација у целини ни у деловима није била предложена за добијање било које дипломе према студијским програмима других високошколских установа,
- да су резултати коректно наведени и
- да нисам кршио/ла ауторска права и користио интелектуалну својину других лица.

Потпис докторанда

У Косовској Митровици, _____

Прилог 2.

Изјава о истоветности штампане и електронске верзије докторског рада

Име и презиме аутора: Душан Стефановић

Број индекса: 24/17

Студијски програм: Језик и књижевност

Наслов рада: Ономастика Алексиначког Поморавља

Ментор: Проф. др Голуб Јашовић

Потписани/а: Душан Стефановић

Изјављујем да је штампана верзија мог докторског рада истоветна електронској верзији коју сам предао/ла за објављивање на порталу **Дигиталног репозиторијума Универзитета у Приштини, са привременим седиштем у Косовској Митровици.**

Дозвољавам да се објаве моји лични подаци везани за добијање академског звања доктора наука, као што су име и презиме, година и место рођења и датум одбране рада.

Ови лични подаци могу се објавити на мрежним страницама дигиталне библиотеке, у електронском каталогу и у публикацијама Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици.

Потпис докторанда

У Косовској Митровици, _____

Прилог 3.

Изјава о коришћењу

Овлашћујем Универзитетску библиотеку да у Дигитални репозиторијум Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици унесе моју докторску дисертацију под насловом:

Ономастика Алексиначког Поморавља

која је моје ауторско дело.

Дисертацију са свим прилозима предао/ла сам у електронском формату погодном за трајно архивирање.

Моју докторску дисертацију похрањену у Дигитални репозиторијум Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици могу да користе сви који поштују одредбе садржане у одабраном типу лиценце Креативне заједнице (Creative Commons) за коју сам се одлучио/ла.

1. Ауторство

2. Ауторство – некомерцијално

3. Ауторство – некомерцијално – без прераде

4. Ауторство – некомерцијално – делити под истим условима

5. Ауторство – без прераде

6. Ауторство – делити под истим условима

(Молимо да заокружите само једну од шест понуђених лиценци, кратак опис лиценци дат је на полеђини листа).

Потпис докторанда

У Косовској Митровици, _____

1. **Ауторство** – Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце, чак и у комерцијалне сврхе. Ово је најслободнија од свих лиценци.

2. **Ауторство – некомерцијално.** Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела.

3. **Ауторство – некомерцијално – без прераде.** Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, без промена, преобликовања или употребе дела у свом делу, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела. У односу на све остале лиценце, овом лиценцом се ограничава највећи обим права коришћења дела.

4. **Ауторство – некомерцијално** – делити под истим условима. Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца не дозвољава комерцијалну употребу дела и прерада.

5. **Ауторство – без прераде.** Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, без промена, преобликовања или употребе дела у свом делу, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дела.

6. **Ауторство** – делити под истим условима. Дозвољавате умножавање, дистрибуцију и јавно саопштавање дела, и прераде, ако се наведе име аутора на начин одређен од стране аутора или даваоца лиценце и ако се прерада дистрибуира под истом или сличном лиценцом. Ова лиценца дозвољава комерцијалну употребу дела и прерада. Слична је софтверским лиценцама, односно лиценцама отвореног кода.

Прилог 4.

Изјављујем

да током писања докторске дисертације под насловом

Ономастика Алексиначког Поморавља

- нисам користио/ла моделе, платформе, чет-ботове и програме генеративне вештачке интелигенције, односно велике језичке моделе, за писање и генерисање текста дисертације, у целости или било којег њеног дела (изузев у случајевима када су тако генерисани односно написани садржаји предмет истраживања).

Потпис докторанда